

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΛΙΜΕΝΩΝ
REGULATORY AUTHORITY FOR PORTS**

Γρ. Λαμπράκη 150, 18535 Πειραιάς

Τηλ.: 210- 4191966 Fax: 210-4191888

e-mail : info@raports.gr

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ 69/2026

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 164

ΘΕΜΑ 4: Απόψεις στο πλαίσιο Κλαδικής Έρευνας της Επιτροπής Ανταγωνισμού

Την 3^η Αυγούστου 2026, ημέρα Δευτέρα, ώρα 11:30, τα Μέλη της Ανεξάρτητης Αρχής «Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων» (Ρ.Α.Λ.) συνήλθαν στην 164^η Συνεδρίαση, δια ζώσης ή μέσω τηλεδιάσκεψης, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου της, Απόστολου Γ. Παπαποστόλου, προκειμένου να συζητήσουν και να λάβουν απόφαση επί των θεμάτων της Ημερήσιας Διάταξης.

ΠΑΡΟΝΤΑ ΜΕΛΗ:

1. Παπαποστόλου Γ. Απόστολος	Πρόεδρος
2. Ατταλιώτης Ε. Νικόλαος (μέσω τηλ/ψης)	Αντιπρόεδρος
3. Αγουρόγιαννης Ν. Παναγιώτης	Εισηγητής
4. Κουφός Γ. Παναγιώτης	Εισηγητής
5. Πολέμης Ε. Διονύσιος (μέσω τηλ/ψης)	Μέλος
6. Καμπούρης Γ. Φίλιππος (μέσω τηλ/ψης)	Μέλος
7. Μακρίδης Δ. Παρασκευάς (μέσω τηλ/ψης)	Μέλος
8. Σταύρου Δ. Πέτρος (μέσω τηλ/ψης)	Μέλος

ΑΠΟΝΤΑ ΜΕΛΗ:

Ουδείς

Χρέη γραμματέως εκτελεί ο υπάλληλος της Αρχής κ. Μπακόλας Χρήστος.

Στην αρχή της συζήτησης ο Πρόεδρος ανέφερε ότι φέρεται ενώπιον του Συμβουλίου της Αρχής εισήγηση με θέμα «Απόψεις στο πλαίσιο Κλαδικής Έρευνας της Επιτροπής Ανταγωνισμού».

Κατόπιν, έδωσε τον λόγο στον Εισηγητή κ. Αγουρόγιαννη Ν. Παναγιώτη ο οποίος ανέπτυξε την σχετική Εισήγηση.

Ακολουθως, λαμβάνοντας υπ' όψιν τα τεθέντα σε αυτήν, τα Μέλη της Ρυθμιστικής Αρχής Λιμένων, προέβησαν σε διαλογική συζήτηση.

Η Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων, αφού έλαβε υπόψη τα στοιχεία της κρινόμενης υπόθεσης και την Εισήγηση.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ- ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Στις 02-03-2026 η ΡΑΛ κατέστη αποδέκτης του με αρ. πρωτ. ΕΙΣ Ρ.Α.Λ. ΕΙΣ/259/02-03-2026 μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της Διευθύντριας της Β' Διεύθυνσης Προϊόντων και Υπηρεσιών Υγείας και Λοιπών Υπηρεσιών της Επιτροπής Ανταγωνισμού με θέμα *«αίτημα συνάντησης ΡΑΛ»*, με το οποίο η ΕΠΑΝΤ αιτείται συνάντησης με την Αρχή σχετικά τον κλάδο ανακύκλωσης αποβλήτων πλοίων, στο πλαίσιο κλαδικής έρευνας της ΕΠΑΝΤ στον κλάδο διαχείρισης αποβλήτων και ανακύκλωσης. Στη συνέχεια, κατόπιν της σχετικής συνάντησης εργασίας, με έτερο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της Διευθύντριας της Β' Διεύθυνσης Προϊόντων και Υπηρεσιών Υγείας και Λοιπών Υπηρεσιών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η ΕΠΑΝΤ αιτείται *«χρήσιμες απόψεις σας και τις αποφάσεις της Αρχής σας, βάσει της συζήτησής μας, στο πλαίσιο της Κλαδικής Έρευνας της Επιτροπής Ανταγωνισμού στο μέρος που αφορά τη διαχείριση αποβλήτων πλοίων, η οποία βρίσκεται στη φάση της σύνταξης της Τελικής Έκθεσης.»*

2. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ, ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- Ο **Κανονισμός (ΕΕ) 2017/352** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 2017, για τη θέσπιση πλαισίου όσον αφορά την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και κοινών κανόνων για τη χρηματοοικονομική διαφάνεια των λιμένων, ιδίως τα άρθρα 1, 2, 3, 4, 5, 6 και 7 αυτού.
- Ο **Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1679** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, περί των προσανατολισμών της Ένωσης για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1153 και (ΕΕ) αριθ.

913/2010 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1315/2013 (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ).

- Ο ν. **4819/2021 (Α' 129)** «Ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη διαχείριση των αποβλήτων - Ενσωμάτωση των Οδηγιών 2018/851 και 2018/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 2018 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ περί αποβλήτων και της Οδηγίας 94/62/ΕΚ περί συσκευασιών και απορριμμάτων συσκευασιών, πλαίσιο οργάνωσης του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης, διατάξεις για τα πλαστικά προϊόντα και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, χωροταξικές - πολεοδομικές, ενεργειακές και συναφείς επείγουσες ρυθμίσεις», όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.
- Η ΚΥΑ υπ' αριθ. **3122.3-15/71164/2021** «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς την Οδηγία (ΕΕ) 2019/883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής για την παράδοση αποβλήτων από πλοία, για την τροποποίηση της Οδηγίας 2010/65/ΕΕ και την κατάργηση της Οδηγίας 2000/59/ΕΚ».
- Ο ν. **743/1977 (Α' 190)** «Προστασία του θαλασσίου Περιβάλλοντος», ως αυτός κωδικοποιήθηκε δυνάμει του Π.Δ. 55/1998 (Α' 98) και ιδίως των άρθρων 9, 15 και 17 αυτού.
- Ο ν. **1650/1986 (Α' 160)** «Προστασία του Περιβάλλοντος», όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει και ιδίως του άρθρου 30 αυτού.
- Ο ν. **2252/1994 (Α' 192)** «Κύρωση Δ.Σ. αντιμετώπισης θαλάσσιας ρύπανσης από Πετρέλαιο», όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.
- Ο ν. **3100/2003 (Α' 20)** «Πρωτόκολλο συνεργασίας αντιμετώπισης περιστατικών ρύπανσης της θάλασσας 2000», όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.
- Ο ν. **4014/2011 (Α' 209)** «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριότητα, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος», όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.
- Ο ν. **4042/2012 (Α' 24)** «Ποινική Προστασία του Περιβάλλοντος», όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.
- Ο ν. **4413/2016 (Α' 148)** «Ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων παραχώρησης - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης (ΕΕ L94/1/28.3.2014) και άλλες διατάξεις.», και ιδίως τα άρθρα 1, 2, 6, 17 και 39 αυτού, όπως ισχύει.

- Ο ν. 4389/2016 (Α' 94) «Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις», άρθρα 108, 112, 114 και 132, όπως έχουν τροποποιηθεί, συγχωνευθεί αντικατασταθεί και ισχύουν.
- Ο ν. 4926/2022 «Εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου για τη δραστηριοποίηση των πλοίων αναψυχής και των τουριστικών ημερόπλοιων, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου των επαγγελματικών πλοίων αναψυχής και άλλες διατάξεις» άρθρο 81 αυτού, όπως ισχύει.
- Το Π.Δ. 11/2002 (Α' 6) «Εθνικό Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης για την αντιμετώπιση περιστατικών ρύπανσης από πετρέλαιο και άλλες επιβλαβείς ουσίες», όπως ισχύει, ιδίως δε το άρθρο πρώτο αυτού.
- Το Π.Δ. 148/2009 (Α' 190) «Περιβαλλοντική ευθύνη για την πρόληψη – αποκατάσταση των ζημιών στο περιβάλλον» και ιδίως τα άρθρα 3, 4, 7, 8, 10, 11, 17 και 21 αυτού.
- Το Π.Δ. 19/2016 (Α' 28) με θέμα «Κανονισμός Λειτουργίας και Οργάνωση Υπηρεσιών της Ρυθμιστικής Αρχής Λιμένων (Ρ.Α.Λ.)».
- Η υπ' αριθμ. 1000.00/6799/2022 απόφαση του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής «Ορισμός Προέδρου, Αντιπροέδρου, δύο (2) εισηγητών και πέντε (5) τακτικών μελών της Ρυθμιστικής Αρχής Λιμένων (Ρ.Α.Λ.)» (Υ.Ο.Δ.Δ. 563).

3. ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ

Κεφάλαια τεκμηρίωσης εισήγησης:

A. Αρμοδιότητα Ρυθμιστικής Αρχής Λιμένων

B. Νομικό και Ρυθμιστικό Πλαίσιο

Γ. Υπαγωγή - Γενικά Σχόλια

A. Αρμοδιότητα Ρυθμιστικής Αρχής Λιμένων

Σύμφωνα, προς τη διάταξη του άρθρου 112 του ν. 4389/2016 (Α'94) προβλέπεται ότι: «1. Η Ρ.Α.Λ. έχει την αρμοδιότητα να λαμβάνει μέτρα, ανάλογα με τον επιδιωκόμενο σκοπό, για: α) [...], β) [...], γ)[...], δ) τη συνεργασία με την Επιτροπή Ανταγωνισμού για την εξασφάλιση της πιστής εφαρμογής της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας στον κλάδο, την αποτροπή κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης, εναρμονισμένων πρακτικών, εξοντωτικής τιμολόγησης και άλλων πρακτικών που στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό. Στο πλαίσιο της εν λόγω συνεργασίας, η Ρ.Α.Λ. μπορεί να ζητεί τη γνώμη της Επιτροπής Ανταγωνισμού σε θέματα ανταγωνισμού ή να παραπέμπει σε αυτήν υποθέσεις, οι οποίες ενδέχεται να εμπίπτουν στις ρυθμίσεις του ν. 3959/2011 (Α` 93) και στην αρμοδιότητα της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου δεν θίγουν αρμοδιότητες της Επιτροπής Ανταγωνισμού που της απονέμονται από την κείμενη νομοθεσία. 2. Περαιτέρω, η Ρ.Α.Λ. είναι

αρμοδία για: α) [...], β) τη σύνταξη και υποβολή προς κάθε συναρμόδιο Υπουργείο ή Ανεξάρτητη Αρχή εισηγήσεων για κάθε θέμα αρμοδιότητάς της, ιδίως την υποβολή στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής εισηγήσεων ως προς την απλούστευση, τη διαφάνεια και την, κατά περίπτωση, εναρμόνιση των τελών κοινού ενδιαφέροντος όλων των ελληνικών λιμένων με την εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία, γ) [...], δ) [...], ε[...]-στ) [...]. 3. Κατά την άσκηση των ανωτέρω αρμοδιοτήτων της, η Ρ.Α.Λ. δεν έχει το δικαίωμα: i) να ενεργεί αντίθετα με ή ii) να τροποποιεί καθ' οιονδήποτε τρόπο διατάξεις της ελληνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας, καθώς και όρους Συμβάσεων Παραχώρησης ή νόμων που τις κυρώνουν.

Επιπρόσθετα, με την 217/2021 Απόφαση της Αρχής με θέμα «Παροχή σύμφωνης γνώμης και εξουσιοδότησης Προέδρου», η Ρ.Α.Λ. χορήγησε τη θετική της γνώμης προς τον Πρόεδρο της για την υπογραφή του Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής Ανταγωνισμού και της Ρυθμιστικής Αρχής Λιμένων, το οποίο υπογράφηκε στις 02/04/2021.

Επομένως, η Ρ.Α.Λ. κρίνεται αρμόδια να παράσχει τις απόψεις της στην Επιτροπή Ανταγωνισμού δυνάμει του άρθρου 112 παρ. 1 περ. δ και παρ. 2 περ. β του ν. 4389/2016 (Α' 94) όπως έχει τροποποιηθεί, αντικατασταθεί και ισχύει.

Β. Νομικό και Ρυθμιστικό Πλαίσιο

1.1. Διατάξεις Παράγωγου Κοινοτικού Δικαίου

1.1.1 Διατάξεις Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352

Οι διατάξεις του προοιμίου και των άρθρων 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352 (εφεξής «ο Κανονισμός») του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 2017 «για τη θέσπιση πλαισίου όσον αφορά την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και κοινών κανόνων για τη χρηματοοικονομική διαφάνεια των λιμένων» (L 57/3.3.2017), ο οποίος έχει άμεση ισχύ χωρίς να απαιτείται εισαγωγή του στην εσωτερική νομοθεσία, υπερέχει δε των κοινών νόμων και διοικητικών πράξεων κάθε φύσεως (κανονιστικών ή ατομικών) αναλύονται κατωτέρω ως ακολούθως:

Στο **προοίμιο** του Κανονισμού αυτού αναφέρονται τα ακόλουθα: «Εκτιμώντας τα ακόλουθα: (1) Η πλήρης ενσωμάτωση των λιμένων σε αλυσίδες αδιάκοπης μεταφοράς και εφοδιαστικής ροής είναι απαραίτητη στην ανάπτυξη και αποτελεσματικότερη χρήση και λειτουργία του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών και της εσωτερικής αγοράς ... (2) ... (4) Η διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά λιμενικών υπηρεσιών και η εισαγωγή χρηματοοικονομικής διαφάνειας και αυτονομίας των θαλάσσιων λιμένων θα βελτιώσουν την ποιότητα και αποδοτικότητα των υπηρεσιών που παρέχονται

στους χρήστες του λιμένα και θα συμβάλουν στη δημιουργία ενός κλίματος ευνοϊκότερου για επενδύσεις στους λιμένες. Με αυτόν τον τρόπο θα συμβάλουν στη μείωση του κόστους για τους χρήστες των μεταφορών, στην προώθηση θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων και στον καλύτερο συνδυασμό των θαλάσσιων μεταφορών με τις σιδηροδρομικές, εσωτερικές πλωτές και οδικές μεταφορές. (5) ... (10) Ο παρών κανονισμός δεν επιβάλλει κάποιο ειδικό μοντέλο για τη διαχείριση των θαλάσσιων λιμένων και δεν επηρεάζει με κανέναν τρόπο την αρμοδιότητα των κρατών μελών να παρέχουν, σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ένωσης, μη οικονομικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος. Μπορούν να υπάρξουν διάφορα μοντέλα διαχείρισης των λιμένων, με την προϋπόθεση της τήρησης του πλαισίου για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και των κοινών κανόνων περί χρηματοοικονομικής διαφάνειας που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό. (11) Σύμφωνα με τις γενικές αρχές που προβλέπουν οι Συνθήκες, οι πάροχοι λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να είναι ελεύθεροι να παράσχουν τις υπηρεσίες τους σε θαλάσσιους λιμένες που εμπίπτουν στον παρόντα κανονισμό. Ωστόσο, θα πρέπει να υπάρχει δυνατότητα η εν λόγω ελευθερία να ασκείται υπό ορισμένους όρους. (12) ... (13) Χάριν αποτελεσματικής, ασφαλούς και περιβαλλοντικά ορθής λιμενικής διαχείρισης, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή θα πρέπει να είναι σε θέση να απαιτεί από τους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών να είναι σε θέση να αποδείξουν ότι πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη δέουσα εκτέλεση της υπηρεσίας. Οι ελάχιστες αυτές απαιτήσεις θα πρέπει να περιορίζονται σε μια σαφώς προσδιορισμένη δέσμη προϋποθέσεων, εφόσον οι απαιτήσεις αυτές είναι διαφανείς, αντικειμενικές, δεν εισάγουν διακρίσεις, είναι αναλογικές και σχετικές με την παροχή της λιμενικής υπηρεσίας. Σύμφωνα με τους γενικούς στόχους του παρόντος κανονισμού, οι ελάχιστες απαιτήσεις θα πρέπει να συμβάλλουν στην υψηλή ποιότητα των λιμενικών υπηρεσιών και δεν θα πρέπει να δημιουργούν εμπόδια στην αγορά. (14) ... (18) Όπου απαιτείται συμμόρφωση με ελάχιστες απαιτήσεις, η διαδικασία για τη χορήγηση του δικαιώματος παροχής λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να είναι διαφανής, αντικειμενική, να μην εισάγει διακρίσεις και να είναι αναλογική, και να επιτρέπει στους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών να ξεκινούν έγκαιρα την παροχή των λιμενικών τους υπηρεσιών. (19) Επειδή οι λιμένες αποτελούνται από περιορισμένες γεωγραφικές περιοχές, ο αριθμός των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών θα μπορούσε, σε ορισμένες περιπτώσεις, να υπόκειται σε περιορισμούς που σχετίζονται με τη σπανιότητα της γης ή της παράκτιας ζώνης, τα χαρακτηριστικά των λιμενικών υποδομών ή τη φύση της λιμενικής κυκλοφορίας ή την ανάγκη να εξασφαλίζονται η ασφάλεια, η προστασία και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα των λιμενικών εργασιών. (20) Κάθε περιορισμός του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να αιτιολογείται με σαφείς και αντικειμενικούς λόγους και να μην δημιουργεί δυσανάλογα εμπόδια στην αγορά. (21) Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή θα πρέπει να δημοσιεύουν, μεταξύ άλλων στο διαδίκτυο και, κατά περίπτωση, στην

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την πρόθεσή τους να κινήσουν διαδικασία επιλογής για την παροχή λιμενικής υπηρεσίας. Τέτοια δημοσίευση θα πρέπει να περιέχει πληροφορίες για τη διαδικασία επιλογής, την προθεσμία υποβολής προσφορών, τα σχετικά κριτήρια ανάθεσης καθώς και για το πώς μπορεί κανείς να έχει πρόσβαση στα συναφή έγγραφα που απαιτούνται για τη σύνταξη της αίτησης. (22) ... (23) Ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να θίγει το δικαίωμα των κρατών μελών να επιβάλλουν υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας σε σχέση με τις λιμενικές υπηρεσίες. (24) Η Ένωση έχει ευρύ φάσμα θαλάσσιων λιμένων με διαφορετικά μοντέλα για την οργάνωση των λιμενικών υπηρεσιών. Συνεπώς, δεν θα ήταν πρόσφορο να επιβληθεί ένα ενιαίο μοντέλο. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή θα πρέπει να μπορούν να περιορίζουν τον αριθμό των παρόχων μιας δεδομένης λιμενικής υπηρεσίας όποτε αυτό δικαιολογείται από έναν ή περισσότερους λόγους. (25)... (26) Εάν δεν ισχύει παρέκκλιση ανταγωνιστικής αγοράς, κάθε πρόθεση να περιοριστεί ο αριθμός των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να δημοσιεύεται εκ των προτέρων από τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα ή την αρμόδια αρχή και να δικαιολογείται πλήρως, προκειμένου να παρέχεται στα ενδιαφερόμενα μέρη η δυνατότητα να διατυπώσουν παρατηρήσεις. ... (27) ... (28) Η δυνατότητα επιβολής ελάχιστων απαιτήσεων και περιορισμού του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών που συνεχίζουν να διαθέτουν τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να τα εμποδίζει να εξασφαλίζουν απεριόριστη ελευθερία παροχής υπηρεσιών στους λιμένες τους. 29) Η διαδικασία επιλογής παρόχων λιμενικών υπηρεσιών και τα αποτελέσματά της θα πρέπει να δημοσιοποιούνται και να μην εισάγουν διακρίσεις, να είναι δε διαφανή και προσβάσιμα σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. (30) Η προσφυγή σε υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας οι οποίες οδηγούν σε περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να δικαιολογείται μόνο από λόγους δημοσίου συμφέροντος, προκειμένου να διασφαλίζονται η πρόσβαση όλων των χρηστών στη λιμενική υπηρεσία, η διαθεσιμότητα της λιμενικής υπηρεσίας καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, η οικονομική προσιτότητα της λιμενικής υπηρεσίας σε μια συγκεκριμένη κατηγορία χρηστών, η ασφάλεια, προστασία ή περιβαλλοντική βιωσιμότητα των λιμενικών υπηρεσιών και η εδαφική συνοχή. (31) ... (33) Όπου οι πάροχοι λιμενικών υπηρεσιών είναι πολλοί, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δεν θα πρέπει να εισάγει διακρίσεις μεταξύ τους, και ιδίως προς όφελος μιας επιχείρησης ή φορέα στον οποίο έχει συμφέροντα. (34) Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή θα πρέπει να έχουν την επιλογή να αποφασίζουν αν θα παρέχουν οι ίδιοι λιμενικές υπηρεσίες ή αν θα αναθέτουν την παροχή τέτοιων υπηρεσιών απευθείας σε εγχώριο φορέα. Όταν υπάρχει περιορισμός του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών, η παροχή λιμενικών υπηρεσιών από τους εγχώριους φορείς θα πρέπει να περιορίζεται μόνο στον λιμένα ή στους λιμένες στους οποίους είχαν οριστεί οι εν λόγω εγχώριοι φορείς, εκτός εάν ισχύει παρέκκλιση ανταγωνιστικής αγοράς. ...(57) Ο παρών κανονισμός

σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Ακολούθως, ο ίδιος Κανονισμός ορίζει στα **άρθρα 1, 2, 3, 4, 5, 6 και 7** τα εξής:

«Άρθρο 1 Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής 1. Ο παρών κανονισμός θεσπίζει: α) πλαίσιο για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών· β) κοινούς κανόνες σχετικά με τη χρηματοοικονομική διαφάνεια και τα τέλη λιμενικών υπηρεσιών και λιμενικών υποδομών. 2. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στην παροχή των ακόλουθων κατηγοριών λιμενικών υπηρεσιών («λιμενικές υπηρεσίες»), είτε εντός της ζώνης του λιμένα είτε στην πλωτή οδό πρόσβασης προς τον λιμένα: α) ... ε) συλλογή των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου· στ) ... 4. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε όλους τους θαλάσσιους λιμένες του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, όπως απαριθμούνται στο παράρτημα II του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1315/2013. 5. ... 7. Ο παρών κανονισμός ισχύει με την επιφύλαξη των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2014/23/ΕΕ και 2014/24/ΕΕ και της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

Άρθρο 2 Ορισμοί Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού: 1) ... 3) ως “αρμόδια αρχή” νοείται κάθε δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας ο οποίος για λογαριασμό αρχής σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, δικαιούται να ασκήσει, δυνάμει του εθνικού δικαίου ή των εθνικών πράξεων, δραστηριότητες συνδεδεμένες με την οργάνωση και τη διοίκηση των λιμενικών δραστηριοτήτων, σε συνδυασμό ή αντί του φορέα διαχείρισης του λιμένα· 4) ... 5) ως “διαχειριστικός φορέας του λιμένα” νοείται κάθε δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας ο οποίος δυνάμει του εθνικού δικαίου ή εθνικών πράξεων αποσκοπεί να ασκεί ή εξουσιοδοτείται να ασκεί, σε τοπικό επίπεδο, σε συνδυασμό ή όχι με άλλες δραστηριότητες, τη διοίκηση και διαχείριση των λιμενικών υποδομών και να εκτελεί ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα καθήκοντα του συγκεκριμένου λιμένα: συντονισμό και διαχείριση της κυκλοφορίας στον λιμένα, συντονισμό των δραστηριοτήτων των φορέων εκμετάλλευσης που βρίσκονται εγκαταστημένοι στον οικείο λιμένα και έλεγχο των δραστηριοτήτων των φορέων εκμετάλλευσης που βρίσκονται εγκαταστημένοι στον οικείο λιμένα· 6) ... 10) ως “συλλογή των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου” νοείται η παραλαβή αποβλήτων πλοίων ή καταλοίπων φορτίου από οποιαδήποτε σταθερή, πλωτή ή κινητή εγκατάσταση ικανή να δέχεται απόβλητα ή κατάλοιπα φορτίου, κατά τα οριζόμενα στην οδηγία 2000/59/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου· 11) ως “τέλη λιμενικών υπηρεσιών” νοούνται τα τέλη που εισπράττονται προς όφελος του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών και καταβάλλονται από τους χρήστες της αντίστοιχης υπηρεσίας· 12) ως “σύμβαση παροχής λιμενικής υπηρεσίας” νοείται η επίσημη και νομικά δεσμευτική συμφωνία ή άλλη πράξη αντίστοιχου νομικού αποτελέσματος μεταξύ ενός παρόχου

λιμενικών υπηρεσιών και ενός διαχειριστικού φορέα του λιμένα ή αρμόδιας αρχής, η οποία έχει ως αντικείμενο την παροχή μίας ή περισσότερων λιμενικών υπηρεσιών, με την επιφύλαξη του τρόπου ορισμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών· 13) ως “πάροχος λιμενικών υπηρεσιών” νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει, ή επιθυμεί να παρέχει, έναντι αμοιβής μία ή περισσότερες κατηγορίες λιμενικών υπηρεσιών· 14) ως «υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας» νοείται απαίτηση η οποία προσδιορίζεται ή καθορίζεται προκειμένου να διασφαλιστεί η παροχή των λιμενικών υπηρεσιών ή δραστηριοτήτων γενικού συμφέροντος, τις οποίες ο φορέας εκμετάλλευσης, αν υπολόγιζε αποκλειστικά το προσωπικό εμπορικό του συμφέρον, δεν θα αναλάμβανε ή δεν θα αναλάμβανε στην ίδια έκταση ή με τους ίδιους όρους· 15) ... 16) ως “θαλάσσιος λιμένας” νοείται μια χερσαία ή θαλάσσια έκταση που αποτελείται από υποδομές και εξοπλισμό που επιτρέπουν, κυρίως, την υποδοχή πλοίων, τη φόρτωση και εκφόρτωσή τους, την αποθήκευση εμπορευμάτων, την παραλαβή και παράδοση των εν λόγω εμπορευμάτων και την επιβίβαση και αποβίβαση επιβατών, πληρωμάτων και άλλων ατόμων, καθώς και κάθε άλλη υποδομή που χρειάζονται οι επιχειρήσεις μεταφορών εντός της ζώνης του λιμένα· 17) ... 18) ... .

Άρθρο 3 Οργάνωση λιμενικών υπηρεσιών 1. Σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, η πρόσβαση στην αγορά για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών σε θαλάσσιους λιμένες μπορεί να υπόκειται σε: α) ελάχιστες απαιτήσεις για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών· β) περιορισμούς στον αριθμό των παρόχων· γ) υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας· δ) περιορισμούς σχετικά με τους εγχώριους φορείς. 2. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν στο πλαίσιο του εθνικού τους δικαίου να μην επιβάλουν καμία από τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 σε μία ή σε περισσότερες κατηγορίες λιμενικών υπηρεσιών. 3. Οι όροι της πρόσβασης στα μέσα, τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό του λιμένα είναι δίκαιοι, εύλογοι και δεν εισάγουν διακρίσεις.

Άρθρο 4 Ελάχιστες απαιτήσεις για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών 1. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δύναται να απαιτήσει από τους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των υπεργολάβων, τη συμμόρφωσή τους με ελάχιστες απαιτήσεις ως προς την εκτέλεση της αντίστοιχης λιμενικής υπηρεσίας. 2. Οι ελάχιστες απαιτήσεις που ορίζονται στην παράγραφο 1 μπορεί να αφορούν μόνο τα εξής: α) τα επαγγελματικά προσόντα του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών, του προσωπικού του ή των φυσικών προσώπων τα οποία διαχειρίζονται πραγματικά και συνεχώς τις δραστηριότητες του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών· β) την οικονομική επάρκεια του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών· γ) τον εξοπλισμό που απαιτείται για την παροχή της αντίστοιχης λιμενικής υπηρεσίας υπό κανονικές και ασφαλείς συνθήκες και την ικανότητα διατήρησης αυτού του εξοπλισμού στο απαιτούμενο επίπεδο· δ) τη διαθεσιμότητα της αντίστοιχης λιμενικής υπηρεσίας σε όλους τους χρήστες, σε κάθε θέση πλεύρισης και χωρίς διακοπές,

νυχθημερόν και καθ' όλη τη διάρκεια του έτους· ε) τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις ως προς την ασφάλεια των θαλάσσιων μεταφορών ή την ασφάλεια και προστασία του λιμένα ή της πρόσβασης σε αυτόν, των εγκαταστάσεών του, του εξοπλισμού και των εργατών και άλλων προσώπων· στ) τη συμμόρφωση με τις τοπικές, εθνικές, ενωσιακές και διεθνείς περιβαλλοντικές απαιτήσεις· ζ) τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις στον τομέα του κοινωνικού και εργατικού δικαίου που ισχύει στο κράτος μέλος του οικείου λιμένα, συμπεριλαμβανομένων των όρων των εν ισχύι συλλογικών συμβάσεων, των απαιτήσεων επάνδρωσης και των απαιτήσεων σχετικά με τις ώρες εργασίας και ανάπαυσης των ναυτικών, καθώς και με τους ισχύοντες κανόνες για τις επιθεωρήσεις εργασίας· η) τα εχέγγυα αξιοπιστίας του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών, όπως καθορίζονται σύμφωνα με τη σχετική εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία, λαμβανομένων υπόψη τυχόν επιτακτικών λόγων αμφισβήτησης της αξιοπιστίας του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών. 3. ... 4. Οι ελάχιστες απαιτήσεις: α) είναι διαφανείς, αντικειμενικές, δεν εισάγουν διακρίσεις, είναι αναλογικές και σχετικές με την κατηγορία και τη φύση της οικείας λιμενικής υπηρεσίας· β) πληρούνται έως ότου λήξει το δικαίωμα παροχής λιμενικής υπηρεσίας. 5. Στην περίπτωση που οι ελάχιστες απαιτήσεις περιλαμβάνουν ειδικές γνώσεις για τις τοπικές συνθήκες, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή εξασφαλίζει την ύπαρξη επαρκούς πρόσβασης στις πληροφορίες, υπό διαφανείς και που δεν εισάγουν διακρίσεις συνθήκες. 6. Στις περιπτώσεις της παραγράφου 1, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει τις ελάχιστες απαιτήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2 και τη διαδικασία χορήγησης του δικαιώματος παροχής λιμενικών υπηρεσιών βάσει των εν λόγω απαιτήσεων μέχρι τις 24 Μαρτίου 2019 ή, σε περίπτωση που οι ελάχιστες απαιτήσεις αρχίζουν να ισχύουν μετά την εν λόγω ημερομηνία, τουλάχιστον τρεις μήνες πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος των εν λόγω απαιτήσεων. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή ενημερώνει εκ των προτέρων τους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών για τυχόν αλλαγές στα κριτήρια ή στη διαδικασία. 7. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται με την επιφύλαξη του άρθρου 7.

Άρθρο 5 Διαδικασία διασφάλισης της συμμόρφωσης με τις ελάχιστες απαιτήσεις 1. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή αντιμετωπίζει τους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών κατά τρόπο διαφανή, αντικειμενικό, ο οποίος δεν εισάγει διακρίσεις και αναλογικό. 2. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή χορηγεί ή αρνείται το δικαίωμα παροχής λιμενικών υπηρεσιών βάσει των ελάχιστων απαιτήσεων που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 4 εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος το οποίο εν πάση περιπτώσει δεν υπερβαίνει τους τέσσερις μήνες από την παραλαβή της αίτησης για τη χορήγηση του εν λόγω δικαιώματος και των απαιτούμενων εγγράφων. 3. Τυχόν τέτοια άρνηση του διαχειριστικού φορέα του λιμένα ή της αρμόδιας αρχής αιτιολογείται δεόντως με βάση τις ελάχιστες απαιτήσεις που καθορίζονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2. 4. Τυχόν περιορισμός

ή τερματισμός από τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα ή την αρμόδια αρχή της διάρκειας του δικαιώματος παροχής λιμενικών υπηρεσιών αιτιολογείται δεόντως και συνάδει με την παράγραφο 1.

Άρθρο 6 «Περιορισμοί στον αριθμό των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών 1. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δύναται να περιορίσει τον αριθμό των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών για δεδομένη λιμενική υπηρεσία για έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους λόγους: α) σπανιότητα ή αποκλειστική χρήση της γης ή της παράκτιας ζώνης υπό την προϋπόθεση ότι ο περιορισμός είναι σύμφωνος με τις αποφάσεις ή τα σχέδια που συμφωνήθηκαν από τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα και, κατά περίπτωση, από κάθε άλλη δημόσια αρχή που είναι αρμόδια σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο· β) η απουσία τέτοιου περιορισμού εμποδίζει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας όπως προβλέπονται στο άρθρο 7, μεταξύ άλλων όταν η απουσία αυτή οδηγεί σε υπερβολικά υψηλές δαπάνες σχετικά με την εκπλήρωση τέτοιου είδους υποχρεώσεων για τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα, την αρμόδια αρχή ή τους χρήστες του λιμένα· γ) η απουσία τέτοιου περιορισμού αντιβαίνει στην ανάγκη να εξασφαλισθούν η ασφάλεια, η προστασία και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα των λιμενικών υπηρεσιών· δ) λόγω των χαρακτηριστικών των λιμενικών υποδομών ή του είδους της κυκλοφορίας στον λιμένα, η δραστηριοποίηση πολυάριθμων παρόχων λιμενικών υπηρεσιών στον λιμένα δεν θα ήταν δυνατή· ε) όταν έχει διαπιστωθεί, σύμφωνα με το άρθρο 35 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ, ότι ένας λιμενικός τομέας ή υποτομέας, μαζί με τις λιμενικές του υπηρεσίες, ασκεί εντός κράτους μέλους δραστηριότητα η οποία είναι άμεσα εκτεθειμένη στον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 34 της οδηγίας αυτής. Σε αυτήν την περίπτωση δεν εφαρμόζονται οι παράγραφοι 2 και 3 του παρόντος άρθρου. 2. Με στόχο να δοθεί σε κάθε ενδιαφερόμενο μέρος η ευκαιρία να διατυπώσει παρατηρήσεις εντός εύλογης προθεσμίας, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει κάθε πρόταση για περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών σύμφωνα με την παράγραφο 1, μαζί με την αιτιολόγησή της, τουλάχιστον τρεις μήνες πριν από την έκδοση της απόφασης για τον περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών. 3. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει την εκδοθείσα απόφαση για τον περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών. 4. Όταν ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή αποφασίζει να περιορίσει τον αριθμό των παρόχων λιμενικής υπηρεσίας, ακολουθείται διαδικασία επιλογής η οποία είναι ανοιχτή προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, δεν εισάγει διακρίσεις και είναι διαφανής. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει πληροφορίες σχετικά με τη λιμενική υπηρεσία που πρέπει να παρασχεθεί και με τη διαδικασία επιλογής, και διασφαλίζει οι όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν όντως πρόσβαση σε όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για τη σύνταξη

των αιτήσεών τους. Στα ενδιαφερόμενα μέρη δίνεται αρκετός χρόνος ώστε να τους επιτραπεί να προβούν σε ουσιαστική αξιολόγηση και να προετοιμάσουν την αίτησή τους. Υπό κανονικές συνθήκες, η ελάχιστη αυτή προθεσμία ορίζεται σε 30 ημέρες. 5. ... 6. Όταν ο διαχειριστικός φορέας λιμένα ή η αρμόδια αρχή παρέχει λιμενικές υπηρεσίες είτε ο ίδιος / η ίδια ή μέσω νομικά ανεξάρτητης οντότητας την οποία ελέγχει άμεσα ή έμμεσα, το οικείο κράτος μέλος λαμβάνει τα μέτρα που είναι αναγκαία για την αποφυγή συγκρούσεων συμφερόντων. Ελλείψει τέτοιων μέτρων, οι πάροχοι δεν μπορεί να είναι λιγότεροι από δύο, εκτός εάν ένας ή περισσότεροι από τους λόγους της παραγράφου 1 δικαιολογεί περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών σε έναν μόνον πάροχο. 7. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν ότι οι λιμένες τους που ανήκουν στο ολοκληρωμένο δίκτυο και δεν πληρούν τα κριτήρια του άρθρου 20 παράγραφος 2 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1315/2013 μπορούν να περιορίζουν τον αριθμό των παρόχων δεδομένης λιμενικής υπηρεσίας. Όταν ένα κράτος μέλος προβαίνει σε τέτοια απόφαση, ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή.

Άρθρο 7 Υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας 1. Τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίζουν να επιβάλλουν στους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας που αφορούν λιμενικές υπηρεσίες και δύνανται να παραχωρούν το δικαίωμα επιβολής τέτοιων υποχρεώσεων στον διαχειριστικό φορέα του λιμένα ή στην αρμόδια αρχή, προκειμένου να εξασφαλίζουν τουλάχιστον ένα από τα εξής: α) τη διαθεσιμότητα της λιμενικής υπηρεσίας σε όλους τους χρήστες, σε κάθε θέση πλεύρισης και χωρίς διακοπές, νυχθημερόν και καθ' όλη τη διάρκεια του έτους· β) τη διαθεσιμότητα της υπηρεσίας σε όλους τους χρήστες επί ίσοις όροις· γ) την οικονομική προσιτότητα της υπηρεσίας σε ορισμένες κατηγορίες χρηστών· δ) την ασφάλεια, προστασία και περιβαλλοντική βιωσιμότητα των λιμενικών υπηρεσιών· ε) την παροχή επαρκών μεταφορικών υπηρεσιών στο κοινό· και στ) την εδαφική συνοχή. 2. Οι υποχρεώσεις του δημόσιου τομέα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 είναι σαφώς καθορισμένες, είναι διαφανείς, δεν εισάγουν διακρίσεις και είναι επαληθεύσιμες, και εξασφαλίζουν την ισότιμη πρόσβαση όλων των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένοι στην Ένωση. 3. Όταν ένα κράτος μέλος αποφασίσει να επιβάλει υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας, για την ίδια υπηρεσία, σε όλους τους θαλάσσιους λιμένες του που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό, κοινοποιεί τις εν λόγω υποχρεώσεις στην Επιτροπή. 4. Σε περίπτωση διακοπής των λιμενικών υπηρεσιών για τις οποίες έχουν επιβληθεί υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας ή όταν προκύπτει κίνδυνος εμφάνισης μιας παρόμοιας κατάστασης, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δύναται να λάβει μέτρα έκτακτης ανάγκης. Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης μπορούν να λάβουν τη μορφή άμεσης ανάθεσης, ώστε η υπηρεσία να ανατεθεί σε διαφορετικό πάροχο για μέγιστο χρονικό διάστημα δύο ετών. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή

είτε κινεί νέα διαδικασία επιλογής παρόχου λιμενικών υπηρεσιών είτε εφαρμόζει το άρθρο 8. Η εργατική κινητοποίηση που λαμβάνει χώρα σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο δεν θεωρείται διακοπή των λιμενικών υπηρεσιών για την οποία μπορούν να ληφθούν μέτρα έκτακτης ανάγκης.»

Βάσει των ανωτέρω παρέπεται ότι ο Κανονισμός (ΕΕ) 2017/352, μεταξύ άλλων, έχει ως στόχο την εξασφάλιση ενός πλαισίου για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και για την διευκόλυνση της πρόσβασης στην σχετική αγορά. Αν και ο Κανονισμός δεν επιβάλλει κάποιο ειδικό μοντέλο για την διαχείριση των θαλάσσιων λιμένων, εντούτοις, στην αιτιολογική σκέψη 11 του προοιμίου του επισημαίνεται ότι σύμφωνα με τις γενικές αρχές που προβλέπουν οι Συνθήκες οι πάροχοι λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να είναι ελεύθεροι να παράσχουν τις υπηρεσίες τους σε θαλάσσιους λιμένες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του, ωστόσο, θα πρέπει να υπάρχει δυνατότητα η εν λόγω ελευθερία να ασκείται υπό ορισμένους όρους. Στο πλαίσιο αυτό, ο Κανονισμός προβλέπει, καταρχάς, ένα «ανοικτό» μοντέλο πρόσβασης στην αγορά λιμενικών υπηρεσιών, το οποίο συνοδεύεται από την ευχέρεια των διαχειριστικών φορέων των λιμένων να προβλέψουν «ελάχιστες» απαιτήσεις για τη δέουσα εκτέλεση της λιμενικής υπηρεσίας, όπως, μεταξύ άλλων, επαγγελματικά προσόντα που πρέπει να πληροί ο ενδιαφερόμενος πάροχος λιμενικών υπηρεσιών, απαιτήσεις εξοπλισμού, οικονομικής επάρκειας, συμμόρφωσης με περιβαλλοντικές απαιτήσεις κ.λπ. (βλ. άρθρα 3 και 4 παρ. 2 Κανονισμού) είτε ένα «κλειστό μοντέλο», το οποίο προβλέπει και τη λειτουργία μοντέλου διαχείρισης των θαλασσίων λιμένων κατά το οποίο ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ακολουθεί τη διαδικασία επιλογής του παρόχου (ή των παρόχων) στον οποίο (ή στους οποίους) θα ανατεθεί κατ' αποκλειστικότητα η σχετική υπηρεσία με την τήρηση διαδικασίας σύμφωνης με τα οριζόμενα στην Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2014/23/ΕΕ για τις συμβάσεις παραχώρησης, η οποία μεταφέρθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον ν. 4413/2016 (ΣτΕ 745/2024, 1558/2022 κ.α. ΤΝΠ Νόμος).

1.1.2. Οδηγία 2019/883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης} Απριλίου 2019.

Στις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 3, 4, 5, 7 και 17 της ΚΥΑ με αριθμ. **3122.3-15/71164/2021 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς την Οδηγία (ΕΕ) 2019/883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής για την παράδοση αποβλήτων από πλοία, για την τροποποίηση της Οδηγίας 2010/65/ΕΕ και την κατάργηση της Οδηγίας 2000/59/ΕΚ.»** (Β' 4790) των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, που

εκδόθηκε και κατ' εξουσιοδότηση, των διατάξεων των άρθρων 1, 4, 5 και 9 του ν. 743/1977, όπως ισχύει μετά την κωδικοποίησής του με το π.δ. 55/1998 (Α' 58), ορίζονται, εκτός των άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 1. Σκοπός (Άρθρο 1 της Οδηγίας). «Σκοπός της παρούσας απόφασης είναι η προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος από τις αρνητικές συνέπειες των απορρίψεων αποβλήτων πλοίων που καταπλέουν σε ελληνικούς λιμένες εξασφαλίζοντας παράλληλα την ομαλή λειτουργία της θαλάσσιας κυκλοφορίας με τη βελτίωση της διάθεσης και χρήσης επαρκών λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής και παράδοσης αποβλήτων στις εν λόγω εγκαταστάσεις, καθώς και η εναρμόνιση με τις διατάξεις της υπό στοιχεία (ΕΕ) 2019/883 Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 «σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής για την παράδοση αποβλήτων από πλοία, για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/65/ΕΕ και την κατάργηση της οδηγίας 2000/59/ΕΚ».

Άρθρο 2. Ορισμοί (Άρθρο 2 της Οδηγίας) «1. Για τους σκοπούς της παρούσας νοούνται ως: α) «πλοίο»: σκάφος κάθε τύπου που λειτουργεί στο θαλάσσιο περιβάλλον,..., β) «σύμβαση MARPOL»: η διεθνής σύμβαση για την πρόληψη της ρύπανσης, στην επικαιροποιημένη της έκδοση, γ) «απόβλητα από πλοία»: όλα τα απόβλητα, συμπεριλαμβανομένων των καταλοίπων φορτίου, τα οποία παράγονται κατά τη λειτουργία του πλοίου ή κατά τις εργασίες φόρτωσης, εκφόρτωσης και καθαρισμού, και τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των παραρτημάτων I, II, IV, V και VI της σύμβασης MARPOL, καθώς επίσης και τα απόβλητα που αλιεύονται παθητικά, δ) «απόβλητα που αλιεύονται παθητικά»: απόβλητα που συλλέγονται στα δίχτυα κατά τη διάρκεια αλιευτικών δραστηριοτήτων, {...} ιθ) «φορέας διαχείρισης λιμένων»: οποιοσδήποτε φορέας διαχειρίζεται τους λιμένες της περιοχής αρμοδιότητάς του (όπως ενδεικτικά Οργανισμοί Λιμένων Α.Ε., Λιμενικά Ταμεία, Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία, δημοτικά λιμενικά γραφεία, Ο.Τ.Α., Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα Α.Ε., Ιδιωτικές Επιχειρήσεις). Στον όρο αυτόν περιλαμβάνονται και οι πάσης φύσης επιχειρήσεις που διαθέτουν ιδιωτικές παράκτιες εγκαταστάσεις στις οποίες καταπλέουν πλοία στα οποία εφαρμόζεται η παρούσα απόφαση, κ) «πάροχος υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει υπηρεσίες παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων φορτίων πλοίων στο οποίο έχουν ανατεθεί οι εν λόγω υπηρεσίες από τον φορέα διαχείρισης λιμένων για τα πλοία που καταπλέουν στην περιοχή αρμοδιότητάς του, κα)..., κβ) «αρμόδια Υπηρεσία»: η Γενική Γραμματεία Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής και Ναυτιλιακών Επενδύσεων του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής,... 2. Τα «απόβλητα από πλοία» που αναφέρονται στην περ. γ' της παρ. 1, θεωρούνται απόβλητα κατά την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 4819/2021 (Α' 129), όπως εκάστοτε ισχύει.. ».

Άρθρο 3. Πεδίο εφαρμογής (Άρθρο 3 της Οδηγίας). «1. Η απόφαση αυτή εφαρμόζεται: α) σε όλα τα πλοία, ανεξαρτήτως της σημαίας που φέρουν, τα οποία καταπλέουν ή λειτουργούν σε ελληνικό λιμένα, πλην των πλοίων που εκτελούν τις λιμενικές υπηρεσίες κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352 και πλην των πολεμικών πλοίων ή βοηθητικών σκαφών ή άλλων πλοίων που ανήκουν στο κράτος ή που τα εκμεταλλεύεται το κράτος και χρησιμοποιούνται προς το παρόν αποκλειστικά σε κυβερνητική μη εμπορική βάση· β) σε όλους τους ελληνικούς λιμένες, στους οποίους συνήθως καταπλέουν πλοία που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του στοιχείου α). 2...».

Άρθρο 4 Λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής (Άρθρο 4 της Οδηγίας). «1. Οι φορείς διαχείρισης λιμένων εξασφαλίζουν τη διάθεση λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής για όλα τα είδη των αποβλήτων, επαρκών για την κάλυψη των αναγκών των πλοίων που χρησιμοποιούν συνήθως τον λιμένα, χωρίς να προκαλείται αδικαιολόγητη καθυστέρηση των πλοίων. Οι φορείς διαχείρισης εξακολουθούν να έχουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 41 του ν. 4819/2021 (Α' 129), όπως εκάστοτε ισχύει. 2. Οι φορείς διαχείρισης λιμένων διασφαλίζουν ότι: α) οι λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής έχουν την ικανότητα να δεχτούν τους τύπους και τις ποσότητες των αποβλήτων από τα πλοία που χρησιμοποιούν συνήθως τον εν λόγω λιμένα, λαμβανομένων υπόψη: αα) των λειτουργικών αναγκών των χρηστών του λιμένα, αβ) του μεγέθους και της γεωγραφικής θέσης του εν λόγω λιμένα, αγ) των τύπων των πλοίων που καταπλέουν στον εν λόγω λιμένα, αδ) των εξαιρέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 9. β) οι διατυπώσεις και οι πρακτικές ρυθμίσεις για τη χρήση των λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής είναι απλές και διεκπεραιώνονται με ταχύτητα για να αποφεύγονται αδικαιολόγητες καθυστερήσεις για τα πλοία, γ) τα επιβαλλόμενα για την παράδοση τέλη δεν δημιουργούν αντικίνητρα στη χρήση των λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής από τα πλοία και δ) οι λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής καθιστούν εφικτή τη διαχείριση των αποβλήτων από πλοία με περιβαλλοντικά ορθό τρόπο σύμφωνα με τον ν. 4819/2021 (Α' 129), όπως εκάστοτε ισχύει, και με άλλες σχετικές νομοθετικές ενωσιακές και εθνικές νομοθετικές πράξεις για τα απόβλητα. Για τους σκοπούς της περίπτωσης δ' οι φορείς διαχείρισης λιμένων εξασφαλίζουν χωριστή συλλογή, ώστε να διευκολύνονται η επαναχρησιμοποίηση και η ανακύκλωση των αποβλήτων από τα πλοία στους λιμένες, όπως προβλέπεται στο δίκαιο της Ένωσης για τα απόβλητα. Οι φορείς διαχείρισης εξακολουθούν να έχουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 41 του ν. 4819/2021 (Α' 129), όπως εκάστοτε ισχύει και με άλλες σχετικές νομοθετικές ενωσιακές και εθνικές νομοθετικές πράξεις για τα απόβλητα. Προκειμένου να διευκολυνθεί αυτή η διαδικασία, οι λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής μπορούν να συλλέγουν τα επιμέρους κλάσματα αποβλήτων σύμφωνα με τις κατηγορίες αποβλήτων που ορίζονται στη σύμβαση MARPOL, λαμβάνοντας υπόψη

τις κατευθυντήριες γραμμές της. Τα προβλεπόμενα στην περ. δ' εφαρμόζονται με την επιφύλαξη των αυστηρότερων απαιτήσεων που επιβάλλονται από τον Κανονισμό (ΕΚ) υπ' αρ. 1069/2009 για τη διαχείριση υπολειμμάτων τροφίμων από τις διεθνείς μεταφορές. 3. Η παροχή των ανωτέρω υπηρεσιών για την παραλαβή και διαχείριση αποβλήτων μπορεί να παρέχεται απευθείας από τον αρμόδιο φορέα διαχείρισης λιμένα ή/και από έναν ή περισσότερους παρόχους υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων κατά τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/352 σε ό,τι αφορά τους λιμένες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω Κανονισμού. 4. Απαραίτητη προϋπόθεση για την παραλαβή και διαχείριση αποβλήτων από κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο είναι να πληροί τις απαιτήσεις που τίθενται στο άρθρο 52 του ν. 4819/2021 (Α' 129), όπως εκάστοτε ισχύει, ανάλογα με τις εργασίες τις οποίες εκτελεί και να διαθέτει εν ισχύ όλες τις προβλεπόμενες από την ισχύουσα νομοθεσία άδειες. 5. Η δραστηριοποίηση παρόχου ή παρόχων υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων σε κάθε λιμένα είναι δυνατή, μόνο κατόπιν έγκρισης του αρμόδιου φορέα διαχείρισης λιμένα και σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352, όπου αυτός εφαρμόζεται. Για το σκοπό αυτό και με μέριμνα του αρμόδιου φορέα διαχείρισης λιμένα, τα στοιχεία του παρόχου ή των παρόχων αναρτώνται στην ιστοσελίδα του φορέα διαχείρισης και κοινοποιούνται στην αρμόδια Λιμενική Αρχή και στη Γενική Γραμματεία Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής και Ναυτιλιακών Επενδύσεων. 6. Τυχόν καταγγελίες ανεπάρκειας των λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής εξετάζονται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και στη συνέχεια, εφόσον κριθεί απαραίτητο, ενημερώνεται ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός (ΙΜΟ). 7. Οι φορείς διαχείρισης λιμένων διασφαλίζουν ότι οι επιχειρήσεις παράδοσης ή παραλαβής αποβλήτων διενεργούνται με επαρκή μέτρα ασφαλείας για την πρόληψη κινδύνων κατά προσώπων ή του περιβάλλοντος στους λιμένες που καλύπτονται από την παρούσα απόφαση. 8. ...».

Άρθρο 5 Σχέδια παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων (Άρθρο 5 της Οδηγίας). «1. Για τις ως άνω λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων καταρτίζεται και εφαρμόζεται για κάθε λιμένα συμπεριλαμβανομένου του αγκυροβολίου, με μέριμνα και ευθύνη του φορέα διαχείρισης αυτού, κατάλληλο σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων, το οποίο ονομάζεται στο εξής χάριν συντομίας «σχέδιο», κατόπιν διαβουλεύσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη και ιδίως με τους χρήστες του λιμένα και τους εκπροσώπους αυτών, τους ΟΤΑ α' βαθμού και τα εγκεκριμένα συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης, με γνώμονα τις απαιτήσεις των άρθρων 4, 6, 7 και 12 και του Παραρτήματος Ι...2..3..4.... 5. Τα σχέδια καταρτίζονται με ευθύνη των φορέων διαχείρισης λιμένων και υποβάλλονται μετά την έγκριση τους από το αρμόδιο όργανο του φορέα διαχείρισης, σε ηλεκτρονική μορφή (FlashDisk), στην αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής

Πολιτικής, καθώς και στην αρμόδια Υπηρεσία Περιβάλλοντος της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης και της Περιφέρειας, προκειμένου να γνωμοδοτήσουν επί αυτών. Οι Υπηρεσίες Περιβάλλοντος της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης και της Περιφέρειας, υποχρεούνται εντός ενός (1) μηνός από την ημερομηνία παραλαβής των σχεδίων, να διαβιβάζουν μέσω e-mail τη γνωμοδότησή τους στην αρμόδια Υπηρεσία, κοινοποιώντας την παράλληλα στον αρμόδιο φορέα διαχείρισης λιμένα. Σε περίπτωση που κατά την κρίση της αρμόδιας Υπηρεσίας του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, λαμβάνοντας υπόψη και τις ανωτέρω δύο (2) γνωμοδοτήσεις, το σχέδιο δεν είναι πλήρες και δεν καλύπτει επαρκώς τις απαιτήσεις της παρούσας, η αρμόδια Υπηρεσία, ενημερώνει εγγράφως τον αρμόδιο φορέα διαχείρισης λιμένα και τους ανωτέρω φορείς, ζητώντας την εκ νέου υποβολή του σχεδίου. Η παράλειψη των ανωτέρω φορέων να γνωμοδοτήσουν εντός της ανωτέρω προθεσμίας δεν κωλύει την πρόοδο της διοικητικής διαδικασίας έγκρισης του σχεδίου. Η έγκριση του σχεδίου, πραγματοποιείται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής και Ναυτιλιακών Επενδύσεων του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Ειδικά για τους λιμένες, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352, η έγκριση του σχεδίου πραγματοποιείται με απόφαση του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. 6. Μετά την έγκριση του σχεδίου, ο φορέας διαχείρισης λιμένα προβαίνει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την υλοποίησή του. 7. Η έγκριση των σχεδίων ισχύει για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα το οποίο ορίζεται στην εγκριτική απόφαση και δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε (5) χρόνια. Για το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της εμπρόθεσμης υποβολής αιτήματος για την επανέγκριση του σχεδίου παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και της ολοκλήρωσης της εν λόγω διαδικασίας με την έκδοση της σχετικής απόφασης, το υφιστάμενο εγκεκριμένο σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων διατηρείται σε ισχύ, εφόσον δεν συντρέχουν οι περιπτώσεις που περιγράφονται στην παρ. 8 του παρόντος. Ως εμπρόθεσμη υποβολή ορίζεται αυτή που διενεργείται τουλάχιστον τρεις (3) μήνες πριν τη λήξη ισχύος της υφιστάμενης έγκρισης. 8. Τα σχέδια επανυποβάλλονται προς έγκριση από τους αρμόδιους φορείς διαχείρισης λιμένων στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) αλλαγή του φορέα διαχείρισης του λιμένα, β) σημαντική αύξηση ή μείωση του αριθμού ή του τύπου των πλοίων που καταπλέουν στον λιμένα, γ) σημαντική αλλαγή της διαδικασίας παραλαβής και διαχείρισης των αποβλήτων και των καταλοίπων φορτίου, δ) διαρθρωτικές αλλαγές της κυκλοφορίας στον λιμένα, ε) κατασκευή νέων υποδομών στον λιμένα, στ) αλλαγές στη ζήτηση και στην παροχή λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής και νέες τεχνικές επεξεργασίας επί του πλοίου ζ) αλλαγές στο σύστημα χρέωσης τελών 9. Η παρακολούθηση της εφαρμογής των σχεδίων πραγματοποιείται από την οικεία Λιμενική Αρχή, με τη συνδρομή των Κλιμακίων Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος (Κ.Ε.Π.Π.Ε.) των Περιφερειών, εφόσον απαιτείται, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις ύπαρξης καταγγελιών για ανεπάρκεια των λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής ή παραβιάσεων

της νομοθεσίας που αφορά στην παραλαβή και τη διαχείριση αποβλήτων. Οι φορείς διαχείρισης λιμένων, που συγκαταλέγονται στο Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών και δεν παρέχουν οι ίδιοι τις οικείες λιμενικές υπηρεσίες, ασκούν εποπτεία επί των παρόχων των εν λόγω υπηρεσιών και είναι αποδέκτες τυχόν καταγγελιών από τους χρήστες των λιμένων κατά των τελευταίων. 10. Σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια της ισχύος του σχεδίου, δεν έχουν επέλθει σημαντικές αλλαγές, όπως αυτές ορίζονται στις παρ. 8 και 9 του παρόντος, η επανέγκριση του σχεδίου μπορεί να περιλαμβάνει επικύρωση του ήδη υφιστάμενου σχεδίου. Η εν λόγω διαδικασία πραγματοποιείται σύμφωνα με αυτήν της παρ. 5 και ο αρμόδιος φορέας διαχείρισης υποβάλλει συμπληρωματικό παράρτημα το οποίο περιέχει στατιστικά στοιχεία που αφορούν την πραγματική χρήση των λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής και τις ισχύος του σχεδίου. 11. Τα σχέδια παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων των λιμένων, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του Κανονισμού Λειτουργίας τους και πρέπει να είναι διαθέσιμα σε κάθε ενδιαφερόμενο. Για τους λιμένες του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών, όπως απαριθμούνται στο Παράρτημα II του Κανονισμού (ΕΕ) υπ' αρ. 1315/2013, αναρτώνται υποχρεωτικά στις αντίστοιχες ιστοσελίδες των φορέων διαχείρισης των λιμένων τόσο στην ελληνική όσο και στην αγγλική γλώσσα 12. Ειδικά για τους λιμένες του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών, οι αρμόδιοι φορείς διαχείρισης, υποχρεούνται να αναρτούν στην ιστοσελίδα τους τα στοιχεία του παρόχου ή των παρόχων παραλαβής και διαχείρισης των αποβλήτων που δραστηριοποιούνται εντός του λιμένα τους σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/352, όπου αυτός εφαρμόζεται. Με μέριμνα του φορέα, τα ως άνω στοιχεία βρίσκονται αναρτημένα στην ιστοσελίδα του τόσο στην ελληνική όσο και στην αγγλική γλώσσα. Τα στοιχεία αυτά δεν αποτελούν μέρος του σχεδίου και η διαδικασία εγκρίσεως του σχεδίου δεν παρακωλύεται από την μη ύπαρξη αυτών...».

Άρθρο 7. Παράδοση αποβλήτων από πλοία (Άρθρο 7 της Οδηγίας) . «1. Ο πλοίαρχος πλοίου που καταπλέει σε ελληνικό λιμένα, παραδίδει προτού αποπλεύσει από τον εν λόγω λιμένα, όλα τα απόβλητα του πλοίου σε λιμενική εγκατάσταση παραλαβής σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες απόρριψης που προβλέπονται στη σύμβαση MARPOL. 2. Με την παράδοση, ο φορέας διαχείρισης ή ο πάροχος στον οποίο παραδόθηκαν τα απόβλητα συμπληρώνει με ευλικρίνεια και ακρίβεια το έντυπο του παραρτήματος 3 («απόδειξη παράδοσης αποβλήτων») και εκδίδει και χορηγεί στον πλοίαρχο του πλοίου, χωρίς άσκοπη καθυστέρηση, την απόδειξη παράδοσης. 3. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής και Ναυτιλιακών Επενδύσεων, κατόπιν σχετικού αιτήματος του φορέα διαχείρισης, δύναται να εξαιρούνται οι μικροί λιμένες με μη στελεχωμένες εγκαταστάσεις ή απομακρυσμένοι λιμένες. ....».

Άρθρο 17. «Παραλαβή πετρελαιοειδών αποβλήτων και λοιπών επικίνδυνων αποβλήτων πλοίων και πετρελαιοειδών καταλοίπων φορτίου από δεξαμενόπλοια (σλέπια), βυτιοφόρα και πλωτές ευκολίες υποδοχής 1. Η παραλαβή πετρελαιοειδών αποβλήτων και λοιπών επικίνδυνων αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου πλοίων από δεξαμενόπλοια (σλέπια) ή άλλα κατάλληλα αδειοδοτημένα οχήματα και πλωτές ευκολίες υποδοχής γίνεται, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τα μέτρα ασφαλείας των Κανονισμών Λιμένων που ισχύουν. 2. Οι όροι και οι προϋποθέσεις για την παραλαβή πετρελαιοειδών αποβλήτων από πλοία, καθορίζονται στην υπ' αρ. 2122/30/2003 απόφαση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας περί έγκρισης του Γενικού Κανονισμού Λιμένα με αριθμό 34 «Προϋποθέσεις και μέτρα ασφαλείας για την παραλαβή πετρελαιοειδών καταλοίπων από πλοία» (Β' 700), όπως εκάστοτε ισχύει....»».

1.1.3 Οδηγία 2018/851 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30^{ης} Μαΐου 2018 για την τροποποίηση της οδηγίας 2008/98/ΕΚ για τα απόβλητα «L150».

Στις διατάξεις των άρθρων 2, 3, 55 του ν. 4819/2021 (Α' 129) «Ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη διαχείριση των αποβλήτων-Ενσωμάτωση των Οδηγιών 2018/851 και 2018/852 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ περί αποβλήτων και της Οδηγίας 94/62/ΕΚ περί συσκευασιών και απορριμμάτων συσκευασιών, πλαίσιο οργάνωσης του ΕΟΑΝ, διατάξεις για τα πλαστικά προϊόντα και την προστασία συναφείς επείγουσες ρυθμίσεις» όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

Σύμφωνα με το **άρθρο 2** προβλέπεται ότι «1. Εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος: α) τα αέρια απόβλητα που εκλύονται στην ατμόσφαιρα, β) τα επιτόπου εδάφη, που περιλαμβάνουν ρυπασμένες γαίες που δεν έχουν ακόμα εκσκαφθεί, και τα κτίρια που συνδέονται μόνιμα με εδάφη, γ) μη ρυπασμένη γη και άλλα φυσικά υλικά που έχουν εκσκαφθεί κατά τη διάρκεια κατασκευαστικών δραστηριοτήτων, εφόσον είναι βέβαιο ότι το υλικό αυτό θα χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή στη φυσική του κατάσταση, στον χώρο από τον οποίο έγινε η εκσκαφή, δ) τα ραδιενεργά απόβλητα, ε) τα αποχαρακτηρισμένα εκρηκτικά, στ) τα περιττώματα, εφόσον δεν καλύπτονται από την περ. β' της παρ. 2, το άχυρο και άλλα φυσικά ακίνδυνα υλικά που προέρχονται από τη γεωργία ή τη δασοκομία, τα οποία χρησιμοποιούνται στη γεωργία ή τη δασοκομία ή για την παραγωγή ενέργειας από βιομάζα με διαδικασίες ή μεθόδους που δεν επιβαρύνουν το περιβάλλον και δεν θέτουν σε κίνδυνο την ανθρώπινη υγεία. 2. Εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του

παρόντος, μόνο εφόσον η διαχείρισή τους διέπεται από άλλες ευρωπαϊκές νομοθετικές πράξεις ή εθνικές διατάξεις που μεταφέρουν οδηγίες στην εθνική έννομη τάξη: α) τα λύματα, β) τα ζωικά υποπροϊόντα, συμπεριλαμβανομένων των μεταποιημένων προϊόντων που καλύπτονται από τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 1069/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Οκτωβρίου 2009 περί υγειονομικών κανόνων για ζωικά υποπροϊόντα και παράγωγα προϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1774/2002 (κανονισμός για τα ζωικά υποπροϊόντα) (L 300), εκτός από εκείνα που προορίζονται για αποτέφρωση, υγειονομική ταφή ή χρήση σε εγκαταστάσεις βιοαερίου ή κομποστοποίησης ή λιπασματοποίησης, γ) τα πτώματα ζώων, τα οποία αποθνήσκουν εκτός σφαγείων, συμπεριλαμβανομένων ζώων που θανατώνονται για την εξάλειψη επιζωοτιών και διατίθενται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 1069/2009, δ) τα απόβλητα που προκύπτουν από εργασίες έρευνας, εξόρυξης, επεξεργασίας και αποθήκευσης ορυκτών πόρων και από τις εργασίες εκμετάλλευσης λατομείων που καλύπτονται από την υπό στοιχεία 39624/2209/ Ε103/25.9.2009 (Β' 2076) κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων [Οδηγία 2006/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2006, σχετικά με τη διαχείριση των αποβλήτων της εξορυκτικής βιομηχανίας (L 102)], ε) ουσίες που προορίζονται για χρήση ως πρώτες ύλες ζωοτροφών, όπως ορίζονται στην περ. ζ' της παρ. 2 του άρθρου 3 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 767/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2009, για τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση ζωοτροφών, την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1831/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση των Οδηγιών 79/373/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 80/511/ΕΟΚ της Επιτροπής, 82/471/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 83/228/ΕΚ του Συμβουλίου, 93/74/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 93/113/ΕΚ του Συμβουλίου, 96/25/ΕΚ του Συμβουλίου και της Απόφασης 2004/217/ΕΚ της Επιτροπής (L 229) και δεν είναι ούτε περιέχουν ζωικά παραπροϊόντα.».

Στο **άρθρο 3** προβλέπεται ότι «(Άρθρο 3 της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ, όπως έχει τροποποιηθεί με την παρ. 3 του άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/851) Στη διαχείριση των αποβλήτων ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί, με την επιφύλαξη όσων ορίζονται σε ειδικές διατάξεις νόμου: 1. «Απόβλητα»: κάθε ουσία ή αντικείμενο, το οποίο ο κάτοχός του απορρίπτει ή προτίθεται ή υποχρεούται να απορρίψει. 2. «Επικίνδυνα απόβλητα»: τα απόβλητα που εμφανίζουν μία ή περισσότερες από τις επικίνδυνες ιδιότητες που αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙΙ του Μέρους Β΄. 2α. «Μη επικίνδυνα απόβλητα»: τα απόβλητα που δεν καλύπτονται από την παρ. 2. 2β. «Αστικά απόβλητα (ΑΑ)»: α) Τα ανάμεικτα απόβλητα και τα απόβλητα που συλλέγονται από τα νοικοκυριά, μεταξύ άλλων χαρτί και χαρτόνι, γυαλί, μέταλλα, πλαστικά, βιολογικά απόβλητα, ξύλο, προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας,

απόβλητα συσκευασίας, απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, απόβλητα ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών και ογκώδη απόβλητα, συμπεριλαμβανομένων στρωμάτων και επίπλων.

β) Τα ανάμεικτα απόβλητα και τα απόβλητα που συλλέγονται χωριστά από άλλες πηγές, όταν είναι παρόμοια ως προς τη φύση και τη σύνθεση με τα οικιακά απόβλητα. Στα αστικά απόβλητα δεν περιλαμβάνονται απόβλητα παραγωγής, γεωργίας, δασοκομίας, αλιείας, σηπτικών δεξαμενών και απόβλητα από δίκτυα αποχέτευσης και επεξεργασίας αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της ιλύος καθαρισμού λυμάτων, οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους ή απόβλητα από κατασκευές και κατεδαφίσεις. Ο ορισμός αυτός ισχύει με την επιφύλαξη του καταμερισμού των ευθυνών για τη διαχείριση των αποβλήτων μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων. 2γ. «Απόβλητα κατασκευών και κατεδαφίσεων»: Τα απόβλητα που προέρχονται από κατασκευές και από κατεδαφίσεις. 2δ. «Απόβλητα Εκσκαφών, Κατασκευών και Κατεδαφίσεων (ΑΕΚΚ)»: Τα απόβλητα που προέρχονται από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις. 3. «Απόβλητα έλαια»: Τα ορυκτέλαια ή τα συνθετικά λιπαντικά ή τα βιομηχανικά έλαια που δεν είναι πλέον κατάλληλα για τη χρήση, για την οποία αρχικώς προορίζονταν, όπως τα χρησιμοποιημένα έλαια κινητήρων εσωτερικής καύσης, τα έλαια κιβωτίων ταχυτήτων, τα λιπαντικά έλαια, τα έλαια για στροβίλους και τα υδραυλικά έλαια. 4. ...4α. ... 5. «Παραγωγός αποβλήτων»: Κάθε πρόσωπο, του οποίου οι δραστηριότητες παράγουν απόβλητα, δηλαδή αρχικός παραγωγός αποβλήτων, ή κάθε πρόσωπο που πραγματοποιεί εργασίες προεπεξεργασίας, ανάμειξης ή άλλες, οι οποίες οδηγούν σε μεταβολή της φύσης ή της σύνθεσης των αποβλήτων αυτών. 6. «Κάτοχος αποβλήτων»: Ο παραγωγός αποβλήτων ή το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, στην κατοχή του οποίου ευρίσκονται τα απόβλητα. 7. ... 8. ... 9. «Διαχείριση αποβλήτων»: Η συλλογή, μεταφορά, ανάκτηση, συμπεριλαμβανομένης της διαλογής, και διάθεση αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων της εποπτείας των εργασιών αυτών και της μετέπειτα φροντίδας των χώρων διάθεσης, καθώς και των ενεργειών στις οποίες προβαίνουν οι έμποροι ή οι μεσίτες. 10. «Συλλογή»: Η συγκέντρωση αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της προκαταρκτικής διαλογής και της προκαταρκτικής αποθήκευσης αποβλήτων με σκοπό τη μεταφορά τους σε εγκατάσταση επεξεργασίας αποβλήτων. 11. «Χωριστή συλλογή»: Η συλλογή κατά την οποία μια ροή αποβλήτων διατηρείται χωριστά με βάση τον τύπο και τη φύση για να διευκολυνθεί η ειδική επεξεργασία...»

Στο **άρθρο 55** ορίζεται ότι: «Εθνικός και Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης Αποβλήτων (Άρθρο 28 της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ, όπως έχει τροποποιηθεί με την παρ. 21 του άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/851) 1. Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) Α. Το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) καθορίζει τη στρατηγική, τις πολιτικές και τους στόχους για τη διαχείριση των αποβλήτων σε εθνικό επίπεδο. Αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης των αποβλήτων, το οποίο προσδιορίζει τις γενικές κατευθύνσεις για τη διαχείρισή τους και υποδεικνύει

τα κατάλληλα μέτρα. Β. Για ορισμένα ρεύματα αποβλήτων, των οποίων η διαχείριση, λόγω της ποιοτικής και ποσοτικής σύστασής τους, καθώς και των εξειδικευμένων εγκαταστάσεων που απαιτούνται για τη διαχείρισή τους, χρήζει ειδικότερης συνολικής αντιμετώπισης, μπορεί να καταρτίζονται ειδικά σχέδια διαχείρισης, τα οποία εμπεριέχονται στο ΕΣΔΑ και ρυθμίζουν συνολικά, σε επίπεδο χώρας, την ολοκληρωμένη διαχείριση των αποβλήτων αυτών, τα οποία εγκρίνονται με την απόφαση της παρ. 22 του άρθρου 72. Γ. Το ΕΣΔΑ έχει στρατηγικό χαρακτήρα, εκπονείται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας σύμφωνα με το άρθρο 54 και εγκρίνεται με Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου. Το Υπουργικό Συμβούλιο μπορεί να προβεί σε τροποποιήσεις του, εφόσον τις θεωρεί αναγκαίες, προκειμένου να καταστεί δυνατή η εφαρμογή και να βελτιωθεί η λειτουργικότητά του. 2. Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣ-ΔΑ) α) Για κάθε περιφέρεια καταρτίζεται Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ). Το ΠΕΣΔΑ αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης του συνόλου των αποβλήτων, τα οποία παράγονται σε μία περιφέρεια, προσδιορίζει τις γενικές κατευθύνσεις για τη διαχείρισή τους, σε συμφωνία με τις κατευθύνσεις του Εθνικού Σχεδιασμού Διαχείρισης Αποβλήτων και του Εθνικού Προγράμματος Πρόληψης Αποβλήτων και υποδεικνύει τα κατάλληλα μέτρα που προωθούν ιεραρχικά και συνδυασμένα: α) την πρόληψη, β) την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, γ) την ανακύκλωση, δ) άλλου είδους ανάκτηση, όπως ανάκτηση ενέργειας, και ε) την ασφαλή τελική διάθεση σε επίπεδο περιφέρειας. Κάθε ΠΕΣΔΑ περιλαμβάνει συγκεκριμένο επενδυτικό σχέδιο, με χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, που καλύπτει την ολοκληρωμένη στρατηγική του ΠΕΣΔΑ και ανάλυση κόστους - οφέλους των παρεμβάσεων που προβλέπει. β) Για την έγκριση του ΠΕΣΔΑ απαιτείται η γνώμη του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας ως προς τη συμβατότητα του ΠΕ.Σ.Δ.Α. με τις κατευθύνσεις και τα μέτρα που προβλέπονται στο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων. Το ΠΕΣΔΑ εγκρίνεται από την περιφέρεια με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου εντός δύο (2) μηνών από την έκδοση της αρνητικής απόφασης της παρ. 6 του άρθρου 5 ή την ολοκλήρωση της διαδικασίας του άρθρου 7 της υπό στοιχεία ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ. 107017/2006 κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (Β` 1225), όπως εκάστοτε ισχύει. Σε περίπτωση άπρακτης παρέλευσης της προθεσμίας των δύο (2) μηνών, η έγκριση του ΠΕΣΔΑ γίνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Η απόφαση έγκρισης του ΠΕΣΔΑ δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. γ) Για την αντιμετώπιση προβλημάτων που προκύπτουν στη διαχείριση των Αστικών Αποβλήτων (Α.Α.), τα οποία προκαλούν ή ενδέχεται να προκαλέσουν κατάσταση έκτακτης ανάγκης με άμεσο κίνδυνο την υποβάθμιση του περιβάλλοντος ή να απειλήσουν τη δημόσια υγεία και εφόσον δεν ληφθούν, για οποιοδήποτε λόγο, τα απαιτούμενα μέτρα από τους αρμόδιους φορείς ή αν αυτά δεν είναι επαρκή, ο Υπουργός

Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύναται με απόφασή του να αναθέσει στον Γενικό Γραμματέα Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων την υλοποίηση οποιουδήποτε πρόσφορου μέτρου, περιλαμβανομένης και της έκδοσης απόφασης για τη μεταφορά των Α.Α. σε μία ή περισσότερες νομίμως λειτουργούσες εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων. Η ανωτέρω απόφαση περί μεταφοράς Α.Α. εκτελείται από τους εμπλεκόμενους φορείς διαχείρισης. Η δυνατότητα μεταφοράς των Α.Α. υφίσταται και στην περίπτωση άμεσης παύσης της λειτουργίας των Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων (Χ.Α.Δ.Α.) που λειτουργούν σε διαχειριστικές ενότητες περιφερειών, στις οποίες δεν υπάρχει νόμιμος εν λειτουργία Χώρος Υγειονομικής Ταφής (Χ.Υ.Τ.), προβλεπόμενος από το αντίστοιχο ΠΕ.Σ.Δ.Α. ή νόμιμος εν λειτουργία χώρος αποθήκευσης, καθώς και αν ο εν λειτουργία Χ.Υ.Τ. έχει κορεστεί ή παύσει τη λειτουργία του με απόφαση του αρμόδιου για τη διαχείρισή του οργάνου, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Για την έκδοση της απόφασης μεταφοράς των Α.Α. λαμβάνονται υπόψη ιδίως η φέρουσα ικανότητα των εγκαταστάσεων παραλαβής των Α.Α. και το συνολικό κόστος διαχείρισης των Α.Α.. γα) Προς τον σκοπό της αποτροπής της μη νόμιμης συσσώρευσης αποβλήτων και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, καθώς και για τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας, ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας δύναται, με απόφασή του, να αναθέτει στον Γενικό Γραμματέα Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων την υλοποίηση έργων και δράσεων σε περίπτωση: i) άρνησης, τεκμηριωμένης αδυναμίας ή αδράνειας Δήμου ή Φορέα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (Φο.Δ.Σ.Α.) να λάβει τα αναγκαία μέτρα συμμόρφωσης, κατόπιν αιτήματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατ' άρθρο 258 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί παραβίασης υποχρεώσεων σχετικά με τη διαχείριση αποβλήτων, ii) άρνησης, τεκμηριωμένης αδυναμίας ή αδράνειας Δήμου να προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες για τη διακοπή λειτουργίας Χ.Α.Δ.Α. και να λάβει μέτρα για την ολοκλήρωση αποκατάστασης ανενεργού Χ.Α.Δ.Α. iii) αρμόδιου Φο.Δ.Σ.Α. που δεν προβαίνει, με αποκλειστική του υπαιτιότητα, στις απαιτούμενες ενέργειες για την υλοποίηση των προβλεπόμενων από το οικείο ΠΕ.Σ.Δ.Α. υποδομών, ούτε λαμβάνει ενδεδειγμένα μέτρα, ικανά να εξυπηρετήσουν προσωρινά και μέχρι την ολοκλήρωση των εγκαταστάσεων τελικής διάθεσης, τις ανάγκες διαχείρισης των αποβλήτων που παράγονται, εντός της χωρικής του αρμοδιότητας. γβ) ... γγ) Αρμόδια περιβαλλοντική αρχή για την περιβαλλοντική αδειοδότηση των απαιτούμενων για την εφαρμογή των περ. γ) και γα) έργων είναι η Διεύθυνση Περιβαλλοντικών Αδειοδοτήσεων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. δ) Το ΠΕ.Σ.Δ.Α. δύναται να εκπονείται για περισσότερες από μία περιφέρειες. Στις περιπτώσεις εφαρμογής του πρώτου εδαφίου, το ΠΕ.Σ.Δ.Α. καταρτίζεται από τους οικείους Φο.Δ.Σ.Α. και εγκρίνεται με κοινή απόφαση των περιφερειακών συμβουλίων, η οποία εκδίδεται τηρουμένων των περ. α' και β'. Μετά από την έγκριση του ΠΕ.Σ.Δ.Α., αυτό υλοποιείται από τους οικείους περιφερειακούς Φο.Δ.Σ.Α..».

1.2 Εθνικό Νομοθετικό Πλαίσιο

1.2.1 Διατάξεις του Π.Δ. 148/2009 (Α' 190)

Σύμφωνα προς τις διατάξεις του Π.Δ. 148/2009 (Α' 190) «Περιβαλλοντική ευθύνη για την πρόληψη – αποκατάσταση των ζημιών στο περιβάλλον» προβλέπεται ότι: «**άρθρο 3.1...** 2...3...4...5... 6. "φορέας εκμετάλλευσης": οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, το οποίο εκμεταλλεύεται ή ελέγχει την επαγγελματική δραστηριότητα ή στο οποίο έχει μεταβιβασθεί αποφασιστική οικονομική αρμοδιότητα όσον αφορά στην τεχνική λειτουργία τέτοιας δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένου και του κατόχου σχετικής αδείας ή εξουσιοδότησης ή του νόμιμου εκπροσώπου της επαγγελματικής δραστηριότητας, ή οποιουδήποτε προσώπου καταχωρεί ή κοινοποιεί τέτοια δραστηριότητα.».

Περαιτέρω στο **άρθρο 4** αυτού ορίζεται το πεδίο εφαρμογής του και συγκεκριμένα «1. Το παρόν διάταγμα εφαρμόζεται: α) στην περιβαλλοντική ζημία και σε οποιαδήποτε άμεση απειλή τέτοιας ζημίας, που προκαλείται από την άσκηση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων που απαριθμούνται στο Παράρτημα ΙΙΙ του άρθρου 21, ανεξάρτητα από υπαιτιότητα του φορέα εκμετάλλευσης. β) στην περιβαλλοντική ζημία και σε οποιαδήποτε άμεση απειλή τέτοιας ζημίας που προκαλείται σε προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους, από την άσκηση επαγγελματικών δραστηριοτήτων άλλων από αυτές που απαριθμούνται στο Παράρτημα ΙΙΙ, ανεξάρτητα από υπαιτιότητα του φορέα εκμετάλλευσης. 2. Το παρόν διάταγμα εφαρμόζεται ως προς τον φορέα εκμετάλλευσης της δραστηριότητας που προκάλεσε την περιβαλλοντική ζημία ή την άμεση απειλή πρόκλησης της, μόνο εφόσον αυτός έχει εντοπισθεί, σύμφωνα με την παράγραφο Ε του άρθρου 6, η ζημία είναι συγκεκριμένη και εφόσον υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της ως άνω δραστηριότητας και της επελθούσας περιβαλλοντικής ζημίας ή της άμεσης απειλής τέτοιας ζημίας...».

Εν προκειμένω οι φορείς διαχείρισης λιμένα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ως άνω νομοθετήματος δυνάμει της διάταξης της παρ. 1 του Παράρτημα ΙΙΙ του άρθρου 21 όπου προβλέπεται ότι «...8. Τα έργα και οι δραστηριότητες που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙ του άρθρου 5 της υπ' αριθμ. Η.Π. 15393/2332/2002 κοινή υπουργική απόφαση (Β' 1022), για την πραγματοποίηση των οποίων απαιτείται απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 11014/703/2003 κοινή υπουργική απόφαση (Β' 332), ...», αφού στην αναφερόμενη υπουργική απόφαση εμπίπτουν και τα λιμενικά έργα και δραστηριότητες.

Περαιτέρω στις διατάξεις του **άρθρου 7** του Π.Δ. 148/2009 (Α' 190) ορίζεται ότι «1. Οι φορείς εκμετάλλευσης έχουν υποχρέωση να υιοθετούν και να εφαρμόζουν τα προβλεπόμενα στο παρόν διάταγμα μέτρα πρόληψης και αποκατάστασης της περιβαλλοντικής ζημίας ή της άμεσης απειλής

πρόκλησης τέτοιας ζημίας, καθώς επίσης και να καλύπτουν τις σχετικές δαπάνες, οποιοδήποτε και αν είναι το ύψος τους, όταν προκύπτει η ευθύνη τους για την εν λόγω ζημία. 2. Η τήρηση των όρων και προϋποθέσεων που καθορίζονται στις αποφάσεις έγκρισης περιβαλλοντικών όρων ή/και σε άδειες ή εγκρίσεις που είναι απαραίτητες σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις για την νόμιμη άσκηση μιας επαγγελματικής δραστηριότητας, δεν απαλλάσσει τους φορείς εκμετάλλευσης από την περιβαλλοντική ευθύνη, με την επιφύλαξη του άρθρου 11 (παραγ. 4 και 5). 3. Οι φορείς εκμετάλλευσης έχουν υποχρέωση να ενημερώνουν άμεσα στην αρμόδια αρχή για την ύπαρξη περιβαλλοντικής ζημίας ή την άμεση απειλή πρόκλησης τέτοιας ζημίας. 4. Οι φορείς εκμετάλλευσης έχουν υποχρέωση να συνεργάζονται με την αρμόδια αρχή για τον καθορισμό και την εφαρμογή των μέτρων αποκατάστασης.». Αντιστοίχως στο άρθρο 8 παρ. 1 του Π.Δ. 148/2009 (Α' 190) προβλέπεται η υποχρέωση των φορέων για προληπτική δράση όπου ορίζεται ότι «1. Σε περίπτωση άμεσης απειλής περιβαλλοντικής ζημίας, ο φορέας εκμετάλλευσης υποχρεούται, χωρίς προειδοποίηση, να λαμβάνει αμελλητί τα κατά την κρίση του απαραίτητα προληπτικά μέτρα και να ενημερώνει αμέσως την αρμόδια αρχή, για όλες τις σχετικές πτυχές της κατάστασης. Για τον προσδιορισμό των εν λόγω μέτρων λαμβάνονται υπόψη κατ' αναλογία και στο μέτρο του δυνατού, τα κριτήρια που προβλέπονται στην παράγραφο 1.3 του Παραρτήματος II του άρθρου 21. Είναι δυνατόν, με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, μετά από εισήγηση του ΣΥΓΑΠΕΖ, να προσδιορίζονται πρόσθετα κριτήρια για τα ληπτέα μέτρα πρόληψης από τους φορείς εκμετάλλευσης...», ενώ βαρύνονται επίσης και με τα μέτρα αποκατάστασης της περιβαλλοντικής ζημίας ανεξαρτήτως εάν δύναται να τις ανακτήσεις εφόσον αποδείξει ότι δεν προκάλεσε αυτός την περιβαλλοντική ζημία αναζητώντας τις δαπάνες από τον υπεύθυνο για αυτήν όπως προκύπτει από τις συνδυασμένες διατάξεις δυνάμει των παρ. 1 του άρθρου 10, παρ. 1, 5.2 και 9 του άρθρου 11 του Π.Δ. 148/2009 (Α' 190) ορίζεται ότι «10.1. Η αρμόδια αρχή, καθορίζει, με τη συνεργασία του φορέα εκμετάλλευσης, τα ληπτέα μέτρα αποκατάστασης, σύμφωνα με το Παράρτημα II του άρθρου 21, αφού λάβει υπόψη τις απόψεις των προσώπων που προβλέπονται στην παρ. 3 του παρόντος άρθρου. Τα μέτρα αποκατάστασης εγκρίνονται κατά περίπτωση με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ μετά από εισήγηση του ΣΥΓΑΠΕΖ και γνώμη της ΕΑΠΕΖ ή του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας μετά από εισήγηση της Περιφέρειας και γνώμη της ΠΕΑΠΖ.... 11.1. Ο φορέας εκμετάλλευσης επιβαρύνεται με τις δαπάνες των δράσεων πρόληψης και αποκατάστασης που αναλαμβάνονται σύμφωνα με το παρόν διάταγμα. 11.2... 11.3... 11.4. Ο φορέας εκμετάλλευσης απαλλάσσεται από την υποχρέωση του να καταβάλει στην αρμόδια αρχή, τις δαπάνες των δράσεων πρόληψης ή αποκατάστασης που αναλαμβάνονται δυνάμει του παρόντος διατάγματος, εάν αποδείξει ότι η περιβαλλοντική ζημία ή η άμεση απειλή τέτοιας ζημίας: α) ανάγεται σε πράξη ή παράλειψη τρίτου και επήλθε παρά την ύπαρξη των ενδεδειγμένων μέτρων ασφαλείας, ή β) ανάγεται σε συμμόρφωση προς υποχρεωτική διαταγή ή εντολή δημόσιας αρχής, η

οποία οδήγησε τον φορέα εκμετάλλευσης σε ενέργειες, στο πλαίσιο της δραστηριότητας του, που προκάλεσαν την περιβαλλοντική ζημία ή την άμεση απειλή τέτοιας ζημίας. Εξαιρούνται οι περιπτώσεις που η διαταγή ή εντολή έχει δοθεί για την αντιμετώπιση μιας εκπομπής ή ενός τυχαίου γεγονότος που προκλήθηκε προγενέστερα, εξ αιτίας της δραστηριότητας του φορέα εκμετάλλευσης 11.5... 11.6... 11.7... 11.8... 11.9. Σε περίπτωση που φυσικό ή νομικό πρόσωπο ενεργεί με δική του πρωτοβουλία, κατόπιν όμως συνεννόησης και συνεργασίας με την αρμόδια αρχή, προς αντιμετώπιση περιβαλλοντικής ζημίας ή άμεσης απειλής τέτοιας ζημίας και λάβει στο σύνολο τους ή μερικώς, τα αναγκαία σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος μέτρα πρόληψης ή αποκατάστασης, δικαιούται να αναζητήσει από τον φορέα εκμετάλλευσης που προκάλεσε την περιβαλλοντική ζημία ή την άμεση απειλή τέτοιας ζημίας, τις δαπάνες που κατέβαλε για τη λήψη των ανωτέρω μέτρων, σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα περί αδικαιολόγητου πλουτισμού (άρθρα 904 επ.) ή διοίκησης αλλοτρίων (άρθρα 730 επ.), εφαρμοζομένων εν προκειμένω αναλογικώς. Η ανωτέρω αξίωση παραγράφεται μετά πενταετία αφότου ολοκληρώθηκαν τα αναγκαία μέτρα πρόληψης ή αποκατάστασης και εντοπίσθηκε ο φορέας εκμετάλλευσης.».

Τέλος, σύμφωνα προς τις διατάξεις του **άρθρου 17** του Π.Δ. 148/2009 (Α' 190) στους φορείς εκμετάλλευσης που παραβαίνουν μεταξύ άλλων και τις διατάξεις των άρθρων 8, 10 και 11 επιβάλλονται και διοικητικές κυρώσεις εφόσον προβλέπεται ότι «1. Στους φορείς εκμετάλλευσης που παραβαίνουν τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος και των κατ' εξουσιοδότηση του διατάγματος αυτού εκδιδόμενων υπουργικών αποφάσεων και ειδικότερα τις διατάξεις των άρθρων 8,9,10 και 11 (παρ. 1, 4 και 5) αυτού καθώς και τις διοικητικές πράξεις που εκδίδονται σε εφαρμογή των άρθρων αυτών, επιβάλλονται οι Διοικητικές Κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 30 του ν. 1650/1986, όπως αυτό ισχύει. Σε περίπτωση που επιβάλλεται ως διοικητική κύρωση πρόστιμο, η σχετική απόφαση εκδίδεται από το αρμόδιο όργανο, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 30 του ανωτέρω νόμου όπως αυτή τροποποιήθηκε με το άρθρο 4 του ν. 3010/2002, μετά από εισήγηση του κατά τόπο αρμόδιου Τομέα της Ειδικής Υπηρεσίας Επιθεωρητών Περιβάλλοντος (Ε.Υ.Ε.Π.)... 2. ... 3. ... 4. Οι κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο αυτό επιβάλλονται ανεξάρτητα από την αστική ή ποινική ευθύνη του φορέα εκμετάλλευσης και ανεξάρτητα από τις Διοικητικές Κυρώσεις που προβλέπονται σε άλλες διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.».

1.2.2. Ο ν. 743/1977 (Α' 319), όπως κωδικοποιήθηκε δυνάμει του Π.Δ. 55/1998 (Α' 98)

Σύμφωνα προς την διάταξη του **άρθρου 9 του ν. 743/1977 (Α' 319)** «Προστασία του θαλασσίου Περιβάλλοντος», ως αυτός κωδικοποιήθηκε δυνάμει του Π.Δ. 55/1998 (Α' 98) προβλέπεται ότι «1. Με απόφαση του Υπουργού καθορίζονται οι όροι και προϋποθέσεις αναγνώρισης των πλωτών ευκολιών υποδοχής. Προκειμένου για χερσαίες ευκολίες, οι όροι και

προϋποθέσεις καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, βιομηχανίας, ενέργειας και τεχνολογίας και εμπορικής Ναυτιλίας. Προκειμένου για ευκολίες υποδοχής απορριμάτων και λυμάτων απαιτείται η σύμπραξη και του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. 2. Δι' αποφάσεως του Υπουργού καθορίζονται οι Οργανισμοί Λιμένων και τα Λιμενικά Ταμεία τα οποία υποχρεούνται εις την κατασκευήν, οργάνωσιν και λειτουργίαν εντός της περιοχής ευθύνης των, ευκολιών υποδοχής δια την εξυπηρέτησιν των αναγκών της περιοχής των. Επίσης δι' ομοίων αποφάσεων δύναται να επιτραπή και εις ιδιωτικές επιχειρήσεις η κατασκευή, οργάνωσις και εκμετάλλευσις παρομοίων ευκολιών. Ο έλεγχος της λειτουργίας των ανωτέρω ευκολιών υποδοχής ενεργείται υπό της Αρχής, προκειμένου περί ευκολιών υποδοχής λυμάτων και απορριμμάτων, ο έλεγχος ενεργείται από κοινού υπό της Αρχής μετά των αρμοδίων, Υγειονομικών Υπηρεσιών, και του Υπουργείου Δημοσίων Έργων. 3. Η υπό εγκαταστάσεων ανηκουσών εις Οργανισμούς Λιμένος ή Λιμενικά Ταμεία ή Ιδιωτικές επιχειρήσεις παροχή ευκολιών υποδοχής κατά την προηγουμένην παράγραφον, ουδέν δικαίωμα παρέχει εις οιονδήποτε τρίτον προς επιβολήν ή εκ των διά των εγκαταστάσεων τούτων εξυπηρετουμένων πλοίων, είσπραξιν τέλους, αμοιβής ή αποζημιώσεως διά την αιτίαν ταύτην. 4. Τα τιμολόγια ευκολιών υποδοχής των Οργανισμών Λιμένων και Λιμενικών Ταμείων καθορίζονται αντιστοίχως υπό των Διοικητικών Συμβουλίων και Λιμενικών Επιτροπών και εγκρίνονται υπό της εποπτευούσης Αρχής. Προκειμένου περί ιδιωτικών επιχειρήσεων, ταύτα καθορίζονται υπό του Υπουργείου. 5...».

Επιπλέον, σύμφωνα προς την διάταξη του **άρθρου 17 του ν. 743/1977 (Α' 319)** «Προστασία του θαλασσίου Περιβάλλοντος», ως αυτός κωδικοποιήθηκε δυνάμει του Π.Δ. 55/1998 (Α' 98) προβλέπεται ότι: «1. Οι Οργανισμοί Λιμένων και τα Λιμενικά Ταμεία έχουν υποχρέωση να διαθέτουν κατάλληλους παραλιακούς χώρους για την εγκατάσταση των Σταθμών Πρόληψης και Καταπολέμησης Ρύπανσης και την αποθήκευση του μηχανικού τους εξοπλισμού καθώς και την εξασφάλιση των απαιτούμενων ευκολιών για την υποδοχή και παραμονή των πλωτών τους μέσων. 2. Οι χώροι και οι υπόλοιπες ευκολίες που απαιτούνται για το λόγο αυτό καθορίζονται από τριμελή Επιτροπή, που αποτελείται από το Νομάρχη ή αντιπρόσωπό του, από έναν εκπρόσωπο της Αρχής και από έναν εκπρόσωπο του Οργανισμού Λιμένος ή του Λιμενικού Ταμείου. Σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, η αποθήκευση των μέσων και υλικών απορρύπανσης σε λιμάνια όπου εδρεύει Περιφερειακός Σταθμός, γίνεται σε κατάλληλους χώρους που βρίσκονται με μέριμνα της επιτροπής που προβλέπεται από το παρόν άρθρο.»

1.2.3. Το Π.Δ. 11/2002 (Α' 6)

Δυνάμει των διατάξεων του άρθρου πρώτου του Π.Δ. 11/2002 (Α'6) «Εθνικό Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης για την αντιμετώπιση περιστατικών ρύπανσης από πετρέλαιο και άλλες επιβλαβείς ουσίες» προβλέπεται μεταξύ άλλων ότι: «...1.2.3 Οι παράκτιες εγκαταστάσεις διακίνησης πετρελαιοειδών, τα εμπορικά λιμάνια, οι εγκαταστάσεις εξόρυξης αργού πετρελαίου μακριά από τις ακτές, όπως καθορίζονται στο άρθρο 3 της Διεθνούς Σύμβασης (Δ.Σ) "για την ετοιμότητα, συνεργασία και αντιμετώπιση της ρύπανσης της θάλασσας από πετρέλαιο, 1990" (International Convention on Oil Pollution Preparedness, Response and Co-operation, 1990:OPRC 90), που κυρώθηκε με το Ν. 2252/94 (Α' 192), υποχρεούνται να διαθέτουν σχέδια έκτακτης ανάγκης για την καταπολέμηση περιστατικών ρύπανσης της θάλασσας, εναρμονισμένα με το τοπικό σχέδιο της οικείας Λιμενικής Αρχής και κατ' επέκταση με το εθνικό σχέδιο.... 1.2.4 Η αποτελεσματικότητα του μηχανισμού καταπολέμησης περιστατικών ρύπανσης της θάλασσας και των ακτών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο προϋποθέτει τον υψηλό βαθμό συνεργασίας των Αρχών με τα στελέχη των εξειδικευμένων επιχειρήσεων αντιμετώπισης ρύπανσης και τους υπεύθυνους προστασίας περιβάλλοντος των παράκτιων εγκαταστάσεων.... 1.3 Προσδιορισμός θαλάσσιων περιοχών πιθανής εκδήλωσης σοβαρού περιστατικού ρύπανσης. Ο αρχιπελαγικός χαρακτήρας της χώρας επιβάλλει όπως κατά τον σχεδιασμό κατανομής των μέσων πρόληψης και καταπολέμησης της ρύπανσης δίδεται έμφαση τόσο στις θαλάσσιες περιοχές όπου υπάρχει αντικειμενικά αυξημένη πιθανότητα εκδήλωσης σοβαρού περιστατικού λόγω συχνής διέλευσης δεξαμενόπλοιων και λειτουργίας παράκτιων εγκαταστάσεων διακίνησης πετρελαίου ή εξεδρών εξόρυξης, όσο και στις περιβαλλοντικά ευαίσθητες ειδικά προστατευόμενες περιοχές (θαλάσσια πάρκα, λιμνοθάλασσες, δέλτα ποταμών, περιοχές ωστοκίας προστατευόμενων ειδών, περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους κοκ). ... 2.1 Γενικά 2.1.1 Τα σχέδια έκτακτης ανάγκης των λιμανιών και των παράκτιων εγκαταστάσεων διακίνησης πετρελαίου, προβλέπουν την κατάλληλη οργάνωση για αυτοδύναμη αντιμετώπιση των πιθανότερων περιστατικών ρύπανσης από διαφυγή πετρελαίου στη θάλασσα (*most likely spill scenario*), ιδίως αυτών που συμβαίνουν μέσα σε λιμάνια ή αγκυροβόλια κατά τις πετρελεύσεις των πλοίων και τις φορτοεκφορτώσεις δεξαμενοπλοίων και αφορούν ποσότητες πετρελαίου μικρότερες των 7 τόνων. 2.1.2 Κατά την κατάρτιση ή αναθεώρηση των σχεδίων έκτακτης ανάγκης των υπόχρεων φορέων (FCPs και PCPS) απαιτείται η ύπαρξη πρόνοιας για την κλιμάκωση της κινητοποίησης αντιμετώπισης κάθε περιστατικού μέσω των δυνατοτήτων που παρέχει το τοπικό σχέδιο έκτακτης ανάγκης της αρμόδιας Λιμενικής Αρχής (LCP) ή του εθνικού σχεδίου (NCP). Στο σχέδιο έκτακτης ανάγκης κάθε υπόχρεου φορέα υπάρχει πρόβλεψη για όλες τις κατηγορίες συμβάντων που έχουν επείγοντα χαρακτήρα και ενδέχεται να εξελιχθούν σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης - όπως για παράδειγμα: προσάραξη, σύγκρουση, πυρκαϊά, ναυάγιο, ατύχημα προσωπικού - για τις οποίες θα

προδιαγράφονται μηχανισμοί αντιμετώπισης. 2.1.3 Τα σχέδια των υπόχρεων εγκαταστάσεων καθορίζουν σαφώς συγκεκριμένο στέλεχος του φορέα διοίκησης ως υπεύθυνο περιβάλλοντος (*designated on scene commander*) για θέματα αντιμετώπισης περιστατικών ρύπανσης και προβλέπουν τη διαίρεση εκπαιδευμένου προσωπικού σε ομάδες επάνδρωσης/ ενεργοποίησης των μέσων και του εξοπλισμού καταπολέμησης κηλίδας εμμενόντων πετρελαιοειδών ή διαφυγόντων επιβλαβών προϊόντων -υπό την άμεση εποπτεία της Λιμενικής Αρχής. ... 2.3.3 Ιδιαίτερα πεδία ενδιαφέροντος που περιλαμβάνονται στα σχέδια αφορούν σε: ...- Πρόνοια για διαδικασίες μεταφοράς τυχόν επιπρόσθετων μέσων καιυλικών που θα απαιτηθούν στην περιοχή του συμβάντος και τελική νόμιμη διάθεση των περισυλλεγμένων καταλοίπων, αποβλήτων και απορριμμάτων από τις παράκτιες περιοχές προσωρινής τους αποθήκευσης.».

1.2.4. Ο ν. 4926/2022 (Α' 82)

Σύμφωνα προς την διάταξη του άρθρου 81 με τίτλο «Διαχείριση αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου από φορείς διαχείρισης λιμένων» του ν. 4926/2022 (Α' 82) προβλέφθηκε ότι: «1. Για λόγους δημόσιας υγείας και ασφαλείας, οι φορείς διαχείρισης λιμένων των οποίων οι συμβάσεις λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου είτε έχουν λήξει κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, είτε λήγουν εντός έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, δύνανται, με απόφαση του αρμοδίου οργάνου τους, κατά παρέκκλιση κάθε εθνικής διάταξης, να προβούν σε ανανέωση των συμβάσεών τους για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει την 31η.12.2022, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν εκκινήσει τις διαδικασίες που προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/352 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Φεβρουαρίου 2017 και στην εθνική νομοθεσία. 2. Φορείς διαχείρισης λιμένων των οποίων οι συμβάσεις λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου έχουν λήξει κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος ή λήγουν εντός έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος και δεν έχουν εκκινήσει τις διαδικασίες που προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/352, δύνανται με απόφαση του αρμοδίου οργάνου τους, να προβούν σε ανανέωση των συμβάσεων κατά τους όρους της παρ. 1, υπό την προϋπόθεση ότι θα εκκινήσουν τις προβλεπόμενες διαδικασίες για την εφαρμογή του (ΕΕ) 2017/352 εντός εξήντα (60) ημερών από την δημοσίευση του παρόντος. Σε αντίθετη περίπτωση, δύναται, με την επιφύλαξη της παρ. 3, να επιβληθούν οι κυρώσεις που προβλέπονται στην υπ` αριθμ. 3000.0/51279/2019 απόφαση του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (Β' 2896). 3. Εφόσον η μη ολοκλήρωση των διαδικασιών των παρ. 1 και 2 οφείλεται σε καθυστερήσεις λόγω άσκησης ένδικων μέσων και βοηθημάτων ενώπιον αρμόδιων διοικητικών ή δικαστικών αρχών κατά των εν γένει διαδικασιών, οι

συμβάσεις δύναται να ανανεώνονται, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης, έως την αμετάκλητη επίλυση της διαφοράς.».

1.2.5. Ο ν. 4413/2016 (Α' 148)

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του **Άρθρου 1** «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής άρθρα 1 και 8 παρ. 1 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ)» προβλέπεται ότι: «1. Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η θέσπιση ενιαίου νομοθετικού πλαισίου σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων παραχώρησης έργων και υπηρεσιών από αναθέτουσες αρχές και αναθέτοντες φορείς, η εναρμόνιση με την Οδηγία 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 «σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης» (ΕΕ L 94/28.3.2015), όπως διορθώθηκε (L140/27.5.2016) και η ρύθμιση άλλων συναφών θεμάτων. 2. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται κατά την ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων παραχώρησης έργων και υπηρεσιών από: α) αναθέτουσες αρχές ή β) αναθέτοντες φορείς υπό τον όρο ότι τα έργα ή οι υπηρεσίες προορίζονται για την άσκηση μίας από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο Παράρτημα II ως εξής: α) Στις συμβάσεις παραχώρησης που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου και των οποίων η εκτιμώμενη αξία ισούται με ή υπερβαίνει τα πέντε εκατομμύρια διακόσιες είκοσι πέντε χιλιάδες (5.225.000) ευρώ εφαρμόζεται το σύνολο των διατάξεων του παρόντος νόμου, εκτός εάν ορίζεται άλλως στις επιμέρους διατάξεις αυτού. Το χρηματικό όριο του προηγούμενου εδαφίου ισχύει, εφόσον δεν έχει αναθεωρηθεί σύμφωνα με το άρθρο 9 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ. β) Στις συμβάσεις παραχώρησης που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου των οποίων η εκτιμώμενη αξία υπολείπεται του χρηματικού ορίου της περίπτωσης α' εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 1, 6 έως 29, των παραγράφων 1 έως 3 του άρθρου 33, καθώς και οι διατάξεις των άρθρων 34 έως 60. γ) Για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας σύμφωνα με τις περιπτώσεις α' και β' εφαρμόζεται το άρθρο 8. 3. Δεν θίγονται από τον παρόντα νόμο διατάξεις νόμων, διαταγμάτων, υπουργικών αποφάσεων, συμφωνιών, αποφάσεων, ή άλλων διοικητικών πράξεων που αφορούν, τη μεταβίβαση εξουσιών και αρμοδιοτήτων για την εκτέλεση σκοπών δημοσίου συμφέροντος μεταξύ αναθετουσών αρχών ή αναθετόντων φορέων ή ενώσεων αναθετουσών αρχών ή αναθετόντων φορέων και δεν προβλέπουν αμοιβή για την εκτέλεση συμβάσεων θεωρούνται ζητήματα εσωτερικής οργάνωσης και, ως τέτοια, ουδόλως θίγονται από τον παρόντα νόμο. 4. Δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο παραχώρησης οι δραστηριότητες που κατά το Σύνταγμα ανήκουν άμεσα και αποκλειστικά στο κράτος και ιδίως η εθνική άμυνα, η αστυνόμευση, η απονομή της δικαιοσύνης και η εκτέλεση των ποινών που επιβάλλονται από τα αρμόδια δικαστήρια. ...».

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του **Άρθρου 2** «Ορισμοί (άρθρο 5 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ)» προβλέπεται ότι: «1. Ως «συμβάσεις παραχώρησης» νοούνται συμβάσεις παραχώρησης έργων ή υπηρεσιών, ως ορίζονται στα στοιχεία α' και β': α. Ως «σύμβαση παραχώρησης έργων» νοείται η σύμβαση εξ επαχθούς αιτίας που συνάπτεται εγγράφως μέσω της οποίας μία ή περισσότερες αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς αναθέτουν την εκτέλεση έργων σε έναν ή περισσότερους οικονομικούς φορείς, το δε αντάλλαγμα για αυτή συνίσταται είτε αποκλειστικά στο δικαίωμα εκμετάλλευσης των έργων τα οποία αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης είτε στο δικαίωμα αυτό μαζί με την καταβολή πληρωμής. β. Ως «σύμβαση παραχώρησης υπηρεσιών» νοείται η σύμβαση εξ επαχθούς αιτίας που συνάπτεται εγγράφως μέσω της οποίας μία ή περισσότερες αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς αναθέτουν την παροχή και διαχείριση υπηρεσιών, εκτός από την εκτέλεση έργων που αναφέρεται στο σημείο α' σε έναν ή περισσότερους οικονομικούς φορείς, το δε αντάλλαγμα για αυτήν συνίσταται είτε αποκλειστικά στο δικαίωμα εκμετάλλευσης των υπηρεσιών τα οποία αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης, είτε στο δικαίωμα αυτό μαζί με την καταβολή πληρωμής. Η ανάθεση σύμβασης παραχώρησης έργων ή υπηρεσιών συνεπάγεται τη μεταβίβαση στον παραχωρησιούχο του λειτουργικού κινδύνου που απορρέει από την εκμετάλλευση των εν λόγω έργων ή υπηρεσιών και ο οποίος συμπεριλαμβάνει κίνδυνο ζήτησης ή προσφοράς ή αμφοτέρους. Ο παραχωρησιούχος θεωρείται ότι αναλαμβάνει τον λειτουργικό κίνδυνο όταν, υπό φυσιολογικές συνθήκες λειτουργίας, δεν υπάρχει εγγύηση για την απόσβεση της επένδυσης ή των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν κατά την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης παραχώρησης. Το τμήμα του κινδύνου που μεταβιβάζεται στον παραχωρησιούχο περιλαμβάνει την πραγματική έκθεση στις αστάθμητες συνθήκες της αγοράς, που συνεπάγεται ότι οποιαδήποτε πιθανή εκτιμώμενη απώλεια του παραχωρησιούχου δεν πρέπει να είναι απλώς ονομαστική ή αμελητέα. 2. Ως «οικονομικός φορέας» νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή δημόσιος φορέας ή ομάδα αυτών των προσώπων και/ή φορέων, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών ενώσεων επιχειρήσεων, που προσφέρει την εκτέλεση εργασιών και/ή έργου, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών στην αγορά. 3. Ως «υποψήφιος» νοείται ο οικονομικός φορέας που έχει επιδιώξει να του αποσταλεί πρόσκληση ή έχει προσκληθεί να συμμετάσχει σε διαδικασία ανάθεσης σύμβασης παραχώρησης. 4. Ως «προσφέρων» νοείται οικονομικός φορέας που έχει υποβάλει προσφορά. 5. Ως «παραχωρησιούχος» νοείται οικονομικός φορέας στον οποίο έχει ανατεθεί σύμβαση παραχώρησης. ... ».

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του **Άρθρου 6** «Αρχές που διέπουν τη σύναψη και εκτέλεση συμβάσεων παραχώρησης (άρθρο 3 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ)» προβλέπεται ότι: « 1. Ο σχεδιασμός της διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης παραχώρησης, συμπεριλαμβανομένης της εκτίμησης της αξίας

της, δεν μπορεί να γίνεται με σκοπό την εξαίρεσή της από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος ή την αδικαιολόγητα ευνοϊκή ή δυσμενή μεταχείριση ορισμένων οικονομικών φορέων ή ορισμένων έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών. 2. Οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς επιδιώκουν τη διασφάλιση διαφάνειας στη διαδικασία ανάθεσης και στην εκτέλεση της σύμβασης, τηρώντας παραλλήλως το άρθρο 27. 3. Οι διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης των συμβάσεων παραχώρησης του παρόντος νόμου υπόκεινται επίσης στην τήρηση των αρχών της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ίσης μεταχείρισης και μη διάκρισης, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης.».

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του **Άρθρου 17** «Διάρκεια της σύμβασης παραχώρησης (άρθρο 18 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ)» προβλέπεται ότι: «1. Οι συμβάσεις παραχώρησης έχουν περιορισμένη διάρκεια. Η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας υπολογίζει τη διάρκεια της σύμβασης παραχώρησης ανάλογα με τα έργα ή τις υπηρεσίες που ζητούνται. 2. Για τις συμβάσεις παραχώρησης που διαρκούν περισσότερο από πέντε (5) έτη, η μέγιστη διάρκεια της παραχώρησης δεν πρέπει να υπερβαίνει τον εύλογο χρόνο εντός του οποίου ο παραχωρησιούχος θα μπορούσε να αποσθέσει τις επενδύσεις που πραγματοποίησε για την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών μαζί με κάποια απόδοση του επενδυμένου κεφαλαίου, λαμβάνοντας υπόψη τις επενδύσεις που απαιτούνται για την επίτευξη των συγκεκριμένων συμβατικών υποχρεώσεων.

Οι επενδύσεις που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό περιλαμβάνουν τόσο την αρχική επένδυση όσο και τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της σύμβασης παραχώρησης.»

1.3 Προϊσχύον νομοθετικό πλαίσιο για την ρύθμιση θεμάτων παραλαβής αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου σε λιμενικές εγκαταστάσεις.

1.3.1. Γενικές Διατάξεις

Με το **άρθρο πρώτο του ν. 1269/1982 (Α' 89)** κυρώθηκε και απέκτησε την κατά το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος ισχύ η Διεθνής Σύμβαση για την πρόληψη της ρύπανσης από πλοία που υπογράφηκε στο Λονδίνο στις 2.11.1973 με τα συνημμένα σ' αυτήν Παραρτήματα, Πρωτόκολλα και Προσαρτήματα, καθώς και το αναφερόμενο στην ως άνω Σύμβαση Πρωτόκολλο, που υπογράφηκε στο Λονδίνο στις 17.2.1978 με τα συνημμένα σ' αυτό Παραρτήματα και Προσαρτήματα (**Σύμβαση MARPOL 73/78**). Στη συνέχεια, και δεδομένου ότι τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας είχαν κυρώσει τη σύμβαση MARPOL 73/78, εκδόθηκε η **οδηγία 2000/59/ΕΚ (L 332/81)** με την οποία ρυθμίστηκαν ζητήματα σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων πλοίου και

καταλοίπων φορτίου, με σκοπό ιδίως τον περιορισμό της παράνομης απόρριψης στη θάλασσα αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου από πλοία που χρησιμοποιούν τους λιμένες της Κοινότητας, ώστε να ενισχυθεί η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος (βλ. **στοιχείο 3 προοιμίου και άρθρο 1 της Οδηγίας**). Σύμφωνα με το **άρθρο 2** της ως άνω Οδηγίας, νοούνται ως: «α) ... γ) «απόβλητα πλοίου»: όλα τα απόβλητα, συμπεριλαμβανομένων των λυμάτων, και κατάλοιπα πλην των καταλοίπων φορτίου, τα οποία παράγονται κατά τη λειτουργία ενός πλοίου και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των παραρτημάτων Ι, ΙV και V της σύμβασης Marpol 73/78, καθώς και τα συνδεδεμένα με το φορτίο απορρίμματα, όπως ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του παραρτήματος V της σύμβασης Marpol 73/78, δ) «κατάλοιπα φορτίου»: τα υπολείμματα οποιουδήποτε υλικού του φορτίου, που παραμένουν επί του πλοίου στους χώρους ή στις δεξαμενές φορτίου μετά την περάτωση των διαδικασιών εκφόρτωσης και των εργασιών καθαρισμού, συμπεριλαμβανομένων των υπερχειλίσεων και των διαρροών κατά τη φόρτωση/εκφόρτωση, ε) «λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής»: κάθε σταθερή, πλωτή ή κινητή εγκατάσταση που είναι ικανή να δέχεται απόβλητα πλοίων ή κατάλοιπα φορτίου ... η) ... Τα «απόβλητα πλοίου» και τα «κατάλοιπα φορτίου», όπως ορίζονται στα σημεία γ) και δ), θεωρούνται ως στερεά απόβλητα κατά την έννοια του άρθρου 1 στοιχείο α) της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1975, περί των στερεών αποβλήτων...». Η ίδια Οδηγία προβλέπει, **στο άρθρο 4 παρ. 1**, ότι «Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν τη διάθεση λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής, καταλλήλων να καλύψουν τις ανάγκες των πλοίων που χρησιμοποιούν συνήθως τον λιμένα, χωρίς να γίνονται αιτία αδικαιολόγητης καθυστέρησης των πλοίων», **στο άρθρο 5 παρ. 1** ότι «Για κάθε λιμένα καταρτίζεται και εφαρμόζεται κατάλληλο πρόγραμμα παραλαβής και διακίνησης αποβλήτων ...», **στο άρθρο 7 παρ. 1** ότι «Οι πλοίαρχοι των πλοίων που καταπλέουν σε λιμένα της Κοινότητας, πριν αποπλεύσουν από το λιμένα, παραδίδουν όλα τα απόβλητα πλοίου σε λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής ...» και **στο άρθρο 10** ότι «Οι πλοίαρχοι των πλοίων που καταπλέουν σε κοινοτικούς λιμένες εξασφαλίζουν την παράδοση των καταλοίπων φορτίου σε λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής κατά τα προβλεπόμενα στη σύμβαση Marpol 73/78...». Η ανωτέρω Οδηγία 2000/59/ΕΚ τροποποιήθηκε με διατάξεις των Οδηγιών 2002/84/ΕΚ (L' 324) και 2007/71/ΕΚ (L' 329), τον Κανονισμό (ΕΚ) 1137/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (L' 311) και την Οδηγία (ΕΕ) 2015/2087 της Επιτροπής (L' 302), μεταφέρθηκε δε αρχικώς στο εθνικό δίκαιο με την ΚΥΑ 3418/07/2002 (Β' 712), ενώ η Οδηγία 2002/84/ΕΚ μεταφέρθηκε με το π.δ. 3/2005 (Α' 2). Επακολούθησε η έκδοση της ΚΥΑ 8111.1/41/09/2009 των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. και Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής «Μέτρα και όροι για τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων που παράγονται στα πλοία και καταλοίπων φορτίου σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της υπ' αριθμ. 2007/71/ΕΚ οδηγίας. Αντικατάσταση της υπ' αριθμ.

3418/07/02 (ΦΕΚ Β` 712) κοινής υπουργικής απόφασης [...]» (Β` 412). Με την τελευταία ΚΥΑ μεταφέρθηκε, εκ νέου στο εθνικό δίκαιο η Οδηγία 2000/59/ ΕΚ, όπως είχε τροποποιηθεί με την οδηγία 2002/84/ΕΚ, καθώς και η Οδηγία 2007/71/ΕΚ, καταργήθηκε δε ρητώς (βλ. άρθρο 20 παρ. 1) η ως άνω 3418/07/2002 προγενέστερη ΚΥΑ. Τέλος, με την 3122.3-15/79639/ 16/19.9.2016 ΚΥΑ (Β` 3085), μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο και η Οδηγία 2015/2087 της Επιτροπής, με αντικατάσταση του παραρτήματος που αναφέρεται στα άρθρα 6 και 19 της 8111.1/41/09/2009 Κ.Υ.Α.

Τέλος, με την Οδηγία (ΕΕ) 2019/883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής για την παράδοση αποβλήτων από πλοία, για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/65/ΕΕ και την κατάργηση της οδηγίας 2000/59/ΕΚ» (L151/7.6.2019), (βλ. άρθρο 25 ΚΥΑ), θεσπίσθηκαν εκ νέου οι κανόνες για την αποτελεσματική πρόληψη της ρύπανσης της θάλασσας από πλοία καθώς και για την εναρμόνιση με τους κανόνες της σύμβασης MARPOL (πρβλ. σημεία 3-15 του προοιμίου της Οδηγίας). Με το **άρθρο 22** της ίδιας Οδηγίας καταργήθηκε η Οδηγία 2000/59/ΕΚ και με το **άρθρο 24** ορίσθηκε ότι τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν προς την εν λόγω οδηγία έως τις 28 Ιουνίου 2021. (βλ. ΣτΕ 2964/2020 βας. σκ. 2).

1.3.2. Διατάξεις του ν. 4504/2017 (Α'184) Δια βίου εκπαίδευση προσωπικού Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, ενδυνάμωση της διαφάνειας και της αξιοκρατίας σε θέματα αρμοδιότητας Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, ενίσχυση της κοινωνικής συμμετοχής στην ακτοπλοία, θέματα πολιτικού προσωπικού, συμπλήρωση διατάξεων για τα λιμενικά έργα και άλλες διατάξεις.

Σύμφωνα με το **άρθρο 105** «Παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου» του ν. 4504/2017, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 48 του ν.4597/2019 (Α'35), προβλεπόταν ότι: «1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, η παραλαβή και η διαχείριση των αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου που προέρχονται από τα πλοία, επιτρέπεται αποκλειστικά σε φυσικά και νομικά πρόσωπα εγγεγραμμένα στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων (Η.Μ.Α.) του άρθρου 2 της 4394/4026/2016 (Β 2992) κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται στο σύνολο των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων διαχείρισης λιμένων του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, όπως απαριθμούνται στο Παράρτημα II του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1315/2013, (εφεξής «δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων»), με την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων των Συμβάσεων Παραχώρησης, όπως αυτές ορίζονται στην περίπτωση β της παρ. 5 του άρθρου 132 του ν. 4389/2016

(Α 94). 2. Από τη θέση σε ισχύ του παρόντος, τα σχέδια παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων διαχείρισης των λιμένων της προηγούμενης παραγράφου αναρτώνται υποχρεωτικά στις αντίστοιχες ιστοσελίδες αυτών, καθώς και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. 3. Οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 δημοσιεύουν, ανά πενταετία, προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος, χωριστά για καθεμία από τις κατηγορίες αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου της παραγράφου 9, με αντικείμενο την κατάρτιση καταλόγου πολλαπλών παρόχων για καθεμία από τις κατηγορίες αυτές, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, οι προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος του προηγούμενου εδαφίου δημοσιεύονται το αργότερο εντός εκατόν ογδόντα (180) ημερών από την έναρξη ισχύος του ή τη λήξη των υφιστάμενων συμβάσεων. 4. Οι δημόσιοι φορείς διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 υποχρεούνται, πριν τη δημοσίευση των προσκλήσεων ενδιαφέροντος της παραγράφου 3, να διεξαγάγουν προκαταρκτικές διαβουλεύσεις, σύμφωνα με τα άρθρα 46 και 47 του ν. 4412/2016 (Α 147). 5. Οι δημόσιοι φορείς διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 υποχρεούνται να αναρτούν τις προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος της παραγράφου 3 στο διαδίκτυο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν. 3861/2010 (Α 112). 6. Με τις προσκλήσεις της παραγράφου 3, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 δύνανται να απαιτήσουν από τους υποψήφιους αναδόχους τη συμμόρφωσή τους με ελάχιστες απαιτήσεις, οι οποίες μπορούν να αφορούν μόνο τα εξής: α) τα επαγγελματικά προσόντα των υποψήφιων αναδόχων, του προσωπικού τους ή των φυσικών προσώπων, τα οποία διαχειρίζονται πραγματικά και συνεχώς τις δραστηριότητές τους, β) την οικονομική επάρκεια των υποψήφιων αναδόχων, γ) τον εξοπλισμό που απαιτείται για την παροχή της λιμενικής υπηρεσίας συλλογής των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου υπό κανονικές και ασφαλείς συνθήκες και την ικανότητα διατήρησης αυτού του εξοπλισμού στο απαιτούμενο επίπεδο, δ) τη διαθεσιμότητα της υπηρεσίας σε όλους τους χρήστες, σε κάθε θέση πλεύρισης και χωρίς διακοπές, νυχθημερόν και καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, ε) τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις ως προς την ασφάλεια των θαλάσσιων μεταφορών ή την ασφάλεια και προστασία του λιμένα ή της πρόσβασης σε αυτόν, των εγκαταστάσεών του, του εξοπλισμού και των εργατών και άλλων προσώπων, στ) τη συμμόρφωση με τις τοπικές, εθνικές, ενωσιακές και διεθνείς περιβαλλοντικές απαιτήσεις, ζ) τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις στον τομέα του κοινωνικού και εργατικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των όρων των εν ισχύι συλλογικών συμβάσεων, των απαιτήσεων επάνδρωσης και των απαιτήσεων σχετικά με τις ώρες εργασίας και ανάπαυσης των ναυτικών, καθώς και με τους ισχύοντες κανόνες για τις επιθεωρήσεις εργασίας, η) τα εχέγγυα αξιοπιστίας των υποψήφιων αναδόχων, όπως καθορίζονται σύμφωνα με τη σχετική εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία, λαμβανομένων υπόψη τυχόν επιτακτικών λόγων αμφισβήτησης της αξιοπιστίας αυτών. Στην περίπτωση που οι ελάχιστες απαιτήσεις

περιλαμβάνουν ειδικές γνώσεις για τις τοπικές συνθήκες, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων εξασφαλίζουν την ύπαρξη επαρκούς πρόσβασης στις αντίστοιχες πληροφορίες, υπό όρους διαφανείς, που δεν εισάγουν διακρίσεις, ώστε οι ειδικές γνώσεις για τις τοπικές συνθήκες να μην συνιστούν λόγο αποκλεισμού υποψήφιων αναδόχων. 7. Οι ελάχιστες απαιτήσεις της προηγούμενης παραγράφου: α) είναι διαφανείς, αντικειμενικές, δεν εισάγουν διακρίσεις, ιδίως προς όφελος μίας επιχείρησης ή φορέα στον οποίο οι δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων έχουν συμφέροντα, είναι αναλογικές και σχετικές με την κατηγορία και τη φύση της οικείας υπηρεσίας, β) πληρούνται έως ότου λήξει το δικαίωμα παροχής της υπηρεσίας, γ) μοναδικό σκοπό έχουν τη διασφάλιση της υψηλής ποιότητας των λιμενικών υπηρεσιών, δ) δεν θα πρέπει να δημιουργούν εμπόδια στην είσοδο νέων παρόχων στην αγορά και στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, ε) επιτρέπουν στους υποψήφιους αναδόχους να ξεκινούν έγκαιρα την παροχή των υπηρεσιών, στ) απαγορεύεται να επιβάλουν υποχρεωτικές κατώτατες τιμές ή αμοιβές για την παροχή των υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης των αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου που προέρχονται από τα πλοία είτε αυτές ορίζονται ευθέως είτε προσδιορίζονται εμμέσως με την εφαρμογή συντελεστή κέρδους ή με άλλο ποσοστιαίο υπολογισμό, ζ) απαγορεύεται να επιβάλουν στους υποψήφιους αναδόχους υποχρέωση να προσφέρουν μαζί με τη δική τους υπηρεσία, άλλες συγκεκριμένες υπηρεσίες, η) απαγορεύεται να περιορίζουν ή να περιορίζουν με ποινή αποκλεισμού των υποψηφίων τις ελάχιστες απαιτήσεις επαγγελματικών προσόντων και οικονομικής επάρκειας μόνο σε λιμένες ή σε λιμένες ενός μόνο κράτους. Οι ελάχιστες απαιτήσεις της προηγούμενης παραγράφου αναρτώνται στην ιστοσελίδα του αντίστοιχου δημόσιου ή ιδιωτικού φορέα διαχείρισης λιμένα της παραγράφου 1, ο οποίος μεριμνά και για την εκ των προτέρων ενημέρωση των υποψήφιων αναδόχων. 8. Οι προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος της παραγράφου 3 καθορίζουν υποχρεωτικά μόνο: α) τις κατηγορίες των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου που προέρχονται από πλοία τα οποία χρησιμοποιούν το λιμένα, με σαφή αναφορά ενός ή και περισσότερων Παραρτημάτων της Σύμβασης Marpol 73/78 και του συνόλου των αντίστοιχων κωδικών του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων (Ε.Κ.Α.) για το κάθε Παράρτημα, β) τα αναφερόμενα στο άρθρο 8 της ανωτέρω 8111.1/41/2009 κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής (Β 412), γ) τα ακόλουθα είδη εγγυήσεων: αα) εγγύηση καλής λειτουργίας, το ύψος της οποίας καθορίζεται σε συγκεκριμένο χρηματικό ποσό, αριθμητικώς και ολογράφως σε ευρώ, και δεν μπορεί να υπολείπεται του 8% του συνόλου των τελών του άρθρου 8 της ανωτέρω 8111.1.41/2009 κοινής υπουργικής απόφασης που αντιστοιχούν στο προηγούμενο από τη δημοσίευση της πρόσκλησης οικονομικό έτος εκτός Φ.Π.Α., με ανάλογη στρογγυλοποίηση. Η εγγύηση καλής λειτουργίας καταπίπτει, σε κάθε περίπτωση

ελαττωμάτων που ανακύπτουν ή ζημιών που προκαλούνται από τη μη προσήκουσα παροχή υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου που προέρχονται από τα πλοία. Ο χρόνος ισχύος της εγγύησης καλής λειτουργίας πρέπει να είναι μεγαλύτερος από πέντε (5) έτη. Η εγγύηση καλής λειτουργίας επιστρέφεται εξήντα (60) ημέρες μετά τη δημοσίευση της επόμενης πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος, ββ) εγγύηση καλής εκτέλεσης, το ύψος της οποίας καθορίζεται σε συγκεκριμένο χρηματικό ποσό, αριθμητικώς και ολογράφως σε ευρώ, και δεν μπορεί να υπολείπεται του 5% του συνόλου των τελών του άρθρου 8 της ανωτέρω κοινής υπουργικής απόφασης, που αντιστοιχούν στα πέντε (5) προηγούμενα από τη δημοσίευση της πρόσκλησης οικονομικά έτη εκτός Φ.Π.Α., με ανάλογη στρογγυλοποίηση. Η εγγύηση καλής εκτέλεσης καταπίπτει, σε κάθε περίπτωση παράβασης της κείμενης νομοθεσίας, όπως ενδεικτικά της 8111.1/41/2009 κοινής υπουργικής απόφασης, της 4394/4026/2016 απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων. Ο χρόνος ισχύος της εγγύησης καλής εκτέλεσης πρέπει να είναι μεγαλύτερος από πέντε (5) έτη. Η εγγύηση καλής εκτέλεσης επιστρέφεται εξήντα (60) ημέρες, μετά τη δημοσίευση της επόμενης πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται αναλογικά τα οριζόμενα στο άρθρο 72 του ν. 4412/2016. Οι εγγυήσεις της παρούσας περίπτωσης αποτελούν δικαιολογητικό υπογραφής της αναφερόμενης στην παράγραφο 10 του παρόντος άρθρου, σύμβασης,

δ) τη σαφή και απaréγκλιτη υποχρέωση κάθε υποψήφιου αναδόχου να πληροί της απαιτήσεις του εκάστοτε ισχύοντος σχεδίου παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων, ιδίως αναφορικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής, τα χρησιμοποιούμενα στο συγκεκριμένο λιμένα συλλεκτικά μέσα, το χρησιμοποιούμενο στο συγκεκριμένο λιμένα εξοπλισμό, τον αριθμό του αναγκαίου εξειδικευμένου προσωπικού, που θα απασχολείται για συγκεκριμένο λιμένα, ε) τα αναγκαία ασφαλιστήρια συμβόλαια αστικής και περιβαλλοντικής ευθύνης, στ) τις αναγκαίες άδειες συλλογής και μεταφοράς αποβλήτων, ζ) την πιστοποίηση κατά τα πρότυπα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, ποιότητας, υγιεινής και ασφάλειας, διαχείρισης λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής, η) τις ελάχιστες απαιτήσεις της παραγράφου 6, εφόσον υφίσταται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο, θ) τις αναγκαίες συμβάσεις νόμιμης τελικής διάθεσης των αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου, καθώς και τις συμβάσεις ή δηλώσεις συνεργασίας με τα συλλογικά συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης και τις κατά περίπτωση απαραίτητες άδειες του τελικού αποδέκτη, λαμβανομένων υπόψη και των οριζόμενων στο ν. 2939/2001 (Α 179), ι) τους όρους των συμβάσεων που πρόκειται να καταρτιστούν, στους οποίους περιλαμβάνονται, ιδίως, η διαδικασία παραλαβής, η υποχρεωτική αποδοχή αιτημάτων παράδοσης, η συνεχής ετοιμότητα εξυπηρέτησης καθ' όλο το εικοσιτετράωρο και επί επτά ημέρες εβδομαδιαίως, σύμφωνα με το εγκεκριμένο σχέδιο διαχείρισης

αποβλήτων πλοίων του λιμένα, καθώς και το ύψος των ποινικών ρητρών. Στις προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος της παρούσας παραγράφου επισυνάπτεται υποχρεωτικά περίληψη του εκάστοτε ισχύοντος σχεδίου παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων. 9. Εντός εξήντα (60) ημερών από τη δημοσίευση της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος της παραγράφου 3, οι ενδιαφερόμενοι υποβάλλουν αίτηση δραστηριοποίησης στην οποία επισυνάπτουν αντίστοιχα μία ή περισσότερες από τις παρακάτω αναλυτικά αναφερόμενες δηλώσεις:

α) δήλωση παραλαβής και διαχείρισης υγρών αποβλήτων πλοίων και κατάλοιπων φορτίου, σύμφωνα με τα αντίστοιχα Παραρτήματα Δ.Σ. Marpol 73/78, συνοδευόμενη από αναφορά εγγραφής στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων (Η.Μ.Α.), για τους αντίστοιχους κωδικούς του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων (Ε.Κ.Α.) του κάθε Παραρτήματος, με την επιφύλαξη τυχόν ειδικότερων διατάξεων. Η δήλωση του προηγούμενου εδαφίου υποβάλλεται σωρευτικά τόσο για το σύνολο των Παραρτημάτων του προηγούμενου εδαφίου όσο και για το σύνολο των αντίστοιχων κωδικών του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων (Ε.Κ.Α.) του κάθε Παραρτήματος, χωρίς να επιτρέπεται η υποβολή δήλωσης για ένα (1) μόνο από τα προαναφερόμενα Παραρτήματα, β) δήλωση παραλαβής και διαχείρισης στερεών αποβλήτων πλοίων και κατάλοιπων φορτίου, σύμφωνα με τα αντίστοιχα Παραρτήματα της Δ.Σ. Marpol 73/78, συνοδευόμενη από αναφορά εγγραφής στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων (Η.Μ.Α.), για τους αντίστοιχους κωδικούς του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων (Ε.Κ.Α.) του κάθε Παραρτήματος, με την επιφύλαξη τυχόν ειδικότερων διατάξεων. Η δήλωση του προηγούμενου εδαφίου υποβάλλεται σωρευτικά τόσο για το σύνολο των Παραρτημάτων του προηγούμενου εδαφίου όσο και για το σύνολο των αντίστοιχων κωδικών του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων (Ε.Κ.Α.) του κάθε Παραρτήματος, χωρίς να επιτρέπεται η υποβολή δήλωσης για ένα (1) μόνο από τα προαναφερόμενα Παραρτήματα. Επιπρόσθετα, οι ενδιαφερόμενοι υποβάλλουν: γ) δήλωση συμμόρφωσης με τα οριζόμενα στις παραγράφους 6 έως 8 του παρόντος άρθρου, στην οποία επισυνάπτονται όλες οι αναγκαίες βεβαιώσεις, άδειες και πιστοποιητικά, δ) αποδεικτικά φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας. Οι δηλώσεις των περιπτώσεων α έως γ υπέχουν θέση υπεύθυνης δήλωσης. 10. Εντός εξήντα (60) ημερών από τη λήξη της προθεσμίας της παραγράφου 9, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1, συνάπτουν συμβάσεις για την παραλαβή και διαχείριση των αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου, που προέρχονται από τα πλοία που καταπλέουν στην περιοχή αρμοδιότητάς τους, με κάθε ένα από τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που πληρούν τις ορισθείσες ανωτέρω προϋποθέσεις (διαπιστευμένοι πάροχοι) και για κάθε μία από τις κατηγορίες αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου της παραγράφου 9 χωριστά. Μετά την υπογραφή των συμβάσεων του προηγούμενου εδαφίου, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 αναρτούν στην ιστοσελίδα τους και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής

Πολιτικής κατάλογο διαπιστευμένων παρόχων για κάθε μία από τις κατηγορίες της παραγράφου 9.

10. Α. Ειδικά, για τα επικίνδυνα αποβλήτα, κατά την έννοια του άρθρου 3 της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ, όπως ενσωματώθηκε με το άρθρο 11 του ν. 4042/2012 (Α 24), οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης των λιμένων της παραγράφου 1 δημοσιεύουν, ανά πενταετία, πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος με σκοπό την ανάδειξη ενός αναδόχου παραλαβής και διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων για κάθε ένα από τα αντίστοιχα Παραρτήματα της Δ.Σ. Μαρολ 73/78. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, οι προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος του προηγούμενου εδαφίου δημοσιεύονται το αργότερο εντός εκατόν ογδόντα (180) ημερών από την έναρξη ισχύος του ή από τη λήξη των υφιστάμενων συμβάσεων. Οι παράγραφοι 4 έως 7 ισχύουν και για τις προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος της παρούσας παραγράφου, εξαιρουμένης της περίπτωσης στ της παραγράφου 7. Οι προαναφερόμενες προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος περιέχουν τα στοιχεία της παραγράφου 8 για τα επικίνδυνα αποβλήτα για κάθε ένα από τα Παραρτήματα της Δ.Σ. Μαρολ 73/78. Εντός εξήντα (60) ημερών από τη δημοσίευση της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος της παρούσας παραγράφου, οι ενδιαφερόμενοι υποβάλλουν προσφορά, στην οποία επισυνάπτουν υποχρεωτικά δήλωση παραλαβής και διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου για το Παράρτημα της Δ.Σ. Μαρολ 73/78, που αποτελεί αντικείμενο της αντίστοιχης πρόσκλησης, συνοδευόμενη από αναφορά εγγραφής στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων (Η.Μ.Α.), για τους αντίστοιχους κωδικούς του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων (Ε.Κ.Α.), με την επιφύλαξη τυχόν ειδικότερων διατάξεων. Η διαδικασία ανάδειξης αναδόχων και υπογραφής των αντίστοιχων συμβάσεων ολοκληρώνεται κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων υποχρεωτικά εντός εξήντα (60) ημερών από τη λήξη της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου, οπότε οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1, συνάπτουν συμβάσεις για την παραλαβή και διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων της παρούσας παραγράφου χωριστά με τον κάθε έναν από τους αναδόχους και για κάθε ένα από τα προαναφερόμενα Παραρτήματα Δ.Σ. Μαρολ 73/78. Στην περίπτωση που γίνουν αποδεκτές προσφορές για το σύνολο των προαναφερόμενων Παραρτημάτων, οι ανάδοχοι της παρούσας παραγράφου δεν μπορεί να είναι λιγότεροι από δυο (2). Μετά την υπογραφή των ανωτέρω συμβάσεων, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 αναρτούν στην ιστοσελίδα τους και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής κατάλογο διαπιστευμένων παρόχων παραλαβής και διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων.

11. Οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 δύνανται να επιβάλουν περιορισμούς στον αριθμό των υποψήφιων αναδόχων κάθε μίας από τις κατηγορίες αποβλήτων της παραγράφου 9 για έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους λόγους:

α) σπανιότητα ή αποκλειστική χρήση της γης ή της παράκτιας ζώνης υπό την προϋπόθεση ότι ο περιορισμός είναι σύμφωνος με το εκάστοτε ισχύον σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων

και την αντίστοιχη σύμβαση παραχώρησης, β) η απουσία τέτοιου περιορισμού εμποδίζει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, γ) η απουσία τέτοιου περιορισμού αντιβαίνει στην ανάγκη να εξασφαλισθούν η ασφάλεια, η προστασία και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα των λιμενικών υπηρεσιών, δ) λόγω των χαρακτηριστικών των λιμενικών υποδομών ή του είδους της κυκλοφορίας στο λιμένα, η δραστηριοποίηση πολυάριθμων παρόχων στο λιμένα δεν θα ήταν δυνατή, ε) όταν έχει διαπιστωθεί, σύμφωνα με το άρθρο 35 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ, ότι ένας λιμενικός τομέας ή υποτομέας, μαζί με τις λιμενικές του υπηρεσίες, ασκεί δραστηριότητα η οποία είναι άμεσα εκτεθειμένη στον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 34 της Οδηγίας αυτής. Σε αυτήν την περίπτωση δεν εφαρμόζονται οι παράγραφοι 12, 13 και 14 του παρόντος άρθρου. Για τους περιορισμούς της παρούσας παραγράφου, ισχύουν τα οριζόμενα στην παράγραφο 7, περιπτώσεις α έως ε. 12. Με στόχο να δοθεί σε κάθε ενδιαφερόμενο μέρος η ευκαιρία να διατυπώσει παρατηρήσεις εντός εύλογης προθεσμίας, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 αναρτούν στην ιστοσελίδα τους και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής κάθε πρόταση για περιορισμό του αριθμού των παρόχων, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, μαζί με την αιτιολόγησή της, τουλάχιστον τρεις (3) μήνες πριν από την έκδοση της απόφασης για τον περιορισμό αυτόν. 13. Οι αποφάσεις των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1, για περιορισμό του αριθμού των παρόχων, δημοσιεύονται υποχρεωτικά στις ιστοσελίδες των φορέων και του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. 14. Όταν δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας διαχείρισης λιμένα της παραγράφου 1 αποφασίζει να περιορίσει τον αριθμό των παρόχων, σύμφωνα με τις παραγράφους 11 έως 13, ακολουθείται η διαδικασία επιλογής υποψήφιων αναδόχων των παραγράφων 3 έως 10 και ο αριθμός των παρόχων για καθεμία από τις κατηγορίες αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου της παραγράφου 9 δεν μπορεί να είναι μικρότερος από δύο (2). 15. Όταν δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας διαχείρισης λιμένα της παραγράφου 1 παρέχει λιμενικές υπηρεσίες συλλογής των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου, είτε ο ίδιος ή μέσω νομικά ανεξάρτητης οντότητας την οποία ελέγχει άμεσα ή έμμεσα, ο περιορισμός του αριθμού των παρόχων γίνεται με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, μετά από γνώμη της Ρυθμιστικής Αρχής Λιμένων και της Δημόσιας Αρχής Λιμένων. Οι νομικές οντότητες του προηγούμενου εδαφίου πληρούν υποχρεωτικά τις ελάχιστες απαιτήσεις της παραγράφου 6. Με την υπουργική απόφαση του πρώτου εδαφίου της παρούσας παραγράφου ο αριθμός των παρόχων για κάθε μία από τις κατηγορίες αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου της παραγράφου 9 δεν μπορεί να είναι μικρότερος από δυο (2). 16. Με την επιφύλαξη των οριζόμενων στην παράγραφο 10Α, σύμβαση με μοναδικό διαπιστευμένο πάροχο από δημόσιο φορέα διαχείρισης λιμένα της παραγράφου 1 για ένα ή περισσότερα Παραρτήματα της Σύμβασης Marpol 73/78 συνάπτεται, μόνο στην περίπτωση μη

εκδήλωσης ενδιαφέροντος άλλων υποψηφίων, μετά από σύμφωνη γνώμη της Ρυθμιστικής Αρχής Λιμένων, η οποία διατυπώνεται μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) εργάσιμων ημερών από την περιέλευση του πλήρους φακέλου στην Αρχή. Με την άπρακτη παρέλευση της ως άνω προθεσμίας, τεκμαίρεται η σύμφωνη γνώμη της Αρχής. 17. Με την επιφύλαξη των οριζόμενων στην παράγραφο 10Α, σύμβαση με μοναδικό διαπιστευμένο πάροχο από ιδιωτικό φορέα διαχείρισης λιμένα της παραγράφου 1 για ένα ή περισσότερα Παραρτήματα της Σύμβασης Μαγροί 73/78 συνάπτεται, μόνο στην περίπτωση μη εκδήλωσης ενδιαφέροντος άλλων υποψηφίων. 18. Με την επιφύλαξη των οριζόμενων στην παράγραφο 10Α, σε περίπτωση μη εκδήλωσης ενδιαφέροντος για ένα ή περισσότερα Παραρτήματα της Σύμβασης Μαγροί 73/78, η επιλογή αναδόχου παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων, όπως αυτός ορίζεται στην περίπτωση ι της παρ. 1 του άρθρου 2 της 8111.1/41/2009 κοινής υπουργικής απόφασης, γίνεται για τους δημόσιους φορείς διαχείρισης λιμένα, σύμφωνα με το ν. 4412/2016 (Α 147). Με την επιφύλαξη των οριζόμενων στην παράγραφο 10Α, η μη εκδήλωση ενδιαφέροντος για ένα ή περισσότερα Παραρτήματα της Σύμβασης Μαγροί 73/78 αποτελεί νόμιμο λόγο σύναψης σύμβασης με μοναδικό πάροχο από ιδιωτικούς φορείς διαχείρισης λιμένων, σύμφωνα με όσα, κατά περίπτωση, ορίζονται στην αντίστοιχη σύμβαση παραχώρησης. 19. Μετά την υπογραφή σύμβασης, σύμφωνα με τις παραγράφους 10 και 10Α, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 μεριμνούν, ώστε στο έντυπο κοινοποίησης, το οποίο αποστέλλουν τα πλοία πριν προσεγγίσουν το λιμένα αρμοδιότητάς τους, να αναφέρουν υποχρεωτικά και τον διαπιστευμένο πάροχο στον οποίο θα παραδώσουν τα απόβλητα ή κατάλοιπα φορτίου, που προέρχονται από το πλοίο και στον οποίο υποχρεούνται να έχουν κοινοποιήσει το αναφερόμενο, στην παρ. 1 του άρθρου 6 της 8111.1/41/2009 κοινής υπουργικής απόφασης, έντυπο. 20. Αρνηση διαπιστευμένου παρόχου για την παροχή λιμενικής υπηρεσίας συλλογής των αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου, που προέρχονται από πλοία, επιφέρει τις κυρώσεις του άρθρου 18 της 8111.1/41/2009 κοινής υπουργικής απόφασης. 21. Αδυναμία διαπιστευμένου παρόχου για την παροχή λιμενικής υπηρεσίας συλλογής αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου που προέρχονται από πλοία, επιφέρει τις κυρώσεις του άρθρου 18 της 8111.1/41/2009 κοινής υπουργικής απόφασης. 22. Οι διαπιστευμένοι πάροχοι υποχρεούνται να παραλαμβάνουν τα απόβλητα και κατάλοιπα φορτίου, σαφώς διαχωρισμένα και χωριστά, ανά Παράρτημα Δ.Σ. Μαγροί 73/78. Η διαχείριση των αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου του προηγούμενου εδαφίου γίνεται, σύμφωνα με τις διατάξεις της εθνικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας περί διαχείρισης αποβλήτων, περιλαμβανομένης και της νομοθεσίας περί εναλλακτικής διαχείρισης αποβλήτων. 23. Συμβάσεις για την παραλαβή και διαχείριση αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου, καθώς και συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών ευκολιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου που προέρχονται από πλοία, εφόσον έχουν συναφθεί ύστερα από νόμιμη διαγωνιστική

διαδικασία και βρίσκονται σε ισχύ κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, δεν καταλαμβάνονται από τις διατάξεις του, έως τη λήξη του συμβατικού χρόνου διαρκείας τους. Με την επιφύλαξη του προηγούμενου εδαφίου και για ζητήματα που δεν ανακύπτουν από τις υφιστάμενες συμβάσεις. Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων για την παροχή λιμενικής υπηρεσίας συλλογής των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου ή την παροχή υπηρεσιών ευκολιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου, οι οποίες έχουν ξεκινήσει μετά την 1η Νοεμβρίου 2017, συνεχίζονται και ολοκληρώνονται, μόνον εφόσον συμμορφώνονται με τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο, εφαρμοζομένων σε περίπτωση παράβασης του παρόντος εδαφίου των οριζόμενων στο άρθρο 18 της κοινής υπουργικής απόφασης 8111.1/41/2009 (Β 412). 24. Με ευθύνη των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων διαχείρισης λιμένων, καταρτίζονται, εντός δώδεκα (12) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, αναθεωρημένα και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο σχέδια παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου, που προέρχονται από πλοία, τα οποία υποβάλλονται στη Γενική Γραμματεία Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής και Ναυτιλιακών Επενδύσεων του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, προς έγκριση, σύμφωνα με το άρθρο 5 της 8111.1/41/2009 κοινής υπουργικής απόφασης. Η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου, σε καμία περίπτωση, δεν αποτελεί λόγο μη εφαρμογής του παρόντος άρθρου. Οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την αποτελεσματική πρόληψη, τον εντοπισμό και την επανόρθωση συγκρούσεων συμφερόντων που προκύπτουν κατά τη διεξαγωγή διαδικασιών κατάρτισης και εφαρμογής των σχεδίων παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων. 25. Με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων, στους παραβάτες του παρόντος άρθρου επιβάλλονται οι κυρώσεις του άρθρου 18 της 8111.1/41/2009 κοινής υπουργικής απόφασης. 26. Κατά της απόφασης της παραγράφου 6, των προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος των παραγράφων 8 και 10Α και της απόφασης περιορισμού των παρόχων των παραγράφων 11 και 15, επιτρέπεται η άσκηση προσφυγής ή αγωγής στο αρμόδιο δικαστήριο κατά τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας ή του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Η κατά τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας διάκριση μεταξύ των ένδικων βοηθημάτων της προσφυγής και της αγωγής (άρθρα 63 και 71) ισχύει και στις διαφορές της παρούσας παραγράφου. 27. Για τις προσκλήσεις της παραγράφου 8 και μόνο για ζητήματα που δεν ρυθμίζονται από το παρόν άρθρο, ισχύουν για τους μεν δημόσιους φορείς διαχείρισης λιμένα τα οριζόμενα αναλογικά, στο ν. 4412/2016 (Α 147), για τους δε ιδιωτικούς φορείς διαχείρισης λιμένων τα οριζόμενα κατά περίπτωση, στην αντίστοιχη σύμβαση παραχώρησης. Για τις προσκλήσεις της παραγράφου 10Α και την αντίστοιχη διαδικασία επιλογής αναδόχων, ισχύουν για τα ζητήματα που δεν ρυθμίζονται από το παρόν άρθρο για τους μεν δημόσιους φορείς διαχείρισης λιμένα τα οριζόμενα αναλογικά στο ν. 4412/2016 (Α 147), για τους δε ιδιωτικούς φορείς διαχείρισης λιμένων τα οριζόμενα, κατά περίπτωση, στην αντίστοιχη σύμβαση παραχώρησης.

28.Εντός τριών (3) μηνών από τη θέση σε ισχύ του παρόντος άρθρου, η Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων εκδίδει τις πρότυπες προσκλήσεις των παραγράφων 8 και 10Α κάθε έγγραφο αναγκαίο για τη διαδικασία επιλογής αναδόχων, σύμφωνα με την παράγραφο 27 και σχέδια συμβάσεων μετά από διαβούλευση με τους κατά περίπτωση αρμόδιους δημόσιους φορείς, η χρήση των οποίων καθίσταται υποχρεωτική για το σύνολο των δημόσιων φορέων διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 του παρόντος, οι οποίοι, σε κάθε περίπτωση, δύνανται να εξειδικεύουν το περιεχόμενό τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο. 29. Από τη θέση σε ισχύ του παρόντος άρθρου, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης των λιμένων της παραγράφου 1 υποχρεούνται στο τέλος εκάστου έτους να κοινοποιούν στη Γενική Γραμματεία Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής και Ναυτιλιακών Επενδύσεων, στη Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων και στη Δημόσια Αρχή Λιμένων τα παραστατικά και λοιπά έγγραφα ανάκτησης, αξιοποίησης ή διάθεσης των αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου, που προήλθαν από πλοία τα οποία χρησιμοποίησαν το λιμένα αρμοδιότητάς τους κατά τη διάρκεια του έτους. Τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο εφαρμόζονται και σε κάθε σύμβαση παραχώρησης υπηρεσιών ευκολιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου.»

1.3.3. Διατάξεις του ν. 4676/2020 (Α'67) Εκσυγχρονισμός θεσμικού πλαισίου για τις θαλάσσιες ενδομεταφορές και λοιπές διατάξεις.

Δυνάμει της διάταξης του άρθρου 60 του ν. 4676/2020 (Α'67) καταργήθηκαν στο σύνολό τους οι διατάξεις του άρθρου 105 του ν. 4504/2017, ως αντικείμενες στον υπέρτερης ισχύος Ευρωπαϊκό Κανονισμό 352/2017 ΕΕ, ο οποίος είχε τεθεί σε εφαρμογή από τον 03/2019. Ακολούθως λόγω των δυσχερειών στην προκήρυξη συμβάσεων παραχώρησης διαχείρισης αποβλήτων ψηφίστηκαν οι κάτωθι διατάξεις που ρύθμιζαν το θέμα παράτασης των συμβάσεων. Δυνάμει της διάταξης του άρθρου 25 του ν. 4770/2021 (Α' 15) προστέθηκε δεύτερη παράγραφος στο άρθρο 60 του ν. 4676/2020 (Α' 67) δυνάμει της οποίας προβλεπόταν ότι: «Στο άρθρο 60 του ν. 4676/2020 (Α' 67) προστίθεται παρ. 2, η μόνη παράγραφος αριθμείται ως παρ. 1, ο τίτλος συμπληρώνεται και το άρθρο 60 διαμορφώνεται ως εξής: «Άρθρο 60 Κατάργηση του άρθρου 105 του ν. 4504/2017 - Ανανέωση συμβάσεων λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου 1. Το άρθρο 105 του ν. 4504/2017 (Α'184), όπως τροποποιήθηκε δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 48 του ν. 4597/2019 (Α'35), καταργείται. 2.Για λόγους δημόσιας υγείας και ασφάλειας, οι φορείς διαχείρισης λιμένων, των οποίων οι συμβάσεις λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου έχουν λήξει κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, δύνανται, με απόφαση του αρμοδίου οργάνου τους, κατά παρέκκλιση κάθε εθνικής διάταξης, να προβούν σε ανανέωση έως τις 31.12.2021, υπό την προϋπόθεση έως τις 31.03.2021 να έχουν εκκινήσει οι προβλεπόμενες στον Ευρωπαϊκό Κανονισμό (ΕΕ) 2017/352 του Ευρωπαϊκού

Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Φεβρουαρίου 2017 και στην εθνική νομοθεσία διαδικασίες για την παροχή της εν λόγω υπηρεσίας.»

1.4 Πρόσφατη Νομολογία

1.4.1 Η 745/2024 Απόφαση ΣτΕ-Τμήμα Δ'

«...1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως έχει καταβληθεί το κατά νόμον παράβολο (κωδικός ηλεκτρονικού παραβόλου ..... /2022) .

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της ..... /2021 απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Οργανισμός Λιμένος Ηγουμενίτσας Α.Ε.» (Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε.), με την οποία αποφασίστηκε, σύμφωνα με το άρθρο 6 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ο περιορισμός του αριθμού των παρόχων της λιμενικής υπηρεσίας «Ευκολίες υποδοχής αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου των πλοίων που καταπλέουν στους λιμένες αρμοδιότητας της «Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε.» , σε έναν πάροχο για την κατηγορία των στερεών αποβλήτων και σε έναν πάροχο για την κατηγορία των υγρών αποβλήτων και εξουσιοδοτήθηκε ο Διευθύνων Σύμβουλος να προβεί σε όλες τις νόμιμες ενέργειες για την ανάδειξη των παρόχων βάσει διαγωνιστικής διαδικασίας κατά τις διατάξεις του ν. 4413/2016.

3. Επειδή, η υπόθεση εισήχθη λόγω σπουδαιότητας στην επταμελή σύνθεση του Τμήματος του Δικαστηρίου με την από 14.3.2022 πράξη της Προέδρου του Δ' Τμήματος (άρθρο 14 παρ. 5 εδάφιο πρώτο του π.δ. 18/1989, Α' 8) .

4. Επειδή, στη δίκη παρεμβαίνουν με έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς υπέρ του κύρους της προσβαλλόμενης πράξης οι δραστηριοποιούμενες στις επίμαχες λιμενικές υπηρεσίες εταιρείες και συγκεκριμένα, α) η εταιρεία με την επωνυμία « ..... Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Ναυτιλιακή Εταιρεία» και τον διακριτικό τίτλο « ..... » με το ..... /27.5.2022 δικόγραφο παρέμβασης και β) η εταιρεία με την επωνυμία « ..... Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης και Επεξεργασίας Πετρελαιοειδών Καταλοίπων» και τον διακριτικό τίτλο « ..... » με το ..... /27.5.2022 δικόγραφο.

5. Επειδή, η προσβαλλόμενη πράξη έχει εκδοθεί κατ' εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 2017 «για τη θέσπιση πλαισίου όσον αφορά την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και κοινών κανόνων για τη χρηματοοικονομική διαφάνεια των λιμένων» (L 57/3.3.2017), ο οποίος έχει άμεση ισχύ χωρίς να απαιτείται εισαγωγή του στην εσωτερική νομοθεσία, υπερέχει δε των κοινών νόμων και διοικητικών πράξεων κάθε φύσεως (κανονιστικών ή ατομικών). Στο προοίμιο του Κανονισμού αυτού αναφέρονται τα ακόλουθα: «(1) Η πλήρης ενσωμάτωση των λιμένων σε αλυσίδες αδιάκοπης μεταφοράς και εφοδιαστικής ροής είναι απαραίτητη στην ανάπτυξη και αποτελεσματικότερη χρήση

και λειτουργία του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών και της εσωτερικής αγοράς ... (2) ... (4) Η διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά λιμενικών υπηρεσιών και η εισαγωγή χρηματοοικονομικής διαφάνειας και αυτονομίας των θαλάσσιων λιμένων θα βελτιώσουν την ποιότητα και αποδοτικότητα των υπηρεσιών που παρέχονται στους χρήστες του λιμένα και θα συμβάλουν στη δημιουργία ενός κλίματος ευνοϊκότερου για επενδύσεις στους λιμένες. Με αυτόν τον τρόπο θα συμβάλουν στη μείωση του κόστους για τους χρήστες των μεταφορών, στην προώθηση θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων και στον καλύτερο συνδυασμό των θαλάσσιων μεταφορών με τις σιδηροδρομικές, εσωτερικές πλωτές και οδικές μεταφορές. (5) ... (10) Ο παρών κανονισμός δεν επιβάλλει κάποιο ειδικό μοντέλο για τη διαχείριση των θαλάσσιων λιμένων και δεν επηρεάζει με κανέναν τρόπο την αρμοδιότητα των κρατών μελών να παρέχουν, σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ένωσης, μη οικονομικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος. Μπορούν να υπάρξουν διάφορα μοντέλα διαχείρισης των λιμένων, με την προϋπόθεση της τήρησης του πλαισίου για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και των κοινών κανόνων περί χρηματοοικονομικής διαφάνειας που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό. (11) Σύμφωνα με τις γενικές αρχές που προβλέπουν οι Συνθήκες, οι πάροχοι λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να είναι ελεύθεροι να παράσχουν τις υπηρεσίες τους σε θαλάσσιους λιμένες που εμπίπτουν στον παρόντα κανονισμό. Ωστόσο, θα πρέπει να υπάρχει δυνατότητα η εν λόγω ελευθερία να ασκείται υπό ορισμένους όρους. (12) ... (13) Χάριν αποτελεσματικής, ασφαλούς και περιβαλλοντικά ορθής λιμενικής διαχείρισης, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή θα πρέπει να είναι σε θέση να απαιτεί από τους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών να είναι σε θέση να αποδείξουν ότι πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη δέουσα εκτέλεση της υπηρεσίας. Οι ελάχιστες αυτές απαιτήσεις θα πρέπει να περιορίζονται σε μια σαφώς προσδιορισμένη δέσμη προϋποθέσεων, εφόσον οι απαιτήσεις αυτές είναι διαφανείς, αντικειμενικές, δεν εισάγουν διακρίσεις, είναι αναλογικές και σχετικές με την παροχή της λιμενικής υπηρεσίας. Σύμφωνα με τους γενικούς στόχους του παρόντος κανονισμού, οι ελάχιστες απαιτήσεις θα πρέπει να συμβάλλουν στην υψηλή ποιότητα των λιμενικών υπηρεσιών και δεν θα πρέπει να δημιουργούν εμπόδια στην αγορά. (14) ... (18) Όπου απαιτείται συμμόρφωση με ελάχιστες απαιτήσεις, η διαδικασία για τη χορήγηση του δικαιώματος παροχής λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να είναι διαφανής, αντικειμενική, να μην εισάγει διακρίσεις και να είναι αναλογική, και να επιτρέπει στους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών να ξεκινούν έγκαιρα την παροχή των λιμενικών τους υπηρεσιών. (19) Επειδή οι λιμένες αποτελούνται από περιορισμένες γεωγραφικές περιοχές, ο αριθμός των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών θα μπορούσε, σε ορισμένες περιπτώσεις, να υπόκειται σε περιορισμούς που σχετίζονται με τη σπανιότητα της γης ή της παράκτιας ζώνης, τα χαρακτηριστικά των λιμενικών υποδομών ή τη φύση της λιμενικής κυκλοφορίας ή την ανάγκη να εξασφαλίζονται η ασφάλεια, η προστασία και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα των λιμενικών εργασιών. (20) Κάθε περιορισμός του αριθμού των

παρόχων λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να αιτιολογείται με σαφείς και αντικειμενικούς λόγους και να μην δημιουργεί δυσανάλογα εμπόδια στην αγορά. (21) Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή θα πρέπει να δημοσιεύουν, μεταξύ άλλων στο διαδίκτυο και, κατά περίπτωση, στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την πρόθεσή τους να κινήσουν διαδικασία επιλογής για την παροχή λιμενικής υπηρεσίας. Τέτοια δημοσίευση θα πρέπει να περιέχει πληροφορίες για τη διαδικασία επιλογής, την προθεσμία υποβολής προσφορών, τα σχετικά κριτήρια ανάθεσης καθώς και για το πώς μπορεί κανείς να έχει πρόσβαση στα συναφή έγγραφα που απαιτούνται για τη σύνταξη της αίτησης. (22) ... (23) Ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να θίγει το δικαίωμα των κρατών μελών να επιβάλλουν υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας σε σχέση με τις λιμενικές υπηρεσίες. (24) ... (26) Εάν δεν ισχύει παρέκκλιση ανταγωνιστικής αγοράς, κάθε πρόθεση να περιοριστεί ο αριθμός των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να δημοσιεύεται εκ των προτέρων από τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα ή την αρμόδια αρχή και να δικαιολογείται πλήρως, προκειμένου να παρέχεται στα ενδιαφερόμενα μέρη η δυνατότητα να διατυπώσουν παρατηρήσεις. ... (28) Η δυνατότητα επιβολής ελάχιστων απαιτήσεων και περιορισμού του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών που συνεχίζουν να διαθέτουν τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να τα εμποδίζει να εξασφαλίζουν απεριόριστη ελευθερία παροχής υπηρεσιών στους λιμένες τους. 29) Η διαδικασία επιλογής παρόχων λιμενικών υπηρεσιών και τα αποτελέσματά της θα πρέπει να δημοσιοποιούνται και να μην εισάγουν διακρίσεις, να είναι δε διαφανή και προσβάσιμα σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. (30) Η προσφυγή σε υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας οι οποίες οδηγούν σε περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να δικαιολογείται μόνο από λόγους δημοσίου συμφέροντος, προκειμένου να διασφαλίζονται η πρόσβαση όλων των χρηστών στη λιμενική υπηρεσία, η διαθεσιμότητα της λιμενικής υπηρεσίας καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, η οικονομική προσιτότητα της λιμενικής υπηρεσίας σε μια συγκεκριμένη κατηγορία χρηστών, η ασφάλεια, προστασία ή περιβαλλοντική βιωσιμότητα των λιμενικών υπηρεσιών και η εδαφική συνοχή. (31) ... (33) Όπου οι πάροχοι λιμενικών υπηρεσιών είναι πολλοί, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δεν θα πρέπει να εισάγει διακρίσεις μεταξύ τους, και ιδίως προς όφελος μιας επιχείρησης ή φορέα στον οποίο έχει συμφέροντα. (57) Ο παρών κανονισμός σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Ακολούθως, ο ίδιος Κανονισμός ορίζει τα εξής: Άρθρο 1 «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής 1. Ο παρών κανονισμός θεσπίζει: α) πλαίσιο για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών · β) κοινούς κανόνες σχετικά με τη χρηματοοικονομική διαφάνεια και τα τέλη λιμενικών υπηρεσιών και λιμενικών υποδομών. 2. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στην παροχή των ακόλουθων κατηγοριών λιμενικών υπηρεσιών («λιμενικές υπηρεσίες»), είτε εντός της ζώνης του λιμένα είτε στην πλωτή οδό πρόσβασης προς τον λιμένα: α) ... ε) συλλογή των

αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου · στ) ... 4. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε όλους τους θαλάσσιους λιμένες του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, όπως απαριθμούνται στο παράρτημα II του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1315/2013. 5. ... 7. Ο παρών κανονισμός ισχύει με την επιφύλαξη των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2014/23/ΕΕ και 2014/24/ΕΕ και της οδηγίας 2014/25/ΕΕ». Άρθρο 2 «Ορισμοί Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού: 1) ... 3) ως “ αρμόδια αρχή ” νοείται κάθε δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας ο οποίος για λογαριασμό αρχής σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, δικαιούται να ασκήσει, δυνάμει του εθνικού δικαίου ή των εθνικών πράξεων, δραστηριότητες συνδεδεμένες με την οργάνωση και τη διοίκηση των λιμενικών δραστηριοτήτων, σε συνδυασμό ή αντί του φορέα διαχείρισης του λιμένα? 4) ... 5) ως “ διαχειριστικός φορέας του λιμένα ” νοείται κάθε δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας ο οποίος δυνάμει του εθνικού δικαίου ή εθνικών πράξεων αποσκοπεί να ασκεί ή εξουσιοδοτείται να ασκεί, σε τοπικό επίπεδο, σε συνδυασμό ή όχι με άλλες δραστηριότητες, τη διοίκηση και διαχείριση των λιμενικών υποδομών και να εκτελεί ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα καθήκοντα του συγκεκριμένου λιμένα: συντονισμό και διαχείριση της κυκλοφορίας στον λιμένα, συντονισμό των δραστηριοτήτων των φορέων εκμετάλλευσης που βρίσκονται εγκαταστημένοι στον οικείο λιμένα και έλεγχο των δραστηριοτήτων των φορέων εκμετάλλευσης που βρίσκονται εγκαταστημένοι στον οικείο λιμένα? 6) ... 10) ως “ συλλογή των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου ” νοείται η παραλαβή αποβλήτων πλοίων ή καταλοίπων φορτίου από οποιαδήποτε σταθερή, πλωτή ή κινητή εγκατάσταση ικανή να δέχεται απόβλητα ή κατάλοιπα φορτίου, κατά τα οριζόμενα στην οδηγία 2000/59/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου · 11) ως “ τέλη λιμενικών υπηρεσιών ” νοούνται τα τέλη που εισπράττονται προς όφελος του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών και καταβάλλονται από τους χρήστες της αντίστοιχης υπηρεσίας · 12) ως “ σύμβαση παροχής λιμενικής υπηρεσίας ” νοείται η επίσημη και νομικά δεσμευτική συμφωνία ή άλλη πράξη αντίστοιχου νομικού αποτελέσματος μεταξύ ενός παρόχου λιμενικών υπηρεσιών και ενός διαχειριστικού φορέα του λιμένα ή αρμόδιας αρχής, η οποία έχει ως αντικείμενο την παροχή μίας ή περισσότερων λιμενικών υπηρεσιών, με την επιφύλαξη του τρόπου ορισμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών? 13) ως “ πάροχος λιμενικών υπηρεσιών ” νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει, ή επιθυμεί να παρέχει, έναντι αμοιβής μία ή περισσότερες κατηγορίες λιμενικών υπηρεσιών? 14) ως «υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας» νοείται απαίτηση η οποία προσδιορίζεται ή καθορίζεται προκειμένου να διασφαλιστεί η παροχή των λιμενικών υπηρεσιών ή δραστηριοτήτων γενικού συμφέροντος, τις οποίες ο φορέας εκμετάλλευσης, αν υπολόγιζε αποκλειστικά το προσωπικό εμπορικό του συμφέρον, δεν θα αναλάμβανε ή δεν θα αναλάμβανε στην ίδια έκταση ή με τους ίδιους όρους? 15) ... 16) ως “ θαλάσσιος λιμένας ” νοείται μια χερσαία ή θαλάσσια έκταση που αποτελείται από υποδομές και εξοπλισμό που επιτρέπουν, κυρίως, την υποδοχή πλοίων, τη φόρτωση και εκφόρτωσή τους, την

αποθήκευση εμπορευμάτων, την παραλαβή και παράδοση των εν λόγω εμπορευμάτων και την επιβίβαση και αποβίβαση επιβατών, πληρωμάτων και άλλων ατόμων, καθώς και κάθε άλλη υποδομή που χρειάζονται οι επιχειρήσεις μεταφορών εντός της ζώνης του λιμένα? 17) ... 18) ...». Άρθρο 3 «Οργάνωση λιμενικών υπηρεσιών 1. Σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, η πρόσβαση στην αγορά για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών σε θαλάσσιους λιμένες μπορεί να υπόκειται σε: α) ελάχιστες απαιτήσεις για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών? β) περιορισμούς στον αριθμό των παρόχων? γ) υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας? δ) περιορισμούς σχετικά με τους εγχώριους φορείς. 2. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν στο πλαίσιο του εθνικού τους δικαίου να μην επιβάλουν καμία από τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 σε μία ή σε περισσότερες κατηγορίες λιμενικών υπηρεσιών. 3. Οι όροι της πρόσβασης στα μέσα, τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό του λιμένα είναι δίκαιοι, εύλογοι και δεν εισάγουν διακρίσεις». Άρθρο 4 «Ελάχιστες απαιτήσεις για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών 1. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δύναται να απαιτήσει από τους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των υπεργολάβων, τη συμμόρφωσή τους με ελάχιστες απαιτήσεις ως προς την εκτέλεση της αντίστοιχης λιμενικής υπηρεσίας. 2. Οι ελάχιστες απαιτήσεις που ορίζονται στην παράγραφο 1 μπορεί να αφορούν μόνο τα εξής: α) τα επαγγελματικά προσόντα του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών, του προσωπικού του ή των φυσικών προσώπων τα οποία διαχειρίζονται πραγματικά και συνεχώς τις δραστηριότητες του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών? β) την οικονομική επάρκεια του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών? γ) τον εξοπλισμό που απαιτείται για την παροχή της αντίστοιχης λιμενικής υπηρεσίας υπό κανονικές και ασφαλείς συνθήκες και την ικανότητα διατήρησης αυτού του εξοπλισμού στο απαιτούμενο επίπεδο? δ) τη διαθεσιμότητα της αντίστοιχης λιμενικής υπηρεσίας σε όλους τους χρήστες, σε κάθε θέση πλεύρισης και χωρίς διακοπές, νυχθημερόν και καθ ' όλη τη διάρκεια του έτους? ε) τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις ως προς την ασφάλεια των θαλάσσιων μεταφορών ή την ασφάλεια και προστασία του λιμένα ή της πρόσβασης σε αυτόν, των εγκαταστάσεών του, του εξοπλισμού και των εργατών και άλλων προσώπων? στ) τη συμμόρφωση με τις τοπικές, εθνικές, ενωσιακές και διεθνείς περιβαλλοντικές απαιτήσεις? ζ) τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις στον τομέα του κοινωνικού και εργατικού δικαίου που ισχύει στο κράτος μέλος του οικείου λιμένα, συμπεριλαμβανομένων των όρων των εν ισχύ συλλογικών συμβάσεων, των απαιτήσεων επάνδρωσης και των απαιτήσεων σχετικά με τις ώρες εργασίας και ανάπαυσης των ναυτικών, καθώς και με τους ισχύοντες κανόνες για τις επιθεωρήσεις εργασίας? η) τα εχέγγυα αξιοπιστίας του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών, όπως καθορίζονται σύμφωνα με τη σχετική εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία, λαμβανομένων υπόψη τυχόν επιτακτικών λόγων αμφισβήτησης της αξιοπιστίας του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών. 3. ... 4. Οι ελάχιστες απαιτήσεις: α) είναι διαφανείς, αντικειμενικές, δεν εισάγουν διακρίσεις, είναι αναλογικές και σχετικές με την κατηγορία και τη φύση

της οικείας λιμενικής υπηρεσίας? β) πληρούνται έως ότου λήξει το δικαίωμα παροχής λιμενικής υπηρεσίας. 5. Στην περίπτωση που οι ελάχιστες απαιτήσεις περιλαμβάνουν ειδικές γνώσεις για τις τοπικές συνθήκες, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή εξασφαλίζει την ύπαρξη επαρκούς πρόσβασης στις πληροφορίες, υπό διαφανείς και που δεν εισάγουν διακρίσεις συνθήκες. 6. Στις περιπτώσεις της παραγράφου 1, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει τις ελάχιστες απαιτήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2 και τη διαδικασία χορήγησης του δικαιώματος παροχής λιμενικών υπηρεσιών βάσει των εν λόγω απαιτήσεων μέχρι τις 24 Μαρτίου 2019 ή, σε περίπτωση που οι ελάχιστες απαιτήσεις αρχίζουν να ισχύουν μετά την εν λόγω ημερομηνία, τουλάχιστον τρεις μήνες πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος των εν λόγω απαιτήσεων. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή ενημερώνει εκ των προτέρων τους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών για τυχόν αλλαγές στα κριτήρια ή στη διαδικασία. 7. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται με την επιφύλαξη του άρθρου 7». Άρθρο 5 «Διαδικασία διασφάλισης της συμμόρφωσης με τις ελάχιστες απαιτήσεις 1. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή αντιμετωπίζει τους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών κατά τρόπο διαφανή, αντικειμενικό, ο οποίος δεν εισάγει διακρίσεις και αναλογικό. 2. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή χορηγεί ή αρνείται το δικαίωμα παροχής λιμενικών υπηρεσιών βάσει των ελάχιστων απαιτήσεων που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 4 εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος το οποίο εν πάση περιπτώσει δεν υπερβαίνει τους τέσσερις μήνες από την παραλαβή της αίτησης για τη χορήγηση του εν λόγω δικαιώματος και των απαιτούμενων εγγράφων. 3. Τυχόν τέτοια άρνηση του διαχειριστικού φορέα του λιμένα ή της αρμόδιας αρχής αιτιολογείται δεόντως με βάση τις ελάχιστες απαιτήσεις που καθορίζονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2. 4. Τυχόν περιορισμός ή τερματισμός από τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα ή την αρμόδια αρχή της διάρκειας του δικαιώματος παροχής λιμενικών υπηρεσιών αιτιολογείται δεόντως και συνάδει με την παράγραφο 1». Άρθρο 6 «Περιορισμοί στον αριθμό των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών 1. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δύναται να περιορίσει τον αριθμό των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών για δεδομένη λιμενική υπηρεσία για έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους λόγους: α) σπανιότητα ή αποκλειστική χρήση της γης ή της παράκτιας ζώνης υπό την προϋπόθεση ότι ο περιορισμός είναι σύμφωνος με τις αποφάσεις ή τα σχέδια που συμφωνήθηκαν από τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα και, κατά περίπτωση, από κάθε άλλη δημόσια αρχή που είναι αρμόδια σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο? β) η απουσία τέτοιου περιορισμού εμποδίζει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας όπως προβλέπονται στο άρθρο 7, μεταξύ άλλων όταν η απουσία αυτή οδηγεί σε υπερβολικά υψηλές δαπάνες σχετικά με την εκπλήρωση τέτοιου είδους υποχρεώσεων για τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα, την αρμόδια αρχή ή τους χρήστες του λιμένα? γ) η απουσία τέτοιου περιορισμού αντιβαίνει στην ανάγκη να εξασφαλισθούν η ασφάλεια, η προστασία και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα των

λιμενικών υπηρεσιών? δ) λόγω των χαρακτηριστικών των λιμενικών υποδομών ή του είδους της κυκλοφορίας στον λιμένα, η δραστηριοποίηση πολυάριθμων παρόχων λιμενικών υπηρεσιών στον λιμένα δεν θα ήταν δυνατή? ε) όταν έχει διαπιστωθεί, σύμφωνα με το άρθρο 35 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ, ότι ένας λιμενικός τομέας ή υποτομέας, μαζί με τις λιμενικές του υπηρεσίες, ασκεί εντός κράτους μέλους δραστηριότητα η οποία είναι άμεσα εκτεθειμένη στον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 34 της οδηγίας αυτής. Σε αυτήν την περίπτωση δεν εφαρμόζονται οι παράγραφοι 2 και 3 του παρόντος άρθρου. 2. Με στόχο να δοθεί σε κάθε ενδιαφερόμενο μέρος η ευκαιρία να διατυπώσει παρατηρήσεις εντός εύλογης προθεσμίας, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει κάθε πρόταση για περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών σύμφωνα με την παράγραφο 1, μαζί με την αιτιολόγησή της, τουλάχιστον τρεις μήνες πριν από την έκδοση της απόφασης για τον περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών. 3. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει την εκδοθείσα απόφαση για τον περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών. 4. Όταν ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή αποφασίζει να περιορίσει τον αριθμό των παρόχων λιμενικής υπηρεσίας, ακολουθείται διαδικασία επιλογής η οποία είναι ανοιχτή προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, δεν εισάγει διακρίσεις και είναι διαφανής. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει πληροφορίες σχετικά με τη λιμενική υπηρεσία που πρέπει να παρασχεθεί και με τη διαδικασία επιλογής, και διασφαλίζει οι όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν όντως πρόσβαση σε όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για τη σύνταξη των αιτήσεών τους. Στα ενδιαφερόμενα μέρη δίνεται αρκετός χρόνος ώστε να τους επιτραπεί να προβούν σε ουσιαστική αξιολόγηση και να προετοιμάσουν την αίτησή τους. Υπό κανονικές συνθήκες, η ελάχιστη αυτή προθεσμία ορίζεται σε 30 ημέρες. 5. ...». Άρθρο 7 «Υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας 1. Τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίζουν να επιβάλλουν στους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας που αφορούν λιμενικές υπηρεσίες και δύνανται να παραχωρούν το δικαίωμα επιβολής τέτοιων υποχρεώσεων στον διαχειριστικό φορέα του λιμένα ή στην αρμόδια αρχή, προκειμένου να εξασφαλίζουν τουλάχιστον ένα από τα εξής: α) τη διαθεσιμότητα της λιμενικής υπηρεσίας σε όλους τους χρήστες, σε κάθε θέση πλεύρισης και χωρίς διακοπές, νυχθημερόν και καθ' όλη τη διάρκεια του έτους? β) τη διαθεσιμότητα της υπηρεσίας σε όλους τους χρήστες επί ίσοις όροις? γ) την οικονομική προσιτότητα της υπηρεσίας σε ορισμένες κατηγορίες χρηστών? δ) την ασφάλεια, προστασία και περιβαλλοντική βιωσιμότητα των λιμενικών υπηρεσιών? ε) την παροχή επαρκών μεταφορικών υπηρεσιών στο κοινό? και στ) την εδαφική συνοχή. 2. ...». Άρθρο 18 «Προσφυγές 1. Κάθε ενδιαφερόμενο μέρος με έννομο συμφέρον έχει το δικαίωμα προσφυγής κατά των αποφάσεων ή των επιμέρους μέτρων που λαμβάνονται δυνάμει του παρόντος κανονισμού από τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα, την αρμόδια αρχή ή οποιαδήποτε σχετική εθνική αρχή. Τα όργανα προσφυγής

είναι ανεξάρτητα από τα εμπλεκόμενα μέρη και δύνανται να είναι δικαστήρια. 2. Εάν το όργανο προσφυγής που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν έχει δικαιοδοτικό χαρακτήρα, αιτιολογεί εγγράφως τις αποφάσεις του. Επίσης, οι αποφάσεις του υπόκεινται σε αναθεώρηση από εθνικό δικαστήριο».

6. Επειδή, ο παραπάνω Κανονισμός (ΕΕ) 2017/352 έχει ως στόχο, μεταξύ άλλων, την εξασφάλιση και τη ρύθμιση ενός πλαισίου για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών χάριν της ανάπτυξης και της αποτελεσματικότητας του διευρωπαϊκού εμπορίου. Αν και ο Κανονισμός αυτός δεν επιβάλλει κάποιο συγκεκριμένο μοντέλο (σύστημα) για τη διαχείριση των θαλασσιών λιμένων (βλ. αιτιολογική σκέψη 10 του προοιμίου), εντούτοις επισημαίνει (βλ. αιτιολογική σκέψη 11 του προοιμίου) ότι σύμφωνα με τις γενικές αρχές που προβλέπουν οι Συνθήκες, οι πάροχοι λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να είναι ελεύθεροι να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στους θαλάσσιους λιμένες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του, με δυνατότητα ωστόσο θέσπισης ορισμένων όρων υπό τους οποίους θα ασκείται η εν λόγω ελευθερία. Στο πλαίσιο αυτό, ο Κανονισμός προβλέπει ένα ανοικτό μοντέλο πρόσβασης περισσότερων παρόχων στην αγορά λιμενικών υπηρεσιών, το οποίο συνοδεύεται από την ευχέρεια του διαχειριστικού φορέα του λιμένα να προβλέψει ελάχιστες απαιτήσεις για τη δέουσα εκτέλεση της λιμενικής υπηρεσίας (άρθρα 3 παρ. 1 περ. α και 4 του Κανονισμού) . Κατά την εφαρμογή του μοντέλου αυτού, ο φορέας διαχείρισης του λιμένα χορηγεί, κατόπιν διαδικασίας που ο ίδιος επιλέγει, δικαίωμα παροχής λιμενικών υπηρεσιών σε κάθε ενδιαφερόμενο πάροχο, ο οποίος πληροί τις ελάχιστες απαιτήσεις που ορίστηκαν. Περαιτέρω, ο Κανονισμός προβλέπει και τη λειτουργία μοντέλου διαχείρισης των θαλασσιών λιμένων κατά το οποίο ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα, ύστερα από τη διενέργεια σχετικής διαβούλευσης, εκδίδει απόφαση για τον περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή και μόνο για έναν ή περισσότερους από τους λόγους που απαριθμούνται στην παρ. 1 του άρθρου 6 του Κανονισμού, μεταξύ των οποίων είναι και η ανάγκη διασφάλισης της ασφάλειας, της προστασίας και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας των λιμενικών υπηρεσιών. Στην περίπτωση αυτή, μετά την έκδοση της απόφασης για τον περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών ακολουθεί η διαδικασία επιλογής του παρόχου (ή των παρόχων) στον οποίο (ή στους οποίους) θα ανατεθεί κατ' αποκλειστικότητα η σχετική υπηρεσία με την τήρηση διαδικασίας σύμφωνης με τα οριζόμενα στην Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2014/23/ΕΕ για τις συμβάσεις παραχώρησης, η οποία μεταφέρθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον ν. 4413/2016 (Σ.τ. Ε. 1558/2022) .

7. Επειδή, εξάλλου, με την παρ. 3 του άρθρου εικοστού πρώτου του ν. 2932/2001 «Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στις θαλάσσιες ενδομεταφορές - Σύσταση Γενικής Γραμματείας Λιμένων και Λιμενικής Πολιτικής - Μετατροπή Λιμενικών Ταμείων σε Ανώνυμες Εταιρείες και άλλες διατάξεις» (Α' 145) δέκα

Λιμενικά Ταμεία, τα οποία αποτελούσαν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, μετατράπηκαν σε ανώνυμες εταιρείες, ειδικότερα δε, το Λιμενικό Ταμείο Ηγουμενίτσας μετατράπηκε σε ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία «Οργανισμός Λιμένος Ηγουμενίτσας Ανώνυμη Εταιρεία Α.Ε.». Σύμφωνα με την παρ. 5 του ίδιου άρθρου (εικοστού πρώτου) του ν. 2932/2001 «Κάθε Οργανισμός Λιμένος Α.Ε. της παραγράφου 3 είναι ανώνυμη εταιρεία κοινής ωφέλειας με σκοπό την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος, τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας και διέπεται συμπληρωματικά από τις διατάξεις του κ.ν. 2190/1920 (ΦΕΚ 144 Α), τις διατάξεις του β.δ. 14/19.1.1939 (ΦΕΚ 24 Α) και του α.ν. 2344/1940 (ΦΕΚ 154 Α), όπως κάθε φορά ισχύουν». Περαιτέρω, στο άρθρο εικοστό δεύτερο του ως άνω ν. 2932/2001 ορίζεται ότι για κάθε Οργανισμό Λιμένα Α.Ε. εγκρίνεται το Καταστατικό του αποτελούμενο από 25 άρθρα με το καθοριζόμενο στο άρθρο αυτό περιεχόμενο. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Καταστατικού αυτού, σκοπός της εταιρείας είναι η διοίκηση και η εκμετάλλευση των χώρων της Ζώνης Λιμένα δικαιοδοσίας της, στον σκοπό της δε αυτόν περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η παροχή κάθε είδους λιμενικών υπηρεσιών προς τους χρήστες, η αναβάθμιση, η συντήρηση, η βελτίωση και η ανάπτυξη του λιμένα. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Καταστατικού, το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας αποτελείται από μία μετοχή, η οποία ανήκει στο Ελληνικό Δημόσιο. Περαιτέρω, ο ίδιος νόμος (2932/2001), στο άρθρο εικοστό τέταρτο με τον τίτλο «Παραχώρηση του δικαιώματος χρήσης και εκμετάλλευσης των χώρων της Ζώνης Λιμένα» ορίζει τα εξής: «1. Με σύμβαση, που συνάπτεται μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου, εκπροσωπούμενου από τους Υπουργούς Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας ή το εξουσιοδοτημένο από αυτούς όργανο και της ανωνύμου εταιρείας του παρόντος νόμου, παραχωρείται στη δεύτερη το δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης των κτιρίων, γηπέδων, λιμενικών έργων και άλλων εγκαταστάσεων που βρίσκονται εντός της Ζώνης Λιμένα με την επιφύλαξη των οριζομένων στις διατάξεις της παραγράφου 9 του άρθρου εικοστού πρώτου. Στην παραπάνω σύμβαση ορίζονται: α) η διάρκεια παραχώρησης του παραπάνω δικαιώματος, καθώς και η δυνατότητα και ο τρόπος παράτασής της, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί συνολικά (αρχικός χρόνος και τυχόν παρατάσεις) τα πενήντα έτη [και ήδη τα εξήντα έτη, όπως η περίπτ. α της παρ. 1 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 15 του ν. 4664/2020 (Α' 32/14.2.2020)], β) το καταβαλλόμενο αντάλλαγμα, το οποίο μπορεί να καθοριστεί και σε ποσοστό επί του συνόλου ή μέρους των εσόδων της Εταιρείας, γ) το ειδικότερο περιεχόμενο του ανωτέρω δικαιώματος, καθώς και ο τρόπος και οι όροι άσκησης αυτού, δ) η τιμολογιακή πολιτική της Α.Ε. σύμφωνα με το Στρατηγικό και Επιχειρησιακό Σχέδιο, καθώς και οι υποχρεώσεις της και ιδιαίτερα οι σχετικές με την πληρότητα των παρεχόμενων από αυτή υπηρεσιών, τη συντήρηση των εγκαταστάσεων και τη διασφάλιση της λειτουργικότητας και της ασφάλειας αυτών, ε) οι λόγοι και η διαδικασία ανάκλησης του δικαιώματος ή άλλες τυχόν κυρώσεις σε περίπτωση παράβασης των όρων της σύμβασης ή της κείμενης νομοθεσίας. Από την

παραχώρηση του παραπάνω δικαιώματος δεν θίγεται το δικαίωμα του Δημοσίου σχετικά με τη χρήση χώρων ή εγκαταστάσεων για τη στέγαση και τη λειτουργία των υπηρεσιών σχετικών με τις λιμενικές δραστηριότητές του εντός της Χερσαίας Ζώνης του λιμένα. ... 3. Με τη σύναψη της σύμβασης της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου η Α.Ε. ασκεί το δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης των λιμενικών έργων, κτιρίων, γηπέδων και άλλων εγκαταστάσεων που βρίσκονται εντός της Ζώνης Λιμένα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. 4. ...». Σε εκτέλεση του ως άνω άρθρου (εικοστού τετάρτου του ν. 2932/2001) σε συνδυασμό με την κείμενη νομοθεσία που διέπει τη χερσαία ζώνη λιμένα ως κοινόχρηστου δημόσιου πράγματος ιδίως δε τις διατάξεις του ν. 2971/2000, του ν.δ. 444/1970, του άρθρου 14 παρ. 1 του ν. 2881/2001, του β.δ. 14/19.1.1939 και του ν. 2575/1998, έχει υπογραφεί μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της ανώνυμης εταιρείας «Οργανισμός Ηγουμενίτσας Α.Ε.» η από 3.2.2002 Σύμβαση Παραχώρησης. Κατά το άρθρο 3 της σύμβασης αυτής παραχώρησης, «3.1. Το μνημονευόμενο στο Άρθρο 2.1. της παρούσας δικαίωμα χρήσης κι εκμετάλλευσης των παραχωρούμενων (το “ Δικαίωμα ”), συνίσταται στη δυνατότητα της Ο.Λ.ΗΓ. κατά τη διάρκεια της παρούσας να κατέχει, χρησιμοποιεί και εκμεταλλεύεται τη Χερσαία Ζώνη Λιμένα, τα Κτίρια και τις Εγκαταστάσεις... για το σκοπό που προσδιορίζεται στην παράγραφο 3.3, σύμφωνα με τους όρους και περιορισμούς της παρούσας, με το ακόλουθο ειδικότερο περιεχόμενο. (i) ...». Περαιτέρω, ο ν. 3429/2005 «Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί (ΔΕΚΟ)» (Α' 27) στο άρθρο 1 ορίζει τα εξής: «1. Για τους σκοπούς του νόμου αυτού, ως “ δημόσια επιχείρηση ” νοείται κάθε ανώνυμη εταιρεία στην οποία το Ελληνικό Δημόσιο δύναται να ασκεί άμεσα ή έμμεσα επιρροή, λόγω της συμμετοχής του στο μετοχικό της κεφάλαιο ... 2. Η άσκηση αποφασιστικής επιρροής από το Ελληνικό Δημόσιο τεκμαίρεται, όταν το Ελληνικό Δημόσιο ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου χρηματοδοτούμενα από το ελληνικό δημόσιο ή από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου σε ποσοστό άνω του πενήντα τοις εκατό ή άλλες δημόσιες επιχειρήσεις υπό την έννοια του παρόντος νόμου: α) είναι κύριοι μετοχών που εκπροσωπούν την απόλυτη πλειοψηφία του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου της ή...». Εξάλλου, με την 222/5.11.2012 απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Αναδιαρθρώσεων και Αποκρατικοποιήσεων (Β' 2996) μεταβιβάστηκαν κατά πλήρη κυριότητα οι μετοχές που αντιστοιχούν σε ποσοστό 100 % του μετοχικού κεφαλαίου της ανώνυμης εταιρείας «Οργανισμός Ηγουμενίτσας Α.Ε.» στην ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε.» (Τ.Α.Ι.ΠΕ.Δ.), η οποία ιδρύθηκε με τον ν. 3986/2011 (Α' 152) με σκοπό, μεταξύ άλλων, «την αξιοποίηση περιουσιακών στοιχείων της ιδιωτικής περιουσίας του Δημοσίου, καθώς και περιουσιακών στοιχείων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ.) ή δημοσίων επιχειρήσεων των οποίων το μετοχικό κεφάλαιο ανήκει, άμεσα ή έμμεσα, στο Δημόσιο ή σε ν.π.δ.δ. , όπως ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 5, σύμφωνα με τις επικρατούσες συνθήκες της αγοράς και με εγγυήσεις

πλήρους διαφάνειας, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι των εσόδων». Στην παρ. 1 του άρθρου 2 του νόμου αυτού ορίζεται ότι το μετοχικό κεφάλαιο του Ταμείου αναλαμβάνεται και καλύπτεται ολόκληρο από το Ελληνικό Δημόσιο. Ακολούθως, με το άρθρο 188 παρ. 6 του ν. 4389/2016 (Α' 94) οι μετοχές του Τ.Α.Ι.ΠΕ.Δ. μεταβιβάστηκαν από το Ελληνικό Δημόσιο στην ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας Α.Ε.», η οποία συνεστήθη με την παρ. 1 του άρθρου 184 του ν. 4389/2016, διέπεται από τις διατάξεις του νόμου αυτού και συμπληρωματικά από τις διατάξεις του κ.ν. 2190/2020 (άρθρο 184 παρ. 3 του ν. 4389/2016), λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και εξυπηρετεί ειδικό δημόσιο σκοπό, ειδικότερα, διαχειρίζεται και αξιοποιεί τα περιουσιακά της στοιχεία προκειμένου, μεταξύ άλλων, να συνεισφέρει πόρους για την υλοποίηση της επενδυτικής πολιτικής της χώρας και για την πραγματοποίηση επενδύσεων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας (άρθρο 185 παρ. 1 περίπτ. α) και το μετοχικό κεφάλαιο της οποίας καλύπτεται στο σύνολό του από το Ελληνικό Δημόσιο (άρθρο 187). Τελικά, με το άρθρο 1 κεφ. Δ. του ν. 4597/2019 (Α' 35), όπως το άρθρο αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 12 του ν. 4664/2020 (Α' 32), κυρώθηκε και απέκτησε ισχύ τυπικού νόμου, από κοινού με τα προσαρτήματα αυτής η ως άνω από 3.2.2002 σύμβαση παραχώρησης που έχει συναφθεί μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της εταιρείας Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε. και της οποίας η διάρκεια ορίστηκε στα εξήντα (60) έτη από την ημερομηνία υπογραφής της. Σύμφωνα δε με το άρθρο 2 του τελευταίου αυτού νόμου, «1. Το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης των γηπέδων, κτιρίων και εγκαταστάσεων της Χερσαίας Λιμενικής Ζώνης που παραχωρήθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο στους Οργανισμούς Λιμένος Α.Ε., βάσει των Συμβάσεων Κύριας Παραχώρησης που κυρώνονται με το άρθρο 1 του παρόντος, περιλαμβάνει τη χρήση και εκμετάλλευση για σκοπούς που σχετίζονται με την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και εξυπηρετήσεων, καθώς και την υπο-παραχώρηση του ίδιου δικαιώματος ή μέρους αυτού προς τρίτους, ...».

8. Επειδή, εν προκειμένω, από τα στοιχεία του φακέλου της υποθέσεως προκύπτουν τα εξής: Στις 22.12.2020 η Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε., ως διαχειριστικός φορέας του λιμένα Ηγουμενίτσας, ανάρτησε στον οικείο δικτυακό τόπο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 6 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352 και τα διαλαμβανόμενα στην αιτιολογική σκέψη 21 του Κανονισμού αυτού την με αριθ. .... πρόσκληση δημόσιας διαβούλευσης επί της πρότασής της για τον περιορισμό, κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 του ανωτέρω Κανονισμού, του αριθμού των παρόχων της λιμενικής υπηρεσίας ευκολιών υποδοχής αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου των πλοίων που καταπλέουν στους λιμένες αρμοδιότητάς της και, συγκεκριμένα, σε έναν πάροχο για την κατηγορία των υγρών αποβλήτων και σε έναν πάροχο για την κατηγορία των στερεών καταλοίπων των εν λόγω πλοίων. Σύμφωνα με την πρόσκληση, η ανάδειξη των παρόχων επιβάλλεται να γίνει μέσω ανοικτών διαγωνιστικών διαδικασιών κατά τις διατάξεις των οδηγιών 23, 24, 25/2014 και των νόμων 4413/2016 και

4412/2016. Ακολούθησε τρίμηνη διαβούλευση, στην οποία, μεταξύ άλλων οικονομικών και επαγγελματικών φορέων, έλαβε μέρος και η αιτούσα εταιρεία. Κατόπιν αυτού, εκδόθηκε η ..... /6.8.2021 πράξη του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) της Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε. με την οποία αναβλήθηκε η λήψη οριστικής απόφασης επί του θέματος. Η αιτούσα εταιρεία με το υπ' αριθ. πρωτ. .... /23.8.2021 έγγραφο που υπέβαλε προς τον Οργανισμό, αφού ανέφερε ότι ενημερώθηκε σχετικώς από τον δικτυακό τόπο «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» για την έκδοση της ως άνω πράξης, ζήτησε να της χορηγηθούν αντίγραφα από τα πλήρη αναλυτικά πρακτικά του Δ.Σ. της Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε.. Σε απάντηση του αιτήματος αυτού εκδόθηκε το από 7.9.2021 έγγραφο του Οργανισμού, με το οποίο η αιτούσα ενημερώθηκε ότι το θέμα θα εισαχθεί εκ νέου στην προσεχή συνεδρίαση του Δ.Σ. της Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε. Τελικώς, εκδόθηκε η προσβαλλόμενη ..... /2021 απόφαση της 30ής συνεδρίασης του Δ.Σ. της Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε. της 29ης Οκτωβρίου 2021 (θέμα .....), με την οποία εγκρίθηκε ο κατά τα ανωτέρω περιορισμός του αριθμού των παρόχων της επίμαχης λιμενικής υπηρεσίας και εξουσιοδοτήθηκε ο Διευθύνων Σύμβουλος της Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε. να προβεί σε όλες τις νόμιμες ενέργειες για την ανάδειξη των παρόχων βάσει διαγωνιστικής διαδικασίας κατά τις διατάξεις του ν. 4413/2016. Στην απόφαση αυτή γίνεται επίκληση της ανάγκης για ασφάλεια και περιβαλλοντική βιωσιμότητα των εν λόγω υπηρεσιών, που μπορεί να επιτευχθεί με την ορθή παρακολούθηση αυτών, και επισημαίνεται ότι η δραστηριοποίηση πολυάριθμων παρόχων στους περιορισμένους χώρους του λιμένα «δεν θα ήταν δυνατή και θα εγκυμονούσε κινδύνους ως προς την ασφάλεια, την προστασία του θαλασσίου και χερσαίου περιβάλλοντος και την αποτελεσματική εξυπηρέτηση των χρηστών του λιμένα». Η πράξη αυτή αναρτήθηκε στον δικτυακό τόπο «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» στις 17.11.2021 (με αριθμό διαδικτυακής ανάρτησης [ΑΔΑ] .....). Στις 19.11.2021 η αιτούσα υπέβαλε στην Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε. έγγραφο, με το οποίο ζήτησε την ανάκληση της πράξης αυτής ως παράνομης. Ακολούθως, δημοσιεύθηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) η υπ' αριθμ. 252/4.1.2022 Διακήρυξη, με την οποία προκηρύχθηκε διεθνής ηλεκτρονικός ανοιχτός διαγωνισμός για την ανάθεση σύμβασης παραχώρησης υπηρεσιών συλλογής και διαχείρισης στερεών αποβλήτων και κατάλοιπων φορτίου των πλοίων που καταπλέουν στην θαλάσσια περιοχή αρμοδιότητας της Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε. Στις 18.1.2022 η αιτούσα εταιρεία άσκησε την υπό κρίση αίτηση ακυρώσεως κατά της ανωτέρω ..... /2021 απόφασης του Δ.Σ. της Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε. Ακολούθως, η αιτούσα εταιρεία συνέστησε ένωση με την εταιρεία « ..... ΑΕ », η οποία έλαβε μέρος στον κατά τα ανωτέρω προκηρυχθέντα διαγωνισμό, στον οποίο επίσης έλαβε μέρος η παρεμβαίνουσα εταιρεία « ..... Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Ναυτιλιακή Εταιρεία » που παρείχε ήδη την υπηρεσία συλλογής στερεών αποβλήτων βάσει συμβάσεων με την Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε. Η ανωτέρω ένωση εταιρειών άσκησε την από 31.1.2022 προδικαστική προσφυγή ενώπιον της Α.Ε.Π.Π. ζητώντας να ακυρωθούν η προαναφερόμενη διακήρυξη και η ..... /21.12.2021 απόφαση της Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε. περί εγκρίσεως των όρων της. Η

προδικαστική προσφυγή έγινε δεκτή με την 368/15.3.2022 απόφαση της Α.Ε.Π.Π. Κατά της απόφασης αυτής της Α.Ε.Π.Π. η Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε. άσκησε ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας αίτηση ακυρώσεως, η οποία έγινε δεκτή με την 1245/2022 απόφαση του Δικαστηρίου αυτού, και συνεχίστηκε ο διαγωνισμός. Όσον αφορά την υπηρεσία της συλλογής και διαχείρισης των υγρών αποβλήτων με την 253/4.1.2022 Διακήρυξη προκηρύχθηκε διεθνής ανοιχτός διαγωνισμός, στον οποίο έλαβε μέρος μόνον η παρεμβαίνουσα εταιρεία « ..... » , η οποία και αναδείχθηκε οριστική ανάδοχος με την ..... /2022 απόφαση του Δ.Σ. της Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε. , στις δε 19.10.2022 υπεγράφη μεταξύ της Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε. και της « ..... Α.Ε.» η σύμβαση παραχώρησης της υπηρεσίας αυτής.

9. Επειδή, με την προσβαλλόμενη πράξη του Δ.Σ. της Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε. ρυθμίζεται κατ' επίκληση των αναφερόμενων στην πέμπτη σκέψη διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352 ο τρόπος διαχείρισης κοινοχρήστων χώρων του λιμένα Ηγουμενίτσας, όσον αφορά την παροχή της λιμενικής υπηρεσίας της συλλογής και απομάκρυνσης των αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου, προκρίνεται δε ειδικότερα το κατά τα άρθρα 3 παρ. 1 περ. 6 και 6 του Κανονισμού αυτού μοντέλο του περιορισμού του αριθμού των παρόχων σε έναν, ανά κατηγορία αποβλήτων, για λόγους αναγόμενους στην ασφάλεια και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα της παροχής της εν λόγω υπηρεσίας. Η πράξη αυτή έχει εκδοθεί από όργανο διοίκησης του Οργανισμού Λιμένα που λειτουργεί με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, κατ' ενάσκηση όμως δημόσιας εξουσίας και για την εξυπηρέτηση δημόσιου σκοπού που συνίσταται στην ορθολογική οργάνωση των λιμενικών υπηρεσιών χάριν της αποτελεσματικής χρήσης και λειτουργίας του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών και της εσωτερικής αγοράς, με κριτήρια αναγόμενα στην ασφάλεια, την προστασία και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα της παροχής των υπηρεσιών αυτών (πρβ. Σ.τ. Ε. 2392/2020, 2080/2018, 1457/2018, 99/2002) και, επομένως, έχει κανονιστικό χαρακτήρα. Περαιτέρω, η προσβαλλόμενη πράξη, με την οποία θεσπίζεται αυτοτελώς το ρυθμιστικό πλαίσιο για την παροχή των υπηρεσιών αυτών, δεν εντάσσεται στη διαδικασία του διαγωνισμού που ακολουθεί για την επιλογή του παρόχου και τη σύναψη της οικείας σύμβασης μεταξύ του Οργανισμού Λιμένα και του παρόχου λιμενικής υπηρεσίας. Συνεπώς, από την αμφισβήτηση της νομιμότητας της προσβαλλόμενης πράξης γεννάται διοικητική διαφορά, η οποία υπάγεται στη γενική ακυρωτική αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με το άρθρο 95 παρ. 1 περ. α) του Συντάγματος, αβασίμως δε η παρεμβαίνουσα εταιρεία « ..... » προβάλλει τα αντίθετα.

10. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 75 του ν. 4727/2020 «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις» (Α' 184), αντικείμενο του κεφαλαίου ΙΑ' του νόμου αυτού με τον τίτλο «ΨΗΦΙΑΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ -

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΥΓΕΙΑ» είναι η ρύθμιση της υποχρέωσης ανάρτησης στο Διαδίκτυο των νόμων, των προεδρικών διαταγμάτων και των πράξεων που εκδίδουν τα αναφερόμενα στο άρθρο 76 του ίδιου νόμου πρόσωπα και όργανα, καθώς και των προϋποθέσεων και διαδικασιών για τη διασφάλιση ευρύτατης δημοσιότητας των πράξεων αυτών. Στην παρ. 1 του άρθρου 76 του ανωτέρω νόμου ορίζεται ότι οι ρυθμίσεις του κεφαλαίου αυτού εφαρμόζονται, μεταξύ άλλων, σε αποφάσεις και πράξεις που εκδίδουν τα όργανα διοίκησης νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και τα όργανα διοίκησης φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο παρόν κεφάλαιο, κατά δε την παρ. 2 περίπτ. α) του άρθρου αυτού, ως φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα νοούνται τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται τακτικώς από κρατικούς πόρους κατά πενήντα τοις εκατό (50 %) [υποπερίπτ.αα περ. α παρ. 2 άρθρου 76] και οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί που προβλέπονται στο άρθρο 1 του ν. 3429/2005 [υποπερίπτ. αβ περ. α παρ. 2 άρθρου 76] . Περαιτέρω, στην παρ. 3 του ίδιου άρθρου 76 ορίζεται ότι στο διαδίκτυο αναρτώνται, μεταξύ άλλων, α) νόμοι που εκδίδονται και δημοσιεύονται κατά το Σύνταγμα, β) πράξεις νομοθετικού περιεχομένου της παρ. 1 του άρθρου 44 του Συντάγματος, γ) τα προεδρικά διατάγματα, δ) λοιπές πράξεις κανονιστικού χαρακτήρα, με εξαίρεση τις κανονιστικές πράξεις που αφορούν την οργάνωση, διάρθρωση, σύνθεση, διάταξη τον εφοδιασμό και τον εξοπλισμό των Ενόπλων Δυνάμεων της χώρας, καθώς και άλλη πράξη, η δημοσιοποίηση της οποίας προκαλεί βλάβη στην εθνική άμυνα και ασφάλεια της χώρας. Κατά την παρ. 4 του άρθρου αυτού, από την υποχρέωση πρωτογενούς ανάρτησης εξαιρούνται τα έγγραφα και τα στοιχεία των δημοσίων συμβάσεων που καταχωρίζονται υποχρεωτικά στο ΚΗΜΔΗΣ του άρθρου 11 του ν. 4013/2011 (Α' 204), που λειτουργεί παραγωγικά στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης. Περαιτέρω, κατά την παρ. 1 του άρθρου 77 του ν. 4727/2020 «Οι πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 76 αναρτώνται αμελλητί στο Διαδίκτυο με μέριμνα του οργάνου που τις εξέδωσε. ... Οι πράξεις των οργάνων διοίκησης των Ν.Π.Δ.Δ. , των οργάνων διοίκησης του ευρύτερου δημόσιου τομέα ... αναρτώνται στους κατά περίπτωση οικείους δικτυακούς τόπους που αυτά διατηρούν». Σύμφωνα δε με το άρθρο 78 του ίδιου νόμου (4727/2020) «1. Οι πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 76, όταν είναι κατά νόμο δημοσιευτέες στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ισχύουν από τη δημοσίευσή τους, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά. 2. Με εξαίρεση τις πράξεις της παρ. 1, οι λοιπές πράξεις του άρθρου 76 αναρτώνται στο διαδίκτυο κατά τα οριζόμενα στο παρόν Κεφάλαιο και ισχύουν από την ανάρτησή τους στον δικτυακό τόπο «Διαύγεια». 3. Οι ρυθμίσεις της παρ. 2 δεν θίγουν τις σχετικές δικονομικές ρυθμίσεις ως προς την άσκηση ενδίκων μέσων και βοηθημάτων ούτε τις ρυθμίσεις που ισχύουν για τις διοικητικές προσφυγές. 4. ...». Εξάλλου, ο ν. 3469/2006 «Εθνικό Τυπογραφείο, Εφημερίς της Κυβερνήσεως και λοιπές διατάξεις» (Α' 131), στο άρθρο 5 παρ. 2 περ. θ ορίζει ότι στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως δημοσιεύονται «οι

κανονιστικού χαρακτήρα πράξεις του Πρωθυπουργού, του Υπουργικού Συμβουλίου, των Υπουργών, καθώς και οποιουδήποτε άλλου οργάνου της Διοίκησης, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων του άρθρου 8 του νόμου αυτού και εφόσον η κείμενη νομοθεσία δεν προβλέπει άλλον ειδικότερο τρόπο δημοσίευσης», στο δε άρθρο 7 παρ. 7 περ. α ορίζει ότι στο τεύχος Καταχώρισης Πράξεων και Στοιχείων Λοιπών Φορέων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα [(ΠΡΑ.Δ.Ι.Τ.) άρθρο 6 παρ. 1 περ. στ του ν. 3469/2006] δημοσιεύονται σε περίληψη «οι πράξεις και τα στοιχεία... δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών που λειτουργούν με μορφή ιδιωτικού δικαίου, η δημοσίευση των οποίων στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία».

11. Επειδή, από τις διατάξεις των άρθρων 42 παρ. 1 και 35 παρ. 1 του Συντάγματος επιβάλλεται η πλήρης δημοσίευση όχι μόνον των τυπικών νόμων αλλά και όλων των κανονιστικών διοικητικών πράξεων, ως συστατικό στοιχείο του κύρους τους (Σ.τ. Ε. 1096/2023 7μ. , 13/2022 7μ. , 1611/2021, 1362/2021 Ολομ. κ.ά.) . Περαιτέρω, από το συνδυασμό των γενικής φύσεως διατάξεων των νόμων 4727/2020 για την Ψηφιακή Διακυβέρνηση και 3469/2006 για την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως που έχουν παρατεθεί στην προηγούμενη σκέψη συνάγεται ότι επιβάλλεται η υποχρέωση ανάρτησης στο διαδίκτυο των κανονιστικών πράξεων των οργάνων διοίκησης των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών που λειτουργούν με τη μορφή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, οι πράξεις δε αυτές ισχύουν από την ανάρτησή τους στο διαδίκτυο, ενώ υποχρέωση δημοσίευσης των πράξεων αυτών στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως επιβάλλεται μόνον όταν τούτο ορίζεται ειδικώς στον νόμο. Στην ειδική νομοθεσία περί διαχείρισης λιμένων [άρθρα 108-132 του ν. 4389/2016 (Α' 94), 85 επ. του ν. 4504/2017 (Α' 29) και εικοστό πρώτο του ν. 2932/2001] δεν υπάρχει πρόβλεψη περί υποχρεωτικής δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως των αποφάσεων του Δ.Σ. των Οργανισμών Λιμένων, οι οποίοι, κατά τα ανωτέρω εκτεθέντα, λειτουργούν ως ανώνυμες εταιρείες, ούτε περιέχονται διατάξεις περί άλλου τρόπου δημοσίευσης των αποφάσεων των οργάνων των Οργανισμών Λιμένων, με τις οποίες ρυθμίζονται τα θέματα διαχείρισης των λιμενικών υπηρεσιών. Περαιτέρω, στην παρ. 3 του άρθρου 6 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352, κατ' εφαρμογή του οποίου εκδόθηκε η προσβαλλόμενη πράξη, ορίζεται ότι «ο διαχειριστικός φορέας ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει την απόφαση για τον περιορισμό των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών». Με τη διάταξη αυτή του Κανονισμού δεν επιβάλλεται στα κράτη μέλη κάποιος ιδιαίτερος τρόπος δημοσιότητας των ανωτέρω πράξεων, απαιτείται όμως η προβλεπόμενη στην εθνική νομοθεσία διαδικασία δημοσιότητας να μην παραβιάζει τις ενωσιακές αρχές της ασφάλειας δικαίου, της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας, εναπόκειται δε στο εθνικό δικαστήριο να κρίνει αν οι αρχές αυτές έχουν τηρηθεί σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. Ειδικότερα, κατά τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δ.Ε.Ε.) τα κράτη μέλη πρέπει να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το ενωσιακό δίκαιο κατά τρόπο που συνεπάγεται αναμφισβήτητα δεσμευτικά

αποτελέσματα και δεν αφήνει αβεβαιότητα στα ενδιαφερόμενα υποκείμενα δικαίου ως προς την έκταση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών τους. Επισημαίνει δε το Δ.Ε.Ε. ότι η αρχή της ασφάλειας δικαίου απαιτεί την προσήκουσα δημοσιότητα για τα εθνικά μέτρα που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή ενωσιακής ρύθμισης, δεν επιβάλλει όμως ιδιαίτερη μορφή δημοσιότητας, όπως είναι η δημοσίευση των μέτρων στην επίσημη εφημερίδα του οικείου κράτους μέλους, εφόσον πάντως διασφαλίζεται ότι τα πρόσωπα στα οποία αφορά το μέτρο πράγματι ενημερώνονται (απόφαση Δ.Ε.Κ. της 20.6.2002, C-313/99 ..... κ.λπ. κατά Ιρλανδίας). Οι αρμόδιες εθνικές αρχές οφείλουν να διασφαλίζουν ότι οι διαδικαστικοί όροι για την ενημέρωση των ενδιαφερομένων δεν είναι λιγότερο ευνοϊκοί από τους όρους που διέπουν παρεμφερείς περιπτώσεις εσωτερικού χαρακτήρα (αρχή της ισοδυναμίας) και ότι οι χρησιμοποιούμενοι δίαυλοι ενημέρωσης μπορούν ευλόγως να θεωρούνται πρόσφοροι για την πληροφόρηση των ενδιαφερομένων, ώστε να μην καθίσταται αδύνατη ή υπέρμετρα δυσχερής η άσκηση των παρεχόμενων σε αυτούς δικαιωμάτων (αρχή της αποτελεσματικότητας). Οι ίδιες αρχές πρέπει να τηρούνται και όσον αφορά την αφετηρία και τον υπολογισμό των προθεσμιών για την άσκηση ενδίκου βοηθήματος (απόφαση Δ.Ε.Ε. της 7.11.2019, C-280/18 ..... κ.λπ. κατά Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ.λπ.). Κατ' ακολουθίαν, η ανάρτηση σε δικτυακό τόπο ως αποκλειστικός τρόπος δημοσιότητας των κανονιστικών πράξεων των οργάνων των Οργανισμών Λιμένων, με τις οποίες ρυθμίζεται η παροχή λιμενικών υπηρεσιών κατ' εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352, δεν προσκρούει στις επιβαλλόμενες από το ενωσιακό δίκαιο αρχές της ασφαλείας δικαίου, της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας, αφού η ανάρτηση αυτή προβλέπεται σαφώς στο εσωτερικό δίκαιο με το ν. 4727/2020 (άρθρο 75 επ.) ως τρόπος δημοσιότητας των κανονιστικών πράξεων των νομικών αυτών προσώπων, μνημονεύεται δε ρητώς στον ίδιο τον Κανονισμό (Ε.Ε.) 2017/352, ως πρόσφορος τρόπος δημοσίευσης των πράξεων με τις οποίες οι αρμόδιοι φορείς των κρατών μελών ρυθμίζουν την παροχή των λιμενικών υπηρεσιών [βλ. αιτιολογική σκέψη (21) στο προοίμιο του Κανονισμού όπου διαλαμβάνεται ότι δημοσιεύεται στο διαδίκτυο η «πρόθεση» του διαχειριστικού φορέα ή της αρμόδιας αρχής «να κινήσουν τη διαδικασία επιλογής για την παροχή λιμενικής υπηρεσίας»] . Επιπροσθέτως, η δημοσίευση κανονιστικής πράξης αποκλειστικά μέσω διαδικτύου συνιστά, κατ' αρχήν, τρόπο δημοσιότητας συμβατό προς τις απαιτήσεις του άρθρου 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Σ.Δ.Α.) [βλ. απόφαση Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Δ.Δ.Α.) 31.5.2021, ... κ.ά. κατά Ολλανδίας, αίτηση με αριθ. 19732/17] . Δεδομένου δε ότι ο τρόπος αυτός δημοσιότητας εξασφαλίζει τη δυνατότητα ενημέρωσης των ενδιαφερομένων, το γεγονός της ανάρτησης στο διαδίκτυο αποτελεί την αφετηρία των προθεσμιών άσκησης των σχετικών ενδίκων βοηθημάτων κατά των παραπάνω κανονιστικών πράξεων.

12. Επειδή, στην επίδικη περίπτωση, όπως έχει εκτεθεί στην όγδοη σκέψη, η προσβαλλόμενη ..... /29.10.2021 κανονιστική πράξη του Δ.Σ. της Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε. , αναρτήθηκε στον δικτυακό τόπο «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» στις 17.11.2021 (με αριθμό διαδικτυακής ανάρτησης [ΑΔΑ] ..... ΦΙ) . Επομένως, σύμφωνα με τα άρθρα 76 παρ. 1 και παρ. 3 περ. δ και 78 παρ. 2 του ν. 4727/2020, η πράξη αυτή έχει δημοσιευθεί προσηκόντως, έχει αποκτήσει νόμιμη υπόσταση κατά το Σύνταγμα και ισχύει από την ημέρα ανάρτησής της στο διαδίκτυο. Με τα δεδομένα αυτά, από την επομένη της ανάρτησης της προσβαλλόμενης πράξης στη «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» , δηλαδή από τις 18.11.2021, άρχισε η κατά το άρθρο 46 παρ. 1 του π.δ. 18/1989 εξηκονθήμερη προθεσμία για την άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως κατά της πράξης αυτής. Συνεπώς, η κρινόμενη αίτηση, η οποία κατατέθηκε στο Συμβούλιο της Επικρατείας στις 18.1.2022 (ημέρα Τρίτη), δηλαδή την 62η ημέρα από την επομένη της κατά τα ανωτέρω δημοσίευσης της προσβαλλόμενης κανονιστικής πράξης στη «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» , ασκήθηκε εκπροθέσμως. Αβασίμως δε προβάλλει η αιτούσα ότι η προσβαλλόμενη πράξη είναι ανυπόστατη λόγω της μη δημοσίευσής της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (συνεπεία της οποίας μάλιστα δεν άρχισε η εξηκονθήμερη προθεσμία για την άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως κατ ' αυτής) και ακυρωτέα για λόγους ασφάλειας δικαίου, διότι, όπως έχει εκτεθεί στην προηγούμενη σκέψη, η πράξη αυτή δεν ήταν κατά νόμον δημοσιευτέα στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Άλλωστε, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, η αιτούσα εταιρεία έλαβε μέρος στη σχετική διαβούλευση και, όπως η ίδια συνομολογεί (βλ. τα με αριθμ. πρωτ. .... /23.8.2021 και ..... /19.11.2021 έγγραφά της προς τον Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε.), ενημερωνόταν από τη «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» για την έκδοση των πράξεων που προηγήθηκαν της προσβαλλόμενης. Ούτε εξάλλου συντρέχει λόγος διακοπής της πιο πάνω προθεσμίας κατά την παρ. 2 του άρθρου 46 του π.δ. 18/1989 με την υποβολή της από 19.11.2021 αίτησης της αιτούσας προς την Ο.Λ.ΗΓ. Α.Ε. , για την ανάκληση της προσβαλλόμενης πράξης, όπως αβασίμως προβάλλεται με την κρινόμενη αίτηση. Και τούτο, διότι δεν νοείται αίτηση θεραπείας κατά κανονιστικής πράξης (όπως είναι η προσβαλλόμενη απόφαση στην επίδικη περίπτωση), δεδομένου ότι, όπως παγίως γίνεται δεκτό, η Διοίκηση δεν είναι υποχρεωμένη να ανακαλεί ή να τροποποιεί τις κανονιστικές πράξεις της (Σ.τ. Ε. 1289/2023, 573/2016, 1465/1995 Ολομ. , 2918/1984 κ.ά.) .

13. Επειδή, κατόπιν αυτών, πρέπει να απορριφθεί η υπό κρίση αίτηση ως εκπρόθεσμη και να γίνουν δεκτές οι ασκηθείσες παρεμβάσεις.».

1.4.2 Η 746/2024 Απόφαση ΣτΕ-Τμήμα Δ΄

«...1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως έχει καταβληθεί το κατά νόμον παράβολο (κωδικός ηλεκτρονικού παραβόλου .....).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή, όπως συμπληρώθηκε με το από 10.3.2023 δικόγραφο προσθέτων λόγων, ζητείται η ακύρωση της ...../29.12.2020 απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου (θέμα 21ο) της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Οργανισμός Λιμένος Ελευσίνας Α.Ε. (Ο.Λ.Ε. Α.Ε.)», με την οποία αποφασίστηκε σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κανονισμού 2017/352 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ο καθορισμός ελάχιστων απαιτήσεων για την παροχή της λιμενικής υπηρεσίας διαχείρισης και απομάκρυνσης υγρών και στερεών καταλοίπων και αποβλήτων πλοίων που καταπλέουν στις λιμενικές εγκαταστάσεις αρμοδιότητας του παραπάνω Οργανισμού, με την «Έγκριση ελάχιστων απαιτήσεων δραστηριοποιούμενων παρόχων». Ζητείται επίσης η ακύρωση της .... /26.2.2021 απόφασης του ίδιου οργάνου της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. (θέμα 3ο) για την «Έγκριση όρων Πρόσκλησης Δραστηριοποίησης Παρόχων για την παροχή της λιμενικής υπηρεσίας διαχείρισης και απομάκρυνσης υγρών και στερεών καταλοίπων και αποβλήτων πλοίων που καταπλέουν στις λιμενικές εγκαταστάσεις αρμοδιότητας του Ο.Λ.Ε. κατά τον ΕΚ 352/2017» και την «Έγκριση της διευκρίνισης και εν συνεχεία δημοσίευσης και ανάρτησης, του τρόπου απόδειξης της ελάχιστης απαίτησης χρηματοοικονομικής επάρκειας υποψηφίων παρόχων, σε συνέχεια της με αριθμό ...../29-12-2020 απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου Ο.Λ.Ε. Α.Ε.».

3. Επειδή, η υπόθεση εισήχθη λόγω σπουδαιότητας στην επταμελή σύνθεση του Τμήματος του Δικαστηρίου με την από 4.5.2022 πράξη της Προέδρου του Δ' Τμήματος (άρθρο 14 παρ. 5 εδάφιο πρώτο του π.δ. 18/1989, Α' 8).

4. Επειδή, στη δίκη παρεμβαίνουν με έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς υπέρ του κύρους των προσβαλλόμενων πράξεων οι δραστηριοποιούμενες στις επίμαχες λιμενικές υπηρεσίες εταιρείες και συγκεκριμένα, α) με το με αριθ. κατάθ.: ...../19.9.2022 δικόγραφο παρέμβασης, η εταιρεία με την επωνυμία «.....Ανώνυμη Ναυτιλιακή Εταιρεία» και τον διακριτικό τίτλο «.....», η οποία υπέβαλε αίτηση δραστηριοποίησης στην Ο.Λ.Ε. Α.Ε. για την υπηρεσία διαχείρισης και απομάκρυνσης των στερεών καταλοίπων και αποβλήτων πλοίων και της οποίας η αίτηση έγινε δεκτή, ακολούθησε δε η υπογραφή μεταξύ αυτής και του Οργανισμού της από 29.12.2022 σύμβασης και β) με το με αριθ. κατάθ.: .../16.2.2023 δικόγραφο η εταιρεία με την επωνυμία «.....Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης και Επεξεργασίας Πετρελαιοειδών Καταλοίπων» και τον διακριτικό τίτλο «.....», η οποία υπέβαλε αίτημα δραστηριοποίησης για την υπηρεσία διαχείρισης και απομάκρυνσης των υγρών καταλοίπων και της οποίας η αίτηση έγινε ομοίως δεκτή, ακολούθησε δε η υπογραφή της από 30.9.2022 σύμβασης μεταξύ αυτής και του Οργανισμού.

5. Επειδή, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 25 του π.δ. 18/1989 (Α' 8) «Επιτρέπεται η υποβολή πρόσθετων λόγων με δικόγραφο που κατατίθεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 19 παρ. 1 και κοινοποιείται, επί ποινή απαραδέκτου, δεκαπέντε τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση, με επιμέλεια εκείνου που άσκησε το ένδικο μέσο. Η κοινοποίηση γίνεται με επίδοση

κυρωμένου αντιγράφου σε όσους κοινοποιείται το ένδικο μέσον κατά το άρθρο 21 και σε εκείνους που ήδη έχουν ασκήσει παρέμβαση. Η παράγραφος 6 του άρθρου 21 έχει εφαρμογή και στην περίπτωση αυτή», σύμφωνα δε με την παρ. 6 του άρθρου 21 του ίδιου προεδρικού διατάγματος «Κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο, αν οι διάδικοι παρίστανται και δεν αντιλέγουν, το Δικαστήριο χωρεί στη συζήτηση της υπόθεσης ακόμη και αν δεν έχουν τηρηθεί ως προς αυτούς οι διατάξεις του παρόντος άρθρου για τις κοινοποιήσεις». Στην προκείμενη περίπτωση, το από 10.3.2023 δικόγραφο των προσθέτων λόγων κατατέθηκε μεν στη Γραμματεία του Συμβουλίου της Επικρατείας εμπροθέσμως στις 10.3.2023 (με αριθ. κατάθ: ...), ήτοι δεκαπέντε τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση της υπόθεσης, όμως δεν κοινοποιήθηκε με επιμέλεια της αιτούσας στις παρεμβαίνουσες εταιρείες, οι οποίες ήδη είχαν ασκήσει παρέμβαση υπέρ της διατήρησης της ισχύος των προσβαλλόμενων πράξεων κατά το χρόνο κατάθεσης του δικογράφου αυτού στο Δικαστήριο. Δεδομένου δε ότι οι παρεμβαίνουσες παρέστησαν στο ακροατήριο και αντέλεξαν, το δικόγραφο πρόσθετων λόγων πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 25 παρ. 1 και 21 παρ. 6 του π.δ. 18/1989.

6. Επειδή, οι προσβαλλόμενες πράξεις έχουν εκδοθεί κατ' εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 2017 «για τη θέσπιση πλαισίου όσον αφορά την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και κοινών κανόνων για τη χρηματοοικονομική διαφάνεια των λιμένων» (L 57/ 3.3.2017), ο οποίος έχει άμεση ισχύ χωρίς να απαιτείται εισαγωγή του στην εσωτερική νομοθεσία, υπερέχει δε των κοινών νόμων και διοικητικών πράξεων κάθε φύσεως (κανονιστικών ή ατομικών). Στο προοίμιο του Κανονισμού αυτού αναφέρονται τα ακόλουθα: «(1) Η πλήρης ενσωμάτωση των λιμένων σε αλυσίδες αδιάκοπης μεταφοράς και εφοδιαστικής ροής είναι απαραίτητη στην ανάπτυξη και αποτελεσματικότερη χρήση και λειτουργία του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών και της εσωτερικής αγοράς ... (2) ... (4) Η διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά λιμενικών υπηρεσιών και η εισαγωγή χρηματοοικονομικής διαφάνειας και αυτονομίας των θαλάσσιων λιμένων θα βελτιώσουν την ποιότητα και αποδοτικότητα των υπηρεσιών που παρέχονται στους χρήστες του λιμένα και θα συμβάλουν στη δημιουργία ενός κλίματος ευνοϊκότερου για επενδύσεις στους λιμένες. Με αυτόν τον τρόπο θα συμβάλουν στη μείωση του κόστους για τους χρήστες των μεταφορών, στην προώθηση θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων και στον καλύτερο συνδυασμό των θαλάσσιων μεταφορών με τις σιδηροδρομικές, εσωτερικές πλωτές και οδικές μεταφορές. (5) ... (10) Ο παρών κανονισμός δεν επιβάλλει κάποιο ειδικό μοντέλο για τη διαχείριση των θαλάσσιων λιμένων και δεν επηρεάζει με κανέναν τρόπο την αρμοδιότητα των κρατών μελών να παρέχουν, σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ένωσης, μη οικονομικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος. Μπορούν να υπάρξουν διάφορα μοντέλα διαχείρισης των λιμένων, με την προϋπόθεση της τήρησης του πλαισίου για την παροχή λιμενικών

υπηρεσιών και των κοινών κανόνων περί χρηματοοικονομικής διαφάνειας που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό. (11) Σύμφωνα με τις γενικές αρχές που προβλέπουν οι Συνθήκες, οι πάροχοι λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να είναι ελεύθεροι να παράσχουν τις υπηρεσίες τους σε θαλάσσιους λιμένες που εμπίπτουν στον παρόντα κανονισμό. Ωστόσο, θα πρέπει να υπάρχει δυνατότητα η εν λόγω ελευθερία να ασκείται υπό ορισμένους όρους. (12) ... (13) Χάριν αποτελεσματικής, ασφαλούς και περιβαλλοντικά ορθής λιμενικής διαχείρισης, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή θα πρέπει να είναι σε θέση να απαιτεί από τους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών να είναι σε θέση να αποδείξουν ότι πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη δέουσα εκτέλεση της υπηρεσίας. Οι ελάχιστες αυτές απαιτήσεις θα πρέπει να περιορίζονται σε μια σαφώς προσδιορισμένη δέσμη προϋποθέσεων, εφόσον οι απαιτήσεις αυτές είναι διαφανείς, αντικειμενικές, δεν εισάγουν διακρίσεις, είναι αναλογικές και σχετικές με την παροχή της λιμενικής υπηρεσίας. Σύμφωνα με τους γενικούς στόχους του παρόντος κανονισμού, οι ελάχιστες απαιτήσεις θα πρέπει να συμβάλλουν στην υψηλή ποιότητα των λιμενικών υπηρεσιών και δεν θα πρέπει να δημιουργούν εμπόδια στην αγορά. (14) ... (18) Όπου απαιτείται συμμόρφωση με ελάχιστες απαιτήσεις, η διαδικασία για τη χορήγηση του δικαιώματος παροχής λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να είναι διαφανής, αντικειμενική, να μην εισάγει διακρίσεις και να είναι αναλογική, και να επιτρέπει στους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών να ξεκινούν έγκαιρα την παροχή των λιμενικών τους υπηρεσιών. (19) Επειδή οι λιμένες αποτελούνται από περιορισμένες γεωγραφικές περιοχές, ο αριθμός των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών θα μπορούσε, σε ορισμένες περιπτώσεις, να υπόκειται σε περιορισμούς που σχετίζονται με τη σπανιότητα της γης ή της παράκτιας ζώνης, τα χαρακτηριστικά των λιμενικών υποδομών ή τη φύση της λιμενικής κυκλοφορίας ή την ανάγκη να εξασφαλίζονται η ασφάλεια, η προστασία και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα των λιμενικών εργασιών. (20) Κάθε περιορισμός του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να αιτιολογείται με σαφείς και αντικειμενικούς λόγους και να μην δημιουργεί δυσανάλογα εμπόδια στην αγορά. (21) Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή θα πρέπει να δημοσιεύουν, μεταξύ άλλων στο διαδίκτυο και, κατά περίπτωση, στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την πρόθεσή τους να κινήσουν διαδικασία επιλογής για την παροχή λιμενικής υπηρεσίας. Τέτοια δημοσίευση θα πρέπει να περιέχει πληροφορίες για τη διαδικασία επιλογής, την προθεσμία υποβολής προσφορών, τα σχετικά κριτήρια ανάθεσης καθώς και για το πώς μπορεί κανείς να έχει πρόσβαση στα συναφή έγγραφα που απαιτούνται για τη σύνταξη της αίτησης. (22) ... (23) Ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να θίγει το δικαίωμα των κρατών μελών να επιβάλλουν υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας σε σχέση με τις λιμενικές υπηρεσίες. (24) ... (26) Εάν δεν ισχύει παρέκκλιση ανταγωνιστικής αγοράς, κάθε πρόθεση να περιοριστεί ο αριθμός των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να δημοσιεύεται εκ των προτέρων από τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα ή την αρμόδια αρχή και να δικαιολογείται

πλήρως, προκειμένου να παρέχεται στα ενδιαφερόμενα μέρη η δυνατότητα να διατυπώσουν παρατηρήσεις. ... (28) Η δυνατότητα επιβολής ελάχιστων απαιτήσεων και περιορισμού του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών που συνεχίζουν να διαθέτουν τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να τα εμποδίζει να εξασφαλίζουν απεριόριστη ελευθερία παροχής υπηρεσιών στους λιμένες τους. (29) Η διαδικασία επιλογής παρόχων λιμενικών υπηρεσιών και τα αποτελέσματά της θα πρέπει να δημοσιοποιούνται και να μην εισάγουν διακρίσεις, να είναι δε διαφανή και προσβάσιμα σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. (30) Η προσφυγή σε υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας οι οποίες οδηγούν σε περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να δικαιολογείται μόνο από λόγους δημοσίου συμφέροντος, προκειμένου να διασφαλίζονται η πρόσβαση όλων των χρηστών στη λιμενική υπηρεσία, η διαθεσιμότητα της λιμενικής υπηρεσίας καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, η οικονομική προσιτότητα της λιμενικής υπηρεσίας σε μια συγκεκριμένη κατηγορία χρηστών, η ασφάλεια, προστασία ή περιβαλλοντική βιωσιμότητα των λιμενικών υπηρεσιών και η εδαφική συνοχή. (31) ... (33) Όπου οι πάροχοι λιμενικών υπηρεσιών είναι πολλοί, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δεν θα πρέπει να εισάγει διακρίσεις μεταξύ τους, και ιδίως προς όφελος μιας επιχείρησης ή φορέα στον οποίο έχει συμφέροντα. (57) Ο παρών κανονισμός σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Ακολούθως, ο ίδιος Κανονισμός ορίζει τα εξής: Άρθρο 1 «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής 1. Ο παρών κανονισμός θεσπίζει: α) πλαίσιο για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών· β) κοινούς κανόνες σχετικά με τη χρηματοοικονομική διαφάνεια και τα τέλη λιμενικών υπηρεσιών και λιμενικών υποδομών. 2. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στην παροχή των ακόλουθων κατηγοριών λιμενικών υπηρεσιών («λιμενικές υπηρεσίες»), είτε εντός της ζώνης του λιμένα είτε στην πλωτή οδό πρόσβασης προς τον λιμένα: α) ... ε) συλλογή των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου· στ) ... 4. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε όλους τους θαλάσσιους λιμένες του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, όπως απαριθμούνται στο παράρτημα II του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1315/2013. 5. ... 7. Ο παρών κανονισμός ισχύει με την επιφύλαξη των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2014/23/ΕΕ και 2014/24/ΕΕ και της οδηγίας 2014/25/ΕΕ». Άρθρο 2 «Ορισμοί Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού: 1) ... 3) ως “αρμόδια αρχή” νοείται κάθε δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας ο οποίος για λογαριασμό αρχής σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, δικαιούται να ασκήσει, δυνάμει του εθνικού δικαίου ή των εθνικών πράξεων, δραστηριότητες συνδεδεμένες με την οργάνωση και τη διοίκηση των λιμενικών δραστηριοτήτων, σε συνδυασμό ή αντί του φορέα διαχείρισης του λιμένα? 4) ... 5) ως “διαχειριστικός φορέας του λιμένα” νοείται κάθε δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας ο οποίος δυνάμει του εθνικού δικαίου ή εθνικών πράξεων αποσκοπεί να ασκεί ή εξουσιοδοτείται να ασκεί, σε τοπικό επίπεδο, σε συνδυασμό ή όχι με άλλες δραστηριότητες, τη διοίκηση και διαχείριση των

λιμενικών υποδομών και να εκτελεί ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα καθήκοντα του συγκεκριμένου λιμένα: συντονισμό και διαχείριση της κυκλοφορίας στον λιμένα, συντονισμό των δραστηριοτήτων των φορέων εκμετάλλευσης που βρίσκονται εγκαταστημένοι στον οικείο λιμένα και έλεγχο των δραστηριοτήτων των φορέων εκμετάλλευσης που βρίσκονται εγκαταστημένοι στον οικείο λιμένα? 6) ...10) ως “συλλογή των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου” νοείται η παραλαβή αποβλήτων πλοίων ή καταλοίπων φορτίου από οποιαδήποτε σταθερή, πλωτή ή κινητή εγκατάσταση ικανή να δέχεται απόβλητα ή κατάλοιπα φορτίου, κατά τα οριζόμενα στην οδηγία 2000/59/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου· 11) ως “τέλη λιμενικών υπηρεσιών” νοούνται τα τέλη που εισπράττονται προς όφελος του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών και καταβάλλονται από τους χρήστες της αντίστοιχης υπηρεσίας· 12) ως “σύμβαση παροχής λιμενικής υπηρεσίας” νοείται η επίσημη και νομικά δεσμευτική συμφωνία ή άλλη πράξη αντίστοιχου νομικού αποτελέσματος μεταξύ ενός παρόχου λιμενικών υπηρεσιών και ενός διαχειριστικού φορέα του λιμένα ή αρμόδιας αρχής, η οποία έχει ως αντικείμενο την παροχή μίας ή περισσότερων λιμενικών υπηρεσιών, με την επιφύλαξη του τρόπου ορισμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών? 13) ως “πάροχος λιμενικών υπηρεσιών” νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει, ή επιθυμεί να παρέχει, έναντι αμοιβής μία ή περισσότερες κατηγορίες λιμενικών υπηρεσιών? 14) ως “υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας” νοείται απαίτηση η οποία προσδιορίζεται ή καθορίζεται προκειμένου να διασφαλιστεί η παροχή των λιμενικών υπηρεσιών ή δραστηριοτήτων γενικού συμφέροντος, τις οποίες ο φορέας εκμετάλλευσης, αν υπολόγιζε αποκλειστικά το προσωπικό εμπορικό του συμφέρον, δεν θα αναλάμβανε ή δεν θα αναλάμβανε στην ίδια έκταση ή με τους ίδιους όρους? 15) ... 16) ως “θαλάσσιος λιμένας” νοείται μια χερσαία ή θαλάσσια έκταση που αποτελείται από υποδομές και εξοπλισμό που επιτρέπουν, κυρίως, την υποδοχή πλοίων, τη φόρτωση και εκφόρτωσή τους, την αποθήκευση εμπορευμάτων, την παραλαβή και παράδοση των εν λόγω εμπορευμάτων και την επιβίβαση και αποβίβαση επιβατών, πληρωμάτων και άλλων ατόμων, καθώς και κάθε άλλη υποδομή που χρειάζονται οι επιχειρήσεις μεταφορών εντός της ζώνης του λιμένα? 17) ... 18) ... ». Άρθρο 3 «Οργάνωση λιμενικών υπηρεσιών 1. Σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, η πρόσβαση στην αγορά για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών σε θαλάσσιους λιμένες μπορεί να υπόκειται σε: α) ελάχιστες απαιτήσεις για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών? β) περιορισμούς στον αριθμό των παρόχων? γ) υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας? δ) περιορισμούς σχετικά με τους εγχώριους φορείς. 2. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν στο πλαίσιο του εθνικού τους δικαίου να μην επιβάλουν καμία από τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 σε μία ή σε περισσότερες κατηγορίες λιμενικών υπηρεσιών. 3. Οι όροι της πρόσβασης στα μέσα, τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό του λιμένα είναι δίκαιοι, εύλογοι και δεν εισάγουν διακρίσεις». Άρθρο 4 «Ελάχιστες απαιτήσεις για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών 1. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια

αρχή δύναται να απαιτήσει από τους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των υπερβολάβων, τη συμμόρφωσή τους με ελάχιστες απαιτήσεις ως προς την εκτέλεση της αντίστοιχης λιμενικής υπηρεσίας. 2. Οι ελάχιστες απαιτήσεις που ορίζονται στην παράγραφο 1 μπορεί να αφορούν μόνο τα εξής: α) τα επαγγελματικά προσόντα του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών, του προσωπικού του ή των φυσικών προσώπων τα οποία διαχειρίζονται πραγματικά και συνεχώς τις δραστηριότητες του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών? β) την οικονομική επάρκεια του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών? γ) τον εξοπλισμό που απαιτείται για την παροχή της αντίστοιχης λιμενικής υπηρεσίας υπό κανονικές και ασφαλείς συνθήκες και την ικανότητα διατήρησης αυτού του εξοπλισμού στο απαιτούμενο επίπεδο? δ) τη διαθεσιμότητα της αντίστοιχης λιμενικής υπηρεσίας σε όλους τους χρήστες, σε κάθε θέση πλεύρισης και χωρίς διακοπές, νυχθημερόν και καθ' όλη τη διάρκεια του έτους? ε) τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις ως προς την ασφάλεια των θαλάσσιων μεταφορών ή την ασφάλεια και προστασία του λιμένα ή της πρόσβασης σε αυτόν, των εγκαταστάσεών του, του εξοπλισμού και των εργατών και άλλων προσώπων? στ) τη συμμόρφωση με τις τοπικές, εθνικές, ενωσιακές και διεθνείς περιβαλλοντικές απαιτήσεις? ζ) τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις στον τομέα του κοινωνικού και εργατικού δικαίου που ισχύει στο κράτος μέλος του οικείου λιμένα, συμπεριλαμβανομένων των όρων των εν ισχύ συλλογικών συμβάσεων, των απαιτήσεων επάνδρωσης και των απαιτήσεων σχετικά με τις ώρες εργασίας και ανάπαυσης των ναυτικών, καθώς και με τους ισχύοντες κανόνες για τις επιθεωρήσεις εργασίας? η) τα εχέγγυα αξιοπιστίας του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών, όπως καθορίζονται σύμφωνα με τη σχετική εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία, λαμβανομένων υπόψη τυχόν επιτακτικών λόγων αμφισβήτησης της αξιοπιστίας του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών. 3. ... 4. Οι ελάχιστες απαιτήσεις: α) είναι διαφανείς, αντικειμενικές, δεν εισάγουν διακρίσεις, είναι αναλογικές και σχετικές με την κατηγορία και τη φύση της οικείας λιμενικής υπηρεσίας? β) πληρούνται έως ότου λήξει το δικαίωμα παροχής λιμενικής υπηρεσίας. 5. Στην περίπτωση που οι ελάχιστες απαιτήσεις περιλαμβάνουν ειδικές γνώσεις για τις τοπικές συνθήκες, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή εξασφαλίζει την ύπαρξη επαρκούς πρόσβασης στις πληροφορίες, υπό διαφανείς και που δεν εισάγουν διακρίσεις συνθήκες. 6. Στις περιπτώσεις της παραγράφου 1, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει τις ελάχιστες απαιτήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2 και τη διαδικασία χορήγησης του δικαιώματος παροχής λιμενικών υπηρεσιών βάσει των εν λόγω απαιτήσεων μέχρι τις 24 Μαρτίου 2019 ή, σε περίπτωση που οι ελάχιστες απαιτήσεις αρχίζουν να ισχύουν μετά την εν λόγω ημερομηνία, τουλάχιστον τρεις μήνες πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος των εν λόγω απαιτήσεων. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή ενημερώνει εκ των προτέρων τους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών για τυχόν αλλαγές στα κριτήρια ή στη διαδικασία. 7. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται με την επιφύλαξη του άρθρου 7». Άρθρο 5 «Διαδικασία διασφάλισης της

συμμόρφωσης με τις ελάχιστες απαιτήσεις. 1. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή αντιμετωπίζει τους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών κατά τρόπο διαφανή, αντικειμενικό, ο οποίος δεν εισάγει διακρίσεις και αναλογικό. 2. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή χορηγεί ή αρνείται το δικαίωμα παροχής λιμενικών υπηρεσιών βάσει των ελάχιστων απαιτήσεων που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 4 εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος το οποίο εν πάση περιπτώσει δεν υπερβαίνει τους τέσσερις μήνες από την παραλαβή της αίτησης για τη χορήγηση του εν λόγω δικαιώματος και των απαιτούμενων εγγράφων. 3. Τυχόν τέτοια άρνηση του διαχειριστικού φορέα του λιμένα ή της αρμόδιας αρχής αιτιολογείται δεόντως με βάση τις ελάχιστες απαιτήσεις που καθορίζονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2. 4. Τυχόν περιορισμός ή τερματισμός από τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα ή την αρμόδια αρχή της διάρκειας του δικαιώματος παροχής λιμενικών υπηρεσιών αιτιολογείται δεόντως και συνάδει με την παράγραφο 1». Άρθρο 6 «Περιορισμοί στον αριθμό των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών 1. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δύναται να περιορίσει τον αριθμό των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών για δεδομένη λιμενική υπηρεσία για έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους λόγους: α) σπανιότητα ή αποκλειστική χρήση της γης ή της παράκτιας ζώνης υπό την προϋπόθεση ότι ο περιορισμός είναι σύμφωνος με τις αποφάσεις ή τα σχέδια που συμφωνήθηκαν από τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα και, κατά περίπτωση, από κάθε άλλη δημόσια αρχή που είναι αρμόδια σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο? β) η απουσία τέτοιου περιορισμού εμποδίζει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας όπως προβλέπονται στο άρθρο 7, μεταξύ άλλων όταν η απουσία αυτή οδηγεί σε υπερβολικά υψηλές δαπάνες σχετικά με την εκπλήρωση τέτοιου είδους υποχρεώσεων για τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα, την αρμόδια αρχή ή τους χρήστες του λιμένα? γ) η απουσία τέτοιου περιορισμού αντιβαίνει στην ανάγκη να εξασφαλισθούν η ασφάλεια, η προστασία και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα των λιμενικών υπηρεσιών? δ) λόγω των χαρακτηριστικών των λιμενικών υποδομών ή του είδους της κυκλοφορίας στον λιμένα, η δραστηριοποίηση πολυάριθμων παρόχων λιμενικών υπηρεσιών στον λιμένα δεν θα ήταν δυνατή? ε) όταν έχει διαπιστωθεί, σύμφωνα με το άρθρο 35 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ, ότι ένας λιμενικός τομέας ή υποτομέας, μαζί με τις λιμενικές του υπηρεσίες, ασκεί εντός κράτους μέλους δραστηριότητα η οποία είναι άμεσα εκτεθειμένη στον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 34 της οδηγίας αυτής. Σε αυτήν την περίπτωση δεν εφαρμόζονται οι παράγραφοι 2 και 3 του παρόντος άρθρου. 2. Με στόχο να δοθεί σε κάθε ενδιαφερόμενο μέρος η ευκαιρία να διατυπώσει παρατηρήσεις εντός εύλογης προθεσμίας, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει κάθε πρόταση για περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών σύμφωνα με την παράγραφο 1, μαζί με την αιτιολόγησή της, τουλάχιστον τρεις μήνες πριν από την έκδοση της απόφασης για τον περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών. 3. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει την εκδοθείσα απόφαση για τον

περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών. 4. Όταν ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή αποφασίζει να περιορίσει τον αριθμό των παρόχων λιμενικής υπηρεσίας, ακολουθείται διαδικασία επιλογής η οποία είναι ανοιχτή προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, δεν εισάγει διακρίσεις και είναι διαφανής. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει πληροφορίες σχετικά με τη λιμενική υπηρεσία που πρέπει να παρασχεθεί και με τη διαδικασία επιλογής, και διασφαλίζει οι όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν όντως πρόσβαση σε όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για τη σύνταξη των αιτήσεών τους. Στα ενδιαφερόμενα μέρη δίνεται αρκετός χρόνος ώστε να τους επιτραπεί να προβούν σε ουσιαστική αξιολόγηση και να προετοιμάσουν την αίτησή τους. Υπό κανονικές συνθήκες, η ελάχιστη αυτή προθεσμία ορίζεται σε 30 ημέρες. 5....». Άρθρο 7 «Υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας 1. Τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίζουν να επιβάλλουν στους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας που αφορούν λιμενικές υπηρεσίες και δύνανται να παραχωρούν το δικαίωμα επιβολής τέτοιων υποχρεώσεων στον διαχειριστικό φορέα του λιμένα ή στην αρμόδια αρχή, προκειμένου να εξασφαλίζουν τουλάχιστον ένα από τα εξής: α) τη διαθεσιμότητα της λιμενικής υπηρεσίας σε όλους τους χρήστες, σε κάθε θέση πλεύρισης και χωρίς διακοπές, νυχθημερόν και καθ' όλη τη διάρκεια του έτους? β) τη διαθεσιμότητα της υπηρεσίας σε όλους τους χρήστες επί ίσους όρους? γ) την οικονομική προσιτότητα της υπηρεσίας σε ορισμένες κατηγορίες χρηστών? δ) την ασφάλεια, προστασία και περιβαλλοντική βιωσιμότητα των λιμενικών υπηρεσιών? ε) την παροχή επαρκών μεταφορικών υπηρεσιών στο κοινό? και στ) την εδαφική συνοχή. 2. ...». Άρθρο 18 «Προσφυγές 1. Κάθε ενδιαφερόμενο μέρος με έννομο συμφέρον έχει το δικαίωμα προσφυγής κατά των αποφάσεων ή των επιμέρους μέτρων που λαμβάνονται δυνάμει του παρόντος κανονισμού από τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα, την αρμόδια αρχή ή οποιαδήποτε σχετική εθνική αρχή. Τα όργανα προσφυγής είναι ανεξάρτητα από τα εμπλεκόμενα μέρη και δύνανται να είναι δικαστήρια. 2. Εάν το όργανο προσφυγής που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν έχει δικαιοδοτικό χαρακτήρα, αιτιολογεί εγγράφως τις αποφάσεις του. Επίσης, οι αποφάσεις του υπόκεινται σε αναθεώρηση από εθνικό δικαστήριο».

7. Επειδή, ο παραπάνω Κανονισμός (ΕΕ) 2017/352 έχει ως στόχο, μεταξύ άλλων, την εξασφάλιση και τη ρύθμιση ενός πλαισίου για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών χάριν της ανάπτυξης και της αποτελεσματικότητας του διευρωπαϊκού εμπορίου. Αν και ο Κανονισμός αυτός δεν επιβάλλει κάποιο συγκεκριμένο μοντέλο (σύστημα) για τη διαχείριση των θαλασσιών λιμένων (βλ. αιτιολογική σκέψη 10 του προοιμίου), εντούτοις επισημαίνει (βλ. αιτιολογική σκέψη 11 του προοιμίου) ότι σύμφωνα με τις γενικές αρχές που προβλέπουν οι Συνθήκες, οι πάροχοι λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να είναι ελεύθεροι να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στους θαλάσσιους λιμένες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του, με δυνατότητα ωστόσο θέσπισης ορισμένων όρων υπό τους οποίους θα ασκείται η

εν λόγω ελευθερία. Στο πλαίσιο αυτό, ο Κανονισμός προβλέπει ένα ανοικτό μοντέλο πρόσβασης πλειόνων παρόχων στην αγορά λιμενικών υπηρεσιών, το οποίο συνοδεύεται από την ευχέρεια του διαχειριστικού φορέα του λιμένα να προβλέψει ελάχιστες απαιτήσεις για τη δέουσα εκτέλεση της λιμενικής υπηρεσίας (άρθρα 3 παρ. 1 και 4 του Κανονισμού). Κατά την εφαρμογή του μοντέλου αυτού, ο φορέας διαχείρισης του λιμένα χορηγεί, κατόπιν διαδικασίας που ο ίδιος επιλέγει, δικαίωμα παροχής λιμενικών υπηρεσιών σε κάθε ενδιαφερόμενο πάροχο, ο οποίος πληροί τις ελάχιστες απαιτήσεις που ορίστηκαν. Περαιτέρω, ο Κανονισμός προβλέπει και τη λειτουργία μοντέλου διαχείρισης των θαλασσίων λιμένων κατά το οποίο ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα, ύστερα από τη διενέργεια σχετικής διαβούλευσης, εκδίδει απόφαση για τον περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή και μόνο για έναν ή περισσότερους από τους λόγους που απαριθμούνται στην παρ. 1 του άρθρου 6 του Κανονισμού, μεταξύ των οποίων είναι και η ανάγκη διασφάλισης της ασφάλειας, της προστασίας και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας των λιμενικών υπηρεσιών. Στην περίπτωση αυτή, μετά την έκδοση της απόφασης για τον περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών ακολουθεί η διαδικασία επιλογής του παρόχου (ή των παρόχων) στον οποίο (ή στους οποίους) θα ανατεθεί κατ' αποκλειστικότητα η σχετική υπηρεσία με την τήρηση διαδικασίας σύμφωνης με τα οριζόμενα στην Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2014/23/ΕΕ για τις συμβάσεις παραχώρησης, η οποία μεταφέρθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον ν. 4413/2016 (Σ.τ.Ε. 1558/2022).

8. Επειδή, ως προς την έννοια της σύμβασης παραχώρησης υπηρεσιών, στο άρθρο 2 περ. β' του νόμου 4413/2016 «Ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων παραχώρησης - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης (ΕΕ L 94/1/28.3.2014) και άλλες διατάξεις» (Α' 148), ο οποίος μετέφερε στην εσωτερική έννομη τάξη την οδηγία 2014/23/ΕΕ, όπως διορθώθηκε (L 140/27.5.2016)» ορίζεται ότι «[ω]ς «σύμβαση παραχώρησης υπηρεσιών» νοείται η σύμβαση εξ επαχθούς αιτίας που συνάπτεται εγγράφως μέσω της οποίας μία ή περισσότερες αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς αναθέτουν την παροχή και διαχείριση υπηρεσιών, εκτός από την εκτέλεση έργων που αναφέρεται στο σημείο α' σε έναν ή περισσότερους οικονομικούς φορείς, το δε αντάλλαγμα για αυτήν συνίσταται είτε αποκλειστικά στο δικαίωμα εκμετάλλευσης των υπηρεσιών οι οποίες αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης, είτε στο δικαίωμα αυτό μαζί με την καταβολή πληρωμής. Η ανάθεση σύμβασης παραχώρησης έργων ή υπηρεσιών συνεπάγεται τη μεταβίβαση στον παραχωρησιούχο του λειτουργικού κινδύνου που απορρέει από την εκμετάλλευση των εν λόγω έργων ή υπηρεσιών και ο οποίος συμπεριλαμβάνει κίνδυνο ζήτησης ή προσφοράς ή αμφοτέρους. Ο παραχωρησιούχος θεωρείται ότι αναλαμβάνει τον λειτουργικό κίνδυνο όταν, υπό φυσιολογικές

συνθήκες λειτουργίας, δεν υπάρχει εγγύηση για την απόσβεση της επένδυσης ή των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν κατά την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης παραχώρησης. Το τμήμα του κινδύνου που μεταβιβάζεται στον παραχωρησιούχο περιλαμβάνει την πραγματική έκθεση στις αστάθμητες συνθήκες της αγοράς, που συνεπάγεται ότι οποιαδήποτε πιθανή εκτιμώμενη απώλεια του παραχωρησιούχου δεν πρέπει να είναι απλώς ονομαστική ή αμελητέα» (βλ. και άρθρο 5 παρ. 1 περ. β' της οδηγίας 2014/23/ΕΕ). Περαιτέρω, η ανάθεση της σύμβασης παραχώρησης χωρεί κατόπιν επιλογής βάσει κριτηρίων ανάθεσης, τα οποία καθορίζονται από την αναθέτουσα αρχή εντός του πλαισίου που διαγράφει το άρθρο 45 του ν. 4413/2016 (βλ. άρθρο 41 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ)· δηλαδή βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, τηρουμένων των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, ώστε να διασφαλίζεται αξιολόγηση των προσφορών υπό συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού και να παρέχεται συνολικό οικονομικό πλεονέκτημα για την αναθέτουσα αρχή (βλ. σχετικά τις αιτιολογικές σκέψεις 64 και 65 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ).

9. Επειδή από τον συνδυασμό των αναφερόμενων στις προηγούμενες σκέψεις διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352, του νόμου 4413/2016 και της οδηγίας 2014/23/ΕΕ προκύπτει ότι, αν ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα αποφασίσει κατά διακριτική ευχέρεια να καταφύγει στο μοντέλο (σύστημα) του περιορισμού του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών σε έναν κατά το άρθρο 6 παρ. 1 του Κανονισμού και να προβεί σε επιλογή, ύστερα από σύγκριση και κατάταξη των υποψήφιων οικονομικών φορέων, του οικονομικού φορέα στον οποίο θα ανατεθεί βάσει κριτηρίων κατ' αποκλειστικότητα η σύμβαση παροχής λιμενικής υπηρεσίας, η διαδικασία αυτή καταλήγει στη σύναψη δημόσιας σύμβασης σύμφωνα με το ενωσιακό δίκαιο (ήτοι κατά τις διατάξεις της περ. β της παρ. 1 του άρθρου 5 Οδηγίας 2014/23/ΕΕ) καθώς και σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο (ήτοι κατά την περ. β της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4413/2016, διάταξη με την οποία έχουν μεταφερθεί στην εσωτερική έννομη τάξη οι διατάξεις της περ. β της παρ. 1 του άρθρου 5 της ως άνω Οδηγίας). Και τούτο, διότι η υπαγωγή στην έννοια της δημόσιας σύμβασης προϋποθέτει τη διαδικασία επιλογής (μέσω μιας οργανωμένης διαγωνιστικής -κατά κανόνα- διαδικασίας με συγκεκριμένους διαδικαστικούς κανόνες στο τελικό στάδιο της οποίας μόνον ένας θα αναδειχθεί ως ανάδοχος -αντισυμβαλλόμενος του διαχειριστικού φορέα του λιμένα). Αντιθέτως, αν ο φορέας διαχείρισης του λιμένα ή η αρμόδια αρχή αποφασίσει κατά διακριτική ευχέρεια να καταφύγει στο ανοικτό μοντέλο (σύστημα) διαχείρισης του λιμένα, θέτοντας τις απαριθμούμενες στο άρθρο 4 παρ. 2 του Κανονισμού ελάχιστες απαιτήσεις, οι οποίες αφορούν την ικανότητα των φορέων παροχής λιμενικών υπηρεσιών για τη δέουσα εκτέλεση της σύμβασης (επαγγελματικά προσόντα, οικονομική επάρκεια, απαραίτητο προσωπικό και εξοπλισμός, αξιοπιστία) και δεν σκοπούν στον εντοπισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς βάσει κριτηρίων ανάθεσης, απευθύνει δε προς όλους τους

ενδιαφερόμενους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών πρόσκληση προς υποβολή αιτήματος δραστηριοποίησης, καθένας που πληροί τις προκαθορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις μπορεί να λάβει μέρος και έτσι να προκύψουν πολλοί αντισυμβαλλόμενοι. Η κατ' ιδίαν σύμβαση που ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή συνάπτει με καθέναν από τους παρόχους αυτούς δεν είναι δημόσια σύμβαση κατά την έννοια του ενωσιακού δικαίου (βλ. σχετικώς Δ.Ε.Ε. απόφαση της 2.6.2016, C-410/14, ... , σκ. 32, 36-38, 40-42, απόφαση της 14.7.2022, C-436/20 ,«.....», σκ. 68) ακόμα και αν το σύστημα αυτό έχει προθεσμία για τη συμμετοχή με την πάροδο της οποίας κλείνει (βλ. σχετικώς απόφαση Δ.Ε.Ε. της 1.3.2018, C-9/17, ... , σκ. 21, 23-37, 41), αλλά αποτελεί σύμβαση αναγκαστικής προσχώρησης, στην οποία οι όροι της σύμβασης υπό την μορφή των ελάχιστων απαιτήσεων διατυπώνονται εκ των προτέρων μονομερώς από τον φορέα διαχείρισης του λιμένα ή την αρμόδια αρχή, τους όρους δε αυτούς ο έτερος συμβαλλόμενος (πάροχος) αποδέχεται ή απορρίπτει (βλ. Σ.τ.Ε. 2423/2023 7μελούς).

10. Επειδή, εξάλλου, με την παρ. 3 του άρθρου εικοστού πρώτου του ν. 2932/2001 «Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στις θαλάσσιες ενδομεταφορές - Σύσταση Γενικής Γραμματείας Λιμένων και Λιμενικής Πολιτικής - Μετατροπή Λιμενικών Ταμείων σε Ανώνυμες Εταιρείες και άλλες διατάξεις» (Α' 145) δέκα Λιμενικά Ταμεία, τα οποία αποτελούσαν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, μετατράπηκαν σε ανώνυμες εταιρείες, ειδικότερα δε, το Λιμενικό Ταμείο Ελευσίνας μετατράπηκε σε ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία «Οργανισμός Λιμένος Ελευσίνας Ανώνυμη Εταιρεία Α.Ε.». Σύμφωνα με την παρ. 5 του ίδιου άρθρου (εικοστού πρώτου) του ν. 2932/2001 «Κάθε Οργανισμός Λιμένος Α.Ε. της παραγράφου 3 είναι ανώνυμη εταιρεία κοινής ωφέλειας με σκοπό την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος, τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας και διέπεται συμπληρωματικά από τις διατάξεις του κ.ν. 2190/1920 (ΦΕΚ 144 Α), τις διατάξεις του β.δ. 14/19.1.1939 (ΦΕΚ 24 Α) και του α.ν. 2344/1940 (ΦΕΚ 154 Α), όπως κάθε φορά ισχύουν». Περαιτέρω, στο άρθρο εικοστό δεύτερο του ν. 2932/2001 ορίζεται ότι για κάθε Οργανισμό Λιμένα Α.Ε. εγκρίνεται το Καταστατικό του αποτελούμενο από 25 άρθρα με το καθοριζόμενο στο άρθρο αυτό περιεχόμενο. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Καταστατικού αυτού, σκοπός της εταιρείας είναι η διοίκηση και η εκμετάλλευση των χώρων της Ζώνης Λιμένα δικαιοδοσίας της, στον σκοπό της δε αυτόν περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η παροχή κάθε είδους λιμενικών υπηρεσιών προς τους χρήστες, η αναβάθμιση, η συντήρηση, η βελτίωση και η ανάπτυξη του λιμένα. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Καταστατικού, το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας αποτελείται από μία μετοχή, η οποία ανήκει στο Ελληνικό Δημόσιο. Περαιτέρω, ο ίδιος νόμος (2932/2001), στο άρθρο εικοστό τέταρτο με τον τίτλο «Παραχώρηση του δικαιώματος χρήσης και εκμετάλλευσης των χώρων της Ζώνης Λιμένα» ορίζει τα εξής: «1. Με σύμβαση, που συνάπτεται μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου, εκπροσωπούμενου από τους Υπουργούς Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας ή το

εξουσιοδοτημένο από αυτούς όργανο και της ανωνύμου εταιρείας του παρόντος νόμου, παραχωρείται στη δεύτερη το δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης των κτιρίων, γηπέδων, λιμενικών έργων και άλλων εγκαταστάσεων που βρίσκονται εντός της Ζώνης Λιμένα με την επιφύλαξη των οριζομένων στις διατάξεις της παραγράφου 9 του άρθρου εικοστού πρώτου. Στην παραπάνω σύμβαση ορίζονται: α) η διάρκεια παραχώρησης του παραπάνω δικαιώματος, καθώς και η δυνατότητα και ο τρόπος παράτασής της, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί συνολικά (αρχικός χρόνος και τυχόν παρατάσεις) τα πενήντα έτη, [και ήδη τα εξήντα έτη, όπως η περίπτ. α της παρ. 1 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 15 του ν. 4664/2020 (Α' 32/14.2.2020)], β) το καταβαλλόμενο αντάλλαγμα, το οποίο μπορεί να καθοριστεί και σε ποσοστό επί του συνόλου ή μέρους των εσόδων της Εταιρείας, γ) το ειδικότερο περιεχόμενο του ανωτέρω δικαιώματος, καθώς και ο τρόπος και οι όροι άσκησης αυτού, δ) η τιμολογιακή πολιτική της Α.Ε. σύμφωνα με το Στρατηγικό και Επιχειρησιακό Σχέδιο, καθώς και οι υποχρεώσεις της και ιδιαίτερα οι σχετικές με την πληρότητα των παρεχόμενων από αυτή υπηρεσιών, τη συντήρηση των εγκαταστάσεων και τη διασφάλιση της λειτουργικότητας και της ασφάλειας αυτών, ε) οι λόγοι και η διαδικασία ανάκλησης του δικαιώματος ή άλλες τυχόν κυρώσεις σε περίπτωση παράβασης των όρων της σύμβασης ή της κείμενης νομοθεσίας. Από την παραχώρηση του παραπάνω δικαιώματος δεν θίγεται το δικαίωμα του Δημοσίου σχετικά με τη χρήση χώρων ή εγκαταστάσεων για τη στέγαση και τη λειτουργία των υπηρεσιών σχετικών με τις λιμενικές δραστηριότητές του εντός της Χερσαίας Ζώνης του λιμένα. ... 3. Με τη σύναψη της σύμβασης της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου η Α.Ε. ασκεί το δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης των λιμενικών έργων, κτιρίων, γηπέδων και άλλων εγκαταστάσεων που βρίσκονται εντός της Ζώνης Λιμένα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. 4. ...». Σε εκτέλεση του ως άνω άρθρου (εικοστού τετάρτου του ν. 2932/2001) σε συνδυασμό με την κείμενη νομοθεσία που διέπει τη χερσαία ζώνη λιμένα ως κοινόχρηστου δημόσιου πράγματος ιδίως δε τις διατάξεις του ν. 2971/2000, του ν.δ. 444/1970, του άρθρου 14 παρ. 1 του ν. 2881/2001 και του β.δ. 14/19.1.1939 και του ν. 2575/1998, έχει υπογραφεί μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της ανώνυμης εταιρείας «Οργανισμός Λιμένος Ελευσίνας Α.Ε.» η από 20.5.2003 Σύμβαση Παραχώρησης. Κατά το άρθρο 3 της σύμβασης αυτής παραχώρησης, «3.1. Το μνημονευόμενο στο Άρθρο 2.1. της παρούσας δικαίωμα χρήσης κι εκμετάλλευσης των παραχωρούμενων (το "Δικαίωμα"), συνίσταται στη δυνατότητα της Ο.Λ.Ε. κατά τη διάρκεια της παρούσας να κατέχει, χρησιμοποιεί και εκμεταλλεύεται τη Χερσαία Ζώνη Λιμένα, τα Κτίρια και τις Εγκαταστάσεις και τις κατ' άρθρο 2.5.1 επεκτάσεις για το σκοπό που προσδιορίζεται στην παράγραφο 3.3, σύμφωνα με τους όρους και περιορισμούς της παρούσας, με το ακόλουθο ειδικότερο περιεχόμενο. (i) ...». Περαιτέρω, ο ν. 3429/2005 «Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί (ΔΕΚΟ)» (Α' 27) στο άρθρο 1 ορίζει τα εξής: «1. Για τους σκοπούς του νόμου αυτού, ως "δημόσια επιχείρηση" νοείται κάθε ανώνυμη εταιρεία στην οποία το Ελληνικό Δημόσιο δύναται να

ασκεί άμεσα ή έμμεσα επιρροή, λόγω της συμμετοχής του στο μετοχικό της κεφάλαιο ... 2. Η άσκηση αποφασιστικής επιρροής από το Ελληνικό Δημόσιο τεκμαίρεται, όταν το Ελληνικό Δημόσιο ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου χρηματοδοτούμενα από το ελληνικό δημόσιο ή από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου σε ποσοστό άνω του πενήντα τοις εκατό ή άλλες δημόσιες επιχειρήσεις υπό την έννοια του παρόντος νόμου: α) είναι κύριοι μετοχών που εκπροσωπούν την απόλυτη πλειοψηφία του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου της ή ...». Εξάλλου, με την 222/5.11.2012 απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Αναδιαρθρώσεων και Αποκρατικοποιήσεων (Β' 2996) μεταβιβάστηκαν κατά πλήρη κυριότητα οι μετοχές που αντιστοιχούν σε ποσοστό 100% του μετοχικού κεφαλαίου της ανώνυμης εταιρείας «Οργανισμός Λιμένος Ελευσίνας Α.Ε.» στην ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε.» (Τ.Α.Ι.ΠΕ.Δ.), η οποία ιδρύθηκε με τον ν. 3986/2011 (Α' 152) με σκοπό, μεταξύ άλλων, «την αξιοποίηση περιουσιακών στοιχείων της ιδιωτικής περιουσίας του Δημοσίου, καθώς και περιουσιακών στοιχείων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ.) ή δημοσίων επιχειρήσεων των οποίων το μετοχικό κεφάλαιο ανήκει, άμεσα ή έμμεσα, στο Δημόσιο ή σε ν.π.δ.δ., όπως ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 5, σύμφωνα με τις επικρατούσες συνθήκες της αγοράς και με εγγυήσεις πλήρους διαφάνειας, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι των εσόδων». Στην παρ. 1 του άρθρου 2 του νόμου αυτού ορίζεται ότι το μετοχικό κεφάλαιο του Ταμείου αναλαμβάνεται και καλύπτεται ολόκληρο από το Ελληνικό Δημόσιο. Ακολούθως, με το άρθρο 188 παρ. 6 του ν. 4389/2016 (Α' 94) οι μετοχές του Τ.Α.Ι.ΠΕ.Δ. μεταβιβάστηκαν από το Ελληνικό Δημόσιο στην ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας Α.Ε.», η οποία συνεστήθη με την παρ. 1 του άρθρου 184 του ν. 4389/2016, διέπεται από τις διατάξεις του νόμου αυτού και συμπληρωματικά από τις διατάξεις του κ.ν. 2190/2020 (άρθρο 184 παρ. 3), λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και εξυπηρετεί ειδικό δημόσιο σκοπό, ειδικότερα, διαχειρίζεται και αξιοποιεί τα περιουσιακά της στοιχεία προκειμένου, μεταξύ άλλων, «να συνεισφέρει πόρους για την υλοποίηση της επενδυτικής πολιτικής της χώρας και για την πραγματοποίηση επενδύσεων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας» (άρθρο 185 παρ. 1 περίπτ. α) και το μετοχικό κεφάλαιο της οποίας καλύπτεται στο σύνολό του από το Ελληνικό Δημόσιο (άρθρο 187). Τελικά, με το άρθρο 1 κεφ. Γ. του ν. 4597/2019 (Α' 35), όπως το άρθρο αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 12 του ν. 4664/2020 (Α' 32), κυρώθηκε και απέκτησε ισχύ τυπικού νόμου, από κοινού με τα προσαρτήματα αυτής η ως άνω από 20.5.2003 σύμβαση παραχώρησης που έχει συναφθεί μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της εταιρείας Ο.Λ.Ε. Α.Ε. και της οποίας η διάρκεια ορίστηκε στα εξήντα (60) έτη από την ημερομηνία υπογραφής της. Σύμφωνα δε με το άρθρο 2 του τελευταίου αυτού νόμου, «1. Το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης των γηπέδων, κτιρίων και εγκαταστάσεων της Χερσαίας Λιμενικής Ζώνης που

παραχωρήθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο στους Οργανισμούς Λιμένος Α.Ε., βάσει των Συμβάσεων Κύριας Παραχώρησης που κυρώνονται με το άρθρο 1 του παρόντος, περιλαμβάνει τη χρήση και εκμετάλλευση για σκοπούς που σχετίζονται με την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και εξυπηρετήσεων, καθώς και την υπο-παραχώρηση του ίδιου δικαιώματος ή μέρους αυτού προς τρίτους, ... ».

11. Επειδή, κατά τις διατάξεις του άρθρου 94 παρ. 1, 2 και 3 του Συντάγματος, όπως αυτές αναθεωρήθηκαν με το από 6 Απριλίου 2001 Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων, στο Συμβούλιο της Επικρατείας και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια υπάγονται οι διοικητικές διαφορές, όπως νόμος ορίζει, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου (παρ. 1), στα πολιτικά δικαστήρια υπάγονται οι ιδιωτικές διαφορές, καθώς και οι υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας, όπως νόμος ορίζει (παρ. 2), και σε ειδικές περιπτώσεις και προκειμένου να επιτυγχάνεται η ενιαία εφαρμογή της αυτής νομοθεσίας μπορεί να ανατεθεί με νόμο η εκδίκαση κατηγοριών ιδιωτικών διαφορών στα διοικητικά δικαστήρια ή κατηγοριών διοικητικών διαφορών ουσίας στα πολιτικά δικαστήρια (παρ. 3). Περαιτέρω, με το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 1406/1983 (Α' 182), που εκδόθηκε σε εκτέλεση της διάταξης του άρθρου 94 παρ. 1 του Συντάγματος, όπως η διάταξη αυτή ίσχυε πριν από τη συνταγματική αναθεώρηση και επέβαλλε την εντός πενταετούς προθεσμίας, δυναμένης να παραταθεί με νόμο, υποβολή της εκδίκασης στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια εκείνων εκ των διοικητικών διαφορών ουσίας που δεν είχαν ακόμη υπαχθεί στα δικαστήρια αυτά, υπήχθησαν στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων όλες οι διοικητικές διαφορές ουσίας, μεταξύ δε των ενδεικτικά προβλεπόμενων στην παρ. 2 του ιδίου άρθρου 1 περιπτώσεων έχουν περιληφθεί και οι διαφορές που αναφύονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας των διοικητικών συμβάσεων (εδάφιο ι), δηλαδή οι διαφορές που προέρχονται από διοικητική σύμβαση και ανάγονται στο κύρος, την ερμηνεία και την εκτέλεση αυτής ή σε οποιαδήποτε παρεπόμενη της σύμβασης αξίωση. Η σύμβαση δε είναι διοικητική αν ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη είναι το Ελληνικό Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και με τη σύναψη της σύμβασης επιδιώκεται η ικανοποίηση σκοπού τον οποίο ο νόμος έχει αναγάγει σε δημόσιο σκοπό, το δε Ελληνικό Δημόσιο ή το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, είτε βάσει του κανονιστικού καθεστώτος που διέπει τη σύμβαση είτε βάσει ρητρών οι οποίες προβλέπονται κανονιστικώς και έχουν περιληφθεί στη σύμβαση, αποκλίνουν δε από το κοινό δίκαιο, βρίσκεται προς ικανοποίηση του εν λόγω σκοπού σε υπερέχουσα θέση έναντι του αντισυμβαλλόμενου μέρους, δηλαδή σε θέση που δεν προσιδιάζει στον δυνάμει των διατάξεων του ιδιωτικού δικαίου συναπτόμενο συμβατικό δεσμό (βλ. Α.Ε.Δ. 17/2021, 11/2017, 1, 2/2016, 11/2013, 3/2012, 28/2011, 42/2011, 18, 21/2009, 6, 12, 14/2007, 10/2003, 3/1999, 21/1997, 10/1992, 10/1987). Δεν μπορεί δε να θεωρηθεί ότι έχουν διοικητικό χαρακτήρα συμβάσεις οι οποίες συνάπτονται από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, ακόμη και όταν τα νομικά αυτά πρόσωπα είναι δημόσιες επιχειρήσεις που λειτουργούν χάριν του δημοσίου συμφέροντος και

ανήκουν ουσιαστικά στο κράτος ή ασκούν, από λειτουργική άποψη, αρμοδιότητες παρόμοιες προς τις κρατικές (Α.Ε.Δ. 17/2021, 42/2011, 10/1987).

12. Επειδή, εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, η Ο.Λ.Ε. Α.Ε. (νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου), ως διαχειριστικός φορέας του λιμένα Ελευσίνας, προκειμένου να ρυθμίσει, σύμφωνα με τις διατάξεις του ανωτέρω Κανονισμού, την παροχή της λιμενικής υπηρεσίας διαχείρισης και απομάκρυνσης υγρών και στερεών καταλοίπων φορτίου και αποβλήτων πλοίων που καταπλέουν στις λιμενικές εγκαταστάσεις αρμοδιότητάς της, αποφάσισε «με γνώμονα την προστασία του περιβάλλοντος, την άρτια και περιβαλλοντικά ορθή εκτέλεση της υπηρεσίας καθώς και την άμεση εξυπηρέτηση των πλοίων, και λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες του λιμένα και την κίνηση των πλοίων» να ακολουθήσει το ανοιχτό μοντέλο και να επιβάλλει τη συμμόρφωση των ενδιαφερόμενων παρόχων με «αυστηρές ελάχιστες απαιτήσεις» για την πρόσβασή τους στην πιο πάνω λιμενική υπηρεσία. Συγκεκριμένα, με την πρώτη προσβαλλόμενη ..... (θέμα 21ο)/29.12.2020 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. καθορίστηκαν οι ελάχιστες τεχνικές απαιτήσεις, χωριστά για τα υγρά και τα στερεά κατάλοιπα φορτίου και απόβλητα πλοίων, το απαιτούμενο προσωπικό, οι αναγκαίες πιστοποιήσεις και η επαγγελματική εμπειρία των παρόχων. Ειδικότερα, στην παρ. 1.2. ορίστηκε ότι για τη διαχείριση των στερεών καταλοίπων απαιτούνται τα εξής τεχνικά μέσα: Εγκατάσταση για τη διαχείριση μη επικινδύνων αποβλήτων, ετησίας δυναμικότητας 1.200 τόνων ανά έτος αδειοδοτημένη με όλες τις προβλεπόμενες άδειες, τρεις πλωτές φορτηγίδες, τρεις ρυμουλκούμενες φορτηγίδες, δύο απορριμματοφόρα αυτοκίνητα με συμπίεστη απορριμάτων, ένα ειδικό φορτηγό αυτοκίνητο ανατρεπόμενο, τέσσερα συνολικά, ειδικά αυτοκίνητα για μεταφορά κάδων, ένα ειδικό μηχάνημα για την καθαριότητα του χερσαίου χώρου, δύο συνολικά, φορτηγά ψυγεία κατάλληλα για μεταφορά ειδικών κατηγοριών αποβλήτων, εβδομήντα συνολικά, κάδοι με τις οριζόμενες ανά περίπτωση προδιαγραφές, καθώς και σάκοι και βαρέλια πιστοποιημένα και κατάλληλα για τη συσκευασία επικινδύνων αποβλήτων. Ορίστηκε δε περαιτέρω στην παρ. 1.3. ότι ο υποψήφιος πάροχος για αμφότερες τις κατηγορίες πρέπει, μεταξύ άλλων, να ασκεί επαγγελματικά την επίμαχη δραστηριότητα, να είναι εγγεγραμμένος στο ηλεκτρονικό μητρώο αποβλήτων (ΗΜΑ) του άρθρου 2 της 4394/4026/ 2016 απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 2926) και «κατά τη διάρκεια της τελευταίας πενταετίας, πρέπει να έχει εκτελέσει ή να εκτελεί αδιάλειπτα, συμβάσεις παροχής συλλογής αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου πλοίων ... σε λιμένες, οι οποίοι εμφανίζουν έκαστος, τουλάχιστον αντίστοιχο κύκλο εργασιών, με την προς ανάθεση υπηρεσία στο ειδικό αντικείμενο για το οποίο υποβάλλει προσφορά, αντίστοιχη κίνηση με τον λιμένα της Ελευσίνας ως προς τις αφίξεις, τις κατηγορίες, τον αριθμό των παραλαβών με τα αντίστοιχα συλλεκτικά μέσα εξυπηρέτησης, την χωρητικότητα των εξυπηρετούμενων πλοίων και τις ποσότητες κατ' είδος των

αποβλήτων πλοίων, συνοδευόμενες από βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης του ΦΔΛ, αποδεικτικά στοιχεία κωδικών και ποσοτήτων από το ΗΜΑ, ...». Η απόφαση αυτή αναρτήθηκε στον δικτυακό τόπο «.....» του ν. 4727/2020 στις 30.12.2020, με αριθμό δικτυακής ανάρτησης (ΑΔΑ): ..... Οι ελάχιστες απαιτήσεις άρχισαν να ισχύουν μετά την πάροδο τριών μηνών από τη δημοσιοποίησή τους κατά την παρ. 6 του άρθρου 4 του Κανονισμού. Ακολούθως, με την δεύτερη προσβαλλόμενη ..... (θέμα 3ο)/26.2.2021 απόφαση του ίδιου οργάνου της Ο.Λ.Ε. εγκρίθηκε η Πρόσκληση Δραστηριοποίησης οικονομικών φορέων παρόχων της λιμενικής υπηρεσίας και κλήθηκαν οι ενδιαφερόμενοι παρόχοι υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων, εγγεγραμμένοι στο ηλεκτρονικό μητρώο αποβλήτων (ΗΜΑ) του άρθρου 2 της 4394/4026/2016 (Β' 2926) κοινής υπουργικής απόφασης, να υποβάλουν αίτηση προκειμένου να δραστηριοποιηθούν στην περιοχή ευθύνης της. Σύμφωνα με την πρόσκληση, μετά την καταληκτική ημερομηνία εκδήλωσης ενδιαφέροντος, που θα ανακοινωθεί από την Ο.Λ.Ε. Α.Ε. μέσω της ιστοσελίδας της και έως τη λήξη της διαρκείας του δικαιώματος παροχής λιμενικών υπηρεσιών, δεν θα γίνονται δεκτές νέες αιτήσεις, μετά δε την ανακοίνωση των παρόχων που πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις, ο Οργανισμός θα τους καλέσει, να αποσύρουν την αίτησή τους εφόσον θεωρούν, ενόψει του γνωστού πλέον αριθμού ενδιαφερομένων, την παροχή της υπηρεσίας ως ασύμφορη, ενώ οι πάροχοι που θα παραμείνουν θα κληθούν να υπογράψουν σύμβαση με την Ο.Λ.Ε. Α.Ε., προκειμένου να αποκτήσουν το δικαίωμα παροχής των εν λόγω λιμενικών υπηρεσιών. Η πρόσκληση περιέχει πίνακες όπου περιγράφονται οι κωδικοί των κατηγοριών αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου πλοίων για το σύνολο των κωδικών του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων, προβλέπεται ο τρόπος υπολογισμού και καταβολής των τελών υποδοχής υγρών και στερεών αποβλήτων και καταλοίπων φορτίων των πλοίων που καταπλέουν στους χώρους αρμοδιότητας της Ο.Λ.Ε. Α.Ε., προβλέπεται ότι κάθε πλοίο όσο βρίσκεται στις λιμενικές εγκαταστάσεις της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. θα παραδίδει, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, τα απόβλητά του για διαχείριση, επιλέγοντας μεταξύ των εγκεκριμένων από την Ο.Λ.Ε. Α.Ε. παρόχων και, τέλος, καθορίζονται τα απαραίτητα δικαιολογητικά/πιστοποιητικά που πρέπει να προσκομίσουν οι ενδιαφερόμενοι, από τα οποία αποδεικνύεται ότι αυτοί πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις που καθορίστηκαν με την .... (θέμα 21ο)/ 29.12.2020 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. Η ανωτέρω πρόσκληση τροποποιήθηκε στη συνέχεια (1.11.2021) όσον αφορά τη διάρκεια των συμβάσεων που θα υπογραφούν (η οποία από πέντε έτη ορίστηκε σε τρία έτη). Κατά των ανωτέρω πράξεων οι εταιρείες «.....» και «.....» άσκησαν ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας τις με αριθ. κατάθ.: Ε ...../19.3.2021 (ήδη κρινόμενη) και Ε ...../24.3.2021 αιτήσεις ακυρώσεως, αντιστοίχως, προβάλλοντας ότι οι ελάχιστες απαιτήσεις που καθορίστηκαν δεν είχαν τεθεί νομίμως, στη συνέχεια δε, συνέστησαν ένωση εταιρειών με την επωνυμία «.....», η οποία υπέβαλε προς την Ο.Λ.Ε. Α.Ε. αίτηση για συμμετοχή στη διαδικασία

παραχώρησης του δικαιώματος διαχείρισης των στερεών αποβλήτων και την υπογραφή στη συνέχεια της σχετικής σύμβασης. Αίτηση για την ίδια λιμενική υπηρεσία υπέβαλε και η εταιρεία «.....», η οποία συνήψε με την Ο.Λ.Ε. Α.Ε. την από 29.12.2022 σύμβαση, επειδή διαπιστώθηκε ότι πληρούσε τις εκ των προτέρων καθοριζόμενες και εγκεκριμένες με την ..... (θέμα 21ο)/ 29.12.2020 απόφαση του Δ.Σ. της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. ελάχιστες τεχνικές απαιτήσεις, ενώ για την υπηρεσία της συλλογής και διαχείρισης των υγρών αποβλήτων αίτηση υπέβαλε μόνον η παρεμβαίνουσα εταιρεία «..... Α.Ε.», η οποία επίσης πληρούσε τις ελάχιστες απαιτήσεις και συνήψε την από 30.9.2022 σύμβαση με την Ο.Λ.Ε. Α.Ε.

13. Επειδή, με την πρώτη προσβαλλόμενη ..... (θέμα 21ο)/29.12.2020 πράξη του Δ.Σ. της Ο.Λ.Ε. Α.Ε., ρυθμίζεται κατ' επίκληση των αναφερόμενων στην έκτη σκέψη διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352 ο τρόπος διαχείρισης κοινοχρήστων χώρων του λιμένα Ελευσίνας, όσον αφορά την παροχή της λιμενικής υπηρεσίας της συλλογής και απομάκρυνσης των αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου, προκρίνεται δε ειδικότερα το κατά τα άρθρα 3 παρ. 1 περίπ. α και 4 του Κανονισμού αυτού ανοικτό μοντέλο πρόσβασης πλειόνων παρόχων στην αγορά λιμενικών υπηρεσιών με τον καθορισμό ελάχιστων απαιτήσεων για την παροχή της εν λόγω υπηρεσίας. Η πράξη αυτή έχει εκδοθεί από όργανο διοίκησης του Οργανισμού Λιμένα, ο οποίος λειτουργεί με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, κατ' ενάσκηση όμως δημόσιας εξουσίας και για την εξυπηρέτηση δημόσιου σκοπού που συνίσταται στην ορθολογική οργάνωση των λιμενικών υπηρεσιών χάριν της αποτελεσματικής χρήσης και λειτουργίας του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών και της εσωτερικής αγοράς, με κριτήρια αναγόμενα στην ασφάλεια, την προστασία και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα της παροχής των υπηρεσιών αυτών (πρβ. Σ.τ.Ε. 2392/2020, 2080/2018, 1457/2018, 99/2002) και, επομένως, έχει κανονιστικό χαρακτήρα. Περαιτέρω, η προσβαλλόμενη αυτή πράξη, με την οποία θεσπίζεται αυτοτελώς το ρυθμιστικό πλαίσιο για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών, δεν εντάσσεται στη διαδικασία που ακολουθεί για τη σύναψη κατ' ιδίαν συμβάσεων μεταξύ του Οργανισμού Λιμένα και κάθε παρόχου λιμενικής υπηρεσίας ο οποίος πληροί τις εκ των προτέρων καθοριζόμενες και εγκεκριμένες με την πρώτη προσβαλλόμενη πράξη ελάχιστες απαιτήσεις (συμβάσεις προσχωρήσεως). Συνεπώς, από την αμφισβήτηση της νομιμότητας της πρώτης προσβαλλόμενης πράξης γεννάται διοικητική διαφορά, η οποία υπάγεται στη γενική ακυρωτική αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με το άρθρο 95 παρ. 1 περ. α) του Συντάγματος.

14. Επειδή, η διαδικασία σύναψης με την Ο.Λ.Ε. Α.Ε. κατ' ιδίαν συμβάσεων για την παροχή υπηρεσιών ευκολιών υποδοχής στερεών και υγρών αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων, που επακολούθησε, άρχισε με τη δεύτερη προσβαλλόμενη .... (θέμα 3ο)/26.2.2021 απόφαση του Δ.Σ. της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. με την οποία εγκρίθηκε η Πρόσκληση Δραστηριοποίησης οικονομικών φορέων παρόχων

της λιμενικής υπηρεσίας και κλήθηκαν οι ενδιαφερόμενοι παρόχοι υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων, εγγεγραμμένοι στο ηλεκτρονικό μητρώο αποβλήτων (ΗΜΑ), να υποβάλουν αίτηση (πρόταση) προκειμένου να δραστηριοποιηθούν στην περιοχή ευθύνης της, και έληξε με την κατάρτιση μιας σύμβασης για την υπηρεσία διαχείρισης και απομάκρυνσης των στερεών καταλοίπων και αποβλήτων πλοίων και μιας σύμβασης για την υπηρεσία διαχείρισης και απομάκρυνσης των υγρών καταλοίπων και αποβλήτων πλοίων, επειδή διαπιστώθηκε ότι μόνον ο ένας από τους δύο παρόχους που υπέβαλαν αιτήσεις για την υπηρεσία διαχείρισης και απομάκρυνσης των στερεών καταλοίπων και αποβλήτων πλοίων, καθώς και ο μοναδικός πάροχος που υπέβαλε αίτηση για την υπηρεσία διαχείρισης και απομάκρυνσης των υγρών καταλοίπων και αποβλήτων πλοίων πληρούσαν τις εκ των προτέρων καθοριζόμενες και εγκεκριμένες με την .... (θέμα 21ο)/29.12.2020 απόφαση του Δ.Σ. της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. ελάχιστες τεχνικές απαιτήσεις για τη δέουσα εκτέλεση της υπηρεσίας. Σύμφωνα δε με όσα έχουν γίνει δεκτά στη σκέψη 9, οι συμβάσεις αυτές δεν αποτελούν δημόσια σύμβαση παραχώρησης υπηρεσιών κατά την έννοια του ενωσιακού δικαίου, δεδομένου ότι η σύναψη αυτών δεν έγινε ύστερα από συγκριτική αξιολόγηση και επιλογή των παρόχων βάσει των κριτηρίων ανάθεσης του άρθρου 41 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ, ούτε αποτελούν τέτοια κριτήρια οι ελάχιστες απαιτήσεις που είχαν οριστεί κατά τα ανωτέρω. Εξάλλου, οι εν λόγω συμβάσεις δεν έχουν το χαρακτήρα διοικητικής σύμβασης κατά τα άρθρα 94 παρ. 1 και 3 και 95 παρ. 1 του Συντάγματος, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Α.Ε.Δ. που έχει παρατεθεί στη σκέψη 11, συμβάσεις που συνάπτονται από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, όπως είναι η Ο.Λ.Ε. Α.Ε., δεν έχουν διοικητικό χαρακτήρα. Επομένως, η δεύτερη προσβαλλόμενη πράξη (πρόσκληση) η οποία δεν φέρει τα εξωτερικά γνωρίσματα μονομερούς διοικητικής πράξης, εκδιδόμενη στα πλαίσια της προαναφερόμενης διαδικασίας, εντάσσεται στο χώρο του ιδιωτικού δικαίου. Η ένδικη δε αμφισβήτησή της δεν δημιουργεί διοικητική διαφορά υπαγόμενη στην ακυρωτική αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας, αλλά ιδιωτική διαφορά, για την επίλυση της οποίας αρμόδια, κατά το Σύνταγμα, είναι τα πολιτικά δικαστήρια. Συνεπώς, η κρινόμενη αίτηση καθ' ο μέρος στρέφεται κατά της .....(θέμα 3ο)/26.2.2021 πράξης του Δ.Σ. της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη λόγω έλλειψης δικαιοδοσίας.

15. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 75 του ν. 4727/2020 «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις» (Α' 184), αντικείμενο του κεφαλαίου ΙΑ' του νόμου αυτού με τον τίτλο «ΨΗΦΙΑΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ .....» είναι η ρύθμιση της υποχρέωσης ανάρτησης στο Διαδίκτυο των νόμων, των προεδρικών διαταγμάτων και των πράξεων που εκδίδουν τα αναφερόμενα στο άρθρο 76 του ίδιου νόμου πρόσωπα και όργανα, καθώς και των προϋποθέσεων και διαδικασιών για τη διασφάλιση

ευρύτατης δημοσιότητας των πράξεων αυτών. Στην παρ. 1 του άρθρου 76 του ανωτέρω νόμου ορίζεται ότι οι ρυθμίσεις του κεφαλαίου αυτού εφαρμόζονται, μεταξύ άλλων, σε αποφάσεις και πράξεις που εκδίδουν τα όργανα διοίκησης νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και τα όργανα διοίκησης φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο παρόν κεφάλαιο, κατά δε την παρ. 2 περίπτ. α) του άρθρου αυτού, ως φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα νοούνται τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται τακτικώς από κρατικούς πόρους κατά πενήντα τοις εκατό (50%) [υποπερίπτ. αα περ. α παρ. 2 άρθρου 76] και οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί που προβλέπονται στο άρθρο 1 του ν. 3429/2005 [υποπερίπτ. αβ περ. α παρ. 2 άρθρου 76]. Περαιτέρω, στην παρ. 3 του ίδιου άρθρου 76 ορίζεται ότι στο διαδίκτυο αναρτώνται, μεταξύ άλλων, α) νόμοι που εκδίδονται και δημοσιεύονται κατά το Σύνταγμα, β) πράξεις νομοθετικού περιεχομένου της παρ. 1 του άρθρου 44 του Συντάγματος, γ) τα προεδρικά διατάγματα, δ) λοιπές πράξεις κανονιστικού χαρακτήρα, με εξαίρεση τις κανονιστικές πράξεις που αφορούν την οργάνωση, διάρθρωση, σύνθεση, διάταξη των εφοδιασμό και τον εξοπλισμό των Ενόπλων Δυνάμεων της χώρας, καθώς και άλλη πράξη, η δημοσιοποίηση της οποίας προκαλεί βλάβη στην εθνική άμυνα και ασφάλεια της χώρας. Κατά την παρ. 4 του άρθρου αυτού, από την υποχρέωση πρωτογενούς ανάρτησης εξαιρούνται τα έγγραφα και τα στοιχεία των δημοσίων συμβάσεων που καταχωρίζονται υποχρεωτικά στο ΚΗΜΔΗΣ του άρθρου 11 του ν. 4013/2011 (Α' 204), που λειτουργεί παραγωγικά στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης. Περαιτέρω, κατά την παρ. 1 του άρθρου 77 του ν. 4727/2020 «Οι πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 76 αναρτώνται αμελλητί στο Διαδίκτυο με μέριμνα του οργάνου που τις εξέδωσε. ... Οι πράξεις των οργάνων διοίκησης των Ν.Π.Δ.Δ., των οργάνων διοίκησης του ευρύτερου δημόσιου τομέα ... αναρτώνται στους κατά περίπτωση οικείους δικτυακούς τόπους που αυτά διατηρούν». Σύμφωνα δε με το άρθρο 78 του ίδιου νόμου (4727/2020) «1. Οι πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 76, όταν είναι κατά νόμο δημοσιευτέες στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ισχύουν από τη δημοσίευσή τους, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά. 2. Με εξαίρεση τις πράξεις της παρ. 1, οι λοιπές πράξεις του άρθρου 76 αναρτώνται στο διαδίκτυο κατά τα οριζόμενα στο παρόν Κεφάλαιο και ισχύουν από την ανάρτησή τους στον δικτυακό τόπο «.....». 3. Οι ρυθμίσεις της παρ. 2 δεν θίγουν τις σχετικές οικονομικές ρυθμίσεις ως προς την άσκηση ενδίκων μέσων και βοηθημάτων ούτε τις ρυθμίσεις που ισχύουν για τις διοικητικές προσφυγές. 4. ... ». Εξάλλου, ο ν. 3469/2006 «Εθνικό Τυπογραφείο, Εφημερίς της Κυβερνήσεως και λοιπές διατάξεις» (Α' 131), στο άρθρο 5 παρ. 2 περ. θ ορίζει ότι στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως δημοσιεύονται «οι κανονιστικού χαρακτήρα πράξεις του Πρωθυπουργού, του Υπουργικού Συμβουλίου, των Υπουργών, καθώς και οποιουδήποτε άλλου οργάνου της Διοίκησης, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων του άρθρου 8 του νόμου αυτού και εφόσον η κείμενη νομοθεσία δεν προβλέπει άλλον ειδικότερο τρόπο δημοσίευσης», στο

δε άρθρο 7 παρ. 7 περ. α ορίζει ότι στο τεύχος Καταχώρισης πράξεων και Στοιχείων Λοιπών Φορέων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα [(ΠΡΑ.Δ.Ι.Τ.) άρθρο 6 παρ. 1 περ. στ του ν. 3469/2006] δημοσιεύονται σε περίληψη «οι πράξεις και τα στοιχεία ... δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών που λειτουργούν με μορφή ιδιωτικού δικαίου, η δημοσίευση των οποίων στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία».

16. Επειδή, από τις διατάξεις των άρθρων 42 παρ. 1 και 35 παρ. 1 του Συντάγματος επιβάλλεται η πλήρης δημοσίευση όχι μόνον των τυπικών νόμων αλλά και όλων των κανονιστικών διοικητικών πράξεων, ως συστατικό στοιχείο του κύρους τους (Σ.τ.Ε. 1096/2023 7μελ., 13/2022 7μελ., 1611/2021, 1362/2021 Ολομ. κ.ά.). Περαιτέρω, από το συνδυασμό των γενικής φύσεως διατάξεων των νόμων 4727/2020 για την Ψηφιακή Διακυβέρνηση και 3469/2006 για την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως που έχουν παρατεθεί στην προηγούμενη σκέψη συνάγεται ότι επιβάλλεται η υποχρέωση ανάρτησης στο διαδίκτυο των κανονιστικών πράξεων των οργάνων διοίκησης των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών που λειτουργούν με τη μορφή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, οι πράξεις δε αυτές ισχύουν από την ανάρτησή τους στο διαδίκτυο, ενώ υποχρέωση δημοσίευσης των πράξεων αυτών στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως επιβάλλεται μόνον όταν τούτο ορίζεται ειδικώς στον νόμο. Στην ειδική νομοθεσία περί διαχείρισης λιμένων [άρθρα 108-126 του ν. 4389/2016 (Α' 94), 85 επ. του ν. 4504/2017 (Α' 29) και 21 του ν. 2932/2001] δεν υπάρχει πρόβλεψη περί υποχρεωτικής δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως των αποφάσεων του Δ.Σ. των Οργανισμών Λιμένων, οι οποίοι, κατά τα ανωτέρω εκτεθέντα, λειτουργούν ως ανώνυμες εταιρείες, ούτε περιέχονται διατάξεις περί άλλου τρόπου δημοσίευσης των αποφάσεων των οργάνων των Οργανισμών Λιμένων, με τις οποίες ρυθμίζονται τα θέματα διαχείρισης των λιμενικών υπηρεσιών. Περαιτέρω, στην παρ. 3 του άρθρου 6 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352, κατ' εφαρμογή του οποίου εκδόθηκε η προσβαλλόμενη πράξη, ορίζεται ότι «ο διαχειριστικός φορέας ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει την απόφαση για τον περιορισμό των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών». Με τη διάταξη αυτή του Κανονισμού δεν επιβάλλεται στα κράτη μέλη κάποιος ιδιαίτερος τρόπος δημοσιότητας των ανωτέρω πράξεων, απαιτείται όμως η προβλεπόμενη στην εθνική νομοθεσία διαδικασία δημοσιότητας να μην παραβιάζει τις ενωσιακές αρχές της ασφάλειας δικαίου, της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας, εναπόκειται δε στο εθνικό δικαστήριο να κρίνει αν οι αρχές αυτές έχουν τηρηθεί σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. Ειδικότερα, κατά τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δ.Ε.Ε.) τα κράτη μέλη πρέπει να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το ενωσιακό δίκαιο κατά τρόπο που συνεπάγεται αναμφισβήτητα δεσμευτικά αποτελέσματα και δεν αφήνει αβεβαιότητα στα ενδιαφερόμενα υποκείμενα δικαίου ως προς την έκταση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών τους. Επισημαίνει δε το Δ.Ε.Ε. ότι η αρχή της ασφάλειας δικαίου απαιτεί την προσήκουσα δημοσιότητα για τα εθνικά μέτρα που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή

ενωσιακής ρύθμισης, δεν επιβάλλει όμως ιδιαίτερη μορφή δημοσιότητας, όπως είναι η δημοσίευση των μέτρων στην επίσημη εφημερίδα του οικείου κράτους μέλους, εφόσον πάντως διασφαλίζεται ότι τα πρόσωπα στα οποία αφορά το μέτρο πράγματι ενημερώνονται (απόφαση Δ.Ε.Κ. της 20.6.2002, C-313/99 ..... κ.λπ. κατά Ιρλανδίας). Οι αρμόδιες εθνικές αρχές οφείλουν να διασφαλίζουν ότι οι διαδικαστικοί όροι για την ενημέρωση των ενδιαφερομένων δεν είναι λιγότερο ευνοϊκοί από τους όρους που διέπουν παρεμφερείς περιπτώσεις εσωτερικού χαρακτήρα (αρχή της ισοδυναμίας) και ότι οι χρησιμοποιούμενοι δίαυλοι ενημέρωσης μπορούν ευλόγως να θεωρούνται πρόσφοροι για την πληροφόρηση των ενδιαφερομένων, ώστε να μην καθίσταται αδύνατη ή υπέρμετρα δυσχερής η άσκηση των παρεχόμενων σε αυτούς δικαιωμάτων (αρχή της αποτελεσματικότητας). Οι ίδιες αρχές πρέπει να τηρούνται και όσον αφορά την αφετηρία και τον υπολογισμό των προθεσμιών για την άσκηση ενδίκου βοηθήματος (απόφαση Δ.Ε.Ε. της 7.11.2019, C-280/18..... κ.λπ. κατά Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ.λπ.). Κατ' ακολουθίαν, η ανάρτηση σε δικτυακό τόπο ως αποκλειστικός τρόπος δημοσιότητας των κανονιστικών πράξεων των οργάνων των Οργανισμών Λιμένων, με τις οποίες ρυθμίζεται η παροχή λιμενικών υπηρεσιών κατ' εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352, δεν προσκρούει στις επιβαλλόμενες από το ενωσιακό δίκαιο αρχές της ασφαλείας δικαίου, της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας, αφού η ανάρτηση αυτή προβλέπεται σαφώς στο εσωτερικό δίκαιο με το ν. 4727/2020 (άρθρο 75 επ.) ως τρόπος δημοσιότητας των κανονιστικών πράξεων των νομικών αυτών προσώπων, μνημονεύεται δε ρητώς στον ίδιο τον Κανονισμό (Ε.Ε.) 2017/352, ως πρόσφορος τρόπος δημοσίευσης των πράξεων με τις οποίες οι αρμόδιοι φορείς των κρατών μελών ρυθμίζουν την παροχή των λιμενικών υπηρεσιών [βλ. αιτιολογική σκέψη (21) στο προοίμιο του Κανονισμού όπου διαλαμβάνεται ότι δημοσιεύεται στο διαδίκτυο η «πρόθεση» του διαχειριστικού φορέα ή της αρμόδιας αρχής «να κινήσουν τη διαδικασία επιλογής για την παροχή λιμενικής υπηρεσίας»]. Επιπροσθέτως, η δημοσίευση κανονιστικής πράξης αποκλειστικά μέσω διαδικτύου συνιστά, κατ' αρχήν, τρόπο δημοσιότητας συμβατό προς τις απαιτήσεις του άρθρου 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Σ.Δ.Α.) [βλ. απόφαση Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Δ.Δ.Α.) 31.5.2021, ... κατά Ολλανδίας, αίτηση με αριθ. .... /17]. Δεδομένου δε ότι ο τρόπος αυτός δημοσιότητας εξασφαλίζει τη δυνατότητα ενημέρωσης των ενδιαφερομένων, το γεγονός της ανάρτησης στο διαδίκτυο αποτελεί την αφετηρία των προθεσμιών άσκησης των σχετικών ενδίκων βοηθημάτων κατά των παραπάνω κανονιστικών πράξεων.

17. Επειδή, στην επίδικη περίπτωση, όπως έχει εκτεθεί στη σκέψη 12, η πρώτη προσβαλλόμενη .... (θέμα 21ο)/29.12.2020 κανονιστική πράξη του Δ.Σ. της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. αναρτήθηκε στον δικτυακό τόπο «....» στις 30.12.2020. Επομένως, σύμφωνα με τα άρθρα 76 παρ. 1 και παρ. 3 περ. δ και 78 παρ. 2 του ν. 4727/2020, η πράξη αυτή έχει δημοσιευθεί προσηκόντως, έχει αποκτήσει νόμιμη υπόσταση

κατά το Σύνταγμα και το νόμο και ισχύει από την ημέρα ανάρτησής της στο διαδίκτυο. Με τα δεδομένα αυτά, από την επομένη της ανάρτησής της στη «.....», δηλαδή από τις 31.12.2020, άρχισε η κατά το άρθρο 46 παρ.1 του π.δ. 18/1989 εξηκονθήμερη προθεσμία για την άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως κατά της πράξης αυτής. Η κρινόμενη αίτηση ασκήθηκε στις 24.3.2021, ενόψει όμως του ότι στο πλαίσιο της λήψης μέτρων για τον περιορισμό διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, με διαδοχικές κοινές υπουργικές αποφάσεις στο κρίσιμο διάστημα υπήρξε αναστολή των νομίμων και δικαστικών προθεσμιών για τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας από 31.12.2020 έως 30.1.2021 [βλ. κοινές υπουργικές αποφάσεις Δ1α/Γ.Π.οικ. 80588 (Β' 5509/15.12.2020), Δ1α/Γ.Π.οικ. 2 (Β' 1/2.1.2021), Δ1α/Γ.Π.οικ.1293 (Β' 30/8.1.2021), Δ1α/Γ.Π.οικ.3060 (Β' 89/16.1.2021), Δ1α/Γ.Π.οικ.4992 (Β' 186/23.1.2021)] και από 11.2.2021 έως 29.3.2021 [βλ. κοινές υπουργικές αποφάσεις Δ1α/Γ.Π.οικ.9147 (Β' 534/10.2.2021), όπως τροποποιήθηκε με την κοινή υπουργική απόφαση Δ1α/Γ.Π.οικ. 10969 (Β' 648/20.2.2021), Δ1α/Γ.Π.οικ.12639 (Β' 793/27.2.2021), Δ1α/Γ.Π.οικ.13805 (Β' 843/3.3.2021), όπως αντικαταστάθηκε με την κοινή υπουργική απόφαση Δ1α/Γ.Π.οικ.14453 (Β' 895/6.3.2021), Δ1α/Γ.Π.οικ.16320 (Β' 996/13.3.2021) και Δ1α/Γ.Π.οικ.17698 (Β' 1076/ 20.3.2021)], η αίτηση αυτή έχει ασκηθεί εμπροθέσμως.

18. Επειδή, περαιτέρω, η αιτούσα εταιρεία, η οποία σύμφωνα με το καταστατικό της δραστηριοποιείται στην παροχή της επίμαχης υπηρεσίας συλλογής και διαχείρισης πάσης φύσεως αποβλήτων πλοίων, με προφανές έννομο συμφέρον ασκεί την κρινόμενη αίτηση κατά της πρώτης προσβαλλόμενης κανονιστικής ...../29.12.2020 (θέμα 2ο) απόφασης του Δ.Σ. της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. για τον καθορισμό ελάχιστων απαιτήσεων για την παροχή της υπηρεσίας αυτής στο λιμένα Ελευσίνας, προβάλλοντας ότι οι καθοριζόμενες απαιτήσεις που αφορούν τα στερεά απόβλητα είναι μη νόμιμες. Αβασίμως δε προβάλλει η πρώτη παρεμβαίνουσα εταιρεία ότι η αιτούσα δεν έχει έννομο συμφέρον για την προσβολή της ανωτέρω πράξης εκ του γεγονότος ότι, μετά την άσκηση της υπό κρίση αίτησης, συνέστησε με την ανώνυμη εταιρεία «.....» ένωση εταιρειών, η οποία και μόνον υπέβαλε αίτηση δραστηριοποίησης κατά την ανωτέρω διαδικασία για τη σύναψη κατ' ιδίαν σύμβασης με την Ο.Λ.Ε. Α.Ε. για την παροχή της υπηρεσίας της συλλογής των στερεών αποβλήτων, αφού η προσβαλλόμενη κανονιστική πράξη δεν εντάσσεται στη διαδικασία αυτή.

19. Επειδή, με το κύριο δικόγραφο της κρινόμενης αίτησης προβάλλεται ότι οι ελάχιστες απαιτήσεις εξοπλισμού που καθορίζονται στην παρ. 1.2. της μόνης παραδεκτώς προσβαλλομένης ...../29.12.2020 (θέμα 2ο) πράξης της Ο.Λ.Ε. Α.Ε., διαφοροποιούνται και υπερβαίνουν τις αντίστοιχες απαιτήσεις για τον αναγκαίο εξοπλισμό που προβλέπονται στο Σχέδιο Παραλαβής Αποβλήτων Πλοίων της Ο.Λ.Ε. Α.Ε., το οποίο έχει εγκριθεί με την 3122.3-1.2/41003/1.6.2018 απόφαση του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και δεσμεύει τόσο τους παρόχους, όσο και τον

Οργανισμό Λιμένος. Κατά την αιτούσα, σύμφωνα με το παραπάνω Σχέδιο, που έχει εκδοθεί βάσει της 8111.1/41/2009 κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, με την οποία ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο η από 28.12.2000 Οδηγία 2000/59/ΕΚ (L 332) [όπως τροποποιήθηκε με την από 14.12.2007 Οδηγία 2007/71/ΕΚ (L 329)] για την παραλαβή και διαχείριση αποβλήτων πλοίων στον λιμένα Ελευσίνας απαιτείται και αρκεί εξοπλισμός αποτελούμενος από 21 κάδους χωρητικότητας 1.100 lt, δύο απορριματοφόρα οχήματα και ένα πλωτό μέσο. Κατόπιν αυτών, ο καθορισμός με την προσβαλλόμενη πράξη απαιτήσεων εξοπλισμού κατά πολύ αυξημένων σε σχέση προς το ανωτέρω Σχέδιο παραβιάζει την κοινή υπουργική απόφαση 8111.1/41/2009 και την Οδηγία 2000/59/ΕΚ. Περαιτέρω, προβάλλεται ότι οι τιθέμενες ελάχιστες απαιτήσεις είναι δυσανάλογες σε σχέση με τις πραγματικές ανάγκες του λιμένα Ελευσίνας και, ως εκ τούτου, παραβιάζεται η διάταξη του άρθρου 4 παρ. 4 περ. α του Κανονισμού 2017/352, σύμφωνα με την οποία «Οι ελάχιστες απαιτήσεις: α) είναι διαφανείς, αντικειμενικές, δεν εισάγουν διακρίσεις, είναι αναλογικές και σχετικές με την κατηγορία και τη φύση της οικείας λιμενικής υπηρεσίας». Προβάλλεται δε ότι η παραπάνω διάταξη (άρθρο 4 παρ. 4) του Κανονισμού και μάλιστα η αρχή της ίσης μεταχείρισης παραβιάζεται και με την επιβολή με την προσβαλλόμενη πράξη της απαίτησης της προηγούμενης εμπειρίας, σύμφωνα με την οποία ο ενδιαφερόμενος, κατά τη διάρκεια της τελευταίας πενταετίας, πρέπει να έχει εκτελέσει ή να εκτελεί αδιάλειπτα συμβάσεις παροχής συλλογής αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου πλοίου σε λιμένες, οι οποίοι εμφανίζουν έκαστος, αντίστοιχη κίνηση με τον λιμένα της Ελευσίνας, και τούτο διότι η απαίτηση αυτή, έτσι όπως τίθεται, «φωτογραφίζει μια και μοναδική εταιρία, την .....». Σύμφωνα όμως με τις διατάξεις του άρθρου 4 του Κανονισμού 2017/352 που έχουν παρατεθεί στη σκέψη 6, οι Οργανισμοί Λιμένος προκειμένου να διασφαλίσουν την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος και την προσήκουσα και αδιάλειπτη παροχή της οικείας λιμενικής υπηρεσίας, διαθέτουν ευρεία διακριτική ευχέρεια κατά τη διαμόρφωση των ελάχιστων απαιτήσεων που αφορούν τα επαγγελματικά προσόντα του παρόχου και τον αναγκαίο για την παροχή της αντίστοιχης υπηρεσίας τεχνικό εξοπλισμό και συνεπώς, δύναται να θέτουν αυξημένες απαιτήσεις εξοπλισμού σε σχέση με τις προβλεπόμενες στο αντίστοιχο σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων του Οργανισμού Λιμένα. Το σχέδιο παραλαβής αποβλήτων πλοίων της Ο.Λ.Ε. Α.Ε., το οποίο επικαλείται η αιτούσα εταιρία, έχει εκδοθεί βάσει του άρθρου 5 της ανωτέρω 8111.1/41/2009 κοινής υπουργικής απόφασης, το οποίο προβλέπει ότι «Για την παραλαβή και διαχείριση των αποβλήτων από τις ... λιμενικές εγκαταστάσεις καταρτίζεται και εφαρμόζεται για κάθε λιμένα, κατάλληλο σχέδιο, με γνώμονα τις απαιτήσεις των άρθρων ... του Παραρτήματος Ι ...» (παρ. 1) και ότι τα σχέδια υποβάλλονται προς έγκριση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, για συγκεκριμένο χρονικό

διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία χρόνια (παρ. 3 και 4). Όπως δε έχει ήδη εκτεθεί, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα τηρώντας τις ρυθμίσεις του Κανονισμού δύναται να απαιτήσει από τους παρόχους τη συμμόρφωσή τους με ελάχιστες απαιτήσεις, οι οποίες μπορούν να αφορούν, μεταξύ άλλων, τα επαγγελματικά προσόντα του παρόχου και τον αναγκαίο για την παροχή της αντίστοιχης υπηρεσίας, εξοπλισμό. Με τις διατάξεις όμως αυτές δεν απαιτείται ως επιπλέον προϋπόθεση η πλήρης αντιστοιχία των ελαχίστων αυτών απαιτήσεων προς τις απαιτήσεις που προβλέπονται σε Σχέδια που έχουν καταρτισθεί κατά τα ανωτέρω από το διαχειριστικό φορέα του λιμένα. Αντιθέτως, τούτο ρητώς απαιτείται στον ίδιο Κανονισμό (άρθρο 6 παρ. 1 α) στην περίπτωση της θέσπισης περιορισμών στον αριθμό των παρόχων, όπου προβλέπεται ότι η σπανιότητα της παράκτιας ζώνης του λιμένα, μπορεί να αποτελέσει λόγο περιορισμού του αριθμού, εφόσον ο περιορισμός είναι σύμφωνος με τις αποφάσεις ή τα σχέδια του διαχειριστικού φορέα του λιμένα. Εν πάση περιπτώσει, το Σχέδιο το οποίο επικαλείται η αιτούσα (που είχε εγκριθεί με την 3122.3-1.2/41003/1.6.2018 απόφαση του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής) αντικαταστάθηκε (ήδη πριν από τη σύναψη των επίμαχων συμβάσεων μεταξύ της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. και των παρεμβαινουσών εταιρειών), αφού έληξε η ισχύς του, από νέο Σχέδιο που εγκρίθηκε με την 122.3-1.2/52492/19.7.2021 απόφαση του ίδιου Υπουργού, στο οποίο προβλέπεται τεχνικός εξοπλισμός αυξημένος, αντίστοιχος προς τον οριζόμενο με την .../29.12.2020 προσβαλλόμενη πράξη εξοπλισμό. Κατόπιν των ανωτέρω, οι ελάχιστες απαιτήσεις που τίθενται ως προς τον εξοπλισμό είναι σύμφωνες με τις διατάξεις του Κανονισμού και δεν παραβιάζουν τις αρχές της αναλογικότητας και της ίσης μεταχείρισης, είναι δε απορριπτέος ως αβάσιμος ο σχετικός λόγος με τον οποίο προβάλλονται τα αντίθετα. Κατά το μέρος δε που με τον ίδιο λόγο αμφισβητείται η ουσιαστική τεχνική κρίση της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος.

20. Επειδή, η ελάχιστη απαίτηση που αφορά την προηγούμενη εμπειρία, σύμφωνα με την οποία ο υποψήφιος πάροχος, «κατά τη διάρκεια της τελευταίας πενταετίας, πρέπει να έχει εκτελέσει ή να εκτελεί αδιάλειπτα, συμβάσεις παροχής συλλογής αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου πλοίου σε λιμένες, οι οποίοι εμφανίζουν έκαστος, αντίστοιχη κίνηση με τον λιμένα της Ελευσίνας», ναι μεν συνιστά περιορισμό του ελεύθερου ανταγωνισμού μεταξύ των παρόχων που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στην επίμαχη λιμενική υπηρεσία, όμως ο περιορισμός αυτός παρίσταται εύλογος, αφού αναφέρεται σε λιμένες με κίνηση αντίστοιχη προς την κίνηση του λιμένα Ελευσίνας, ενόψει δε του μεγέθους και της σημασίας του λιμένα αυτού, ο εν λόγω περιορισμός δεν εμφανίζεται ως προδήλως δυσανάλογος σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος συνίσταται στη διασφάλιση της προστασίας του θαλασσίου περιβάλλοντος και την προσήκουσα και αδιάλειπτη παροχή της οικείας λιμενικής υπηρεσίας. Συνεπώς, ο σχετικός λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

21. Επειδή, τέλος ζητείται από το Δικαστήριο, σε περίπτωση αμφιβολίας ως προς την ερμηνεία του Κανονισμού ΕΕ/2017/352, να αποστείλει σχετικό προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ). Στο άρθρο 267 της Σ.Λ.Ε.Ε. (πρώην άρθρο 234 της ΣΕΚ) ορίζεται ότι: «Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφαινεται με προδικαστικές αποφάσεις: α) επί της ερμηνείας των Συνθηκών, β) επί του κύρους και της ερμηνείας των πράξεων των θεσμικών ή λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δικαστήριο κράτους μέλους ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα, δύναται, αν κρίνει ότι η απόφαση επί του ζητήματος είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του απόφασης, να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο για να αποφανθεί επ' αυτού. Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα σε εκκρεμή υπόθεση και του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, οφείλει να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο. ...».

22. Επειδή, με την απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 6.10.2021 επί της υποθέσεως C-561/19, ... και ..... κατά ....., υιοθετήθηκαν και εξειδικεύτηκαν τα κριτήρια που είχαν διατυπωθεί με την απόφασή του της 6.10.1982 C-283/81, ... και ..... κατά ..... όσον αφορά τις περιπτώσεις στις οποίες τα εθνικά δικαστήρια τελευταίου βαθμού δικαιοδοσίας απαλλάσσονται από την υποχρέωση προδικαστικής παραπομπής (σκ. 33-36, 39-41, 47-50, 66 της εν λόγω αποφάσεως του Δ.Ε.Ε. ....). Ειδικότερα, κρίθηκε ότι τέτοια υποχρέωση δεν υφίσταται όταν i) το ανακύψαν ζήτημα δεν ασκεί επιρροή, ii) η επίμαχη διάταξη του δικαίου της Ένωσης έχει ήδη ερμηνευθεί από το Δικαστήριο, και iii) η ορθή ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης παρίσταται τόσο προφανής ώστε να μην καταλείπεται περιθώριο για καμία εύλογη αμφιβολία. Έγινε, επίσης, δεκτό με την ίδια απόφαση του Δ.Ε.Ε. της 6.10.2021 ότι: «[σκ. 48] ... το γεγονός ότι μια διάταξη του δικαίου της Ένωσης επιδέχεται μία ή περισσότερες άλλες ερμηνείες δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι υφίσταται εύλογη αμφιβολία ως προς την ορθή ερμηνεία της διατάξεως αυτής, οσάκις καμία από τις άλλες αυτές ερμηνείες δεν φαίνεται να είναι αρκούντως πειστική για το οικείο εθνικό δικαστήριο, ιδίως υπό το πρίσμα του πλαισίου και του σκοπού της εν λόγω διατάξεως, καθώς και του κανονιστικού συστήματος στο οποίο αυτή εντάσσεται. [σκ. 49] Εντούτοις, οσάκις δικαστήριο τελευταίου βαθμού δικαιοδοσίας λαμβάνει γνώση της υπάρξεως αποκλίνουσας νομολογίας-μεταξύ δικαστηρίων του ίδιου κράτους μέλους ή μεταξύ δικαστηρίων διαφορετικών κρατών μελών- σχετικά με την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης έχουσας εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης, οφείλει να είναι ιδιαίτερος προσεκτικό κατά την τυχόν εκτίμηση ότι δεν υφίσταται εύλογη αμφιβολία ως προς την ορθή ερμηνεία της επίμαχης διατάξεως του δικαίου της Ένωσης, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τον σκοπό της διαδικασίας προδικαστικής παραπομπής, ο οποίος συνίσταται στη διασφάλιση της ομοιόμορφης ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης». Περαιτέρω, η ως άνω απόφαση του Δ.Ε.Ε. της 6.10.2021 απαιτεί σύμφωνα με το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών

Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα εθνικά δικαστήρια τελευταίου βαθμού να αιτιολογούν την απόφασή τους να μην υποβάλουν προδικαστικό ερώτημα στο Δ.Ε.Ε. (βλ. σκ. 51), ευθυγραμμιζόμενη με τη νομολογία του Ε.Δ.Δ.Α. το οποίο έχει θεμελιώσει τη σχετική υποχρέωση των εθνικών δικαστηρίων στα παρομοίου περιεχομένου άρθρα 6 και 13 της Ε.Σ.Δ.Α. (βλ. Ε.Δ.Δ.Α. της 14.3.2023, ...κατά Ελλάδας, 57378/18, σκ. 22-23, Ε.Δ.Δ.Α. της 10.4.2012, ... κατά Βελγίου, 4832/04, σκ. 89-90).

23. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, ενόψει των εκτεθέντων ανωτέρω στις σκέψεις 7 και 9, το Συμβούλιο της Επικρατείας κρίνει ομοφώνως ότι δεν καταλείπεται καμία εύλογη αμφιβολία ως προς την ερμηνεία του ως άνω Κανονισμού. Συνεπώς, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν συντρέχει λόγος υποβολής σχετικού προδικαστικού ερωτήματος στο Δ.Ε.Ε., όπως αβασίμως προβάλλεται με την κρινόμενη αίτηση.

1.4.3 Η 747/2024 Απόφαση ΣτΕ-Τμήμα Δ'

«...1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως έχει καταβληθεί το κατά νόμον παράβολο (κωδικός ηλεκτρονικού παραβόλου .....) .

2. Επειδή, με την ..... /29.12.2020 (θέμα 21ο) απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Οργανισμός Λιμένος Ελευσίνας Α.Ε. (Ο.Λ.Ε ..... Α.Ε.)», που εκδόθηκε κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, εγκρίθηκαν οι «ελάχιστες απαιτήσεις των δραστηριοποιούμενων παρόχων» για την παραχώρηση σε οικονομικούς φορείς της λιμενικής υπηρεσίας διαχείρισης και απομάκρυνσης υγρών και στερεών καταλοίπων και αποβλήτων πλοίων που καταπλέουν στις λιμενικές εγκαταστάσεις αρμοδιότητάς του και καθορίστηκαν οι συγκεκριμένοι όροι και προϋποθέσεις για την παροχή της λιμενικής αυτής υπηρεσίας. Ακολούθως, με την ..... /26.2.2021 απόφαση του ίδιου οργάνου της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. εγκρίθηκε η Πρόσκληση Δραστηριοποίησης Παρόχων. Κατά των ανωτέρω πράξεων οι εταιρείες «Τεχνική .....» και « ..... » άσκησαν ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας τις με αριθ. κατάθ.: Ε ..... /19.3.2021 και Ε ..... /24.3.2021 αιτήσεις ακυρώσεως, αντιστοίχως, προβάλλοντας ότι οι ελάχιστες απαιτήσεις που καθορίστηκαν δεν είχαν τεθεί νομίμως, στη συνέχεια δε, συνέστησαν ένωση εταιρειών με την επωνυμία « ..... » , η οποία υπέβαλε προς την Ο.Λ.Ε. Α.Ε. αίτηση για συμμετοχή στη διαδικασία παραχώρησης του δικαιώματος διαχείρισης των στερεών αποβλήτων και την υπογραφή στη συνέχεια της σχετικής σύμβασης. Αίτηση για την ίδια λιμενική υπηρεσία υπέβαλε και η εταιρεία με την επωνυμία « ..... Ανώνυμη Ναυτιλιακή Εταιρεία» και τον διακριτικό τίτλο « ..... ». Κατά τη διαδικασία που ακολούθησε την

υποβολή των αιτήσεων το Δ.Σ. της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. αποφάσισε με την ..... /28.1.2022 απόφασή του να ζητήσει τη συνδρομή εξειδικευμένου τεχνικού συμβούλου και ο έλεγχος των υποβληθέντων φακέλων ανατέθηκε στον εμπειρογνώμονα ..... . Στη συνέχεια, το Δ.Σ. της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. με την ..... /23.2.2022 απόφασή του επικύρωσε τη γνωμοδότηση του ανωτέρω τεχνικού συμβούλου, σύμφωνα με την οποία μόνον η αίτηση της εταιρείας « ..... » πληρούσε τις ελάχιστες απαιτήσεις, ενώ η αίτηση της ένωσης εταιρειών «Τεχνική Προστασίας Περιβάλλοντος ΑΕ - ..... » δεν πληρούσε τις απαιτήσεις αυτές και, ως εκ τούτου, η ένωση αυτή δεν μπορούσε να δραστηριοποιηθεί στην εν λόγω υπηρεσία. Ακολούθησε η υπογραφή της από 29.12.2022 σύμβασης μεταξύ της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. και της εταιρείας « ..... » για την υπηρεσία διαχείρισης και απομάκρυνσης των στερεών καταλοίπων και αποβλήτων πλοίων. Ήδη, με την κρινόμενη αίτηση, όπως συμπληρώθηκε με το από 15.4.2022 δικόγραφο προσθέτων λόγων, οι εταιρείες που απαρτίζουν την ως άνω ένωση εταιρειών και η ένωση αυτή ζητούν να ακυρωθούν οι ανωτέρω ..... /28.1.2022 και ..... /23.2.2022 αποφάσεις του Δ.Σ. της Ο.Λ.Ε. Α.Ε.

3. Επειδή, η υπόθεση εισήχθη λόγω σπουδαιότητας στην επταμελή σύνθεση του Τμήματος του Δικαστηρίου με την από 1.4.2022 πράξη της Προέδρου του Δ' Τμήματος (άρθρο 14 παρ. 5 εδάφιο πρώτο του π.δ. 18/1989, Α' 8) .

4. Επειδή, στη δίκη παρεμβαίνει με έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς υπέρ του κύρους των προσβαλλόμενων πράξεων η προαναφερόμενη ανώνυμη εταιρεία « ..... ».

5. Επειδή, οι προσβαλλόμενες πράξεις έχουν εκδοθεί κατ' εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 2017 «για τη θέσπιση πλαισίου όσον αφορά την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και κοινών κανόνων για τη χρηματοοικονομική διαφάνεια των λιμένων» (L 57/3.3.2017), ο οποίος έχει άμεση ισχύ χωρίς να απαιτείται εισαγωγή του στην εσωτερική νομοθεσία, υπερέχει δε των κοινών νόμων και διοικητικών πράξεων κάθε φύσεως (κανονιστικών ή ατομικών) . Στο προοίμιο του Κανονισμού αυτού αναφέρονται τα ακόλουθα: «(1) Η πλήρης ενσωμάτωση των λιμένων σε αλυσίδες αδιάκοπης μεταφοράς και εφοδιαστικής ροής είναι απαραίτητη στην ανάπτυξη και αποτελεσματικότερη χρήση και λειτουργία του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών και της εσωτερικής αγοράς ... (2) ... (4) Η διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά λιμενικών υπηρεσιών και η εισαγωγή χρηματοοικονομικής διαφάνειας και αυτονομίας των θαλάσσιων λιμένων θα βελτιώσουν την ποιότητα και αποδοτικότητα των υπηρεσιών που παρέχονται στους χρήστες του λιμένα και θα συμβάλουν στη δημιουργία ενός κλίματος ευνοϊκότερου για επενδύσεις στους λιμένες. Με αυτόν τον τρόπο θα συμβάλουν στη μείωση του κόστους για τους χρήστες των μεταφορών, στην προώθηση θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων και στον καλύτερο συνδυασμό των θαλάσσιων μεταφορών με τις σιδηροδρομικές, εσωτερικές πλωτές και οδικές μεταφορές. (5) ... (10) Ο παρών κανονισμός δεν

επιβάλλει κάποιο ειδικό μοντέλο για τη διαχείριση των θαλάσσιων λιμένων και δεν επηρεάζει με κανέναν τρόπο την αρμοδιότητα των κρατών μελών να παρέχουν, σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ένωσης, μη οικονομικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος. Μπορούν να υπάρξουν διάφορα μοντέλα διαχείρισης των λιμένων, με την προϋπόθεση της τήρησης του πλαισίου για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και των κοινών κανόνων περί χρηματοοικονομικής διαφάνειας που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό. (11) Σύμφωνα με τις γενικές αρχές που προβλέπουν οι Συνθήκες, οι πάροχοι λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να είναι ελεύθεροι να παράσχουν τις υπηρεσίες τους σε θαλάσσιους λιμένες που εμπίπτουν στον παρόντα κανονισμό. Ωστόσο, θα πρέπει να υπάρχει δυνατότητα η εν λόγω ελευθερία να ασκείται υπό ορισμένους όρους. (12) ... (13) Χάριν αποτελεσματικής, ασφαλούς και περιβαλλοντικά ορθής λιμενικής διαχείρισης, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή θα πρέπει να είναι σε θέση να απαιτεί από τους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών να είναι σε θέση να αποδείξουν ότι πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη δέουσα εκτέλεση της υπηρεσίας. Οι ελάχιστες αυτές απαιτήσεις θα πρέπει να περιορίζονται σε μια σαφώς προσδιορισμένη δέσμη προϋποθέσεων, εφόσον οι απαιτήσεις αυτές είναι διαφανείς, αντικειμενικές, δεν εισάγουν διακρίσεις, είναι αναλογικές και σχετικές με την παροχή της λιμενικής υπηρεσίας. Σύμφωνα με τους γενικούς στόχους του παρόντος κανονισμού, οι ελάχιστες απαιτήσεις θα πρέπει να συμβάλλουν στην υψηλή ποιότητα των λιμενικών υπηρεσιών και δεν θα πρέπει να δημιουργούν εμπόδια στην αγορά. (14) ... (18) Όπου απαιτείται συμμόρφωση με ελάχιστες απαιτήσεις, η διαδικασία για τη χορήγηση του δικαιώματος παροχής λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να είναι διαφανής, αντικειμενική, να μην εισάγει διακρίσεις και να είναι αναλογική, και να επιτρέπει στους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών να ξεκινούν έγκαιρα την παροχή των λιμενικών τους υπηρεσιών. (19) Επειδή οι λιμένες αποτελούνται από περιορισμένες γεωγραφικές περιοχές, ο αριθμός των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών θα μπορούσε, σε ορισμένες περιπτώσεις, να υπόκειται σε περιορισμούς που σχετίζονται με τη σπανιότητα της γης ή της παράκτιας ζώνης, τα χαρακτηριστικά των λιμενικών υποδομών ή τη φύση της λιμενικής κυκλοφορίας ή την ανάγκη να εξασφαλίζονται η ασφάλεια, η προστασία και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα των λιμενικών εργασιών. (20) Κάθε περιορισμός του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να αιτιολογείται με σαφείς και αντικειμενικούς λόγους και να μην δημιουργεί δυσανάλογα εμπόδια στην αγορά. (21) Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή θα πρέπει να δημοσιεύουν, μεταξύ άλλων στο διαδίκτυο και, κατά περίπτωση, στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την πρόθεσή τους να κινήσουν διαδικασία επιλογής για την παροχή λιμενικής υπηρεσίας. Τέτοια δημοσίευση θα πρέπει να περιέχει πληροφορίες για τη διαδικασία επιλογής, την προθεσμία υποβολής προσφορών, τα σχετικά κριτήρια ανάθεσης καθώς και για το πώς μπορεί κανείς να έχει πρόσβαση στα συναφή έγγραφα που απαιτούνται για τη σύνταξη της αίτησης. (22) ... (23) Ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να θίγει το δικαίωμα των

κρατών μελών να επιβάλλουν υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας σε σχέση με τις λιμενικές υπηρεσίες. (24) ... (26) Εάν δεν ισχύει παρέκκλιση ανταγωνιστικής αγοράς, κάθε πρόθεση να περιοριστεί ο αριθμός των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να δημοσιεύεται εκ των προτέρων από τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα ή την αρμόδια αρχή και να δικαιολογείται πλήρως, προκειμένου να παρέχεται στα ενδιαφερόμενα μέρη η δυνατότητα να διατυπώσουν παρατηρήσεις. ... (28) Η δυνατότητα επιβολής ελάχιστων απαιτήσεων και περιορισμού του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών που συνεχίζουν να διαθέτουν τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να τα εμποδίζει να εξασφαλίζουν απεριόριστη ελευθερία παροχής υπηρεσιών στους λιμένες τους. (29) Η διαδικασία επιλογής παρόχων λιμενικών υπηρεσιών και τα αποτελέσματά της θα πρέπει να δημοσιοποιούνται και να μην εισάγουν διακρίσεις, να είναι δε διαφανή και προσβάσιμα σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. (30) Η προσφυγή σε υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας οι οποίες οδηγούν σε περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να δικαιολογείται μόνο από λόγους δημοσίου συμφέροντος, προκειμένου να διασφαλίζονται η πρόσβαση όλων των χρηστών στη λιμενική υπηρεσία, η διαθεσιμότητα της λιμενικής υπηρεσίας καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, η οικονομική προσιτότητα της λιμενικής υπηρεσίας σε μια συγκεκριμένη κατηγορία χρηστών, η ασφάλεια, προστασία ή περιβαλλοντική βιωσιμότητα των λιμενικών υπηρεσιών και η εδαφική συνοχή. (31) ... (33) Όπου οι πάροχοι λιμενικών υπηρεσιών είναι πολλοί, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δεν θα πρέπει να εισάγει διακρίσεις μεταξύ τους, και ιδίως προς όφελος μιας επιχείρησης ή φορέα στον οποίο έχει συμφέροντα. (57) Ο παρών κανονισμός σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Ακολούθως, ο ίδιος Κανονισμός ορίζει τα εξής: Άρθρο 1 «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής 1. Ο παρών κανονισμός θεσπίζει: α) πλαίσιο για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών · β) κοινούς κανόνες σχετικά με τη χρηματοοικονομική διαφάνεια και τα τέλη λιμενικών υπηρεσιών και λιμενικών υποδομών. 2. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στην παροχή των ακόλουθων κατηγοριών λιμενικών υπηρεσιών («λιμενικές υπηρεσίες»), είτε εντός της ζώνης του λιμένα είτε στην πλωτή οδό πρόσβασης προς τον λιμένα: α) ... ε) συλλογή των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου · στ) ... 4. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε όλους τους θαλάσσιους λιμένες του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, όπως απαριθμούνται στο παράρτημα II του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1315/2013. 5. ... 7. Ο παρών κανονισμός ισχύει με την επιφύλαξη των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2014/23/ΕΕ και 2014/24/ΕΕ και της οδηγίας 2014/25/ΕΕ». Άρθρο 2 «Ορισμοί Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού: 1) ... 3) ως “ αρμόδια αρχή ” νοείται κάθε δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας ο οποίος για λογαριασμό αρχής σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, δικαιούται να ασκήσει, δυνάμει του εθνικού δικαίου ή των εθνικών πράξεων, δραστηριότητες συνδεδεμένες με την οργάνωση και τη

διοίκηση των λιμενικών δραστηριοτήτων, σε συνδυασμό ή αντί του φορέα διαχείρισης του λιμένα?

4) ... 5) ως “ διαχειριστικός φορέας του λιμένα ” νοείται κάθε δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας ο οποίος δυνάμει του εθνικού δικαίου ή εθνικών πράξεων αποσκοπεί να ασκεί ή εξουσιοδοτείται να ασκεί, σε τοπικό επίπεδο, σε συνδυασμό ή όχι με άλλες δραστηριότητες, τη διοίκηση και διαχείριση των λιμενικών υποδομών και να εκτελεί ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα καθήκοντα του συγκεκριμένου λιμένα: συντονισμό και διαχείριση της κυκλοφορίας στον λιμένα, συντονισμό των δραστηριοτήτων των φορέων εκμετάλλευσης που βρίσκονται εγκαταστημένοι στον οικείο λιμένα και έλεγχο των δραστηριοτήτων των φορέων εκμετάλλευσης που βρίσκονται εγκαταστημένοι στον οικείο λιμένα? 6) ... 10) ως “ συλλογή των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου ” νοείται η παραλαβή αποβλήτων πλοίων ή καταλοίπων φορτίου από οποιαδήποτε σταθερή, πλωτή ή κινητή εγκατάσταση ικανή να δέχεται απόβλητα ή κατάλοιπα φορτίου, κατά τα οριζόμενα στην οδηγία 2000/59/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου · 11) ως “ τέλη λιμενικών υπηρεσιών ” νοούνται τα τέλη που εισπράττονται προς όφελος του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών και καταβάλλονται από τους χρήστες της αντίστοιχης υπηρεσίας · 12) ως “ σύμβαση παροχής λιμενικής υπηρεσίας ” νοείται η επίσημη και νομικά δεσμευτική συμφωνία ή άλλη πράξη αντίστοιχου νομικού αποτελέσματος μεταξύ ενός παρόχου λιμενικών υπηρεσιών και ενός διαχειριστικού φορέα του λιμένα ή αρμόδιας αρχής, η οποία έχει ως αντικείμενο την παροχή μίας ή περισσότερων λιμενικών υπηρεσιών, με την επιφύλαξη του τρόπου ορισμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών? 13) ως “ πάροχος λιμενικών υπηρεσιών ” νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει, ή επιθυμεί να παρέχει, έναντι αμοιβής μία ή περισσότερες κατηγορίες λιμενικών υπηρεσιών? 14) ως “ υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας ” νοείται απαίτηση η οποία προσδιορίζεται ή καθορίζεται προκειμένου να διασφαλιστεί η παροχή των λιμενικών υπηρεσιών ή δραστηριοτήτων γενικού συμφέροντος, τις οποίες ο φορέας εκμετάλλευσης, αν υπολόγιζε αποκλειστικά το προσωπικό εμπορικό του συμφέρον, δεν θα αναλάμβανε ή δεν θα αναλάμβανε στην ίδια έκταση ή με τους ίδιους όρους? 15) ... 16) ως “ θαλάσσιος λιμένας ” νοείται μια χερσαία ή θαλάσσια έκταση που αποτελείται από υποδομές και εξοπλισμό που επιτρέπουν, κυρίως, την υποδοχή πλοίων, τη φόρτωση και εκφόρτωσή τους, την αποθήκευση εμπορευμάτων, την παραλαβή και παράδοση των εν λόγω εμπορευμάτων και την επιβίβαση και αποβίβαση επιβατών, πληρωμάτων και άλλων ατόμων, καθώς και κάθε άλλη υποδομή που χρειάζονται οι επιχειρήσεις μεταφορών εντός της ζώνης του λιμένα? 17) ... 18) ...». Άρθρο 3 «Οργάνωση λιμενικών υπηρεσιών 1. Σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, η πρόσβαση στην αγορά για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών σε θαλάσσιους λιμένες μπορεί να υπόκειται σε: α) ελάχιστες απαιτήσεις για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών? β) περιορισμούς στον αριθμό των παρόχων? γ) υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας? δ) περιορισμούς σχετικά με τους εγχώριους φορείς. 2. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν στο πλαίσιο του εθνικού τους δικαίου να μην επιβάλουν

καμία από τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 σε μία ή σε περισσότερες κατηγορίες λιμενικών υπηρεσιών. 3. Οι όροι της πρόσβασης στα μέσα, τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό του λιμένα είναι δίκαιοι, εύλογοι και δεν εισάγουν διακρίσεις». Άρθρο 4 «Ελάχιστες απαιτήσεις για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών 1. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δύναται να απαιτήσει από τους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των υπεργολάβων, τη συμμόρφωσή τους με ελάχιστες απαιτήσεις ως προς την εκτέλεση της αντίστοιχης λιμενικής υπηρεσίας. 2. Οι ελάχιστες απαιτήσεις που ορίζονται στην παράγραφο 1 μπορεί να αφορούν μόνο τα εξής: α) τα επαγγελματικά προσόντα του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών, του προσωπικού του ή των φυσικών προσώπων τα οποία διαχειρίζονται πραγματικά και συνεχώς τις δραστηριότητες του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών? β) την οικονομική επάρκεια του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών? γ) τον εξοπλισμό που απαιτείται για την παροχή της αντίστοιχης λιμενικής υπηρεσίας υπό κανονικές και ασφαλείς συνθήκες και την ικανότητα διατήρησης αυτού του εξοπλισμού στο απαιτούμενο επίπεδο? δ) τη διαθεσιμότητα της αντίστοιχης λιμενικής υπηρεσίας σε όλους τους χρήστες, σε κάθε θέση πλεύρισης και χωρίς διακοπές, νυχθημερόν και καθ ' όλη τη διάρκεια του έτους? ε) τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις ως προς την ασφάλεια των θαλάσσιων μεταφορών ή την ασφάλεια και προστασία του λιμένα ή της πρόσβασης σε αυτόν, των εγκαταστάσεών του, του εξοπλισμού και των εργατών και άλλων προσώπων? στ) τη συμμόρφωση με τις τοπικές, εθνικές, ενωσιακές και διεθνείς περιβαλλοντικές απαιτήσεις? ζ) τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις στον τομέα του κοινωνικού και εργατικού δικαίου που ισχύει στο κράτος μέλος του οικείου λιμένα, συμπεριλαμβανομένων των όρων των εν ισχύι συλλογικών συμβάσεων, των απαιτήσεων επάνδρωσης και των απαιτήσεων σχετικά με τις ώρες εργασίας και ανάπαυσης των ναυτικών, καθώς και με τους ισχύοντες κανόνες για τις επιθεωρήσεις εργασίας? η) τα εχέγγυα αξιοπιστίας του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών, όπως καθορίζονται σύμφωνα με τη σχετική εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία, λαμβανομένων υπόψη τυχόν επιτακτικών λόγων αμφισβήτησης της αξιοπιστίας του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών. 3. ... 4. Οι ελάχιστες απαιτήσεις: α) είναι διαφανείς, αντικειμενικές, δεν εισάγουν διακρίσεις, είναι αναλογικές και σχετικές με την κατηγορία και τη φύση της οικείας λιμενικής υπηρεσίας? β) πληρούνται έως ότου λήξει το δικαίωμα παροχής λιμενικής υπηρεσίας. 5. Στην περίπτωση που οι ελάχιστες απαιτήσεις περιλαμβάνουν ειδικές γνώσεις για τις τοπικές συνθήκες, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή εξασφαλίζει την ύπαρξη επαρκούς πρόσβασης στις πληροφορίες, υπό διαφανείς και που δεν εισάγουν διακρίσεις συνθήκες. 6. Στις περιπτώσεις της παραγράφου 1, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει τις ελάχιστες απαιτήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2 και τη διαδικασία χορήγησης του δικαιώματος παροχής λιμενικών υπηρεσιών βάσει των εν λόγω απαιτήσεων μέχρι τις 24 Μαρτίου 2019 ή, σε περίπτωση που οι ελάχιστες απαιτήσεις αρχίζουν να ισχύουν μετά την εν

λόγω ημερομηνία, τουλάχιστον τρεις μήνες πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος των εν λόγω απαιτήσεων. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή ενημερώνει εκ των προτέρων τους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών για τυχόν αλλαγές στα κριτήρια ή στη διαδικασία. 7. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται με την επιφύλαξη του άρθρου 7». Άρθρο 5 «Διαδικασία διασφάλισης της συμμόρφωσης με τις ελάχιστες απαιτήσεις. 1. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή αντιμετωπίζει τους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών κατά τρόπο διαφανή, αντικειμενικό, ο οποίος δεν εισάγει διακρίσεις και αναλογικό. 2. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή χορηγεί ή αρνείται το δικαίωμα παροχής λιμενικών υπηρεσιών βάσει των ελάχιστων απαιτήσεων που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 4 εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος το οποίο εν πάση περιπτώσει δεν υπερβαίνει τους τέσσερις μήνες από την παραλαβή της αίτησης για τη χορήγηση του εν λόγω δικαιώματος και των απαιτούμενων εγγράφων. 3. Τυχόν τέτοια άρνηση του διαχειριστικού φορέα του λιμένα ή της αρμόδιας αρχής αιτιολογείται δεόντως με βάση τις ελάχιστες απαιτήσεις που καθορίζονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2. 4. Τυχόν περιορισμός ή τερματισμός από τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα ή την αρμόδια αρχή της διάρκειας του δικαιώματος παροχής λιμενικών υπηρεσιών αιτιολογείται δεόντως και συνάδει με την παράγραφο 1». Άρθρο 6 «Περιορισμοί στον αριθμό των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών 1. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δύναται να περιορίσει τον αριθμό των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών για δεδομένη λιμενική υπηρεσία για έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους λόγους: α) σπανιότητα ή αποκλειστική χρήση της γης ή της παράκτιας ζώνης υπό την προϋπόθεση ότι ο περιορισμός είναι σύμφωνος με τις αποφάσεις ή τα σχέδια που συμφωνήθηκαν από τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα και, κατά περίπτωση, από κάθε άλλη δημόσια αρχή που είναι αρμόδια σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο? β) η απουσία τέτοιου περιορισμού εμποδίζει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας όπως προβλέπονται στο άρθρο 7, μεταξύ άλλων όταν η απουσία αυτή οδηγεί σε υπερβολικά υψηλές δαπάνες σχετικά με την εκπλήρωση τέτοιου είδους υποχρεώσεων για τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα, την αρμόδια αρχή ή τους χρήστες του λιμένα? γ) η απουσία τέτοιου περιορισμού αντιβαίνει στην ανάγκη να εξασφαλισθούν η ασφάλεια, η προστασία και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα των λιμενικών υπηρεσιών? δ) λόγω των χαρακτηριστικών των λιμενικών υποδομών ή του είδους της κυκλοφορίας στον λιμένα, η δραστηριοποίηση πολυάριθμων παρόχων λιμενικών υπηρεσιών στον λιμένα δεν θα ήταν δυνατή? ε) όταν έχει διαπιστωθεί, σύμφωνα με το άρθρο 35 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ, ότι ένας λιμενικός τομέας ή υποτομέας, μαζί με τις λιμενικές του υπηρεσίες, ασκεί εντός κράτους μέλους δραστηριότητα η οποία είναι άμεσα εκτεθειμένη στον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 34 της οδηγίας αυτής. Σε αυτήν την περίπτωση δεν εφαρμόζονται οι παράγραφοι 2 και 3 του παρόντος άρθρου. 2. Με στόχο να δοθεί σε κάθε ενδιαφερόμενο μέρος η ευκαιρία να διατυπώσει παρατηρήσεις εντός εύλογης προθεσμίας, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή

δημοσιεύει κάθε πρόταση για περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών σύμφωνα με την παράγραφο 1, μαζί με την αιτιολόγησή της, τουλάχιστον τρεις μήνες πριν από την έκδοση της απόφασης για τον περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών. 3. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει την εκδοθείσα απόφαση για τον περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών. 4. Όταν ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή αποφασίζει να περιορίσει τον αριθμό των παρόχων λιμενικής υπηρεσίας, ακολουθείται διαδικασία επιλογής η οποία είναι ανοιχτή προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, δεν εισάγει διακρίσεις και είναι διαφανής. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει πληροφορίες σχετικά με τη λιμενική υπηρεσία που πρέπει να παρασχεθεί και με τη διαδικασία επιλογής, και διασφαλίζει οι όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν όντως πρόσβαση σε όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για τη σύνταξη των αιτήσεων τους. Στα ενδιαφερόμενα μέρη δίνεται αρκετός χρόνος ώστε να τους επιτραπεί να προβούν σε ουσιαστική αξιολόγηση και να προετοιμάσουν την αίτησή τους. Υπό κανονικές συνθήκες, η ελάχιστη αυτή προθεσμία ορίζεται σε 30 ημέρες. 5. ...». Άρθρο 7 «Υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας 1. Τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίζουν να επιβάλλουν στους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας που αφορούν λιμενικές υπηρεσίες και δύνανται να παραχωρούν το δικαίωμα επιβολής τέτοιων υποχρεώσεων στον διαχειριστικό φορέα του λιμένα ή στην αρμόδια αρχή, προκειμένου να εξασφαλίζουν τουλάχιστον ένα από τα εξής: α) τη διαθεσιμότητα της λιμενικής υπηρεσίας σε όλους τους χρήστες, σε κάθε θέση πλεύρισης και χωρίς διακοπές, νυχθημερόν και καθ' όλη τη διάρκεια του έτους? β) τη διαθεσιμότητα της υπηρεσίας σε όλους τους χρήστες επί ίσοις όροις? γ) την οικονομική προσιτότητα της υπηρεσίας σε ορισμένες κατηγορίες χρηστών? δ) την ασφάλεια, προστασία και περιβαλλοντική βιωσιμότητα των λιμενικών υπηρεσιών? ε) την παροχή επαρκών μεταφορικών υπηρεσιών στο κοινό? και στ) την εδαφική συνοχή. 2. ...». Άρθρο 18 «Προσφυγές 1. Κάθε ενδιαφερόμενο μέρος με έννομο συμφέρον έχει το δικαίωμα προσφυγής κατά των αποφάσεων ή των επιμέρους μέτρων που λαμβάνονται δυνάμει του παρόντος κανονισμού από τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα, την αρμόδια αρχή ή οποιαδήποτε σχετική εθνική αρχή. Τα όργανα προσφυγής είναι ανεξάρτητα από τα εμπλεκόμενα μέρη και δύνανται να είναι δικαστήρια. 2. Εάν το όργανο προσφυγής που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν έχει δικαιοδοτικό χαρακτήρα, αιτιολογεί εγγράφως τις αποφάσεις του. Επίσης, οι αποφάσεις του υπόκεινται σε αναθεώρηση από εθνικό δικαστήριο».

6. Επειδή, ο παραπάνω Κανονισμός (ΕΕ) 2017/352 έχει ως στόχο, μεταξύ άλλων, την εξασφάλιση και τη ρύθμιση ενός πλαισίου για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών χάριν της ανάπτυξης και της αποτελεσματικότητας του διευρωπαϊκού εμπορίου. Αν και ο Κανονισμός αυτός δεν επιβάλλει κάποιο συγκεκριμένο (σύστημα) για τη διαχείριση των θαλασσιών λιμένων (βλ. αιτιολογική σκέψη 10 του

προοιμίου), εντούτοις επισημαίνει (βλ. αιτιολογική σκέψη 11 του προοιμίου) ότι σύμφωνα με τις γενικές αρχές που προβλέπουν οι Συνθήκες, οι πάροχοι λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να είναι ελεύθεροι να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στους θαλάσσιους λιμένες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του, με δυνατότητα ωστόσο θέσπισης ορισμένων όρων υπό τους οποίους θα ασκείται η εν λόγω ελευθερία. Στο πλαίσιο αυτό, ο Κανονισμός προβλέπει ένα ανοικτό μοντέλο πρόσβασης πλειόνων παρόχων στην αγορά λιμενικών υπηρεσιών, το οποίο συνοδεύεται από την ευχέρεια του διαχειριστικού φορέα του λιμένα να προβλέψει ελάχιστες απαιτήσεις για τη δέουσα εκτέλεση της λιμενικής υπηρεσίας (άρθρα 3 παρ. 1 και 4 του Κανονισμού) . Κατά την εφαρμογή του μοντέλου αυτού, ο φορέας διαχείρισης του λιμένα χορηγεί, κατόπιν διαδικασίας που ο ίδιος επιλέγει, δικαίωμα παροχής λιμενικών υπηρεσιών σε κάθε ενδιαφερόμενο πάροχο, ο οποίος πληροί τις ελάχιστες απαιτήσεις που ορίστηκαν. Περαιτέρω, ο Κανονισμός προβλέπει και τη λειτουργία μοντέλου διαχείρισης των θαλασσιών λιμένων κατά το οποίο ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα, ύστερα από τη διενέργεια σχετικής διαβούλευσης, εκδίδει απόφαση για τον περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή και μόνο για έναν ή περισσότερους από τους λόγους που απαριθμούνται στην παρ. 1 του άρθρου 6 του Κανονισμού, μεταξύ των οποίων είναι και η ανάγκη διασφάλισης της ασφάλειας, της προστασίας και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας των λιμενικών υπηρεσιών. Στην περίπτωση αυτή, μετά την έκδοση της απόφασης για τον περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών ακολουθεί η διαδικασία επιλογής του παρόχου στον οποίο θα ανατεθεί κατ' αποκλειστικότητα η σχετική υπηρεσία με την τήρηση διαδικασίας σύμφωνης με τα οριζόμενα στην Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2014/23/ΕΕ, για τις συμβάσεις παραχώρησης, η οποία μεταφέρθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον ν. 4413/2016 (Σ.τ. Ε. 1558/2022) .

7. Επειδή, ως προς την έννοια της σύμβασης παραχώρησης υπηρεσιών, στο άρθρο 2 περ. β' του νόμου 4413/2016 «Ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων παραχώρησης - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης (ΕΕ L 94/1/28.3.2014) και άλλες διατάξεις» (Α' 148), ο οποίος μετέφερε στην εσωτερική έννομη τάξη την οδηγία 2014/23/ΕΕ, όπως διορθώθηκε (L 140,/27.5.2016)», ορίζεται ότι «[ω] ς «σύμβαση παραχώρησης υπηρεσιών» νοείται η σύμβαση εξ επαχθούς αιτίας που συνάπτεται εγγράφως μέσω της οποίας μία ή περισσότερες αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς αναθέτουν την παροχή και διαχείριση υπηρεσιών, εκτός από την εκτέλεση έργων που αναφέρεται στο σημείο α' σε έναν ή περισσότερους οικονομικούς φορείς, το δε αντάλλαγμα για αυτήν συνίσταται είτε αποκλειστικά στο δικαίωμα εκμετάλλευσης των υπηρεσιών οι οποίες αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης, είτε στο δικαίωμα αυτό μαζί με την καταβολή πληρωμής. Η ανάθεση σύμβασης παραχώρησης έργων ή υπηρεσιών συνεπάγεται τη μεταβίβαση

στον παραχωρησιούχο του λειτουργικού κινδύνου που απορρέει από την εκμετάλλευση των εν λόγω έργων ή υπηρεσιών και ο οποίος συμπεριλαμβάνει κίνδυνο ζήτησης ή προσφοράς ή αμφοτέρους. Ο παραχωρησιούχος θεωρείται ότι αναλαμβάνει τον λειτουργικό κίνδυνο όταν, υπό φυσιολογικές συνθήκες λειτουργίας, δεν υπάρχει εγγύηση για την απόσβεση της επένδυσης ή των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν κατά την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης παραχώρησης. Το τμήμα του κινδύνου που μεταβιβάζεται στον παραχωρησιούχο περιλαμβάνει την πραγματική έκθεση στις αστάθμητες συνθήκες της αγοράς, που συνεπάγεται ότι οποιαδήποτε πιθανή εκτιμώμενη απώλεια του παραχωρησιούχου δεν πρέπει να είναι απλώς ονομαστική ή αμελητέα» (βλ. και άρθρο 5 παρ. 1 περ. β' της οδηγίας 2014/23/ΕΕ) . Περαιτέρω, η ανάθεση της σύμβασης παραχώρησης χωρεί κατόπιν επιλογής βάσει κριτηρίων ανάθεσης, τα οποία καθορίζονται από την αναθέτουσα αρχή εντός του πλαισίου που διαγράφει το άρθρο 45 του ν. 4413/2016 (βλ. άρθρο 41 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ) · δηλαδή βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, τηρουμένων των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, ώστε να διασφαλίζεται αξιολόγηση των προσφορών υπό συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού και να παρέχεται συνολικό οικονομικό πλεονέκτημα για την αναθέτουσα αρχή (βλ. σχετικά τις αιτιολογικές σκέψεις 64 και 65 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ) .

8. Επειδή από τον συνδυασμό των αναφερόμενων στις προηγούμενες σκέψεις διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352, του νόμου 4413/2016 και της οδηγίας 2014/23/ΕΕ προκύπτει ότι, αν ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα αποφασίσει κατά διακριτική ευχέρεια να καταφύγει στο μοντέλο (σύστημα) του περιορισμού του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών σε έναν κατά το άρθρο 6 παρ. 1 του Κανονισμού και να προβεί σε επιλογή, ύστερα από σύγκριση και κατάταξη των υποψήφιων οικονομικών φορέων, του οικονομικού φορέα στον οποίο θα ανατεθεί βάσει κριτηρίων κατ' αποκλειστικότητα η σύμβαση παροχής λιμενικής υπηρεσίας, η διαδικασία αυτή καταλήγει στη σύναψη δημόσιας σύμβασης σύμφωνα με το ενωσιακό δίκαιο (ήτοι κατά τις διατάξεις της περ. β της παρ. 1 του άρθρου 5 Οδηγίας 2014/23/ΕΕ) καθώς και σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο (ήτοι κατά την περ. β της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4413/2016, διάταξη με την οποία έχουν μεταφερθεί στην εσωτερική έννομη τάξη οι διατάξεις της περ. β της παρ. 1 του άρθρου 5 της ως άνω Οδηγίας) . Και τούτο, διότι η υπαγωγή στην έννοια της δημόσιας σύμβασης προϋποθέτει τη διαδικασία επιλογής (μέσω μιας οργανωμένης διαγωνιστικής -κατά κανόνα - διαδικασίας με συγκεκριμένους διαδικαστικούς κανόνες) στο τελικό στάδιο της οποίας μόνον ένας θα αναδειχθεί ως ανάδοχος - αντισυμβαλλόμενος του διαχειριστικού φορέα του λιμένα. Αντιθέτως, αν ο φορέας διαχείρισης του λιμένα ή η αρμόδια αρχή αποφασίσει κατά διακριτική ευχέρεια να καταφύγει στο ανοικτό μοντέλο (σύστημα) διαχείρισης του λιμένα, θέτοντας τις απαριθμούμενες στο άρθρο 4 παρ. 2 του Κανονισμού ελάχιστες απαιτήσεις, οι οποίες αφορούν την ικανότητα των φορέων παροχής λιμενικών υπηρεσιών

για τη δέουσα εκτέλεση της σύμβασης (επαγγελματικά προσόντα, οικονομική επάρκεια, απαραίτητο προσωπικό και εξοπλισμός, αξιοπιστία) και δεν σκοπούν στον εντοπισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς βάσει κριτηρίων ανάθεσης, απευθύνει δε προς όλους τους ενδιαφερόμενους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών πρόσκληση προς υποβολή αιτήματος δραστηριοποίησης, καθένας που πληροί τις προκαθορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις μπορεί να λάβει μέρος και έτσι να προκύψουν πολλοί αντισυμβαλλόμενοι. Η κατ' ιδίαν σύμβαση που ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή συνάπτει με καθέναν από τους παρόχους αυτούς δεν είναι δημόσια σύμβαση κατά την έννοια του ενωσιακού δικαίου (βλ. σχετικώς Δ.Ε.Ε. απόφαση της 2.6.2016, C-410/14, Dr. ...., σκ. 32, 36-38, 40-42, απόφαση της 14.7.2022 C-436/20 « ..... » σκ. 68) ακόμα και αν το σύστημα αυτό έχει προθεσμία για τη συμμετοχή με την πάροδο της οποίας κλείνει (βλ. σχετικώς απόφαση Δ.Ε.Ε. της 1.3.2018, C-9/17, ..., σκ. 21, 23-37, 41), αλλά αποτελεί σύμβαση αναγκαστικής προσχώρησης, στην οποία οι όροι της σύμβασης υπό την μορφή των ελάχιστων απαιτήσεων διατυπώνονται εκ των προτέρων μονομερώς από τον φορέα διαχείρισης του λιμένα ή την αρμόδια αρχή, τους όρους δε αυτούς ο έτερος συμβαλλόμενος (πάροχος) αποδέχεται ή απορρίπτει [βλ. Σ.τ. Ε. 2423/2023 7μελούς] .

9. Επειδή, εξάλλου, με την παρ. 3 του άρθρου εικοστού πρώτου του ν. 2932/2001 «Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στις θαλάσσιες ενδομεταφορές - Σύσταση Γενικής Γραμματείας Λιμένων και Λιμενικής Πολιτικής - Μετατροπή Λιμενικών Ταμείων σε Ανώνυμες Εταιρείες και άλλες διατάξεις» (Α' 145) δέκα Λιμενικά Ταμεία, τα οποία αποτελούσαν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, μετατράπηκαν σε ανώνυμες εταιρείες, ειδικότερα δε, το Λιμενικό Ταμείο Ελευσίνας μετατράπηκε σε ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία «Οργανισμός Λιμένος Ελευσίνας Ανώνυμη Εταιρεία Α.Ε.». Σύμφωνα με την παρ. 5 του ίδιου άρθρου (εικοστού πρώτου) του ν. 2932/2001 «Κάθε Οργανισμός Λιμένος Α.Ε. της παραγράφου 3 είναι ανώνυμη εταιρεία κοινής ωφέλειας με σκοπό την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος, τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας και διέπεται συμπληρωματικά από τις διατάξεις του κ.ν. 2190/1920 (ΦΕΚ 144 Α), τις διατάξεις του β.δ. 14/19.1.1939 (ΦΕΚ 24 Α) και του α.ν. 2344/1940 (ΦΕΚ 154 Α), όπως κάθε φορά ισχύουν». Περαιτέρω, στο άρθρο εικοστό δεύτερο του ν. 2932/2001 ορίζεται ότι για κάθε Οργανισμό Λιμένα Α.Ε. εγκρίνεται το Καταστατικό του αποτελούμενο από 25 άρθρα με το καθοριζόμενο στο άρθρο αυτό περιεχόμενο. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Καταστατικού αυτού, σκοπός της εταιρείας είναι η διοίκηση και η εκμετάλλευση των χώρων της Ζώνης Λιμένα δικαιοδοσίας της, στον σκοπό της δε αυτόν περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η παροχή κάθε είδους λιμενικών υπηρεσιών προς τους χρήστες, η αναβάθμιση, η συντήρηση, η βελτίωση και η ανάπτυξη του λιμένα. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Καταστατικού, το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας αποτελείται από μία μετοχή, η οποία ανήκει στο Ελληνικό Δημόσιο. Περαιτέρω, ο ίδιος νόμος (2932/2001), στο άρθρο εικοστό τέταρτο με τον

τίτλο «Παραχώρηση του δικαιώματος χρήσης και εκμετάλλευσης των χώρων της Ζώνης Λιμένα» ορίζει τα εξής: «1. Με σύμβαση, που συνάπτεται μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου, εκπροσωπούμενου από τους Υπουργούς Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας ή το εξουσιοδοτημένο από αυτούς όργανο και της ανωνύμου εταιρείας του παρόντος νόμου, παραχωρείται στη δεύτερη το δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης των κτιρίων, γηπέδων, λιμενικών έργων και άλλων εγκαταστάσεων που βρίσκονται εντός της Ζώνης Λιμένα με την επιφύλαξη των οριζομένων στις διατάξεις της παραγράφου 9 του άρθρου εικοστού πρώτου. Στην παραπάνω σύμβαση ορίζονται: α) η διάρκεια παραχώρησης του παραπάνω δικαιώματος, καθώς και η δυνατότητα και ο τρόπος παράτασής της, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί συνολικά (αρχικός χρόνος και τυχόν παρατάσεις) τα πενήντα έτη [και ήδη τα εξήντα έτη, όπως η περίπτ. α της παρ. 1 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 15 του ν. 4664/2020 (Α' 32/14.2.2020)], β) το καταβαλλόμενο αντάλλαγμα, το οποίο μπορεί να καθοριστεί και σε ποσοστό επί του συνόλου ή μέρους των εσόδων της Εταιρείας, γ) το ειδικότερο περιεχόμενο του ανωτέρω δικαιώματος, καθώς και ο τρόπος και οι όροι άσκησης αυτού, δ) η τιμολογιακή πολιτική της Α.Ε. σύμφωνα με το Στρατηγικό και Επιχειρησιακό Σχέδιο, καθώς και οι υποχρεώσεις της και ιδιαίτερα οι σχετικές με την πληρότητα των παρεχόμενων από αυτή υπηρεσιών, τη συντήρηση των εγκαταστάσεων και τη διασφάλιση της λειτουργικότητας και της ασφάλειας αυτών, ε) οι λόγοι και η διαδικασία ανάκλησης του δικαιώματος ή άλλες τυχόν κυρώσεις σε περίπτωση παράβασης των όρων της σύμβασης ή της κείμενης νομοθεσίας. Από την παραχώρηση του παραπάνω δικαιώματος δεν θίγεται το δικαίωμα του Δημοσίου σχετικά με τη χρήση χώρων ή εγκαταστάσεων για τη στέγαση και τη λειτουργία των υπηρεσιών σχετικών με τις λιμενικές δραστηριότητές του εντός της Χερσαίας Ζώνης του λιμένα. ... 3. Με τη σύναψη της σύμβασης της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου η Α.Ε. ασκεί το δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης των λιμενικών έργων, κτιρίων, γηπέδων και άλλων εγκαταστάσεων που βρίσκονται εντός της Ζώνης Λιμένα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. 4. ...». Σε εκτέλεση του ως άνω άρθρου (εικοστού τετάρτου του ν. 2932/2001) σε συνδυασμό με την κείμενη νομοθεσία που διέπει τη χερσαία ζώνη λιμένα ως κοινόχρηστου δημόσιου πράγματος ιδίως δε τις διατάξεις του ν. 2971/2000, του ν.δ. 444/1970, του άρθρου 14 παρ. 1 του ν. 2881/2001 και του β.δ. 14/19.1.1939 και του ν. 2575/1998, έχει υπογραφεί μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της ανώνυμης εταιρείας «Οργανισμός Λιμένος Ελευσίνας Α.Ε.» η από 20.5.2003 Σύμβαση Παραχώρησης. Κατά το άρθρο 3 της σύμβασης αυτής παραχώρησης, «3.1. Το μνημονευόμενο στο Άρθρο 2.1. της παρούσας δικαίωμα χρήσης κι εκμετάλλευσης των παραχωρούμενων (το “ Δικαίωμα ”), συνίσταται στη δυνατότητα της Ο.Λ.Ε. κατά τη διάρκεια της παρούσας να κατέχει, χρησιμοποιεί και εκμεταλλεύεται τη Χερσαία Ζώνη Λιμένα, τα Κτίρια και τις Εγκαταστάσεις και τις κατ ' άρθρο 2.5.1 επεκτάσεις για το σκοπό που προσδιορίζεται στην παράγραφο 3.3, σύμφωνα με τους όρους και περιορισμούς της παρούσας, με

το ακόλουθο ειδικότερο περιεχόμενο. (i) ...». Περαιτέρω, ο ν. 3429/2005 «Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί (ΔΕΚΟ)» (Α' 27), στο άρθρο 1 ορίζει τα εξής: «1. Για τους σκοπούς του νόμου αυτού, ως “δημόσια επιχείρηση” νοείται κάθε ανώνυμη εταιρεία στην οποία το Ελληνικό Δημόσιο δύναται να ασκεί άμεσα ή έμμεσα επιρροή, λόγω της συμμετοχής του στο μετοχικό της κεφάλαιο ... 2. Η άσκηση αποφασιστικής επιρροής από το Ελληνικό Δημόσιο τεκμαίρεται, όταν το Ελληνικό Δημόσιο ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου χρηματοδοτούμενα από το ελληνικό δημόσιο ή από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου σε ποσοστό άνω του πενήντα τοις εκατό ή άλλες δημόσιες επιχειρήσεις υπό την έννοια του παρόντος νόμου: α) είναι κύριοι μετοχών που εκπροσωπούν την απόλυτη πλειοψηφία του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου της ή...».

Εξάλλου, με την 222/5.11.2012 απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Αναδιαρθρώσεων και Αποκρατικοποιήσεων (Β' 2996) μεταβιβάστηκαν κατά πλήρη κυριότητα οι μετοχές που αντιστοιχούν σε ποσοστό 100 % του μετοχικού κεφαλαίου της ανώνυμης εταιρείας «Οργανισμός Λιμένος Ελευσίνας Α.Ε.» στην ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε.» (Τ.Α.Ι.ΠΕ.Δ.), η οποία ιδρύθηκε με τον ν. 3986/2011 (Α' 152) με σκοπό, μεταξύ άλλων, «την αξιοποίηση περιουσιακών στοιχείων της ιδιωτικής περιουσίας του Δημοσίου, καθώς και περιουσιακών στοιχείων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ.) ή δημοσίων επιχειρήσεων των οποίων το μετοχικό κεφάλαιο ανήκει, άμεσα ή έμμεσα, στο Δημόσιο ή σε ν.π.δ.δ., όπως ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 5, σύμφωνα με τις επικρατούσες συνθήκες της αγοράς και με εγγυήσεις πλήρους διαφάνειας, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι των εσόδων». Στην παρ. 1 του άρθρου 2 του νόμου αυτού ορίζεται ότι το μετοχικό κεφάλαιο του Ταμείου αναλαμβάνεται και καλύπτεται ολόκληρο από το Ελληνικό Δημόσιο. Ακολούθως, με το άρθρο 188 παρ. 6 του ν. 4389/2016 (Α' 94) οι μετοχές του Τ.Α.Ι.ΠΕ.Δ. μεταβιβάστηκαν από το Ελληνικό Δημόσιο στην ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας Α.Ε.», η οποία συνεστήθη με την παρ. 1 του άρθρου 184 του ν. 4389/2016, διέπεται από τις διατάξεις του νόμου αυτού και συμπληρωματικά από τις διατάξεις του κ.ν. 2190/2020 (άρθρο 184 παρ. 3), λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και εξυπηρετεί ειδικό δημόσιο σκοπό, ειδικότερα, διαχειρίζεται και αξιοποιεί τα περιουσιακά της στοιχεία προκειμένου, μεταξύ άλλων, «να συνεισφέρει πόρους για την υλοποίηση της επενδυτικής πολιτικής της χώρας και για την πραγματοποίηση επενδύσεων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας» (άρθρο 185 παρ. 1 περίπτ. α) και το μετοχικό κεφάλαιο της οποίας καλύπτεται στο σύνολό του από το Ελληνικό Δημόσιο (άρθρο 187). Τελικά, με το άρθρο 1 κεφ. Γ. του ν. 4597/2019 (Α' 35), όπως το άρθρο αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 12 του ν. 4664/2020 (Α' 32), κυρώθηκε και απέκτησε ισχύ τυπικού νόμου, από κοινού με τα προσαρτήματα αυτής η ως άνω από 20.5.2003 σύμβαση παραχώρησης που έχει συναφθεί μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της εταιρείας Ο.Λ.Ε.

Α.Ε. και της οποίας η διάρκεια ορίστηκε στα εξήντα (60) έτη από την ημερομηνία υπογραφής της. Σύμφωνα δε με το άρθρο 2 του τελευταίου αυτού νόμου, «1. Το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης των γηπέδων, κτιρίων και εγκαταστάσεων της Χερσαίας Λιμενικής Ζώνης που παραχωρήθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο στους Οργανισμούς Λιμένος Α.Ε. , βάσει των Συμβάσεων Κύριας Παραχώρησης που κυρώνονται με το άρθρο 1 του παρόντος, περιλαμβάνει τη χρήση και εκμετάλλευση για σκοπούς που σχετίζονται με την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και εξυπηρετήσεων, καθώς και την υπο-παραχώρηση του ίδιου δικαιώματος ή μέρους αυτού προς τρίτους, ...».

10. Επειδή, κατά τις διατάξεις του άρθρου 94 παρ. 1, 2 και 3 του Συντάγματος, όπως αυτές αναθεωρήθηκαν με το από 6 Απριλίου 2001 Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων, στο Συμβούλιο της Επικρατείας και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια υπάγονται οι διοικητικές διαφορές, όπως νόμος ορίζει, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου (παρ. 1), στα πολιτικά δικαστήρια υπάγονται οι ιδιωτικές διαφορές, καθώς και οι υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας, όπως νόμος ορίζει (παρ. 2), και σε ειδικές περιπτώσεις και προκειμένου να επιτυγχάνεται η ενιαία εφαρμογή της αυτής νομοθεσίας μπορεί να ανατεθεί με νόμο η εκδίκαση κατηγοριών ιδιωτικών διαφορών στα διοικητικά δικαστήρια ή κατηγοριών διοικητικών διαφορών ουσίας στα πολιτικά δικαστήρια (παρ. 3) . Περαιτέρω, με το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 1406/1983 (Α' 182), που εκδόθηκε σε εκτέλεση της διάταξης του άρθρου 94 παρ. 1 του Συντάγματος, όπως η διάταξη αυτή ίσχυε πριν από τη συνταγματική αναθεώρηση και επέβαλλε την εντός πενταετούς προθεσμίας, δυναμένης να παραταθεί με νόμο, υποβολή της εκδίκασης στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια εκείνων εκ των διοικητικών διαφορών ουσίας που δεν είχαν ακόμη υπαχθεί στα δικαστήρια αυτά, υπήχθησαν στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων όλες οι διοικητικές διαφορές ουσίας, μεταξύ δε των ενδεικτικά προβλεπόμενων στην παρ. 2 του ιδίου άρθρου 1 περιπτώσεων έχουν περιληφθεί και οι διαφορές που αναφύονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας των διοικητικών συμβάσεων (εδάφιο ι), δηλαδή οι διαφορές που προέρχονται από διοικητική σύμβαση και ανάγονται στο κύρος, την ερμηνεία και την εκτέλεση αυτής ή σε οποιαδήποτε παρεπόμενη της σύμβασης αξίωση. Η σύμβαση δε είναι διοικητική αν ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη είναι το Ελληνικό Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και με τη σύναψη της σύμβασης επιδιώκεται η ικανοποίηση σκοπού τον οποίο ο νόμος έχει αναγάγει σε δημόσιο σκοπό, το δε Ελληνικό Δημόσιο ή το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, είτε βάσει του κανονιστικού καθεστώτος που διέπει τη σύμβαση είτε βάσει ρητρών οι οποίες προβλέπονται κανονιστικώς και έχουν περιληφθεί στη σύμβαση, αποκλίνουν δε από το κοινό δίκαιο, βρίσκεται προς ικανοποίηση του εν λόγω σκοπού σε υπερέχουσα θέση έναντι του αντισυμβαλλόμενου μέρους, δηλαδή σε θέση που δεν προσιδιάζει στον δυνάμει των διατάξεων του ιδιωτικού δικαίου συναπτόμενο συμβατικό δεσμό. (βλ. Α.Ε.Δ. 17/2021, 11/2017, 1, 2/2016, 11/2013, 3/2012, 28/2011,

42/2011, 18, 21/2009, 6, 12, 14/2007, 10/2003, 3/1999, 21/1997, 10/1992, 10/1987). Δεν μπορεί δε να θεωρηθεί ότι έχουν διοικητικό χαρακτήρα συμβάσεις οι οποίες συνάπτονται από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, ακόμη και όταν τα νομικά αυτά πρόσωπα είναι δημόσιες επιχειρήσεις που λειτουργούν χάριν του δημοσίου συμφέροντος και ανήκουν ουσιαστικά στο κράτος ή ασκούν, από λειτουργική άποψη, αρμοδιότητες παρόμοιες προς τις κρατικές (Α.Ε.Δ. 17/2021, 42/2011, 10/1987).

11. Επειδή, εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, η Ο.Λ.Ε. Α.Ε. (νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου), ως διαχειριστικός φορέας του λιμένα Ελευσίνας, προκειμένου να ρυθμίσει, σύμφωνα με τις διατάξεις του ανωτέρω Κανονισμού, την παροχή της λιμενικής υπηρεσίας διαχείρισης και απομάκρυνσης υγρών και στερεών καταλοίπων φορτίου και αποβλήτων πλοίων που καταπλέουν στις λιμενικές εγκαταστάσεις αρμοδιότητάς της, αποφάσισε «με γνώμονα την προστασία του περιβάλλοντος, την άρτια και περιβαλλοντικά ορθή εκτέλεση της υπηρεσίας καθώς και την άμεση εξυπηρέτηση των πλοίων, και λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες του λιμένα και την κίνηση των πλοίων» να ακολουθήσει το ανοιχτό μοντέλο και να επιβάλλει τη συμμόρφωση των ενδιαφερόμενων παρόχων με «αυστηρές ελάχιστες απαιτήσεις» για την πρόσβασή τους στην πιο πάνω λιμενική υπηρεσία. Συγκεκριμένα, με την ..... (θέμα 21ο)/29.12.2020 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. καθορίστηκαν, χωριστά για τα υγρά και τα στερεά κατάλοιπα φορτίου και απόβλητα πλοίων, ελάχιστες τεχνικές απαιτήσεις αναφορικά με τον ελάχιστο αριθμό μέσων τεχνικού εξοπλισμού συγκεκριμένου τύπου (με παράθεση πίνακα όπου αναγράφονται τα απαιτούμενα μέσα), το απαιτούμενο προσωπικό, τις αναγκαίες πιστοποιήσεις και την επαγγελματική εμπειρία των παρόχων. Οι ελάχιστες απαιτήσεις άρχισαν να ισχύουν μετά την πάροδο τριών μηνών από τη δημοσιοποίησή τους κατά την παρ. 6 του άρθρου 4 του Κανονισμού. Ακολούθως, με την ..... (θέμα 3ο)/26.2.2021 απόφαση του ίδιου οργάνου της Ο.Λ.Ε. εγκρίθηκε η Πρόσκληση Δραστηριοποίησης οικονομικών φορέων παρόχων της λιμενικής υπηρεσίας και κλήθηκαν οι ενδιαφερόμενοι παρόχοι υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων, εγγεγραμμένοι στο ηλεκτρονικό μητρώο αποβλήτων (ΗΜΑ) του άρθρου 2 της 4394/4026/2016 (Β' 2926) κοινής υπουργικής απόφασης, να υποβάλουν αίτηση προκειμένου να δραστηριοποιηθούν στην περιοχή ευθύνης του. Σύμφωνα με την πρόσκληση, μετά την καταληκτική ημερομηνία εκδήλωσης ενδιαφέροντος, που θα ανακοινωθεί από την Ο.Λ.Ε. Α.Ε. μέσω της ιστοσελίδας της και έως τη λήξη της διαρκείας του δικαιώματος παροχής λιμενικών υπηρεσιών, δεν θα γίνονται δεκτές νέες αιτήσεις, μετά δε την ανακοίνωση των παρόχων που πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις, ο Οργανισμός θα τους καλέσει, να αποσύρουν την αίτησή τους εφόσον θεωρούν, ενόψει του γνωστού πλέον αριθμού ενδιαφερομένων, την παροχή της υπηρεσίας ως ασύμφορη, ενώ οι πάροχοι που θα παραμείνουν θα κληθούν να υπογράψουν

σύμβαση με την Ο.Λ.Ε. Α.Ε. , προκειμένου να αποκτήσουν το δικαίωμα παροχής των εν λόγω λιμενικών υπηρεσιών. Η πρόσκληση περιέχει πίνακες όπου περιγράφονται οι κωδικοί των κατηγοριών αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου πλοίων για το σύνολο των κωδικών του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων, προβλέπεται ο τρόπος υπολογισμού και καταβολής των τελών υποδοχής υγρών και στερεών αποβλήτων και καταλοίπων φορτίων των πλοίων που καταπλέουν στους χώρους αρμοδιότητας της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. , προβλέπεται ότι κάθε πλοίο, όσο βρίσκεται στις λιμενικές εγκαταστάσεις της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. θα παραδίδει, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, τα απόβλητά του για διαχείριση, επιλέγοντας μεταξύ των εγκεκριμένων από την Ο.Λ.Ε. Α.Ε. παρόχων και, τέλος, καθορίζονται τα απαραίτητα δικαιολογητικά/πιστοποιητικά που πρέπει να προσκομίσουν οι ενδιαφερόμενοι, από τα οποία αποδεικνύεται ότι αυτοί πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις που καθορίστηκαν με την ..... (θέμα 21ο)/29.12.2020 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. Η ανωτέρω πρόσκληση τροποποιήθηκε στη συνέχεια (1.11.2021) όσον αφορά τη διάρκεια των συμβάσεων που θα υπογραφούν (η οποία από πέντε έτη ορίστηκε σε τρία έτη) . Ύστερα από την υποβολή από την αιτούσα ένωση εταιρειών «Τεχνική Προστασίας Περιβάλλοντος ΑΕ - ..... » ..... » και την παρεμβαίνουσα εταιρεία « ..... » των σχετικών αιτήσεων και δικαιολογητικών για την υπηρεσία παραλαβής και διαχείρισης στερεών αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου πλοίων, η τριμελής Επιτροπή που συγκροτήθηκε με την από 30.11.2021 απόφαση του Δ.Σ. της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. συνέταξε το με αριθ. πρωτ. .... /23.12.2021 πρακτικό αξιολόγησης, σύμφωνα με το οποίο οι φάκελοι των ενδιαφερομένων πληρούσαν κατ ' αρχήν τους απαιτούμενους όρους της πρόσκλησης, τα μέλη όμως της Επιτροπής υπέγραψαν με επιφύλαξη λόγω έλλειψης τεχνικών γνώσεων. Κατόπιν αυτού, με την πρώτη προσβαλλόμενη ..... /28.1.2022 απόφασή του το Δ.Σ. της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. αποφάσισε να ζητήσει τη συνδρομή εξειδικευμένου τεχνικού συμβούλου και, μετά τη σχετική άρνηση του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.), ο έλεγχος των υποβληθέντων φακέλων ανατέθηκε στον τεχνικό σύμβουλο ..... . Στη συνέχεια, το Δ.Σ. της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. , επικυρώνοντας την ..... /18.2.2022 γνωμοδότηση («έκθεση αξιολόγησης») του προαναφερόμενου τεχνικού συμβούλου, σύμφωνα με την οποία μόνον η αίτηση της παρεμβαίνουσας εταιρείας « ..... » πληρούσε τις ελάχιστες απαιτήσεις, ενώ η αίτηση της αιτούσας ένωσης εταιρειών «Τεχνική Προστασίας Περιβάλλοντος ΑΕ - ..... » ..... » δεν πληρούσε τις απαιτήσεις αυτές και, ως εκ τούτου, η ένωση αυτή δεν μπορούσε να δραστηριοποιηθεί στην εν λόγω υπηρεσία, με την δεύτερη προσβαλλόμενη ..... /23.2.2022 απόφασή του έκαμε αποδεκτή την αίτηση της παρεμβαίνουσας εταιρείας και απέρριψε την αίτηση της αιτούσας ένωσης εταιρειών. Ακολούθησε η υπογραφή της από 29.12.2022 σύμβασης μεταξύ της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. και της παρεμβαίνουσας εταιρείας « ..... » για την υπηρεσία διαχείρισης και απομάκρυνσης των στερεών καταλοίπων και αποβλήτων πλοίων.

12. Επειδή, οι προσβαλλόμενες πράξεις του Δ.Σ. της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. (..... /28.1.2022 για την ανάθεση σε εξειδικευμένο τεχνικό σύμβουλο του έλεγχου των υποβληθεισών από τους ενδιαφερόμενους αιτήσεων και ..... /23.2.2022 για την αποδοχή της αίτησης της παρεμβαίνουσας εταιρείας και την απόρριψη της αίτησης της αιτούσας ένωσης εταιρειών) εντάσσονται στη διαδικασία σύναψης κατ' ιδίαν συμβάσεων με την Ο.Λ.Ε. Α.Ε. , νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, για την παροχή υπηρεσιών ευκολιών υποδοχής στερεών αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων, οι οποίες, όπως έχει εκτεθεί στη σκέψη 8, δεν αποτελούν δημόσιες συμβάσεις κατά την έννοια του ενωσιακού δικαίου. Η διαδικασία δε αυτή άρχισε με τη δημοσίευση της ανωτέρω Πρόσκλησης Δραστηριοποίησης Παρόχων, με την οποία η Ο.Λ.Ε. Α.Ε. απηύθυνε πρόσκληση προς τους εγγεγραμμένους στο ηλεκτρονικό μητρώο αποβλήτων (ΗΜΑ) παρόχους υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων για υποβολή αιτήσεων (προτάσεων) και έληξε με την κατάρτιση μιας σύμβασης (29.12.2022), όχι επειδή έγινε συγκριτική αξιολόγηση και επιλογή ενός παρόχου, αλλά επειδή διαπιστώθηκε ότι μόνον ένας από τους παρόχους που υπέβαλαν αιτήσεις πληρούσε τις καθοριζόμενες με την ..... (θέμα 21ο)/29.12.2020 απόφαση του Δ.Σ. της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. ελάχιστες τεχνικές απαιτήσεις για τη δέουσα εκτέλεση της υπηρεσίας οι οποίες δεν συνιστούν κριτήρια κατά το άρθρο 41 της Οδηγίας 2014/23 ΕΕ. Επομένως, οι προσβαλλόμενες αποφάσεις, οι οποίες δεν φέρουν τα εξωτερικά γνωρίσματα μονομερών διοικητικών πράξεων, εκδιδόμενες, ειδικότερα, στα πλαίσια της προαναφερόμενης διαδικασίας, εντάσσονται στο χώρο του ιδιωτικού δικαίου. Η ένδικη δε αμφισβήτησή τους δεν δημιουργεί διοικητική διαφορά υπαγόμενη στην ακυρωτική αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας, αλλά ιδιωτική διαφορά, για την επίλυση της οποίας αρμόδια, κατά το Σύνταγμα, είναι τα πολιτικά δικαστήρια. Συνεπώς, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

13. Επειδή, κατόπιν αυτών, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη λόγω έλλειψης δικαιοδοσίας του Συμβουλίου της Επικρατείας και να γίνει δεκτή η ασκηθείσα παρέμβαση...»

1.4.3 Το ΠΕ ΣτΕ 154/2022 (Ε' Τμήμα)

Σύμφωνα με το Πρακτικό Επεξεργασίας 154/2022 του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ) με το οποίο κρίθηκε το σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος για την έγκριση του Αναπτυξιακού Προγράμματος και Μελέτης Διαχείρισης (Master Plan) του λιμένα Πειραιά, στη **σκέψη 18** αναφέρεται: «...18.Ακολούθως, στο Κεφάλαιο 3.2 ελέγχεται η σχέση του σχεδίου με άλλα σχέδια και προγράμματα, όπως, μεταξύ άλλων, με: α) την Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΕΣΠΚΑ): ο εκσυγχρονισμός της λιμενικής υποδομής του ΟΛΠ θα μειώσει την

τρωτότητα του μεγαλύτερου λιμανιού της Χώρας ενώ ορισμένα από τα μέτρα συνιστούν μέτρα προσαρμογής για τη μείωση του κινδύνου (π.χ. συντήρηση λιμενικών υποδομών, συντήρηση λειτουργικών βαθών) σε ανεκτά επίπεδα, β) την Εθνική στρατηγική Λιμένων 2013-2018: το προτεινόμενο Σχέδιο ενισχύει τις ευκαιρίες και τα δυνατά σημεία που προσφέρει το λιμάνι του Πειραιά στην εθνική οικονομία, γ) το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α., Α' 128/3.7.2008): το παρόν σχέδιο είναι συμβατό με τις προβλέψεις του Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α. και ειδικότερα με τις επιμέρους πρόνοιες ως προς τους βασικούς στόχους (άρθρο 2) και τις μεταφορές (άρθρο 6), ενώ στο ίδιο το Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α. τονίζεται η σημασία του λιμανιού του Πειραιά για την ανάπτυξη της Χώρας, δ) τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό (ν. 4546/2018, Α' 101): η συμβατότητα του παρόντος σχεδίου με τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό δεν μπορεί να αξιολογηθεί πλήρως στο παρόν στάδιο, εκτιμάται πάντως ότι τα θαλάσσια χωροταξικά σχέδια, όταν ολοκληρωθούν θα λάβουν υπόψη την ύπαρξη και λειτουργία του λιμανιού, ε) το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ), που εγκρίθηκε, με Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου στις 31.8.2020 (Π.Υ.Σ. 39, Α' 185/2020), για την περίοδο 2020-2030. Περαιτέρω, αναφέρεται ότι το Master Plan είναι συμβατό με τις προβλέψεις του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας (ν. 4277/2014, Α' 156) (βλ. παράγραφο 6.10.1 της ΣΜΠΕ καθώς και Παράρτημα ΙΙΙ). Ακόμα το Master Plan είναι συμβατό με τις προβλέψεις του ΡΣΑ για την Πολιτιστική Ακτή. Σε ό,τι αφορά τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια των παρακείμενων του έργου πολεοδομικών συγκροτημάτων επισημαίνεται ότι, κατά την εκπόνηση των σχεδίων αυτών, έχει ληφθεί υπόψη η λειτουργία του λιμένα Πειραιά και, σε κάθε περίπτωση, ότι είναι συμβατά με την υλοποίηση του υπό μελέτη Master Plan (παρ. 6.10.2 της ΣΜΠΕ). Εξάλλου, γίνεται αναφορά στο Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) Περιφέρειας Αττικής (2η Αναθεώρηση), που εγκρίθηκε με την Κ.Υ.Α. οικ. 61490/5302 (Β' 4175/23.12.2016), στο Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Αττικής (903/21.12.2017 Απόφαση Προέδρου της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων, Β' 4672) και στο Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Υδατικού Διαμερίσματος Αττικής. Ως προς τα Προγράμματα μέτρων για την επίτευξη ή τη διατήρηση της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης στα θαλάσσια ύδατα, σύμφωνα με την παράγραφο 9 του άρθρου 12 του ν. 3983/2011 (Α' 144), σημειώνεται ότι το υπό μελέτη σχέδιο βρίσκεται σε συμμόρφωση με τις σχετικές διατάξεις και ότι ο ΟΛΠ έχει καταρτίσει και εφαρμόζει Σχέδια Αντιμετώπισης Ρύπανσης και Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων.»

1.4.4 Η Απόφαση Ε7/2020 Οριστική Επταμελούς της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (νυν Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ))

«...1. Επειδή, με την υπ' αριθ. ... Διακήρυξη Ανοικτού Διαγωνισμού προκηρύχθηκε ανοιχτή διαγωνιστική διαδικασία με τίτλο: «Παραχώρηση Υπηρεσιών Παραλαβής – Διαχείρισης Αποβλήτων & Καταλοίπων Φορτίου Πλοίων που Καταπλέουν στη Θαλάσσια Περιοχή Αρμοδιότητας ...» προϋπολογισμού 360.000,00 € χωρίς Φ.Π.Α, με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, βάσει της τιμής. Αντικείμενο της σύμβασης είναι η κατ' αποκλειστικότητα εκτέλεση των απαιτούμενων εργασιών για την παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών ευκολιών αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου των πλοίων που προσεγγίζουν τη θαλάσσια περιοχή αρμοδιότητας της ... σύμφωνα με το εγκεκριμένο «Σχέδιο Παραλαβής - Διαχείρισης Αποβλήτων & Καταλοίπων Φορτίου Πλοίων της ...», ή όπως ήθελε στο μέλλον το προαναφερόμενο σχέδιο τροποποιηθεί και εγκριθεί αρμοδίως για χρονικό διάστημα δώδεκα (12) μηνών. Η εν λόγω διακήρυξη ελάβε ΑΔΑΜ ... και δημοσιεύθηκε στο ΚΗΜΔΗΣ στις 24/12/2019 με Α/Α ΕΣΗΔΗΣ Συγκεκριμένα ο ανάδοχος θα αναλάβει την κατ' αποκλειστικότητα εκτέλεση του συνόλου των εργασιών παραλαβής και διαχείρισης των πετρελαιοειδών καταλοίπων και μιγμάτων, αποβλήτων λιπαντικών ελαίων, ακάθαρτου θαλασσέρματος, εκπλυμάτων δεξαμενών φορτίου πετρελαιοφόρων, περιεχομένων υδροσυλλεκτών μηχανοστασίου πλοίων, βαρέων καταλοίπων καυσίμων πετρελαιοειδών μιγμάτων, επιβλαβών υγρών χημικών ουσιών χύμα και συσκευασμένων, λυμάτων, επικίνδυνων υγρών καταλοίπων, στερεών υπολειμμάτων φορτίου και υλικών συσκευασίας, στερεών αποβλήτων και απορριμμάτων καθώς και των επικινδύνων στερεών καταλοίπων των πλοίων που προσεγγίζουν τη θαλάσσια περιοχή αρμοδιότητας του αναθέτοντος φορέα και στη συνέχεια τη μεταφορά και τελική διάθεσή τους, σύμφωνα με τη διεθνή σύμβαση *Marpol 73/78*, την κείμενη νομοθεσία και το εγκεκριμένο σχέδιο παραλαβής- διαχείρισης αποβλήτων πλοίων του αναθέτοντος φορέα.

2. Επειδή, έχει κατατεθεί, πληρωθεί και δεσμευθεί το νόμιμο παράβολο, σύμφωνα με το άρθρο 363 παρ. 1 του Ν. 4412/2016 (ΦΕΚ Α' 147) και άρθρο 5 παρ. 1 του Π.Δ. 39/2017 (ΦΕΚ Α' 64), ποσού 1.800,00 € (ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ...), το ύψος του οποίου αποτελεί το κατά Νόμο καταβλητέο, δυνάμει του προϋπολογισμού της διακήρυξης, και το οποίο έχει εκδοθεί για το φορέα «Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (Α.Ε.Π.Π.), σύμφωνα με το προσκομιζόμενο e-παράβολο αυτόματης δέσμευσης και πληρώθηκε κατά τα προβλεπόμενα, σύμφωνα με την προσκομιζόμενη απόδειξη πληρωμής.

3. Επειδή, έχει γίνει χρήση του τυποποιημένου εντύπου, σύμφωνα με το άρθρο 362 παρ. 2 του Ν. 4412/2016 και το άρθρο 8 παρ. 2 του Π.Δ. 39/2017.

4. Επειδή, ο υπό εξέταση διαγωνισμός υπάγεται στην αρμοδιότητα της Α.Ε.Π.Π., σύμφωνα με τα άρθρα 61, 120, 290, 376 και 379 - όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν - του Ν. 4412/2016.

5. Επειδή, η Προδικαστική Προσφυγή, σύμφωνα με την παρ. 1 (α) του άρθρου 361 του Ν. 4412/2016 και το άρθρο 4 παρ. 1 (α) του Π.Δ. 39/2017, έχει κατατεθεί εμπροθέσμως, δοθέντος ότι η προσβαλλόμενη κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα στις 08.01.2020 και η Προδικαστική Προσφυγή ασκήθηκε στις 17.01.2020, ήτοι εντός της προβλεπόμενης από το Νόμο, με την κατάθεση αυτής ενώπιον της Α.Ε.Π.Π., σύμφωνα με το άρθρο 362 παρ. 1 του Ν.4412/2016, όπως η παρ. 1 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 49 παρ. 3 του Ν.4456/2017 (ΦΕΚ' 24). Συναφώς στις 14/01/2020 έλαβε γνώση της δεύτερης προσβαλλόμενης με αρ. πρωτ. 240/13.1.2020 απόφασης της ... με την οποία απορρίφθηκε η από 10.1.2020 αίτησή της για τη χορήγηση εγγράφου που αναφέρεται στη Διακήρυξη.

6. Επειδή, η προσφεύγουσα κατά την άσκηση της προσφυγής καταρχήν και εν γένει, έχει έννομο συμφέρον, διότι δραστηριοποιείται, μεταξύ άλλων, στην αγορά οικείων με τη διακήρυξη υπηρεσιών με αντικείμενο την εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών προστασίας του περιβάλλοντος. Μεταξύ των υπηρεσιών που παρέχει σύμφωνα με το καταστατικό της περιλαμβάνεται και η παραλαβή και διαχείριση κάθε είδους αποβλήτων, μεταξύ των οποίων και των αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου πλοίων και επικαλείται ότι η προσβαλλόμενη διακήρυξη περιέχει όρους σε σημείο που να καθιστά ουσιωδώς δυσχερή τη συμμετοχή της στο διαγωνισμό (βλ. ΣτΕ ΕΑ ασφ.μ. 415/2014, 124, 189/2015, πρβλ ΣτΕ ΕΑ ασφ.μ. 1258, 1316/2008, 342, 670/2009 κ.ά.) υπό την έννοια της στέρησης –κατά περίπτωση– της δυνατότητας υποβολής ανταγωνιστικής προσφοράς. Ειδικότερα, επικαλείται βλάβη από τις προβαλλόμενες παραβιάσεις της κείμενης εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας εκ μέρους της Διακήρυξης, οι οποίες αφορούν πλημμέλειες που καθορίζουν τις προϋποθέσεις συμμετοχής της στο διαγωνισμό. Η προσφεύγουσα, διατηρεί, καταρχήν, το έννομο συμφέρον της, καθώς κατά το χρόνο εξέτασης της προσφυγής έχει υποβάλλει μεν προσφορά, σε κάθε περίπτωση δε δεν είναι δυνατό να διαγνωστεί αν η προσφορά που έχει υποβάλλει είναι μετ' ή άνευ επιφύλαξης (ΔΕφΑθ 404/2017).

7. Επειδή, κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, η υπό κρίση Προσφυγή, είναι τυπικά παραδεκτή και θα πρέπει να εξεταστεί στην ουσία της.

8. Επειδή, με το υπ' αριθ. πρωτ. 429/27.01.2020 έγγραφό της, η αναθέτουσα αρχή εκφράζει τις απόψεις της επί της εν λόγω Προσφυγής, αιτούμενη την απόρριψη αυτής στο σύνολό της, κατά τα ειδικότερα υποστηριζόμενα σε αυτές. Το εν λόγω έγγραφο κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα

εταιρεία την 27/01/2020 και επ' αυτού κατατέθηκε νομίμως και εμπροθέσμως το από 11/02/2020 συμπληρωματικό υπόμνημά της.

9. Επειδή, στο άρθρο 6 του Ν. 4413/2016 (Α 148), ορίζεται ότι «1. Ο σχεδιασμός της διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης παραχώρησης, συμπεριλαμβανομένης της εκτίμησης της αξίας της, δεν μπορεί να γίνεται με σκοπό την εξαίρεσή της από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος ή την αδικαιολόγητα ευνοϊκή ή δυσμενή μεταχείριση ορισμένων οικονομικών φορέων ή ορισμένων έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών. 2. Οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς επιδιώκουν τη διασφάλιση διαφάνειας στη διαδικασία ανάθεσης και στην εκτέλεση της σύμβασης, τηρώντας παράλληλα το άρθρο 27. 3. Οι διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης των συμβάσεων παραχώρησης του παρόντος νόμου υπόκεινται επίσης στην τήρηση των αρχών της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ίσης μεταχείρισης και μη διάκρισης, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης». Συναφώς στο άρθρο 29 του ως άνω νόμου, ορίζεται ότι «1. Η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας μπορούν να οργανώνουν ελεύθερα τη διαδικασία που οδηγεί στην επιλογή του παραχωρησιούχου με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης προς τις διατάξεις του παρόντος νόμου. 2. Κατά το σχεδιασμό της διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης παραχώρησης τηρούνται οι αρχές που καθορίζονται στο άρθρο 6. Ειδικότερα, κατά τη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης παραχώρησης η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας δεν πρέπει να παρέχει, κατά τρόπο που δημιουργεί διακρίσεις, πληροφορίες που ενδέχεται να ευνοούν ορισμένους υποψηφίους ή προσφέροντες εις βάρος άλλων», στο δε άρθρο 45 του ίδιου νόμου ότι «1. Οι συμβάσεις παραχώρησης ανατίθενται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που συμμορφώνονται προς τις αρχές που ορίζονται στο άρθρο 6 και διασφαλίζουν την αξιολόγηση των προσφορών υπό συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού κατά τρόπον ο οποίος να παρέχει συνολικό οικονομικό πλεονέκτημα για την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα». Εξάλλου, ρητώς ορίζεται στο Ν. 4413/2016 (Άρθρο 29 Γενικές αρχές) ότι: «1. Η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας μπορούν να οργανώνουν ελεύθερα τη διαδικασία που οδηγεί στην επιλογή του παραχωρησιούχου με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης προς τις διατάξεις του παρόντος νόμου «2. Κατά το σχεδιασμό της διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης παραχώρησης τηρούνται οι αρχές που καθορίζονται στο άρθρο 6. Ειδικότερα, κατά τη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης παραχώρησης η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας δεν πρέπει να παρέχει, κατά τρόπο που δημιουργεί διακρίσεις, πληροφορίες που ενδέχεται να ευνοούν ορισμένους υποψηφίους ή προσφέροντες εις βάρος άλλων.» Επίσης, στον ίδιο νόμο (Άρθρο 45 Κριτήρια ανάθεσης) ορίζεται ότι «οι συμβάσεις παραχώρησης ανατίθενται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που συμμορφώνονται προς τις αρχές που ορίζονται στο άρθρο 6 και

διασφαλίζουν την αξιολόγηση των προσφορών υπό συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού κατά τρόπον ο οποίος να παρέχει συνολικό οικονομικό πλεονέκτημα για την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα. Τα κριτήρια ανάθεσης συνδέονται με το αντικείμενο της σύμβασης παραχώρησης και δεν παρέχουν απεριόριστη ελευθερία επιλογής στην αναθέτουσα αρχή ή στον αναθέτοντα φορέα. Μπορούν να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, περιβαλλοντικά ή κοινωνικά κριτήρια ή κριτήρια σχετικά με την καινοτομία. Τα κριτήρια αυτά συνοδεύονται από απαιτήσεις που επιτρέπουν την αποτελεσματική επαλήθευση των πληροφοριών που παρέχονται από τους προσφέροντες».

10. Επειδή, περαιτέρω το άρθρο 60 του Ν. 4413/2016 (΄Α 168) ορίζει ότι «Είδη έννομης προστασίας κατά το στάδιο της ανάθεσης»: «Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση παραχώρησης του νόμου αυτού και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας, δικαιούται να ζητήσει, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις περί παροχής έννομης προστασίας κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης δημοσίων συμβάσεων: α) προσωρινή δικαστική προστασία, β) ακύρωση της «διακήρυξης διαγωνισμού» ή της «πρόσκλησης υποβολής προσφοράς», γ) ακύρωση της απόφασης ανάθεσης, καθώς και κάθε άλλης παράνομης πράξης της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντος φορέα, δ) ακύρωση της συναφθείσας σύμβασης παραχώρησης, ε) επιδίκαση αποζημίωσης και στ) ακύρωση της απόφασης της παραγράφου 3 του άρθρου 42».

11. Επειδή, τέλος στο άρθρο 253 του ως άνω νόμου με τίτλο «Αρχές που διέπουν τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων (άρθρο 36 Οδηγίας 2014/25/ΕΕ), ορίζεται ότι «1. Οι αναθέτοντες φορείς αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, [...] της προστασίας του ανταγωνισμού, [...] και λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων. Ο σχεδιασμός των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων δεν γίνεται με σκοπό [...] τον τεχνητό περιορισμό του ανταγωνισμού. Ο ανταγωνισμός θεωρείται ότι περιορίζεται τεχνητά όταν οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων έχουν σχεδιαστεί με σκοπό την αδικαιολόγητα ευνοϊκή ή δυσμενή μεταχείριση ορισμένων οικονομικών φορέων [...]. Επιπλέον, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 304 του ν. 4412/2016 αναφορικά με τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής προβλέπεται ότι «Οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να θεσπίζουν αντικειμενικούς κανόνες και κριτήρια αποκλεισμού και επιλογής των προσφερόντων ή των υποψηφίων. Οι εν λόγω κανόνες και κριτήρια αναφέρονται στα έγγραφα της σύμβασης». Επιπλέον, στο άρθρο 305 του ιδίου ως άνω νόμου παρέχεται η δυνατότητα στους αναθέτοντες φορείς να κάνουν χρήση των λόγων αποκλεισμού και των κριτηρίων επιλογής που προβλέπονται στο Βιβλίο Ι του νόμου. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι οι αντικειμενικοί κανόνες, οι

λόγοι αποκλεισμού και τα κριτήρια για την επιλογή των οικονομικών φορέων μπορούν να περιλαμβάνουν τους λόγους αποκλεισμού που παρατίθενται στο άρθρο 73 (παρ. 1 του άρθρου 305) και τα κριτήρια επιλογής που παρατίθενται στα άρθρα 75 έως 77 (παρ. 2 του άρθρου 305) με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στα άρθρα αυτά.

12. Επειδή, σε ενωσιακό επίπεδο γίνεται παγίως δεκτό ότι «όσον αφορά την οικονομία και τον σκοπό των οδηγιών για την παροχή έννομης προστασίας, κατά πάγια νομολογία, οι οδηγίες αυτές αποσκοπούν στην προστασία των προσφερόντων έναντι των αυθαιρεσιών της αναθέτουσας αρχής και στην εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων της Ένωσης σχετικά με τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων, ιδίως σε στάδιο κατά το οποίο οι παραβάσεις μπορούν ακόμη να διορθωθούν (βλ. επί παραδείγματι, αποφάσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, *Fastweb* (C-19/13, EU:C:2014:2194, σκέψη 34), της 12ης Μαρτίου 2015, *eVigilo* (C-538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 50), και της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, *Star Storage* κ.λπ. (C-439/14 και C-488/14, EU:C:2016:688, σκέψη 41, όπως αποτυπώνονται στην σκέψη 64 των Προτάσεων του Γενικού Εισαγγελέα MICHAL BOBEK της 21ης Νοεμβρίου 2019, Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-496/18 και C-497/18 *HUNGED Kőzlekedésfejlesztési, Földmérési, Út-és Vasúttervezési Kft., SIXENSE Soldata, Budapesti Kőzlekedési Zrt.* (C-496/18) *Budapesti Kőzlekedési Zrt.* (C-497/18) Κατά *Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottság* [αίτηση του *Fővárosi Törvényszék* (ανώτερου δικαστηρίου Βουδαπέστης, Ουγγαρία) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]).». Επομένως, το έννομο συμφέρον δύναται να θεμελιωθεί και επί τη βάση της ενδεχόμενης βλάβης, εφόσον, παρέχεται επαρκής τεκμηρίωση των λόγων που αποδεικνύουν με ενάργεια τον επικείμενο κίνδυνο.

13. Επειδή, σύμφωνα και με την πάγια νομολογία του ΣτΕ, δεν νοείται ενσωμάτωση των Κανονισμών στην ελληνική έννομη τάξη λόγω της άμεσης ισχύος τους στο εσωτερικό των κρατών μελών, ενώ με τα προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται βάσει εξουσιοδοτικών διατάξεων επιτρέπεται μόνο η λήψη των αναγκαίων συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή των Κανονισμών (ΣτΕ Πρακτικό Επεξεργασίας 89/2007). Ωσαύτως, η έννοια της άμεσης ισχύος θα πρέπει, ωστόσο, να διακρίνεται από αυτή της άμεσης εφαρμογής, καθώς για την εκτέλεση των Κανονισμών ενδέχεται να απαιτούνται συμπληρωματικά εθνικά μέτρα εφαρμογής, κυρίως χάριν εξειδίκευσης ή διευκόλυνσης της εφαρμογής τους (βλ. ΔΕΕ της 26ης Απριλίου 1988, υπόθ. C-74/86 (Επιτροπή/Γερμανία), σκ. 10-12). Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να υιοθετούν τέτοια μέτρα, προκειμένου να εγγυώνται την άμεση και ανεμπόδιστη εφαρμογή των Κανονισμών, ιδιαίτερα όταν αυτά έχουν αποφασιστική σημασία για την ανάπτυξη των αποτελεσμάτων τους.

14. Επειδή, στις 15.2.2017 υιοθετήθηκε ο Κανονισμός 2017/352 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση πλαισίου όσον αφορά την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και κοινών κανόνων για τη χρηματοοικονομική διαφάνεια των λιμένων (L57/1.3.3.2017) (εφ' εξής «Κανονισμός»), με στόχο, όπως αναφέρεται στην παρ. 4 του Προοιμίου αυτού τη «διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά λιμενικών υπηρεσιών». Σύμφωνα με την παρ. 20 του προοιμίου «Κάθε περιορισμός του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να αιτιολογείται με σαφείς και αντικειμενικούς λόγους και να μην δημιουργεί δυσανάλογα εμπόδια στην αγορά», ενώ σύμφωνα με την παρ. 28 ορίζεται ότι «η δυνατότητα επιβολής ελάχιστων απαιτήσεων και περιορισμού του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών που συνεχίζουν να διαθέτουν τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να τα εμποδίζει να εξασφαλίζουν απεριόριστη ελευθερία παροχής υπηρεσιών στους λιμένες τους». Ο Κανονισμός ρητά καταλαμβάνει στο πεδίο εφαρμογής του - ανάμεσα σε άλλες λιμενικές υπηρεσίες - και τη συλλογή των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου (βλ. άρθρο 1 παρ. 2 περ. ε), εφαρμόζεται δε σε όλους τους θαλάσσιους λιμένες του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, όπως αυτοί απαριθμούνται στο παράρτημα II του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1315/2013 (άρθρο 1 παρ. 4). Ο Κανονισμός, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 27 αυτού εφαρμόζεται από τις 24.3.2019. και ρητά ορίζει στο άρθρο 1 παρ. 7 αυτού ότι: «Ο παρών κανονισμός ισχύει με την επιφύλαξη των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2014/23/ΕΕ της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης, την Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ και της οδηγίας 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ». Εξάλλου το άρθρο 6 παρ. 1-3 του Κανονισμού έχει ως εξής: «1. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δύναται να περιορίσει τον αριθμό των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών για δεδομένη λιμενική υπηρεσία για έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους λόγους: α) σπανιότητα ή αποκλειστική χρήση της γης ή της παράκτιας ζώνης υπό την προϋπόθεση ότι ο περιορισμός είναι σύμφωνος με τις αποφάσεις ή τα σχέδια που συμφωνήθηκαν από τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα και, κατά περίπτωση, από κάθε άλλη δημόσια αρχή που είναι αρμόδια σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο β) η απουσία τέτοιου περιορισμού εμποδίζει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας όπως προβλέπονται στο άρθρο 7, μεταξύ άλλων όταν η απουσία αυτή οδηγεί σε υπερβολικά υψηλές δαπάνες σχετικά με την εκπλήρωση τέτοιου είδους υποχρεώσεων για τον διαχειριστικό φορέα του λιμένα, την αρμόδια αρχή ή τους χρήστες του λιμένα γ) η απουσία τέτοιου περιορισμού αντιβαίνει στην ανάγκη να εξασφαλισθούν η ασφάλεια, η προστασία και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα των

λιμενικών υπηρεσιών δ) λόγω των χαρακτηριστικών των λιμενικών υποδομών ή του είδους της κυκλοφορίας στον λιμένα, η δραστηριοποίηση πολυάριθμων παρόχων λιμενικών υπηρεσιών στον λιμένα δεν θα ήταν δυνατή ε) όταν έχει διαπιστωθεί, σύμφωνα με το άρθρο 35 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ, ότι ένας λιμενικός τομέας ή υποτομέας, μαζί με τις λιμενικές του υπηρεσίες, ασκεί εντός κράτους μέλους δραστηριότητα η οποία είναι άμεσα εκτεθειμένη στον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 34 της οδηγίας αυτής. Σε αυτήν την περίπτωση δεν εφαρμόζονται οι παράγραφοι 2 και 3 του παρόντος άρθρου. 2. Με στόχο να δοθεί σε κάθε ενδιαφερόμενο μέρος η ευκαιρία να διατυπώσει παρατηρήσεις εντός εύλογης προθεσμίας, ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει κάθε πρόταση για περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών σύμφωνα με την παράγραφο 1, μαζί με την αιτιολόγησή της, τουλάχιστον τρεις μήνες πριν από την έκδοση της απόφασης για τον περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών. 3. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή δημοσιεύει την εκδοθείσα απόφαση για τον περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών». Από την ανάγνωση του περιεχόμενου τως άνω Κανονισμού προκύπτει σαφώς ότι το εν λόγω ενωσιακό νομοθετικό κείμενο δεν επιβάλλει κάποιο ειδικό, συγκεκριμένο και ενιαίο μοντέλο, το οποίο να διέπει τη διαχείριση αποβλήτων πλοίων και κατάλοιπων φορτίου το οποίο και οι λιμένες να οφείλουν να ακολουθήσουν. Εισάγει δε ευελιξία στην επιλογή των μοντέλων διαχείρισης των λιμένων, επιλογή στην οποία καλείται να προβεί ο ίδιος ο φορέας διαχείρισης λιμένων ή η αρμόδια αρχή. Ως δε αρμόδια αρχή νοείται κατά την παρ. 3 του άρθρου 2 του Κανονισμού, όχι ο εθνικός νομοθέτης, αλλά «κάθε δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας ο οποίος, για λογαριασμό αρχής σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, δικαιούται να ασκήσει, δυνάμει του εθνικού δικαίου ή των εθνικών πράξεων, δραστηριότητες συνδεδεμένες με την οργάνωση και τη διοίκηση των λιμενικών δραστηριοτήτων, σε συνδυασμό ή αντί του φορέα διαχείρισης του λιμένα», όπως, για παράδειγμα, είναι στην Ελλάδα η Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων (Ρ.Α.Λ.). Συνεπώς, προκύπτει με σαφήνεια ότι ο προδιαληφθείς Κανονισμός θέτει προϋποθέσεις, οι οποίες δημιουργούν το νομικό και χρηματοοικονομικό πλαίσιο της άσκησης του εν λόγω δικαιώματος επιλογής από το φορέα διαχείρισης.

14.(sic) Επειδή, στη συνέχεια στην παράγραφο 9, του άρθρου 105 του νόμου 4504/2017 (Α 184), το οποίο διέπει την εν θέματι διαγωνιστική διαδικασία αναφέρονται οι κατηγορίες των αποβλήτων πλοίων και εξειδικεύονται σε υγρά απόβλητα πλοίων και κατάλοιπα φορτίου (παρ. 9α) και σε στερεά απόβλητα πλοίων και κατάλοιπα φορτίου (παρ. 9β). Πιο συγκεκριμένα με τις παραγράφους 1-3, 9, 10, 10 Α και 11 του παραπάνω άρθρου 105 του Ν. 4504/2017 ρυθμίζεται η ειδική διαδικασία ανάθεσης των λιμενικών υπηρεσιών από τους φορείς διαχείρισης λιμένων και κατά λέξη αναφέρονται τα εξής: «1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, η παραλαβή και η διαχείριση των

αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου που προέρχονται από τα πλοία, επιτρέπεται αποκλειστικά σε φυσικά και νομικά πρόσωπα εγγεγραμμένα στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων (Η.Μ.Α.) του άρθρου 2 της 4394/4026/2016 (Β 2992) κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται στο σύνολο των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων διαχείρισης λιμένων του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, όπως απαριθμούνται στο Παράρτημα II του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1315/2013, (εφεξής «δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων»), με την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων των Συμβάσεων Παραχώρησης, όπως αυτές ορίζονται στην περίπτωση β της παρ. 5 του άρθρου 132 του ν. 4389/2016 (Α 94). 2..... 3. Οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 δημοσιεύουν, ανά πενταετία, προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος, χωριστά για καθεμία από τις κατηγορίες αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου της παραγράφου 9, με αντικείμενο την κατάρτιση καταλόγου πολλαπλών παρόχων για καθεμία από τις κατηγορίες αυτές, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, οι προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος του προηγούμενου εδαφίου δημοσιεύονται το αργότερο εντός εκατόν ογδόντα (180) ημερών από την έναρξη ισχύος του ή τη λήξη των υφιστάμενων συμβάσεων...Εντός εξήντα (60) ημερών από τη δημοσίευση της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος της παραγράφου 3, οι ενδιαφερόμενοι υποβάλλουν αίτηση δραστηριοποίησης στην οποία επισυνάπτουν αντίστοιχα μία ή περισσότερες από τις παρακάτω αναλυτικά αναφερόμενες δηλώσεις: α) δήλωση παραλαβής και διαχείρισης υγρών αποβλήτων πλοίων και κατάλοιπων φορτίου, σύμφωνα με τα αντίστοιχα Παραρτήματα Δ.Σ. Μαρολ 73/78, .., β) δήλωση παραλαβής και διαχείρισης στερεών αποβλήτων πλοίων και κατάλοιπων φορτίου, σύμφωνα με τα αντίστοιχα Παραρτήματα της Δ.Σ. Μαρολ 73/78,.....Εντός εξήντα (60) ημερών από τη λήξη της προθεσμίας της παραγράφου 9, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1, συνάπτουν συμβάσεις για την παραλαβή και διαχείριση των αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου, που προέρχονται από τα πλοία που καταπλέουν στην περιοχή αρμοδιότητάς τους, με κάθε ένα από τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που πληρούν τις ορισθείσες ανωτέρω προϋποθέσεις (διαπιστευμένοι πάροχοι) και για κάθε μία από τις κατηγορίες αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου της παραγράφου 9 χωριστά. Μετά την υπογραφή των συμβάσεων του προηγούμενου εδαφίου, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 αναρτούν στην ιστοσελίδα τους και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής κατάλογο διαπιστευμένων παρόχων για κάθε μία από τις κατηγορίες της παραγράφου 9...Α. Ειδικά, για τα επικίνδυνα απόβλητα, κατά την έννοια του άρθρου 3 της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ, όπως ενσωματώθηκε με το άρθρο 11 του ν. 4042/2012 (Α 24), οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης των λιμένων της παραγράφου 1 δημοσιεύουν, ανά πενταετία, πρόσκληση εκδήλωσης

ενδιαφέροντος με σκοπό την ανάδειξη ενός αναδόχου παραλαβής και διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων για κάθε ένα από τα αντίστοιχα Παραρτήματα της Δ.Σ. Μαγροί 73/78.

Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, οι προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος του προηγούμενου εδαφίου δημοσιεύονται το αργότερο εντός εκατόν ογδόντα (180) ημερών από την έναρξη ισχύος του ή από τη λήξη των υφιστάμενων συμβάσεων. Οι παράγραφοι 4 έως 7 ισχύουν και για τις προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος της παρούσας παραγράφου, εξαιρουμένης της περίπτωσης στ της παραγράφου 7. Οι προαναφερόμενες προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος περιέχουν τα στοιχεία της παραγράφου 8 για τα επικίνδυνα απόβλητα για κάθε ένα από τα Παραρτήματα της Δ.Σ. Μαγροί 73/78. Εντός εξήντα (60) ημερών από τη δημοσίευση της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος της παρούσας παραγράφου, οι ενδιαφερόμενοι υποβάλλουν προσφορά, στην οποία επισυνάπτουν υποχρεωτικά δήλωση παραλαβής και διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου για το Παράρτημα της Δ.Σ. Μαγροί 73/78, που αποτελεί αντικείμενο της αντίστοιχης πρόσκλησης, συνοδευόμενη από αναφορά εγγραφής στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων (Η.Μ.Α.), για τους αντίστοιχους κωδικούς του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων (Ε.Κ.Α.), με την επιφύλαξη τυχόν ειδικότερων διατάξεων. Η διαδικασία ανάδειξης αναδόχων και υπογραφής των αντίστοιχων συμβάσεων ολοκληρώνεται κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων υποχρεωτικά εντός εξήντα (60) ημερών από τη λήξη της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου, οπότε οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1, συνάπτουν συμβάσεις για την παραλαβή και διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων της παρούσας παραγράφου χωριστά με τον κάθε έναν από τους αναδόχους και για κάθε ένα από τα προαναφερόμενα Παραρτήματα Δ.Σ. Μαγροί 73/78. Στην περίπτωση που γίνουν αποδεκτές προσφορές για το σύνολο των προαναφερόμενων Παραρτημάτων, οι ανάδοχοι της παρούσας παραγράφου δεν μπορεί να είναι λιγότεροι από δυο (2). Μετά την υπογραφή των ανωτέρω συμβάσεων, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 αναρτούν στην ιστοσελίδα τους και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής κατάλογο διαπιστευμένων παρόχων παραλαβής και διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων». 11. Οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 δύναται να επιβάλουν περιορισμούς στον αριθμό των υποψήφιων αναδόχων κάθε μίας από τις κατηγορίες αποβλήτων της παραγράφου 9 για έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους λόγους: α) σπανιότητα ή αποκλειστική χρήση της γης ή της παράκτιας ζώνης υπό την προϋπόθεση ότι ο περιορισμός είναι σύμφωνος με το εκάστοτε ισχύον σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και την αντίστοιχη σύμβαση παραχώρησης, β) η απουσία τέτοιου περιορισμού εμποδίζει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, γ) η απουσία τέτοιου περιορισμού

αντιβαίνει στην ανάγκη να εξασφαλισθούν η ασφάλεια, η προστασία και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα των λιμενικών υπηρεσιών, δ) λόγω των χαρακτηριστικών των λιμενικών υποδομών ή του είδους της κυκλοφορίας στο λιμένα, η δραστηριοποίηση πολυάριθμων παρόχων στο λιμένα δεν θα ήταν δυνατή, ε) όταν έχει διαπιστωθεί, σύμφωνα με το άρθρο 35 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ, ότι ένας λιμενικός τομέας ή υποτομέας, μαζί με τις λιμενικές του υπηρεσίες, ασκεί δραστηριότητα η οποία είναι άμεσα εκτεθειμένη στον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 34 της Οδηγίας αυτής. Σε αυτήν την περίπτωση δεν εφαρμόζονται οι παράγραφοι 12, 13 και 14 του παρόντος άρθρου. Για τους περιορισμούς της παρούσας παραγράφου, ισχύουν τα οριζόμενα στην παράγραφο 7, περιπτώσεις α έως ε». Στη συνέχεια και στις παραγράφους 12-14 ορίζεται ότι: «12. Με στόχο να δοθεί σε κάθε ενδιαφερόμενο μέρος η ευκαιρία να διατυπώσει παρατηρήσεις εντός εύλογης προθεσμίας, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 αναρτούν στην ιστοσελίδα τους και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής κάθε πρόταση για περιορισμό του αριθμού των παρόχων, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, μαζί με την αιτιολόγησή της, τουλάχιστον τρεις (3) μήνες πριν από την έκδοση της απόφασης για τον περιορισμό αυτόν. Οι αποφάσεις των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 για περιορισμό του αριθμού των παρόχων, δημοσιεύονται υποχρεωτικά στις ιστοσελίδες των φορέων και του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Όταν δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας διαχείρισης λιμένα της παραγράφου 1 αποφασίζει να περιορίσει τον αριθμό των παρόχων, σύμφωνα με τις παραγράφους 11 έως 13, ακολουθείται η διαδικασία επιλογής υποψήφιων αναδόχων των παραγράφων 3 έως 10 και ο αριθμός των παρόχων για καθεμία από τις κατηγορίες αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου της παραγράφου 9 δεν μπορεί να είναι μικρότερος από δύο (2)». Τέλος στην παρ. 18 ορίζεται ότι «Με την επιφύλαξη των οριζομένων στην παράγραφο 10Α, σε περίπτωση μη εκδήλωσης ενδιαφέροντος για ένα ή περισσότερα Παραρτήματα της Σύμβασης Μαγροί 73/78, η επιλογή αναδόχου παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων, όπως αυτός ορίζεται στην περίπτωση ι της παρ. 1 του άρθρου 2 της 8111.1/41/2009 κοινής υπουργικής απόφασης, γίνεται για τους δημόσιους φορείς διαχείρισης λιμένα, σύμφωνα με το ν. 4412/2016 (Α 147). Με την επιφύλαξη των οριζομένων στην παράγραφο 10Α, η μη εκδήλωση ενδιαφέροντος για ένα ή περισσότερα Παραρτήματα της Σύμβασης Μαγροί 73/78 αποτελεί νόμιμο λόγο σύναψης σύμβασης με μοναδικό πάροχο από ιδιωτικούς φορείς διαχείρισης λιμένων, σύμφωνα με όσα, κατά περίπτωση, ορίζονται στην αντίστοιχη σύμβαση παραχώρησης».

15. Επειδή, στο άρθρο 1.3. παράγραφος 4, (σελ. 5) της Διακήρυξης ρητά αναφέρεται ότι: «Τίθεται στη διακριτική ευχέρεια του Αναθέτοντα Φορέα να προβεί στην καταγγελία της σύμβασης, δίχως να υποχρεούται σε οποιαδήποτε αποζημίωση προς την Ανάδοχο, στην περίπτωση που δημοσιευτούν τα

πρότυπα τεύχη Πρόσκλησης Ενδιαφέροντος που προαπαιτούνται της εφαρμογής του άρθρου 105 Ν. 4504/2017 και κατόπιν της από μέρους του διαμόρφωσής του, θέσεως σε διαβούλευση και ολοκλήρωσης της διαδικασίας που προβλέπεται για την τελική αδειοδότηση των παρόχων». Περαιτέρω στην προσβαλλόμενη διακήρυξη ρητά αναφέρεται ο Ν. 4504/2017 ως διέπων τη διαγωνιστική διαδικασία νόμος (βλ. σελ. 6 παρ. 1.4 «θεσμικό πλαίσιο»), ενώ γίνεται επίσης ρητή μνεία στις αποφάσεις 117-121/2019 της Ρυθμιστικής Αρχής Λιμένων (εφεξής ΡΑΛ) που έχει κατά την παράγραφο 28 του άρθρου 105 του Ν. 4504/2017 την υποχρέωση σύνταξης των προτύπων προσκλήσεων, στις δε παραπάνω αποφάσεις της ΡΑΛ, κατ' εφαρμογή του άρθρου 105 του Ν. 4504/2017, ρητά προβλέπονται χωριστές διαδικασίες για υγρά και στερεά μη επικίνδυνα απόβλητα. Ως εκ τούτου το κανονιστικό κείμενο της διακήρυξης συναρμόζει απαρέγκλιτα την εφαρμογή των διατάξεων του παραπάνω άρθρου του ν. 4504/2017 με την δημοσίευση πρότυπων τευχών Πρόσκλησης Ενδιαφέροντος. Πιο συγκεκριμένα με το άρθρο 105 παρ. 28 του Ν. 4504/2017, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 48 Ν.4597/2019 (ΦΕΚ Α 35/28.2.2019) και ισχύει σήμερα, ορίζεται κατά λέξη ότι: «28. Εντός τριών (3) μηνών από τη θέση σε ισχύ του παρόντος άρθρου, η Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων εκδίδει τις πρότυπες προσκλήσεις των παραγράφων 8 και 10Α κάθε έγγραφο αναγκαίο για τη διαδικασία επιλογής αναδόχων, σύμφωνα με την παράγραφο 27 και σχέδια συμβάσεων μετά από διαβούλευση με τους κατά περίπτωση αρμόδιους δημόσιους φορείς, η χρήση των οποίων καθίσταται υποχρεωτική για το σύνολο των δημόσιων φορέων διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 του παρόντος, οι οποίοι, σε κάθε περίπτωση, δύνανται να εξειδικεύουν το περιεχόμενό τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο». Σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1-3 του άρθρου 105 του Ν. 4504/2017 όλες οι ρυθμίσεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται άμεσα και μάλιστα σύμφωνα με την παράγραφο 3 εδ. β του άρθρου αυτού ορίζεται ότι: «Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, οι προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος του προηγούμενου εδαφίου δημοσιεύονται το αργότερο εντός εκατόν ογδόντα (180) ημερών από την έναρξη ισχύος του ή τη λήξη των υφιστάμενων συμβάσεων».

16. Επειδή, το άρθρο 8 της ΥΑ 811//2009 (ΦΕΚ Β 412 2009) ορίζει ότι «1. Οι φορείς διαχείρισης λιμένων μεριμνούν ώστε το κόστος των λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής αποβλήτων που παράγονται στα πλοία, συμπεριλαμβανομένης της επεξεργασίας και της τελικής διάθεσης των αποβλήτων, να καλύπτεται με την είσπραξη τέλους από τα πλοία. 2. Το τέλος αυτό για τους λιμένες των οποίων οι φορείς διαχείρισης υπάγονται στις ρυθμίσεις του Κεφαλαίου Α του ν. 3429/2005 "Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί" (Α` 314) εγκρίνεται από τη Διυπουργική Επιτροπή Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών κατόπιν γνωμοδότησης της Γενικής Γραμματείας Λιμένων και Λιμενικής Πολιτικής του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής. Τα

τέλη των υπολοίπων λιμένων εγκρίνονται από τη Γενική Γραμματεία Λιμένων και Λιμενικής Πολιτικής του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής. 3. Τα συστήματα κάλυψης του κόστους χρήσης των λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής πρέπει να μην παρέχουν κίνητρο στα πλοία να απορρίπτουν τα παραπάνω απόβλητα στη θάλασσα. Για το σκοπό αυτό, εφαρμόζονται οι ακόλουθες αρχές στα πλοία, πλην των αλιευτικών σκαφών και των σκαφών αναψυχής με άδεια μεταφοράς 12 επιβατών το πολύ: α. όλα τα πλοία που καταπλέουν σε ελληνικό λιμένα συνεισφέρουν σημαντικά στο κόστος που αναφέρεται στην παράγραφο 1, ανεξαρτήτως του εάν χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις ή όχι. Στις σχετικές ρυθμίσεις είναι δυνατόν να συγκαταλέγεται η ενσωμάτωση του τέλους στα λιμενικά τέλη ή η επιβολή ιδιαίτερου σταθερού τέλους των παραπάνω αποβλήτων. Τα τέλη μπορούν να διαφοροποιούνται σε συνάρτηση, μεταξύ άλλων, με την κατηγορία, τον τύπο και το μέγεθος του πλοίου, β. το μέρος του κόστους που δεν καλύπτεται, ενδεχομένως, από το τέλος που αναφέρεται στο εδάφιο (α), καλύπτεται με βάση τους τύπους και τις ποσότητες των αποβλήτων που παράγονται στα πλοία και που παραδίδονται πραγματικά, γ. επιτρέπεται η μείωση των τελών, εάν η περιβαλλοντική διαχείριση του πλοίου, ο σχεδιασμός, ο εξοπλισμός και η λειτουργία του είναι τέτοια ώστε ο πλοίαρχος να μπορεί να αποδείξει στους αρμόδιους φορείς διαχείρισης λιμένων ότι το πλοίο παράγει μειωμένες ποσότητες αποβλήτων. 4. Τα αλιευτικά σκάφη και τα σκάφη αναψυχής με άδεια μεταφοράς 12 επιβατών το πολύ υποχρεούνται στην παράδοση των αποβλήτων που παράγονται στα πλοία αυτά και στην καταβολή αναλόγου τέλους. 5. Τα επιβαλλόμενα τέλη θα πρέπει να είναι δίκαια, να καθορίζονται με διαφάνεια, να μην εισάγουν διακρίσεις, και να αντιστοιχούν στο κόστος των εγκαταστάσεων και υπηρεσιών που προσφέρονται και, κατά περίπτωση, χρησιμοποιούνται. Το ύψος των τελών και η βάση υπολογισμού τους θα πρέπει να διευκρινίζονται στους χρήστες των λιμένων, από τους φορείς διαχείρισης, όταν ζητούνται. 6. Τα τέλη καταβάλλονται στο φορέα διαχείρισης του κάθε λιμένα με μέριμνα του πλοιάρχου ή του νομίμου εκπροσώπου του πλοίου. Σε περίπτωση οφειλής ή καθυστέρησης απόδοσης των τελών στους φορείς διαχείρισης των λιμένων εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ.10 του άρθρου 20 του ν. 3622/2007». Η εν λόγω απόφαση αντικαθιστά την ΚΥΑ 3418/07/2002/2002 'Μέτρα και όροι για τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων που παράγονται στα πλοία και καταλοίπων φορτίου' και εναρμονίζει στο εθνικό δίκαιο τα όσα αναφέρονται στην κοινοτική οδηγία 2007/71/ΕΚ περί τροποποίησης του Παραρτήματος II της υπ' αριθμ. 2000/59/ΕΚ οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου. Σύμφωνα με την ανωτέρω ΚΥΑ, οι Φορείς Διαχείρισης των λιμένων οφείλουν να διαθέτουν «Σχέδιο Παραλαβής & Διαχείρισης Αποβλήτων» στο οποίο περιγράφονται υποχρεωτικά όλες οι φάσεις παραλαβής, συλλογής, μεταφοράς, προσωρινής αποθήκευσης, πιθανής επεξεργασίας και οριστικής νόμιμης διάθεσης των παραγόμενων αποβλήτων στα λιμάνια, με την τήρηση, φυσικά, της σχετικής

τελωνειακής διαδικασίας, όπως αυτή ορίζεται από τις τελωνειακές διατάξεις. Για τα λιμάνια που έχουν περιορισμένη κίνηση, η ΚΥΑ δίνει την δυνατότητα, μετά από συμφωνία των αρμοδίων φορέων διαχείρισης λιμένων, να καταρτίζονται – συμπληρώνονται Σχέδια Παραλαβής & Διαχείρισης Αποβλήτων σε περιφερειακό επίπεδο για περισσότερους από ενός λιμένες, με την ανάλογη συμμετοχή του κάθε λιμένα υπό την προϋπόθεση ότι προσδιορίζεται για κάθε επιμέρους λιμένα ποιές εγκαταστάσεις παραλαβής είναι απαραίτητες και ποιές είναι διαθέσιμες. Οι Φορείς Διαχείρισης των λιμένων έχουν την δυνατότητα να αναθέτουν σε αδειοδοτημένους αναδόχους συλλογής και μεταφοράς αποβλήτων την υλοποίηση των σχετικών Σχεδίων. Η ανάθεση γίνεται μετά από ανοικτή διαγωνιστική διαδικασία και την υπογραφή σχετικής σύμβασης με τον πλειοδότη. Η σχετική σύμβαση περιλαμβάνει και το προτεινόμενο τέλος και σύστημα τιμολόγησης της παρερχομένης υπηρεσίας. Σε κάθε περίπτωση, τα καταρτιζόμενα Σχέδια Παραλαβής & Διαχείρισης Αποβλήτων εγκρίνονται από την Γενική Γραμματεία Λιμένων & Λιμενικής Πολιτικής μετά από θετική γνωμοδότηση της αρμοδίας υπηρεσίας της οικείας Περιφέρειας και έχουν ζετή ισχύ. Τέλος, τα ισχύοντα τέλη παραλαβής - διαχείρισης αποβλήτων πλοίων του αναθέτοντος φορέα έχουν εγκριθεί με τις ΚΥΑ 52283/ΕΓΔΕΛΠ/2706/29-11-2007 (ΦΕΚ 2341 Β/11-12-2007) και 3113.11/31087/2016/11-04-2016 (ΦΕΚ 1111 Β/19-04-2016).

17. Επειδή, ο αναθέτων φορέας ανήρτησε στις 15.1.2020 στο διαδικτυακό τόπο του διαγωνισμού (ΕΣΗΔΗΣ) το με αρ. πρωτ. 279/14.1.2020 έγγραφό του, σύμφωνα με το οποίο ρητά διευκρινίζει και συμπληρώνει το κείμενο της διακήρυξης ότι: «...οι υποβαλλόμενες προσφορές πρέπει να αφορούν στο σύνολο των παραδιδόμενων από τα καταπλέοντα σκάφη, αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου (υγρά και στερεά απόβλητα). Τα ισχύοντα τέλη παραλαβής - διαχείρισης αποβλήτων πλοίων της ... που έχουν εγκριθεί με τις ΚΥΑ 52283/ΕΓΔΕΛΠ/2706/29-11-2007 (ΦΕΚ 2341 Β'/11-12-2007) και 3113.11/31087/2016/11-04-2016 (ΦΕΚ 1111 Β/19-04-2016), προβλέπουν πάγιο (ανταποδοτικό) τέλος, που εμπεριέχει την παράδοση (συγκεκριμένης ποσότητας τόσο υγρών όσο και στερεών αποβλήτων σε προσδιορισμένους χρόνους εξυπηρέτησης. Συνακόλουθα, το ποσό του πάγιου τέλους δεν μπορεί να επιμεριστεί ανάλογα με τη φύση των αποβλήτων».

18. Επειδή, οι κανονιστικές πράξεις δεν έχουν ανάγκη αιτιολογίας (βλ. ΣτΕ 1463/2015, 2929/2016), εκτός εάν η αιτιολόγηση απαιτείται ρητά από το νόμο ή αυτό προκύπτει σαφώς (ΣτΕ 3915/1988, 2465/1993, 2230/2000), όπως στην περίπτωση που η έκδοση της πράξης επιτρέπεται ή επιβάλλεται όταν συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις που καθορίζει η εξουσιοδοτική διάταξη (Επαμεινώνδας Π. Σπηλιωτόπουλος, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Τόμος Ι, 15η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2017, σελ .158).

19. Επειδή, ετέρωθεν και στην περίπτωση αυτή, οι τεχνικές προδιαγραφές ελέγχονται από την άποψη της τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης και της απαγόρευσης των διακρίσεων, καθώς και της αρχής της αναλογικότητας (βλ. ΣτΕ 189/2015, ΕΑ ΣτΕ 124/2015, 9/2015, 354/2014 κ.ά.), σε κάθε δε περίπτωση θα πρέπει να εξασφαλίζουν ισότιμη πρόσβαση των οικονομικών φορέων στη διαδικασία σύναψης της σύμβασης και να μην εισάγουν αδικαιολόγητα εμπόδια στην ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού, υπό την έννοια ότι οφείλουν να αποφεύγουν διατάξεις που οδηγούν σε τεχνητό περιορισμό του ανταγωνισμού μέσω απαιτήσεων που ευνοούν συγκεκριμένο οικονομικό φορέα, μέσω της ενσωμάτωσης σε αυτή χαρακτηριστικών που διακρίνουν συνήθως τα προϊόντα/υπηρεσίες του τελευταίου, ούτε να συνεπάγονται αδικαιολόγητους φραγμούς στην ελεύθερη ανάπτυξη του ανταγωνισμού (βλ. ΕλΣυν 2402/2010). Κατ' αναλογία, η θέσπιση τέτοιων όρων τεχνικής ικανότητας, ενόψει των περιορισμών που συνεπάγονται, πρέπει να δικαιολογείται από τη φύση, την ποσότητα, το μέγεθος, τη σπουδαιότητα, την πολυπλοκότητα και τις εξειδικευμένες απαιτήσεις της προς ανάθεση σύμβασης, ώστε να μην παραβιάζει τη γενική αρχή της αναλογικότητας που ορίζει κατά το κοινοτικό δίκαιο, ότι οι όροι αυτής δεν πρέπει να βαίνουν πέραν του μέτρου που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου (βλ. ΕλΣυν 2590/2016, ΔΕΕ C-213/07, Μηχανική Α.Ε. σκ. 44-48 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία, C-234/03 CONTSE). Ως εκ τούτου, τα κριτήρια και τα μέσα απόδειξης της ελάχιστης απαιτούμενης τεχνικής ικανότητας των υποψηφίων που επιλέγονται από τις αναθέτουσες αρχές πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να σχετίζονται με την ορθή και αποτελεσματική εκτέλεση της σύμβασης και να μην άγουν σε υπέρμετρο περιορισμό του δικαιώματος πρόσβασης στο διαγωνισμό, ώστε να διασφαλίζεται η ανάπτυξη ανταγωνισμού και η επιλογή της βέλτιστης προσφοράς (ΕλΣυν Τμ. Μείζονος–Επταμελούς Σύνθεσης, 3372/2011, 3065/2014, VI Τμ. 2484/2012, 558/2014, 3392/2015, 1759, 3329/2015). Εν προκειμένω, οι τιθέμενες απαιτήσεις αφορώσες στον υπό ευρεία έννοια τρόπο παροχής των υπό ανάθεση υπηρεσιών, προσιδιάζει σε τεχνική προδιαγραφή κατά την έννοια της κείμενης νομοθεσίας και νομολογίας.

20. Επειδή, συνεπώς, η αναθέτουσα αρχή εν προκειμένω έχει την ευχέρεια να καθορίσει τις προϋποθέσεις συμμετοχής, σύμφωνα με το ενωσιακό και εθνικό δίκαιο, του διαγωνισμού με δύο βασικούς περιορισμούς: (α) να μην περιορίζεται ο ελεύθερος και ανόθευτος ανταγωνισμός και η ευρεία συμμετοχή σε διαγωνιστικές διαδικασίες μέσω της επιβολής προδιαγραφών που συρρικνώνουν την ελεύθερη αγορά και (β) να τίθενται κατά τέτοιο τρόπο στο κείμενο της διακήρυξης, ώστε να είναι αρκετά ακριβείς και να μην καταλείπεται οιαδήποτε αμφιβολία στους προσφέροντες ως προς την κατανόηση και τον προσδιορισμό του αντικειμένου και των απαιτήσεων της διακήρυξης. Επιπρόσθετα, κάθε αναθέτουσα αρχή στις περιπτώσεις αυτές πρέπει να λαμβάνει υπόψη το κριτήριο της αναλογικότητας υπό την έννοια ότι τυχόν περιοριστικά μέτρα που τίθενται με

τους όρους της διακήρυξης μπορούν να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με το ενωσιακό δίκαιο μόνον εάν μπορεί να αποδειχθεί ότι: (α) έχουν οριστεί για την εξυπηρέτηση θεμιτού σκοπού δημόσιας τάξης που έχει τεθεί προς το γενικό συμφέρον, (β) εφαρμόζονται κατά τρόπο που δεν δημιουργεί διακρίσεις, (γ) είναι κατάλληλα για την επίτευξη αυτού του επιδιωκόμενου σκοπού και (δ) δεν είναι δεσμευτικά πέραν του βαθμού που είναι αναγκαίος για την επίτευξη του σκοπού (βλ. ΔΕΚ απόφαση της 3η Φεβρουαρίου 1993 *Vereniging Veronica Omroep Organisatie κατά Commissariaat voor de Media*, C-148/91, σκ. 9, *Dieter Kraus κατά Land Baden-Wurttemberg*, C-19/92, σκ. 32). Με άλλα λόγια η αναθέτουσα αρχή είναι εκείνη που καθορίζει το ελάχιστο επίπεδο τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας των υποψηφίων οικονομικών φορέων, το οποίο, όμως και πρέπει να συνδέεται και να τελεί σε αναλογία προς το αντικείμενο της σύμβασης και να δικαιολογείται από τη φύση και το σκοπό του συγκεκριμένου έργου, ήτοι δύναται η αναθέτουσα αρχή να ζητά ένα ή περισσότερα δικαιολογητικά ανάλογα με τις απαιτήσεις της κατά περίπτωση σύμβασης, τις δυνατότητες της συγκεκριμένης αγοράς στην οποία απευθύνεται και την ανάγκη εξασφάλισης συνθηκών πραγματικού ανταγωνισμού.

21. Επειδή, ο προσδιορισμός των ακραίων ορίων της διακριτικής ευχέρειας καθορίζεται: α) από το λογικό, κατά την κοινή πείρα και αντίληψη, περιεχόμενο της αόριστης αξιολογικής έννοιας σε συνδυασμό με την ουσιαστική εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών της συγκεκριμένης περίπτωσης σε συνδυασμό προς τον επιδιωκόμενο από τον κανόνα αυτό σκοπό δημοσίου συμφέροντος, β) από την ισότητα κατά την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας, δηλαδή την ίση κρίση ομοειδών νομικών και πραγματικών καταστάσεων γ) από την αρχή της χρηστής διοίκησης και δ) από την αρχή της αναλογικότητας ή της αναλογίας, σύμφωνα με την οποία το επαχθές μέτρο που επιβάλλεται στο διοικούμενο με τη διοικητική πράξη πρέπει να είναι αναγκαίο, πρόσφορο και ανάλογο προς το εξυπηρετούμενο δημόσιο συμφέρον ή ιδιωτικό προστατευόμενο συμφέρον στο πλαίσιο του σκοπού που επιδιώκει ο νόμος (βλ. Ε. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟ, *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*, Τόμ. 2, 13η έκδ., 2010, *ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ*, αριθμ. 514). Συνεκδοχικά, ως διδάγματα της κοινής πείρας θεωρούνται γενικές αρχές που συνάγονται επαγωγικά από την καθημερινή παρατήρηση της εμπειρικής πραγματικότητας, τη συμμετοχή στις συναλλαγές και τις γενικές τεχνικές ή επιστημονικές γνώσεις, οι οποίες έχουν γίνει κοινό κτήμα και χρησιμοποιούνται από το δικαστήριο για την εξειδίκευση των αορίστων νομικών εννοιών και για έμμεση απόδειξη κρίσιμων γεγονότων, ή την εκτίμηση της αποδεικτικής αξίας των αποδεικτικών μέσων, που προσκομίσθηκαν (ΟΛΑΠ 8/2005, ΣτΕ 414/2006, ΔΕφ Θεσ. 2632/2015).

22. Επειδή, κατά τα παγίως γενόμενα δεκτά από τη νομολογία, η Διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει το διαγωνισμό και δεσμεύει τόσο την αναθέτουσα αρχή,

η οποία διενεργεί αυτόν (ΕΣ Πράξεις VI Τμήματος 78/2007,19/2005,31/2003), όσο και τους διαγωνιζόμενους. Η δε παράβαση των διατάξεων (όρων) αυτής, οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού και των κατακυρωτικών αυτού πράξεων (ΟΛΣΤΕ 2137/1993). Κατά συνέπεια, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης, είτε κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, είτε κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία (ΕΣ Πράξη VI Τμήματος 78/2007).

23. Επειδή, η απάντηση της αναθέτουσας αρχής επί αιτήματος παροχής διευκρινίσεων για σαφή όρο της διακήρυξης, στην οποία απλώς επαναλαμβάνονται οι ρυθμίσεις της διακήρυξης, ουδεμία μεταβολή επιφέρει στο νομικό κόσμο και δεν υπόκειται ως πράξη μη εκτελεστή σε προδικαστική προσφυγή (ΕΑ ΣτΕ 426/2011) αλλά συνιστά επιβεβαιωτική πράξη στην οποία το θεσμικό όργανο εμμένει στην προηγούμενη ρύθμισή του που επαναλαμβάνεται στη νέα πράξη (βλ. ΑΕΠΠ υπ' αριθμ. 5/2018). Περαιτέρω, μόνον όταν με τις διευκρινίσεις αίρονται ανακρίβειες ή ασάφειες όρων ή μνημονευόμενων στη διακήρυξη στοιχείων αυτές συνιστούν πράξη εκτελεστή (πρβλ. ΣτΕ Ε.Α. 473/2010, 758, 45/2008, 952/2007), καθώς οι εν θέματι διευκρινίσεις δεν επιβεβαιώνουν το περιεχόμενο της διακήρυξης, αλλά το αποσαφηνίζουν παρέχοντας κάποιο κρίσιμο νέο στοιχείο που επηρεάζει τη δυνατότητα υποβολής προσφοράς των συμμετεχόντων (πρβλ. Ε.Α. 474/2005, 532/2004).

24. Επειδή, ειδικότερα, όπως έχει κριθεί υπό το προϊσχύον νομοθετικό καθεστώς περί διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, η πράξη περί παροχής διευκρινίσεων αποτελεί πράξη εκτελεστή, υποκείμενη σε προσφυγή και εφ' όσον δεν αμφισβητηθεί η νομιμότητά της, οι παρεχόμενες με αυτήν διευκρινίσεις εντάσσονται στο κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού, συμπληρώνοντας τους σχετικούς όρους της διακήρυξης, στους οποίους αναφέρονται (πρβλ. Ε.Α. ΣτΕ 190/2015, 108/2015, 55/2015, 44/2015, 92/2014, 254/2012, 45/2008, ΔΕφΑθ (αναστ.) 451/2014, 437/2013).

25. Επειδή, από τη συνδυαστική ανάλυση του προδιαληφθέντος ενωσιακού δικαίου προκύπτει σαφώς ότι ο Κανονισμός 2017/352 δεν αντίκειται καθ' ουδένα τρόπο στις διατάξεις των Οδηγιών 2014/23/ΕΕ, 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ, διατάξεις οι οποίες θα πρέπει να εφαρμόζονται προεχόντως κατά τη διαδικασία της επιλογής των παρόχων, όπως άλλωστε ορίζεται ρητώς όπως προδιελήφθη και στο ίδιο το σώμα του εν θέματι Κανονισμού. Σύμφωνα με τα παραπάνω ουδεμία αμφιβολία υφίσταται ότι κατά τη διαδικασία ανάθεσης των υπηρεσιών που καταλαμβάνονται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 352/2017 εφαρμόζονται προεχόντως οι διατάξεις των Οδηγιών, περί Δημοσίων Συμβάσεων όπως αυτής του άρθρου 30 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ, σύμφωνα με την οποία «Η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας μπορούν να οργανώνουν ελεύθερα τη διαδικασία που

οδηγεί στην επιλογή του παραχωρησιούχου με την επιφύλαξη της συμμόρφωσής τους προς την παρούσα οδηγία». Επέκεινα, η ίδια σκέψη προσήκει απαραίλλαχτη και για τα οριζόμενα στο άρθρο 105 του ν. 4504/2017 που ως συμπληρωματικό εθνικό μέτρο εφαρμογής, κυρίως χάριν εξειδίκευσης ή διευκόλυνσης της εφαρμογής του Κανονισμού (βλ. σκέψη 14), δεν θα πρέπει να αντίκειται ούτε να εμποδίζει την αδιακώλυτη και προσήκουσα εφαρμογή του στην εθνική έννομη τάξη σύμφωνα με το γράμμα και το πνεύμα αυτού. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω γίνεται δεκτό, ως εκ τούτου, ότι μετά την έναρξη ισχύος του Κανονισμού (ΕΕ) 352/2017, όσον αφορά ειδικότερα τις παραχωρήσεις υπηρεσιών που καταλαμβάνονται από το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται και οι υπηρεσίες συλλογής και μεταφοράς αποβλήτων των πλοίων και καταλοίπων φορτίου που καταπλέουν στους λιμένες, όχι μόνο το άρθρο 30 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ δεν τίθεται υπό την επιφύλαξη της συμμόρφωσης με τις διατάξεις του Κανονισμού αυτού, αλλά αντιθέτως το σύνολο των διατάξεων του Κανονισμού και της συναφούς εθνικής νομοθεσίας εφαρμόζεται με την επιφύλαξη πλήρους συμμόρφωσης με το ενωσιακό πλέγμα διατάξεων περί δημοσίων συμβάσεων, ως άλλωστε έχει ενσωματωθεί αυτούσιο στην εθνική έννομη τάξη διά των διατάξεων του ν. 4412/2016.

26. Επειδή, με τον πρώτο λόγο της Προσφυγής, η προσφεύγουσα στρέφεται κατά της προσβαλλόμενης προβάλλοντας, μεταξύ άλλων, ότι «...Καθίσταται προφανές από τα παραπάνω ότι στην προκειμένη περίπτωση η προσβαλλόμενη διακήρυξη εκδόθηκε κατά ευθεία παράβαση των παραπάνω διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352. Και τούτο διότι με την προσβαλλόμενη διακήρυξη ανατίθεται η παροχή λιμενικών υπηρεσιών αποκλειστικά σε έναν και μόνον πάροχο, περιορίζοντας αδικαιολόγητα τον αριθμό των παρόχων, κατά παράβαση του προαναφερθέντος άρθρου 6 παρ. 1 του Κανονισμού, αφού ουδείς από τους περιοριστικά αναφερόμενους στο παραπάνω άρθρο λόγους συντρέχουν εν προκειμένω και συγκεκριμένα δεν συντρέχει σπανιότητα στη χρήση της παράκτιας ζώνης (ούτε υφίσταται ανάγκη ή υποχρέωση παραχώρησης παράκτιας ζώνης στον πάροχο), ούτε η ύπαρξη περισσότερων παρόχων δύναται να οδηγήσει σε υπερβολικά υψηλές δαπάνες, ούτε συντρέχει ανάγκη περιορισμού για λόγους ασφάλειας, προστασίας και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας των συγκεκριμένων λιμενικών υπηρεσιών, ενώ η δραστηριοποίηση περισσότερων παρόχων είναι δυνατή και ουδέποτε διαπιστώθηκε σύμφωνα με το άρθρο 35 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ ότι ο συγκεκριμένος λιμενικός τομέας είναι άμεσα εκτεθειμένος στον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 34 της παραπάνω Οδηγίας. Σε κάθε περίπτωση ουδέποτε τηρήθηκε η ειδικά προβλεπόμενη διαδικασία του άρθρου 6 παρ. 2-3 του παραπάνω Κανονισμού, δηλαδή η δημοσίευση εκ μέρους του Αναθέτοντα Φορέα πρότασης για περιορισμό του αριθμού των παρόχων μαζί με την αιτιολογία της, καλώντας κάθε ενδιαφερόμενο να διατυπώσει παρατηρήσεις

τουλάχιστον τρεις μήνες πριν από την έκδοση της απόφασης για τον περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών, μετά δε την έκδοση της απόφασης αυτής να προσφύγει εναντίον της, σύμφωνα με το άρθρο 18 του Κανονισμού. Είναι κατά συνέπεια αντίθετη στην ενωσιακή νομοθεσία και ως εκ τούτου παράνομη η προσβαλλόμενη διακήρυξη κατά το μέρος που αναθέτει τις υπό κρίση λιμενικές υπηρεσίες αποκλειστικά σε έναν και μόνον οικονομικό φορέα, χωρίς μάλιστα να αιτιολογείται η απόφαση αυτή και χωρίς να τηρηθεί η απαιτούμενη από τον Κανονισμό προηγούμενη διαδικασία και πρέπει για το λόγο αυτό να ακυρωθεί».

27. Επειδή, από τη συνδυαστική ανάλυση των στοιχείων του φακέλου και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στη σκέψη υπ' αριθμ. 24 παρέπεται, ως προς το συγκεκριμένο λόγο προσφυγής, ότι πρέπει να απορριφθεί ως νόμω και ουσία αβάσιμος. Τούτο διότι, ως προδιελήφθη, στον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/352, ρητά ορίζεται στο άρθρο 1 παρ. 7 αυτού ότι: «Ο παρών κανονισμός ισχύει με την επιφύλαξη των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2014/23/ΕΕ της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης, την Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ και της οδηγίας 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ». Ο ορισμός, άλλωστε, στο εδάφιο 18 του Προοιμίου του Κανονισμού, το οποίο αναφέρει ότι: «...η διαδικασία για την χορήγηση του δικαιώματος παροχής λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να είναι διαφανής, αντικειμενική, να μην εισάγει διακρίσεις και να είναι αναλογική, και να επιτρέπει στους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών να ξεκινούν έγκαιρα την παροχή των λιμενικών τους υπηρεσιών», ταυτίζεται απολύτως με το εδάφιο 4 του Προοιμίου της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ, στο οποίο αναφέρονται οι γενικές αρχές και διαφαίνεται και το πνεύμα του Ευρωπαϊκού Δικαίου περί δημοσίων διαγωνισμών έργων και παροχής υπηρεσιών, με ρητή αναφορά στις αρχές της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, καθώς και στις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της μη διάκρισης, αρχές οι οποίες αποτελούν θεμελιώδεις αρχές της ΕΕ. Εκ των ανωτέρω, παρέπεται ότι ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας περί παραβίασης του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352 και της εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας, από της διατάξεις της οικείας διακήρυξης, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

28. Επειδή, με το δεύτερο λόγο προσφυγής προβάλλεται μεταξύ άλλων, ότι «Στην προκειμένη περίπτωση η προσβαλλόμενη διακήρυξη προσβάλλει ευθέως τις διατάξεις του παραπάνω άρθρου 105 του Ν. 4504/2017. Διότι: α) Επιβάλλει περιορισμούς στον αριθμό των παρόχων χωρίς να συντρέχει καμία από τις περιοριστικά αναφερόμενες περιπτώσεις της παραπάνω παραγράφου 11

του άρθρου 10 του Ν. 4504/2017 και συγκεκριμένα δεν συντρέχει σπανιότητα στη χρήση της παράκτιας ζώνης, ούτε η ύπαρξη περισσότερων παρόχων εμποδίζει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, ούτε συντρέχει ανάγκη περιορισμού για λόγους ασφάλειας, προστασίας και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας των συγκεκριμένων λιμενικών υπηρεσιών, ενώ η δραστηριοποίηση περισσότερων παρόχων είναι δυνατή και ουδέποτε διαπιστώθηκε σύμφωνα με το άρθρο 35 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ ότι ο συγκεκριμένος λιμενικός τομέας είναι άμεσα εκτεθειμένος στον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 34 της παραπάνω Οδηγίας. β) Αναθέτει το σύνολο των λιμενικών υπηρεσιών παραλαβή και διαχείριση των αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου (υγρά - στερεά, επικίνδυνα - μη επικίνδυνα) σε έναν πάροχο και όχι ανά κατηγορία αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου. γ) Σε κάθε περίπτωση ουδέποτε τηρήθηκε η ειδικά προβλεπόμενη διαδικασία των παραγράφων 12-13 του άρθρου 105 του παραπάνω Ν. 4504/2017, δηλαδή η δημοσίευση εκ μέρους του Αναθέτοντα Φορέα στην ιστοσελίδα του και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής πρότασης για περιορισμό του αριθμού των παρόχων μαζί με την αιτιολογία της, καλώντας κάθε ενδιαφερόμενο να διατυπώσει παρατηρήσεις τουλάχιστον τρεις μήνες πριν από την έκδοση της απόφασης για τον περιορισμό του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών. Είναι κατά συνέπεια αντίθετη στην εθνική νομοθεσία και ως εκ τούτου παράνομη η προσβαλλόμενη διακήρυξη και πρέπει για το λόγο αυτό να ακυρωθεί».

29. Επειδή, ως προς τη βασιμότητα του συγκεκριμένου λόγου κρίνονται τα κάτωθι. Σύμφωνα με τα ήδη κριθέντα στη σκέψη 13 της παρούσας το άρθρο 105 του ν. 4504/2017, ενώ θεσπίστηκε σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του προαναφερόμενου Κανονισμού, εντούτοις από την ανάγνωση των διατάξεών του, προκύπτει με σαφήνεια ότι σε αντίθεση με το γράμμα και το πνεύμα του Κανονισμού, το άρθρο 105 του Ν. 4504/2017 επιβάλλει οριζοντίως για όλους τους λιμένες της χώρας, οι οποίοι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού, συγκεκριμένο σύστημα διαχείρισης εισάγοντας υποχρεωτικά ελάχιστο αριθμό παρόχων (π.χ. παράγραφος 10Α και 11), επιβάλλει δε ακόμα και διαφορετική από τη σημερινή ισχύουσα διαγωνιστική διαδικασία επιλογής αναδόχων, χωρίς να αφήνει περιθώρια επιλογής στο φορέα διαχείρισης λιμένος να επιλέξει τη διαδικασία ανάδειξης των παρόχων και το σύστημα διαχείρισης αυτών. Συνεπώς, δοθέντος του γεγονότος, ότι ο Κανονισμός 2017/352 σε καμία περίπτωση δεν περιορίζει το ρυθμιστικό πεδίο εφαρμογής, ούτε κατ' ελάχιστο, της υφιστάμενης ενωσιακής νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις, προκύπτει προδήλως ότι το άρθρο 105, σε αντίθεση με τον άμεσης ισχύος ενωσιακό κανονισμό, περιορίζει κατά τρόπο ανεπίτρεπτο και μη ανεκτό την διακριτική ευχέρεια του φορέα διαχείρισης του λιμένος ή της αρμόδιας αρχής να επιλέξουν, με βάση τις ρυθμίσεις του Κανονισμού και με βάση τα όρια της διακριτικής ευχέρειας, τον τρόπο και το είδος διενέργειας διαγωνιστικών διαδικασιών που τους

επιφυλάσσεται από τις διατάξεις του ν. 4412/2016. Εξάλλου, ή ίδια η παρ. 18 του άρθρου 105 του ν. 4504/2017 που διέπει ως κανονιστικό κείμενο την εν θέματι διαγωνιστική διαδικασία ρητά ορίζει ότι «Με την επιφύλαξη των οριζόμενων στην παράγραφο 10Α, σε περίπτωση μη εκδήλωσης ενδιαφέροντος για ένα ή περισσότερα Παραρτήματα της Σύμβασης Μαγροί 73/78, η επιλογή αναδόχου παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων, όπως αυτός ορίζεται στην περίπτωση ι της παρ. 1 του άρθρου 2 της 8111.1/41/2009 κοινής υπουργικής απόφασης, γίνεται για τους δημόσιους φορείς διαχείρισης λιμένα, σύμφωνα με το ν. 4412/2016 (Α 147). Κατά συνέπεια από την ως άνω ανάλυση παρέπεται, ως προς το συγκεκριμένο λόγο προσφυγής, ότι πρέπει να απορριφθεί ως νόμω και ουσία αβάσιμος.

30. Επειδή, περαιτέρω, με τον τρίτο λόγο προσφυγής η προσφεύγουσα προβάλλει ότι «στην προσβαλλόμενη διακήρυξη ρητά αναφέρεται ο Ν. 4504/2017 ως διέπων τη διαγωνιστική διαδικασία νόμος (βλ. σελ. 6 παρ. 1.4 «θεσμικό πλαίσιο»), ενώ γίνεται επίσης ρητή μνεία στις αποφάσεις 117-121/2019 της Ρυθμιστικής Αρχής Λιμένων που έχει κατά την παράγραφο 28 του άρθρου 105 του Ν. 4504/2017 την υποχρέωση σύνταξης των προτύπων προσκλήσεων, στις δε παραπάνω αποφάσεις της ΡΑΛ, κατ' εφαρμογή του άρθρου 105 του Ν. 4504/2017, ρητά προβλέπονται χωριστές διαδικασίες για υγρά και στερεά μη επικίνδυνα απόβλητα. Δηλαδή ο Αναθέτων Φορέας αναγνωρίζει ότι υποχρεούται να προβεί στην υπό κρίση ανάθεση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 105 του Ν. 4504/2017, πλην όμως εσφαλμένα «ερμηνεύει» ότι δήθεν προϋπόθεση εφαρμογής των διατάξεων του παραπάνω άρθρου αποτελεί η δημοσίευση πρότυπων τευχών Πρόσκλησης Ενδιαφέροντος. Πιο συγκεκριμένα με το άρθρο 105 παρ. 28 του Ν. 4504/2017, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 48 Ν.4597/2019 (ΦΕΚ Α 35/28.2.2019) και ισχύει σήμερα, ορίζεται κατά λέξη ότι: «28. Εντός τριών (3) μηνών από τη θέση σε ισχύ του παρόντος άρθρου, η Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων εκδίδει τις πρότυπες προσκλήσεις των παραγράφων 8 και 10Α κάθε έγγραφο αναγκαίο για τη διαδικασία επιλογής αναδόχων, σύμφωνα με την παράγραφο 27 και σχέδια συμβάσεων μετά από διαβούλευση με τους κατά περίπτωση αρμόδιους δημόσιους φορείς, η χρήση των οποίων καθίσταται υποχρεωτική για το σύνολο των δημόσιων φορέων διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 του παρόντος, οι οποίοι, σε κάθε περίπτωση, δύνανται να εξειδικεύουν το περιεχόμενό τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο. Πλην, όμως, εφόσον, ούτε από το περιεχόμενο της παραπάνω παραγράφου, ούτε από οιαδήποτε άλλη διάταξη του άρθρου 105 του Ν. 4504/2017 προκύπτει ως προϋπόθεση εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου αυτού η προηγούμενη έκδοση των προτύπων τευχών Πρόσκλησης Ενδιαφέροντος εκ μέρους της Ρ.Α.Λ., η προσβαλλόμενη διακήρυξη έρχεται σε ευθεία αντίθεση με το άρθρο 105 του Ν. 4504/2017, είναι προφανώς παράνομη και πρέπει για το λόγο αυτό να ακυρωθεί.».

31. Επειδή, ως προς τον εξεταζόμενο αυτό λόγο προσφυγής, από την επισκόπηση του φακέλου της υπό κρίση υπόθεσης, προκύπτει με σαφήνεια, ότι αυτός πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, αφού για την πλήρη εφαρμογή του άρθρου 105 Ν.4504/2017, δεν έχουν έως σήμερα πληρωθεί οι εκ του νόμου τιθέμενες προϋποθέσεις, οι οποίες επέχουν θέση όρων *sine qua non* για την εφαρμογή του, ήτοι εκείνη της δημοσίευσης των προτύπων προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος από την αρμόδια Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων (ΡΑΛ) και των λοιπών εγγράφων παρά την εκπνοή της τιθέμενης προθεσμίας δημοσίευσής τους. Εξάλλου, δοθέντος ότι στο άρθρο 105 παρ. 28 του Ν.4504/2017 ορίζεται, ότι «...Εντός τριών (3) μηνών από τη θέση σε ισχύ του παρόντος άρθρου, η Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων εκδίδει τις πρότυπες προσκλήσεις των παραγράφων 8 και 10Α» κάθε έγγραφο αναγκαίο για τη διαδικασία επιλογής αναδόχων, σύμφωνα με την παράγραφο 27 και σχέδια συμβάσεων μετά από διαβούλευση με τους κατά περίπτωση αρμόδιους δημόσιους φορείς, η χρήση των οποίων καθίσταται υποχρεωτική για το σύνολο των δημόσιων φορέων διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 του παρόντος.....», δεν μπορεί να γίνει δεκτό, ότι δύναται ο αναθέτων φορέας να προβεί στη σύνταξη και ανάρτηση δικών του σχεδίων πρόσκλησης ή σύμβασης. Ετέρωθεν και προς επίρρωση των ανωτέρω, από την επισκόπηση του φακέλου προκύπτει, ότι η ίδια η αρμόδια προς έκδοση των προτύπων τευχών πρόσκλησης ενδιαφέροντος Αρχή -ήτοι η Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων-, εξέδωσε τη με αριθ. 117/2019/30.8.2019 Απόφασή της, σύμφωνα με το περιεχόμενο της οποίας «...Κατ' αποδοχήν των ανωτέρω αιτιάσεων, απόψεων και εξηγήσεων του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής εκπροσωπούμενου από τον Γενικό Γραμματέα αυτού: α) την αναβολή της συζητήσεως του εν λόγω θέματος, και τη εισαγωγή προς επανεξέταση ενώπιων της Αρχής έως την 31η Δεκεμβρίου 2019, προκειμένου να αναμείνει την εξέλιξη της προθέσεως νομοθετικής επανεξέτασης του άρθρου 105 του Ν.4504/2017, για την εφαρμογή του οποίου προβλέπεται και η έκδοση των υπό συζήτηση προτύπων προσκλήσεων από την Αρχή, και β) την αποστολή σχετικού φακέλου, προς τον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και τον Γενικό Γραμματέα, για την ταχεία επεξεργασία εκ μέρους των και τη βέλτιστη ενημέρωσή των». Παρέπεται, ως εκ τούτου εκ των ανωτέρω, ότι ακόμη και αν ήθελε γίνει δεκτό, όλως υποθετικώς, ότι είναι επιτρεπτή η δημοσίευση προτύπων τευχών πρόσκλησης ενδιαφέροντος από τις ίδιες τις Αναθέτουσες Αρχές και τους Αναθέτοντες Φορείς, η σύνταξή τους και η τελική διεξαγωγή της διαδικασίας αδειοδότησης, άνευ της συνδρομής των αρμόδιων αρχών, θα ήταν αντικειμενικά αδύνατη. Εξάλλου, αβασίμως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, ότι ο αναθέτων φορέας συνομολογεί στην προσβαλλομένη Διακήρυξή του ότι η εφαρμογή του άρθρου 105 Ν.4504/2017 τυγχάνει υποχρεωτική και δυνατή παρά τη μη δημοσίευση των ανωτέρω προτύπων τευχών, αφού αντιθέτως, η Διακήρυξή ορίζει ότι «...τίθεται στη διακριτική ευχέρεια του Αναθέτοντα Φορέα να προβεί στην καταγγελία της σύμβασης... στην περίπτωση που δημοσιευθούν τα πρότυπα τεύχη Πρόσκλησης Ενδιαφέροντος που προαπαιτούνται

της εφαρμογής του άρθρου 105 του Ν.4504/2017...». Ως εκ τούτου, ο συγκεκριμένος λόγος απορρίπτεται ως αβάσιμος.

32. Επειδή, περαιτέρω, με τον τέταρτο λόγο προσφυγής προβάλλεται, ότι «....Ειδικά όσον αφορά τη δραστηριότητα παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων, στην Ελλάδα, σε αντίθεση με όλους τους λιμένες της υπόλοιπης Ευρωπαϊκής Ένωσης, η σχετική αγορά είχε και διατηρεί ως σήμερα έντονα δυοπωλιακά χαρακτηριστικά σε εθνικό διαλιμενικό επίπεδο και ταυτόχρονα μονοπωλιακό χαρακτήρα (ανάθεση αποκλειστικής δραστηριοποίησης ανά λιμένα) σε ενδολιμενικό (εντός εκάστου λιμένα) επίπεδο. Συγκεκριμένα πανελλαδικά (διαλιμενικά) μόνον τρεις (3) εταιρίες και συγκεκριμένα: α) η..., β) η... και γ) η ... μοιράζονται άνω του 95% του κύκλου εργασιών στους Ελληνικούς Οργανισμούς Λιμένα και στα μεγάλα Λιμενικά Ταμεία (Δημοτικά ή Νομαρχιακά), οι δύο εκ των οποίων και συγκεκριμένα οι α) η ..., β) η ... (που κατέχουν άνω του 80% του σχετικού κύκλου εργασιών) είναι εξειδικευμένες σε μιας μορφής απόβλητα (η πρώτη στα στερεά και η δεύτερη στα υγρά), έχοντας προς τούτο εξοπλισμό προσανατολισμένο είτε στα στερεά είτε στα υγρά αντίστοιχα. Η Τρίτη εταιρία ... με το μικρότερο μερίδιο αγοράς, είναι η μόνη που δραστηριοποιείται ταυτόχρονα τόσο στα υγρά όσο και στα στερεά απόβλητα πλοίων, έχοντας μηχανήματα και εξοπλισμό που προορίζονται και για τα υγρά και για τα στερεά απόβλητα. Σημειωτέον ότι η εταιρία μας δραστηριοποιείται αντίστοιχα μόνον στα στερεά απόβλητα πλοίων. Λόγω ακριβώς του παραπάνω ολιγοπωλίου, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι μόνον μία εταιρία και συγκεκριμένα η ... δραστηριοποιείται ταυτόχρονα τόσο στα υγρά όσο και στα στερεά απόβλητα, η συντριπτική πλειοψηφία των φορέων λιμένων στο αντικείμενο της συλλογής και διαχείρισης αποβλήτων την τελευταία δεκαπενταετία είτε διεξάγει ξεχωριστές διαδικασίες στα στερεά και υγρά απόβλητα πλοίων αντίστοιχα είτε στο πλαίσιο ενός ενιαίου διαγωνισμού, διαχωρίζει τα απόβλητα σε τμήματα - κατηγορίες: κατηγορία στερεών και κατηγορία υγρών, επιτρέποντας την υποβολή προσφοράς είτε για συλλογή και διαχείριση στερεών αποβλήτων είτε για συλλογή και διαχείριση υγρών αποβλήτων. Σε αντίθεση με όσα επιτάσσει η αρχή της προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού, απόρροια του οποίου αποτελεί η εξάλειψη των μονοπωλίων, η προσβαλλόμενη διακήρυξη προκηρύσσει την αποκλειστική ανάθεση της διαχείρισης των αποβλήτων σε έναν μόνον ανάδοχο τόσο για τα υγρά όσο και για τα στερεά απόβλητα, απαγορεύοντας την υποβολή προσφοράς μόνον για τη μία κατηγορία αποβλήτων - τμήμα του συμβατικού αντικειμένου. Δηλαδή προκηρύσσεται μια ενιαία σύμβαση, η οποία περιλαμβάνει υπηρεσίες υποδοχής αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου πλοίων διαφορετικού είδους και τύπου που απαιτούν διαφορετική διαχείριση, άδειες, εξοπλισμό και ικανότητες. Συγκεκριμένα με την προσβαλλόμενη προκήρυξη προκηρύσσεται η ανάθεση αποκλειστικά σε έναν και μόνον ανάδοχο της υποδοχής και διαχείρισης στερεών, αλλά και υγρών αποβλήτων και

ειδικότερα: πετρελαιοειδών αποβλήτων, υγρών χύδην επιβλαβών χημικών ουσιών, επιβλαβών ουσιών σε συσκευασμένη μορφή, λυμάτων, απορριμμάτων και ουσιών που καταστρέφουν το Όζον, CO₂, NO_x, εξαντλώντας το σύνολο των αναφερόμενων κατηγοριών αποβλήτων της Διεθνούς Σύμβασης Marpol 73/78 (Παραρτήματα I-V). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η προκηρυσσόμενη σύμβαση να δύναται να ανατεθεί σε μία και μόνον συγκεκριμένη εταιρεία, δηλαδή τον προϋφιστάμενο και από 15ετίας ανάδοχο της ..., την ..., η οποία είναι η μοναδική εταιρία που διαθέτει μηχανήματα και εξοπλισμό τόσο για υγρά όσο και για στερεά απόβλητα, ενισχύοντας το μονοπώλιο της εταιρίας αυτής στη συγκεκριμένη αγορά, η οποία, αντί να ανοίγει προς τις επιχειρήσεις και τον ανταγωνισμό, στεγανοποιείται έτι περαιτέρω, θέτοντας αδικαιολόγητους φραγμούς στην ελεύθερη ανάπτυξη του ανταγωνισμού. Η ... ανήρτησε στις 15.1.2020 στο διαδικτυακό τόπο του διαγωνισμού (ΕΣΗΔΗΣ) το με αρ. πρωτ. 279/14.1.2020 έγγραφό της σύμφωνα με το οποίο ρητά διευκρινίζει ότι: «...οι υποβαλλόμενες προσφορές πρέπει να αφορούν στο σύνολο των παραδιδόμενων από τα καταπλέοντα σκάφη, αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου (υγρά και στερεά απόβλητα). Τα ισχύοντα τέλη παραλαβής - διαχείρισης αποβλήτων πλοίων της ... που έχουν εγκριθεί με τις ΚΥΑ 52283/ΕΓΔΕΛΠ/2706/29-11-2007 (ΦΕΚ 2341 Β'/11-12-2007) και 3113.11/31087/2016/11-04-2016 (ΦΕΚ 1111 Β/19-04-2016), προβλέπουν πάγιο (ανταποδοτικό) τέλος, που εμπεριέχει την παράδοση (συγκεκριμένης ποσότητας τόσο υγρών όσο και στερεών αποβλήτων σε προσδιορισμένους χρόνους εξυπηρέτησης. Συνακόλουθα, το ποσό του πάγιου τέλους δεν μπορεί να επιμεριστεί ανάλογα με τη φύση των αποβλήτων». Η παραπάνω όμως αιτιολογία της ... είναι προφανώς μη νόμιμη, αφού στηρίζεται σε εσφαλμένες παραδοχές. Διότι, όπως προκύπτει από την απλή ανάγνωση των παραγράφων 2.2.2 και 2.2.3 της παραπάνω Κ.Υ.Α. 3113.11/31087/2016/11-04-2016, το πάγιο ανταποδοτικό τέλος που προβλέπεται, διαφοροποιείται ανάλογα του αν πρόκειται για παράδοση υγρών ή στερεών πετρελαιοειδών καταλοίπων και συγκεκριμένα σε ποσό 60,00 € ανά κατάπλου για την παράδοση στερεών απορριμμάτων και σε ποσό 245,70 € ανά κατάπλου σε περίπτωση υγρών, ενώ με την παράγραφο 2.2.3 της παραπάνω Κ.Υ.Α. 3113.11/31087/2016/11-04-2016 καταργείται η παλαιότερη διάταξη της Κ.Υ.Α. 52283/ΕΓΔΕΛΠ/2706/29-11-2007. Μη νόμιμα συνεπώς και χωρίς αιτιολογία με την προσβαλλόμενη διακήρυξη ανατίθενται οι λιμενικές υπηρεσίες παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίου τόσο υγρών όσο και σταθερών σε έναν και μόνον ανάδοχο, με μία σύμβαση, χωρίς δυνατότητα υποβολής προσφοράς για μία από τις δύο διαφορετικές κατηγορίες (υγρά και σταθερά απόβλητα), δημιουργώντας εμπόδια στην αγορά, κατά παράβαση της αρχής του ελεύθερου ανταγωνισμού, «κλείνοντας» αυτή και διατηρώντας το από 15ετίας μονοπώλιο της ... Είναι κατά συνέπεια παράνομη η προσβαλλόμενη διακήρυξη, όπως αυτή διευκρινίστηκε με το με αρ. πρωτ. 279/14.1.2020 έγγραφο παροχή διευκρίνισης της ... και πρέπει για το λόγο αυτό να ακυρωθεί».

33. Επειδή, ως προς το συγκεκριμένο αυτό λόγο παρέπονται τα κάτωθι. Ως παγίως γίνεται δεκτό, οι αναθέτουσες αρχές και φορείς θα πρέπει να επιδιώκουν το ευρύτερο δυνατό άνοιγμα της αγοράς στον ανταγωνισμό με σκοπό την προσέλκυση ευρύτερου φάσματος δυνητικών υποψηφίων. Συνεπώς, προς διασφάλιση των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, οι αναθέτουσες αρχές και αναθέτοντες φορείς θα πρέπει να θεσπίζουν κριτήρια που είναι αμερόληπτα, σαφή και πλήρη, και να αποφεύγουν την πρόβλεψη τυχόν περιορισμών συμμετοχής που δεν σχετίζονται με την καταλληλότητα του οικονομικού φορέα, καθόσον έτσι θεσπίζονται αυθαίρετοι και μη συναρτώμενοι προς τις συνθήκες και το είδος της σύμβασης φραγμοί (βλ. απόφαση του ΔΕΕ της 19ης Μαΐου 2009 στην υπόθεση C-53/07, Assitur Srl κατά Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Milano, σκ. 16). Με βάση τα ανωτέρω ο λόγος αυτός τυγχάνει νόμου και ουσία βάσιμος και άρα γίνεται δεκτός ως τέτοιος, καθώς όπως προκύπτει από το κείμενο της διακηρύξης, το σύστημα χρέωσης τελών που έχει επιλέξει να εφαρμόζει η αναθέτουσα αρχή, κατ' εφαρμογήν της παρ. 3 άρθρου 8 της ΚΥΑ 8111.1/49/2009, είναι το μικτό σύστημα το οποίο περιλαμβάνει σταθερό τέλος για όλα τα πλοία που καταπλέουν στο λιμένα και διαφοροποιούμενη πρόσθετη χρέωση για τα πλοία που παραδίδουν απόβλητα. Τούτο δε, επιρρωνύεται από το άρθρο 21.2 της εν θέματι διακήρυξης όπου διαλαμβάνεται ότι «η ισχύουσα τιμολογιακή πολιτική υπηρεσιών παραλαβής- διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου τιμολογιακή πολιτική υπηρεσιών παραλαβής - διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου πλοίων της αναθέτουσας αρχής, [είναι αυτή] που αφορά την παροχή υπηρεσιών με χερσαία μέσα και εγκρίθηκε με τις ΚΥΑ 52283/ΕΓΔΕΚΟ/2706/29.11.2007 (ΦΕΚ 2341 Β'/ΙΙ.12.2007) και 3113.11/31087/2016/11.04.2016 (ΦΕΚ 1111 Β'/19.04.2016). Σε περίπτωση χρήσης πλωτών μέσων ή για παραλαβή αποβλήτων που δεν περιλαμβάνονται στα ακόλουθα, οι χρεώσεις διαμορφώνονται κατόπιν συμφωνίας». Κατά συνέπεια, όπως βασίμως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, κατά παράβαση του ενωσιακού δικαίου και των αρχών αυτού, με την προσβαλλόμενη προκήρυξη προκηρύσσεται η ανάθεση αποκλειστικά σε έναν και μόνον ανάδοχο της υποδοχής και διαχείρισης στερεών, αλλά και υγρών αποβλήτων, καθώς τούτο ουδόλως καθίσταται υποχρεωτικό από το υφιστάμενο καθεστώς τελών, όπως αβασίμως υποστηρίζει ο αναθέτων φορέας, αφού κατεδείχθη με σαφήνεια από την προσφεύγουσα ότι το πάγιο τέλος είναι αντικειμενικά δυνατό να επιμεριστεί ευχερώς ανάλογα με τη φύση των αποβλήτων. Εξάλλου, όπως προκύπτει από τη συνολική επισκόπηση του φακέλου, αναφορικά με τον τρόπο ανάθεσης των σχετικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων από τους λοιπούς Οργανισμούς Λιμένος στην Ελληνική Επικράτεια, μόνον ο αναθέτων φορέας της υπό εξέταση προσφυγής, περιλαμβάνει στο φυσικό αντικείμενο των υπό ανάθεση συμβάσεων την παραλαβή και διαχείριση, συνολικά, τόσο των στερεών όσο και των υγρών αποβλήτων, διαμορφώνοντας ανάλογα και τα κριτήρια επιλογής των υποψηφίων στο κείμενο των σχετικών διακηρύξεων, καθώς οι λοιποί

δώδεκα Οργανισμοί Λιμένος, καλύπτουν τις σχετικές τους ανάγκες με την σύναψη διακριτών συμβάσεων ανά κατηγορία αποβλήτων, ήτοι συνάπτουν χωριστές συμβάσεις για τα στερεά απόβλητα και χωριστές για τα υγρά απόβλητα. Συνεπώς, όλως αναιτιολόγητα, ο αναθέτων φορέας, διαμόρφωσε τους προσβαλλόμενους όρους της διακήρυξης, καθώς δεν επικαλείται ούτε στο σώμα της διακήρυξης και τα συνοδευτικά αυτής έγγραφα, ούτε στις απόψεις του προς την ΑΕΠΠ, βάσει ποιών ειδικότερων στοιχείων και δεδομένων αιτιωδώς συνυφασμένων με τη φύση της προκηρυχθείσας σύμβασης παραχώρησης, περιλαμβάνει στο φυσικό αντικείμενο των υπό ανάθεση συμβάσεων την παραλαβή και διαχείριση, συνολικά, τόσο των στερεών όσο και των υγρών αποβλήτων, διαμορφώνοντας ανάλογα και τα κριτήρια επιλογής των υποψηφίων στο κείμενο των σχετικών διακηρύξεων. Λεκτέο είναι δε, ότι τούτη η επιλογή του αναθέτοντος φορέα ουδόλως επιτάσσεται από το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο, αλλά αντιθέτως, κείται εκτός των άκρων ορίων της διακριτικής ευχέρειας του αναθέτοντος φορέως να διαμορφώνει τους όρους της διακήρυξης, όπως τα ως άνω όρια τίθενται από τις αρχές που υφίστανται ως υποχρεωτικά διέπουσες τις διαγωνιστικές διαδικασίες περί δημοσίων συμβάσεων, ήτοι το άνοιγμα, τη διαφύλαξη του πραγματικού ανταγωνισμού και την απαγόρευση της ευνοϊκορατίας και πρακτικών που εμποδίζουν το άνοιγμα των εν λόγω αγορών. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, ο συγκεκριμένος λόγος προσφυγής βρίσκει πλήρες έρεισμα στα στοιχεία του φακέλου και, ως εκ τούτου, γίνεται δεκτός ως βάσιμος.

34. Επειδή, με τον τελευταίο λόγο προσφυγής προβάλλεται, ότι «..Στην προκειμένη περίπτωση με την προσβαλλόμενη Διακήρυξη και στην παρ. 1.4, σελ. 5 αυτής με τίτλο «Θεσμικό Πλαίσιο» ρητά αναφέρεται ότι: «Η ανάθεση και εκτέλεση της σύμβασης διέπονται από την κείμενη νομοθεσία και τις κατ' εξουσιοδότηση αυτής εκδοθείσες κανονιστικές πράξεις, όπως ισχύουν και ιδίως: Του ... εγγράφου ΕΑΑΔΗΣΥ/Γραφείο Προέδρου [βλ. σελ. 7 της Διακήρυξης πρώτος στίχος).-...».....Είναι κατά συνέπεια παράνομη η άρνηση του Αναθέτοντα Φορέα να μας χορηγήσει αντίγραφο του παραπάνω με αρ. πρωτ. ... έγγραφο της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., αν και το περιεχόμενο αυτού ρητά αναφέρεται στη διακήρυξη ότι διέπει τους όρους του υπό κρίση διαγωνισμού και για το λόγο αυτό η παραπάνω απόφαση πρέπει να ακυρωθεί».

35. Επειδή, η εξέταση του συγκεκριμένου λόγου προσφυγής τυγχάνει άνευ αντικειμένου, καθώς ανεξάρτητα από τη νομιμότητα της αρχικής άρνησης του αναθέτοντος φορέα να χορηγήσει το παραπάνω αιτηθέν έγγραφο με τις ως άνω απόψεις της αναθέτουσας αρχής προσκομίζεται η Προσωρινή Έκθεση Ελέγχου της ΕΑΑΔΗΣΥ, αντίγραφο της οποίας έλαβε υπόψη πλέον και η προσφεύγουσα.....»

Γ. Υπαγωγή - Γενικά Σχόλια

Α) Η λιμενική υπηρεσία και το εθνικό λιμενικό σύστημα

Η λιμενική υπηρεσία συλλογής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου, αποτελεί κρίσιμη υπηρεσία καθώς συνδέεται άμεσα αφενός με την προστασία του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης και την επίτευξη ή τη διατήρηση της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης στα θαλάσσια ύδατα και το θαλάσσιο περιβάλλον αφετέρου με τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και μη διάκρισης και της ελευθερίας του ανταγωνισμού. Ο εκάστοτε φορέας διαχείρισης υποχρεούται, εντός όλων των αρμοδιοτήτων του, να διασφαλίζει την συνεχή, ομαλή, ασφαλή, ποιοτική και περιβαλλοντικά ορθή παροχή της εν λόγω, βασικής και κρίσιμης, λιμενικής υπηρεσίας.

Η επιδίωξη της οικονομικής βιωσιμότητας της υπηρεσίας συλλογής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου ενέχει τον κίνδυνο να οδηγήσει σε ποιοτική υποβάθμιση, εφόσον βασιστεί αποκλειστικά στη μείωση του λειτουργικού κόστους. Αντίθετα, όταν η βιωσιμότητα επιτυγχάνεται μέσω βελτίωσης της λειτουργικής αποδοτικότητας, τεχνολογικών επενδύσεων και αποτελεσματικής οργάνωσης των διαδικασιών, είναι δυνατή η διατήρηση ή και η αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Επιπρόσθετα, αναφορικά με το ελληνικό λιμενικό σύστημα, αυτό παρουσιάζει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σε σχέση με τα λιμενικά συστήματα των περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών. Η εκτεταμένη ακτογραμμή, η πολυνησιακή γεωγραφία της χώρας και ο μεγάλος αριθμός κατοικημένων νησιών καθιστούν τους λιμένες κρίσιμες υποδομές όχι μόνο για την εμπορευματική και επιβατική δραστηριότητα, αλλά και για τη διασφάλιση της εδαφικής, οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Η ιδιομορφία του ελληνικού λιμενικού συστήματος συνδέεται ιδίως με τα ιδιαίτερα γεωγραφικά και χωροταξικά χαρακτηριστικά των λιμένων, τη μεγάλη διασπορά των λιμενικών εγκαταστάσεων, τις σημαντικές διαφοροποιήσεις ως προς το μέγεθος και την κίνηση κάθε λιμένα, καθώς και την περιορισμένη έκταση και δυναμικότητα πολλών λιμενικών ζωνών. Τα χαρακτηριστικά αυτά διαφοροποιούν ουσιαδώς τις συνθήκες παροχής λιμενικών υπηρεσιών σε σχέση με λιμένες άλλων ευρωπαϊκών κρατών, στους οποίους η λιμενική δραστηριότητα είναι συχνά περισσότερο συγκεντρωμένη και εμφανίζει μεγαλύτερους και σταθερότερους όγκους διακίνησης.

Σε αντίθεση με άλλα υποδείγματα, όπου η λιμενική δραστηριότητα συγκεντρώνεται σε περιορισμένο αριθμό μεγάλων εμπορικών λιμένων, στην Ελλάδα λειτουργεί ένα ευρύ και γεωγραφικά κατακερματισμένο δίκτυο λιμενικών εγκαταστάσεων, διαφορετικού μεγέθους, διοικητικής μορφής και λειτουργικού προσανατολισμού. Η ποικιλομορφία των φορέων διοίκησης και εκμετάλλευσης, οι σημαντικές αποκλίσεις ως προς το μέγεθος, τη στελέχωση, τις υποδομές και

την οικονομική δυνατότητα των λιμένων, καθώς και οι ιδιαίτερες ανάγκες της ακτοπλοΐας και της νησιωτικότητας, δημιουργούν ένα σύνθετο περιβάλλον εποπτείας και ρύθμισης. Πολλοί ελληνικοί λιμένες εξυπηρετούν ταυτόχρονα ακτοπλοϊκές συνδέσεις, εμπορευματικές μεταφορές, τουρισμό, κρουαζιέρα, αλιευτική δραστηριότητα και σκάφη αναψυχής, χωρίς πάντοτε να διαθέτουν αντίστοιχη οργανωτική, τεχνική και οικονομική αυτοτέλεια. Ακόμη, η λειτουργία των λιμένων οφείλει να αξιολογείται όχι αποκλειστικά με όρους οικονομικής αποδοτικότητας ή εμπορικής ανταγωνιστικότητας, αλλά συνυπολογίζοντας τη συμβολή τους στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος και στην άρση της γεωγραφικής απομόνωσης.

Ένα ακόμη ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των ελληνικών λιμένων, σχετίζεται με την χωροθέτηση πολλών λιμένων εντός ή σε άμεση γειτνίαση με τον αστικό ιστό. Με την πάροδο του χρόνου και την αστική επέκταση, πολλές λιμενικές εγκαταστάσεις ενσωματώθηκαν στον πολεοδομικό ιστό, δημιουργώντας μια στενή σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ λιμένα και πόλης (Port-City Relationship). Η σχέση αυτή αναδεικνύει σημαντικές κοινωνικές, περιβαλλοντικές και λειτουργικές προκλήσεις, καθώς οι λιμενικές δραστηριότητες εξελίσσονται σε άμεση γειτνίαση με κατοικημένες περιοχές. Οι λειτουργίες ενός σύγχρονου λιμένα, όπως η διακίνηση φορτίων, η εξυπηρέτηση πλοίων, η συλλογή και διαχείριση αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου, οι ανεφοδιασμοί, καθώς και η κυκλοφορία βαρέων οχημάτων, ενδέχεται να προκαλέσουν θόρυβο, εκπομπές ατμοσφαιρικών ρύπων, κυκλοφοριακή συμφόρηση, οσμές και αυξημένο περιβαλλοντικό κίνδυνο.

Για τον λόγο αυτό, η παροχή υπηρεσιών συλλογής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Η έγκαιρη, ασφαλής και περιβαλλοντικά ορθή παραλαβή των αποβλήτων συμβάλλει στην αποτροπή της θαλάσσιας και χερσαίας ρύπανσης, προστατεύει τη δημόσια υγεία και περιορίζει τις αρνητικές επιπτώσεις που ενδέχεται να επηρεάσουν την καθημερινότητα των κατοίκων. Επιπλέον, η αποτελεσματική διαχείριση των αποβλήτων ενισχύει τη συμμόρφωση των λιμένων με τις απαιτήσεις της διεθνούς και ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής νομοθεσίας, προάγοντας την αρχή της πρόληψης της ρύπανσης στην πηγή.

Η διεθνής βιβλιογραφία αναδεικνύει ότι η σύγχρονη προσέγγιση της σχέσης λιμένα-πόλης βασίζεται στην επίτευξη ισορροπίας μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης του λιμένα και της προστασίας της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Οι λιμένες αποτελούν βασικούς πυλώνες της εθνικής και περιφερειακής οικονομίας, καθώς υποστηρίζουν το διεθνές εμπόριο, την εφοδιαστική αλυσίδα, τη ναυτιλία, τον τουρισμό και την απασχόληση. Παράλληλα, όμως, οφείλουν να λειτουργούν με τρόπο που να περιορίζει τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων τους, υιοθετώντας τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης.

Στο πλαίσιο αυτό, αποκτούν ιδιαίτερη σημασία η εφαρμογή ολοκληρωμένων συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης, η χρήση σύγχρονου εξοπλισμού χαμηλών εκπομπών, η ψηφιοποίηση των διαδικασιών, η παρακολούθηση περιβαλλοντικών δεικτών και η ανάπτυξη υποδομών που μειώνουν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των λιμενικών δραστηριοτήτων. Η σημασία της αρμονικής σχέσης λιμένα–πόλης ενισχύεται περαιτέρω από τις ευρωπαϊκές πολιτικές για τη βιώσιμη γαλάζια οικονομία (Blue Economy), την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (European Green Deal) και τη μετάβαση προς «πράσινους» και «έξυπνους» λιμένες (Green and Smart Ports). Οι πολιτικές αυτές προωθούν την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών κριτηρίων στη λειτουργία των λιμένων, με στόχο τη μείωση των εκπομπών, την αποτελεσματική διαχείριση των αποβλήτων, την προστασία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις γειτονικές αστικές περιοχές. Συνεπώς, στους λιμένες που βρίσκονται εντός ή πολύ κοντά στον αστικό ιστό, η ποιότητα των υπηρεσιών συλλογής και διαχείρισης αποβλήτων δεν αποτελεί μόνο επιχειρησιακή απαίτηση, αλλά κρίσιμο παράγοντα περιβαλλοντικής προστασίας, δημόσιας υγείας και κοινωνικής αποδοχής της λιμενικής δραστηριότητας. Η διατήρηση υψηλού επιπέδου υπηρεσιών συμβάλλει ουσιαστικά στη βιώσιμη ανάπτυξη του λιμένα και στη διαμόρφωση μιας ισορροπημένης και αμοιβαία επωφελούς σχέσης μεταξύ λιμένα και πόλης.

Τα ανωτέρω υποστηρίζονται και βιβλιογραφικά με πηγές όπως **Hoyle (1989)** (Θεωρία της σχέσης **Port-City** και η εξέλιξη της αλληλεπίδρασης λιμένα και πόλης), **Notteboom, T., & Rodrigue, J.-P. (2005)**. Port regionalization: Towards a new phase in port development. *Maritime Policy & Management*, 32(3), 297–313), **Rodrigue, Comtois & Slack (2020)** (The Geography of Transport Systems (5th ed.). Routledge), **ESPO Environmental Reports (2021, 2023)** (Περιβαλλοντικές προκλήσεις ευρωπαϊκών λιμένων, διαχείριση αποβλήτων, θόρυβος, εκπομπές και σχέση με τις τοπικές κοινωνίες), **Κανονισμός (ΕΕ) 2019/883** (Νομικό πλαίσιο για τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων πλοίων), **UNCTAD (2024)** (Review of Maritime Transport 2024. United Nations), **European Green Deal** και **Sustainable and Smart Mobility Strategy** (Σύνδεση των «πράσινων» λιμένων με τη βιώσιμη ανάπτυξη και την κλιματική πολιτική της ΕΕ.), κατευθυντήριες γραμμές του **ESPO (European Sea Ports Organisation)**.

Άλλωστε, και στο **προοίμιο του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352** αναγνωρίζει ρητά στη σκέψη (19) ότι «Επειδή οι λιμένες αποτελούνται από περιορισμένες γεωγραφικές περιοχές, ο αριθμός των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών θα μπορούσε, σε ορισμένες περιπτώσεις, να υπόκειται σε περιορισμούς που σχετίζονται με τη σπανιότητα της γης ή της παράκτιας ζώνης, τα χαρακτηριστικά των λιμενικών υποδομών ή τη φύση της λιμενικής κυκλοφορίας ή την ανάγκη να εξασφαλίζονται η ασφάλεια, η προστασία και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα των λιμενικών εργασιών.», ενώ στη

σκέψη (24) αναφέρεται ότι «Η Ένωση έχει ευρύ φάσμα θαλάσσιων λιμένων με διαφορετικά μοντέλα για την οργάνωση των λιμενικών υπηρεσιών. Συνεπώς, δεν θα ήταν πρόσφορο να επιβληθεί ένα ενιαίο μοντέλο. Ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή θα πρέπει να μπορούν να περιορίζουν τον αριθμό των παρόχων μιας δεδομένης λιμενικής υπηρεσίας, όποτε αυτό δικαιολογείται από έναν ή περισσότερους λόγους». Ακόμη στον άρθρο 6 παρ 7 του Κανονισμού προβλέπεται ότι «7. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν ότι οι λιμένες τους που ανήκουν στο ολοκληρωμένο δίκτυο και δεν πληρούν τα κριτήρια του άρθρου 20 παράγραφος 2 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1315/2013 μπορούν να περιορίζουν τον αριθμό των παρόχων δεδομένης λιμενικής υπηρεσίας. Όταν ένα κράτος μέλος προβαίνει σε τέτοια απόφαση, ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή.».

Η επιλογή ενός παρόχου μπορεί, υπό συγκεκριμένες περιστάσεις, να εξυπηρετεί την ανάγκη συνεχούς και καθολικής παροχής της υπηρεσίας, την αποτελεσματικότερη εποπτεία της, καθώς και τη δυνατότητα απόσβεσης των αναγκών επενδύσεων, ιδίως σε λιμένες περιορισμένης κίνησης ή μικρής οικονομικής ελκυστικότητας, χωρίς αυτή η ιδιομορφία του ελληνικού λιμενικού συστήματος να αποτελεί γενική και αφηρημένη αιτιολογία περιορισμού του αριθμού των παρόχων. Ο περιορισμός του αριθμού των παρόχων πρέπει να αιτιολογείται ειδικά για κάθε λιμένα, σύμφωνα με το άρθρο 6 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352, και να πληροί τις αρχές της αναγκαιότητας, της αναλογικότητας, της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης.

Συνεπώς, η εφαρμογή του ενωσιακού πλαισίου στους ελληνικούς λιμένες απαιτεί διαφοροποιημένη και κατά περίπτωση αξιολόγηση, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι πραγματικές ιδιαιτερότητες κάθε λιμένα, χωρίς αυτές να οδηγούν σε αδικαιολόγητες ή υπέρμετρα μακροχρόνιες αποκλειστικότητες.

Για τους λόγους αυτούς, η εφαρμογή των ευρωπαϊκών κανόνων στο ελληνικό λιμενικό σύστημα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις εθνικές γεωγραφικές, κοινωνικές και διοικητικές ιδιαιτερότητες, με στόχο την ισόρροπη συνύπαρξη της διαφάνειας, του ανταγωνισμού και της οικονομικής βιωσιμότητας με την απρόσκοπτη παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, τη διασφάλιση της νησιωτικής συνοχής, την συμμόρφωση με αυξημένες περιβαλλοντικές και πολεοδομικές απαιτήσεις, την απαιτούμενη επιχειρησιακή πολυπλοκότητα, την ασφαλή παροχή λιμενικών υπηρεσιών, την ομαλή και λειτουργική συνύπαρξη με λοιπές δραστηριότητες εντός και εκτός ΧΖΛ και την απαίτηση ολοκληρωμένων και συνεκτικών διαδικασιών και μηχανισμών διαχείρισης (ιδίως για Φορείς Διαχείρισης που ασκούν αρμοδιότητες και εξουσίες σε πλήθος διακριτών και διαφορετικών λιμενικών εγκαταστάσεων με μεγάλη γεωγραφική απόσταση.)

Περαιτέρω, η με αριθμ. **3122.315/71164/2021 ΚΥΑ** έχοντας ως στόχο την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος μέσω της πρόληψης της απόρριψης αποβλήτων στη θάλασσα και της βελτίωσης της διαχείρισής τους στους ελληνικούς λιμένες, καθόρισε εκ νέου κανόνες για την αποτελεσματική πρόληψη της ρύπανσης της θάλασσας από πλοία, τις υποχρεώσεις των μερών και την συνολική οργάνωση της εν λόγω λιμενικής υπηρεσίας, θεσπίζει την υποχρέωση ύπαρξης κατάλληλων υποδομών, εγκαταστάσεων, σχεδίων και μηχανισμών για την εν λόγω λιμενική υπηρεσία, προβλέπει διαδικασίες κοινοποίησης πληροφοριών, επιθεωρήσεων και ελέγχων συμμόρφωσης και διοικητικών κυρώσεων καθώς και την εναρμόνιση με τους κανόνες της σύμβασης MARPOL (πρβλ. σημεία 3-15 του προοιμίου της Οδηγίας) ενώ με το άρθρο 22 της ίδιας της Οδηγίας καταργήθηκε η Οδηγία 2000/59/ΕΚ και με το άρθρο 24 ορίσθηκε ότι τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν προς την εν λόγω οδηγία έως τις 28 Ιουνίου 2021. (Βλ. ΣτΕ 2964/2020 βας. σκ. 2).

Στο σημείο αυτό χρήζει αναφοράς ότι ο Κανονισμός (ΕΕ) 1315/2013 καταργήθηκε από τον **νεότερο Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1679** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, περί των προσανατολισμών της Ένωσης για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1153 και (ΕΕ) αριθ. 913/2010 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1315/2013 (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ), ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή στις 18 Ιουλίου 2024 και αποτελεί πλέον το βασικό νομοθετικό πλαίσιο για το Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών (TEN-T).

Β) Διαδικασίες παροχής και παραχώρησης υπηρεσίας

Ο **Κανονισμός (ΕΕ) 2017/352**, μεταξύ άλλων, έχει ως στόχο την εξασφάλιση ενός πλαισίου για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και για την διευκόλυνση της πρόσβασης στην σχετική αγορά. Αν και ο Κανονισμός δεν επιβάλλει κάποιο ειδικό μοντέλο για την διαχείριση των θαλάσσιων λιμένων, εντούτοις, στην αιτιολογική σκέψη 11 του προοιμίου του επισημαίνεται ότι σύμφωνα με τις γενικές αρχές που προβλέπουν οι Συνθήκες οι πάροχοι λιμενικών υπηρεσιών θα πρέπει να είναι ελεύθεροι να παράσχουν τις υπηρεσίες τους σε θαλάσσιους λιμένες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του, ωστόσο, θα πρέπει να υπάρχει δυνατότητα η εν λόγω ελευθερία να ασκείται υπό ορισμένους όρους. Στο πλαίσιο αυτό, ο Κανονισμός προβλέπει, ότι η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας, ήτοι ο εκάστος Φορέας Διαχείρισης, διαθέτει διακριτική ευχέρεια να επιλέξει το κατάλληλο μοντέλο οργάνωσης και διαχείρισης της πρόσβασης στην αγορά λιμενικών υπηρεσιών και να διαμορφώσει τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής των υποψηφίων οικονομικών φορέων, προκειμένου να διασφαλίσει την επιλογή αναδόχου που διαθέτει αφενός τις κατάλληλες τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες και αφετέρου την απαραίτητη οικονομική και χρηματοοικονομική

επάρκεια για την προσήκουσα εκτέλεση της υπό παραχώρηση υπηρεσίας, (βλέπε και ΣΤΕ 1245/2022).

Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2017/352, προβλέπει καταρχάς, ένα «ανοικτό» μοντέλο πρόσβασης στην αγορά λιμενικών υπηρεσιών, το οποίο συνοδεύεται από την ευχέρεια των διαχειριστικών φορέων των λιμένων να προβλέψουν «ελάχιστες» απαιτήσεις για τη δέουσα εκτέλεση της λιμενικής υπηρεσίας, όπως, μεταξύ άλλων, επαγγελματικά προσόντα που πρέπει να πληροί ο ενδιαφερόμενος πάροχος λιμενικών υπηρεσιών, απαιτήσεις εξοπλισμού, οικονομικής επάρκειας, συμμόρφωσης με περιβαλλοντικές απαιτήσεις κ.λπ. (βλ. άρθρα 3 και 4 παρ. 2 Κανονισμού) είτε ένα «κλειστό μοντέλο», το οποίο προβλέπει και τη λειτουργία μοντέλου διαχείρισης των θαλασσιών λιμένων κατά το οποίο ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ακολουθεί τη διαδικασία επιλογής του παρόχου (ή των παρόχων) στον οποίο (ή στους οποίους) θα ανατεθεί κατ' αποκλειστικότητα η σχετική υπηρεσία με την τήρηση διαδικασίας σύμφωνης με τα οριζόμενα στις Οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2014/23/ΕΕ (μεταφέρθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον ν. 4413/2016), 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ (μεταφέρθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη με τον ν. 4412/2016) (βλέπε και ΣΤΕ 745/2024, 1558/2022 κ.α. ΤΝΠ Νόμος).

Οι ανωτέρω Οδηγίες, σχετιζόμενες με τις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (ν.4412/2016) και την ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων παραχώρησης (ν.4412/2016), περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, ένα πλαίσιο κανόνων που διασφαλίζει τη διαφάνεια, τον ελεύθερο ανταγωνισμό, την αποφυγή στρεβλώσεων και την ίση μεταχείριση των οικονομικών φορέων (διαδικασίες ανάθεσης, κριτήρια επιλογής και ανάθεσης, κριτήρια αποκλεισμού, κριτήρια ποιοτικής επιλογής, διαφάνεια και ψηφιοποίηση, δημοσιότητα, περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια.).

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το παράγωγο εν ισχύ κοινοτικό δίκαιο, ήτοι την με **αριθμ. 3122.315/71164/2021 ΚΥΑ** περί «*Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς την Οδηγία (ΕΕ) 2019/883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής για την παράδοση αποβλήτων από πλοία, για την τροποποίηση της Οδηγίας 2010/65/ΕΕ και την κατάργηση της Οδηγίας 2000/59/ΕΚ.*» (Β'4790) των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, που εκδόθηκε και κατ' εξουσιοδότηση, των διατάξεων των άρθρων 1, 4, 5 και 9 του ν. 743/1977, όπως ισχύει μετά την κωδικοποίησής του με το π.δ. 55/1998 (Α'58) (Εφεξής Κ.Υ.Α.), σύμφωνα προς τις διατάξεις της οποίας η παροχή υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων γίνεται είτε απευθείας από τον αρμόδιο φορέα διαχείρισης λιμένα ή/και από έναν ή περισσότερους παρόχους υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων σύμφωνα με τα

οριζόμενα στον Κανονισμό 2017/352 προκειμένου περί λιμένων του διευρωπαϊκού δικτύου (άρ. 4 παρ. 3 ΚΥΑ), για να παρέχεται δε η υπηρεσία από πάροχο ή παρόχους πρέπει η δραστηριοποίησή τους να έχει εγκριθεί από τον αρμόδιο φορέα διαχείρισης λιμένα σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού 2017/352 (αρ. 4 παρ. 5 ΚΥΑ), ενώ οι φορείς που δεν παρέχουν οι ίδιοι την ως άνω υπηρεσία ασκούν εποπτεία επί των παρόχων (αρ. 5 παρ. 9 ΚΥΑ).

Σύμφωνα με τη **νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας**, τα οριζόμενα στην ήδη καταργηθείσα διάταξη του άρθρου 105 του ν. 4504/2017, έρχονταν σε αντίθεση με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, ενόψει του γεγονότος ότι η ανάθεση σύμβασης παραχώρησης δεν ρυθμίζεται δυνάμει των διατάξεων του ν. 4412/2016 αλλά των διατάξεων του ν. 4413/2016, με βάσει τις οποίες ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο Οδηγία 2014/23/ΕΕ.

Η ανάθεση σύμβασης παραχώρησης ρυθμίζεται δυνάμει των διατάξεων του ν. 4413/2016, με βάσει τις οποίες ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο Οδηγία 2014/23/ΕΕ. Δυνάμει δε των ως άνω διατάξεων η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας κατά την ανάθεση σύμβασης παραχώρησης διαθέτει «ευρεία» διακριτική ευχέρεια να διαμορφώσει εντός του πλαισίου των ρυθμίσεων του άρθρου 39 του ν. 4413/2016 τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής των υποψηφίων οικονομικών φορέων, προκειμένου να διασφαλίσει την επιλογή αναδόχου που διαθέτει αφενός τις κατάλληλες τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες και αφετέρου την απαραίτητη οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια για την προσήκουσα εκτέλεση της υπό παραχώρηση υπηρεσίας (ΣτΕ 1245/2022). Στο πλαίσιο αυτό, η θέσπιση με τη διακήρυξη των κριτηρίων τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας που η αναθέτουσα αρχή κρίνει πρόσφορα ή αναγκαία, για την καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών της, δεν παραβιάζει τους κανόνες του ανταγωνισμού εκ μόνου του λόγου ότι επιτρέπει τη συμμετοχή ορισμένων ενδιαφερομένων και συνεπάγεται αδυναμία συμμετοχής στο διαγωνισμό ή καθιστά ουσιωδώς δυσχερή τη συμμετοχή σ' αυτόν άλλων, των οποίων οι σχετικές ικανότητες δεν πληρούν τις απαιτήσεις της διακήρυξης, δεδομένου ότι από τη φύση τους τα κριτήρια επιλογής προσδιορίζουν τον κύκλο των δυναμένων να συμμετάσχουν στο διαγωνισμό προσώπων, η δε σκοπιμότητα της θεσπίσεως τους απαραδέκτως αμφισβητείται από τον προτιθέμενο να μετάσχει στο διαγωνισμό ούτε δε ελέγχεται δικαστικώς. (Οράτε βας. Σκέψη 14 ΣτΕ 1558/2022 αλλά και 1245/2022, ΕΑ ΣτΕ 107/2021 124/2015 ΤΝΠ Νόμος).

Σε αναγνώριση των ως άνω προβλημάτων που αντιμετώπισαν κατά τις αναθέσεις της υπηρεσίας υποδοχής αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων, οι αναθέτουσες αρχές, ψηφίστηκαν διατάξεις που ρύθμιζαν το θέμα παράτασης των συμβάσεων κατά παρέκκλιση κάθε αντίθετης διάταξης, αρχικώς δυνάμει της διάταξης του άρθρου 25 του ν. 4770/2021 (Α' 15) προστέθηκε δεύτερη παράγραφος στο άρθρο 60 του ν. 4676/2020 (Α' 67) που έδινε την δυνατότητα παράτασης

συμβάσεων που είχαν λήξει, ή έληγε η παράτασή τους, καθώς και της διάταξης του άρθρου 81 του ν. 4926/2022 η οποία προέβλεπε την παράταση πέραν των συμβάσεων που είχαν λήξει ή έληγαν οι παρατάσεις τους και όσων συμβάσεων δεν είχαν ολοκληρωθεί λόγω της άσκησης ενδίκων βοηθημάτων ή μέσων και μέχρι αυτά να καταστούν αμετάκλητα.

Για την ανάθεση συμβάσεων παραλαβής και διαχείρισης στερεών αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων η εκάστοτε διαγωνιστική διαδικασία πρέπει να εδράζεται επί των διατάξεων του ν. 4413/2016 (**βλ. ΣτΕ 570/2022**), όπου στο μεν άρθρο 6 ορίζεται ότι «1. Ο σχεδιασμός της διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης παραχώρησης, ... δεν μπορεί να γίνεται με σκοπό την εξαίρεσή της από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος ή την αδικαιολόγητα ευνοϊκή ή δυσμενή μεταχείριση ορισμένων οικονομικών φορέων ή ορισμένων έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών. 2. [...] 3. Οι διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης των συμβάσεων παραχώρησης του παρόντος νόμου υπόκεινται επίσης στην τήρηση των αρχών της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ίσης μεταχείρισης και μη διάκρισης, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης», στο δε άρθρο 39 παρ. 1, σχετικά με την επιλογή και ποιοτική αξιολόγηση των υποψηφίων, ορίζεται ότι «Οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς εξακριβώνουν τις προϋποθέσεις συμμετοχής που σχετίζονται με την επαγγελματική και τεχνική ικανότητα, τη χρηματοοικονομική και οικονομική επάρκεια των υποψηφίων ή των προσφερόντων βάσει υπεύθυνων δηλώσεων και συστάσεων που πρέπει να υποβάλλονται ως αποδεικτικά στοιχεία, σύμφωνα με τις απαιτήσεις που διευκρινίζονται στην προκήρυξη της σύμβασης παραχώρησης και οι οποίες πρέπει να μην εισάγουν διακρίσεις και να είναι αναλογικές με το αντικείμενο της σύμβασης παραχώρησης. Οι προϋποθέσεις συμμετοχής σχετίζονται και είναι αναλογικές με την ανάγκη διασφάλισης της ικανότητας του παραχωρησιούχου να εκτελέσει τη σύμβαση παραχώρησης, λαμβάνοντας υπόψη το αντικείμενο της σύμβασης και με τον στόχο εξασφάλισης πραγματικού ανταγωνισμού».

Δυνάμει των ως άνω διατάξεων η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας κατά την ανάθεση σύμβασης παραχώρησης διαθέτει «ευρεία» διακριτική ευχέρεια να διαμορφώσει εντός του πλαισίου των ρυθμίσεων του άρθρου 39 του ν. 4413/2016 τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής των υποψηφίων οικονομικών φορέων, προκειμένου να διασφαλίσει την επιλογή αναδόχου που διαθέτει αφενός τις κατάλληλες τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες και αφετέρου την απαραίτητη οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια για την προσήκουσα εκτέλεση της υπό παραχώρηση υπηρεσίας (ΣτΕ 1245/2022). Στο πλαίσιο αυτό, η θέσπιση με τη διακήρυξη των κριτηρίων τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας που η αναθέτουσα αρχή κρίνει πρόσφορα ή αναγκαία, για την καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών της, δεν παραβιάζει τους κανόνες του ανταγωνισμού εκ μόνου

του λόγου ότι επιτρέπει τη συμμετοχή ορισμένων ενδιαφερομένων και συνεπάγεται αδυναμία συμμετοχής στο διαγωνισμό ή καθιστά ουσιαστικά δυσχερή τη συμμετοχή σ' αυτόν άλλων, των οποίων οι σχετικές ικανότητες δεν πληρούν τις απαιτήσεις της διακήρυξης, δεδομένου ότι από τη φύση τους τα κριτήρια επιλογής προσδιορίζουν τον κύκλο των δυναμένων να συμμετάσχουν στο διαγωνισμό προσώπων, η δε σκοπιμότητα της θεσπίσεως τους απαραδέκτως αμφισβητείται από τον προτιθέμενο να μετάσχει στο διαγωνισμό ούτε δε ελέγχεται δικαστικώς. (Οράτε βας. Σκέψη 14 ΣτΕ 1558/2022 αλλά και 1245/2022, ΕΑ ΣτΕ 107/2021 124/2015 ΤΝΠ Νόμος).

Οι συμβάσεις παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων λιμένα δεν συνιστούν συμβάσεις ανάθεσης υπηρεσιών αλλά συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών, εφόσον το εργολαβικό αντάλλαγμα καλύπτεται από τους χρήστες (πλοία) υπό την μορφή τέλους και ο παραχωρησιούχος αναλαμβάνει τον κίνδυνο που συνδέεται με την εκμετάλλευση της παρεχόμενης από αυτόν υπηρεσίας. Η σύμβαση παραχώρησης υπηρεσίας διαφέρει από την σύμβαση παροχής υπηρεσιών κατά την οποία η αντιπαροχή καταβάλλεται απευθείας από την αναθέτουσα αρχή στον παρέχοντα υπηρεσίες (ΕΑ ΣτΕ 273/2010, 124/2015, ΣτΕ 570/2022, 1558/2022 αλλά και 1245/2022). Στο ως άνω πλαίσιο, η σύμβαση παραχώρησης της εν λόγω λιμενικής υπηρεσίας παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων λιμένα διέπεται από τις διατάξεις του ν. 4413/2016 (Α' 148) και όχι από τις διατάξεις του ν. 4412/2016 (Α' 147) περί ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων.

Στο πλαίσιο αυτό, ως αναγνωρίζει πλέον πάγια η νομολογία του ΣτΕ, κρίσιμο κριτήριο στις αναθέσεις συμβάσεων παραχώρησης ή υποπαραχώρησης, δεν συνιστά το οικονομικό τίμημα, το οποίο εξάλλου δεν καταβάλλεται από τον αναθέτοντα φορέα αλλά από τους χρήστες των υπηρεσιών υποπαραχώρησης, αλλά η επάρκεια τεχνική και επαγγελματική του αναδόχου για την προσήκουσα εκτέλεση της υπό παραχώρηση υπηρεσίας, η οποία μάλιστα όταν αφορά σε υπέρτερης αξίας δημόσιο αγαθό, όπως είναι η προστασία του περιβάλλοντος, παρίστανται παραδεκτά ως το κρισιμότερο κριτήριο που μπορεί να οδηγήσει μέχρι και στον νομότυπο περιορισμό δικαιούμενων να μετέχουν στον διαγωνισμό φυσικών ή νομικών προσώπων.

Τέλος, σύμφωνα με την **746/2024 Απόφαση ΣτΕ** και ειδικότερα τη σκέψη 9 προκύπτει ότι, αν ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα αποφασίσει κατά διακριτική ευχέρεια να καταφύγει στο μοντέλο (σύστημα) του περιορισμού του αριθμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών σε έναν κατά το άρθρο 6 παρ. 1 του Κανονισμού και να προβεί σε επιλογή, ύστερα από σύγκριση και κατάταξη των υποψήφιων οικονομικών φορέων, του οικονομικού φορέα στον οποίο θα ανατεθεί βάσει κριτηρίων κατ' αποκλειστικότητα η σύμβαση παροχής λιμενικής υπηρεσίας, η διαδικασία αυτή καταλήγει στη σύναψη δημόσιας σύμβασης σύμφωνα με το ενωσιακό δίκαιο (ήτοι κατά τις διατάξεις της περ. β της παρ. 1 του άρθρου 5 Οδηγίας 2014/23/ΕΕ) καθώς και σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο (ήτοι κατά την περ. β της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4413/2016, διάταξη με την οποία έχουν

μεταφερθεί στην εσωτερική έννομη τάξη οι διατάξεις της περ. β της παρ. 1 του άρθρου 5 της ως άνω Οδηγίας). Και τούτο, διότι η υπαγωγή στην έννοια της δημόσιας σύμβασης προϋποθέτει τη διαδικασία επιλογής (μέσω μιας οργανωμένης διαγωνιστικής -κατά κανόνα- διαδικασίας με συγκεκριμένους διαδικαστικούς κανόνες στο τελικό στάδιο της οποίας μόνον ένας θα αναδειχθεί ως ανάδοχος - αντισυμβαλλόμενος του διαχειριστικού φορέα του λιμένα). Αντιθέτως, αν ο φορέας διαχείρισης του λιμένα ή η αρμόδια αρχή αποφασίσει κατά διακριτική ευχέρεια να καταφύγει στο ανοικτό μοντέλο (σύστημα) διαχείρισης του λιμένα, θέτοντας τις απαριθμούμενες στο άρθρο 4 παρ. 2 του Κανονισμού ελάχιστες απαιτήσεις, οι οποίες αφορούν την ικανότητα των φορέων παροχής λιμενικών υπηρεσιών για τη δέουσα εκτέλεση της σύμβασης (επαγγελματικά προσόντα, οικονομική επάρκεια, απαραίτητο προσωπικό και εξοπλισμός, αξιοπιστία) και δεν σκοπούν στον εντοπισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς βάσει κριτηρίων ανάθεσης, απευθύνει δε προς όλους τους ενδιαφερόμενους παρόχους λιμενικών υπηρεσιών πρόσκληση προς υποβολή αιτήματος δραστηριοποίησης, καθένας που πληροί τις προκαθορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις μπορεί να λάβει μέρος και έτσι να προκύψουν πολλοί αντισυμβαλλόμενοι. Η κατ' ιδίαν σύμβαση που ο διαχειριστικός φορέας του λιμένα ή η αρμόδια αρχή συνάπτει με καθέναν από τους παρόχους αυτούς δεν είναι δημόσια σύμβαση κατά την έννοια του ενωσιακού δικαίου (βλ. σχετικά Δ.Ε.Ε. απόφαση της 2.6.2016, C-410/14, ... , σκ. 32, 36-38, 40-42, απόφαση της 14.7.2022, C-436/20 ,«.....», σκ. 68) ακόμα και αν το σύστημα αυτό έχει προθεσμία για τη συμμετοχή με την πάροδο της οποίας κλείνει (βλ. σχετικά απόφαση Δ.Ε.Ε. της 1.3.2018, C-9/17, ... , σκ. 21, 23-37, 41), αλλά αποτελεί σύμβαση αναγκαστικής προσχώρησης, στην οποία οι όροι της σύμβασης υπό την μορφή των ελάχιστων απαιτήσεων διατυπώνονται εκ των προτέρων μονομερώς από τον φορέα διαχείρισης του λιμένα ή την αρμόδια αρχή, τους όρους δε αυτούς ο έτερος συμβαλλόμενος (πάροχος) αποδέχεται ή απορρίπτει (βλ. Σ.τ.Ε. 2423/2023 7μελούς).

Εν κατακλείδι, καταγράφονται, μεταξύ άλλων, ζητήματα όπως:

- η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας, ήτοι ο εκάστος Φορέας Διαχείρισης, διαθέτει διακριτική ευχέρεια να επιλέξει το κατάλληλο μοντέλο οργάνωσης και διαχείρισης της πρόσβασης στην αγορά λιμενικών υπηρεσιών και να διαμορφώσει τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής των υποψηφίων οικονομικών φορέων, προκειμένου να διασφαλίσει την επιλογή αναδόχου που διαθέτει αφενός τις κατάλληλες τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες και αφετέρου την απαραίτητη οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια για την προσήκουσα εκτέλεση της υπό παραχώρηση υπηρεσίας.
- οι Οδηγίες 2014/23/ΕΕ, 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ, σχετιζόμενες με τις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (ν.4412/2016) και την ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων παραχώρησης (ν.4412/2016), περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων ένα πλαίσιο

κανόνων που διασφαλίζει τη διαφάνεια, τον ελεύθερο ανταγωνισμό και την αποφυγή στρεβλώσεων και την ίση μεταχείριση των οικονομικών φορέων (διαδικασίες ανάθεσης, κριτήρια επιλογής και ανάθεσης, κριτήρια αποκλεισμού, κριτήρια ποιοτικής επιλογής, διαφάνεια και ψηφιοποίηση, δημοσιότητα, περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια.)

- η θέσπιση με τη διακήρυξη των κριτηρίων τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας που η αναθέτουσα αρχή κρίνει πρόσφορα ή αναγκαία, για την καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών της, δεν παραβιάζει τους κανόνες του ανταγωνισμού εκ μόνου του λόγου ότι επιτρέπει τη συμμετοχή ορισμένων ενδιαφερομένων και συνεπάγεται αδυναμία συμμετοχής στο διαγωνισμό ή καθιστά ουσιωδώς δυσχερή τη συμμετοχή σ' αυτόν άλλων, των οποίων οι σχετικές ικανότητες δεν πληρούν τις απαιτήσεις της διακήρυξης, δεδομένου ότι από τη φύση τους τα κριτήρια επιλογής προσδιορίζουν τον κύκλο των δυναμένων να συμμετάσχουν στο διαγωνισμό προσώπων, η δε σκοπιμότητα της θεσπίσεως τους απαραδέκτως αμφισβητείται από τον προτιθέμενο να μετάσχει στο διαγωνισμό ούτε δε ελέγχεται δικαστικώς.
- οι συμβάσεις παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων λιμένα δεν συνιστούν συμβάσεις ανάθεσης υπηρεσιών αλλά συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών, εφόσον το εργολαβικό αντάλλαγμα καλύπτεται από τους χρήστες (πλοία) υπό την μορφή τέλους και ο παραχωρησιούχος αναλαμβάνει τον κίνδυνο που συνδέεται με την εκμετάλλευση της παρεχόμενης από αυτόν υπηρεσίας.
- κρίσιμο κριτήριο στις αναθέσεις συμβάσεων παραχώρησης ή υποπαραχώρησης, δεν συνιστά το οικονομικό τίμημα, το οποίο εξάλλου δεν καταβάλλεται από τον αναθέτοντα φορέα αλλά από τους χρήστες των υπηρεσιών υποπαραχώρησης, αλλά η επάρκεια τεχνική και επαγγελματική του αναδόχου για την προσήκουσα εκτέλεση της υπό παραχώρηση υπηρεσίας, η οποία μάλιστα όταν αφορά σε υπέρτερης αξίας δημόσιο αγαθό, όπως είναι η προστασία του περιβάλλοντος.
- έχουν συναφθεί συμβάσεις τόσο με το «κλειστό» όσο και με το «ανοικτό» μοντέλο.
- υφίσταται πλήθος υποθέσεων που εκκρεμεί η δικαστική επίλυση ενώ για φορείς διαχείρισης (εξαιρουμένων των Οργανισμών Λιμένων) εκκρεμεί η πλήρης εναρμόνιση σύμφωνα με τις νομοθετικές προβλέψεις, γεγονότα που δεν συμβάλλουν στην πλήρη εξομάλυνση της εν λόγω αγοράς λιμενικών υπηρεσιών.
- η ανάθεση σύμβασης παραχώρησης έργων ή υπηρεσιών συνεπάγεται τη μεταβίβαση στον παραχωρησιούχο του λειτουργικού κινδύνου που απορρέει από την εκμετάλλευση των εν

λόγω έργων ή υπηρεσιών και ο οποίος συμπεριλαμβάνει κίνδυνο ζήτησης ή προσφοράς ή αμφοτέρους.

Γ) Εφαρμογή

Στην παρούσα ενότητα παρατίθεται ένα συνοπτικό ιστορικό αναφορικά με την εφαρμογή των εθνικών νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων σε σχέση με τον κανονισμό 352/2017, ως ακολούθως:

- **2017: ν. 4504/2017 (Α'184/29.11.2017) Δια βίου εκπαίδευση προσωπικού Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, ενδυνάμωση της διαφάνειας και της αξιοκρατίας σε θέματα αρμοδιότητας Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, ενίσχυση της κοινωνικής συμμετοχής στην ακτοπλοία, θέματα πολιτικού προσωπικού, συμπλήρωση διατάξεων για τα λιμενικά έργα και άλλες διατάξεις.**

Σύμφωνα με το άρθρο 105 «Παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου» υιοθετείται μέρος των προβλέψεων και ρυθμίσεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352 και μόνο αναφορικά με την λιμενική υπηρεσία «συλλογή των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου». Απουσιάζουν προβλέψεις για τις λοιπές υπηρεσίες στις οποίες εφαρμόζεται ο Κανονισμός (εφοδιασμός με καύσιμο, διακίνηση φορτίων, πρόσδεση, υπηρεσίες επιβατών, πλοήγηση, ρυμούλκηση).

Σύμφωνα με την παρ. 28, πριν αυτή τροποποιηθεί με το άρθρο 48 του ν.4597/2019 (Α'35/28.2.2019) ίσχυε ότι: *«28. Εντός τριών (3) μηνών από τη θέση σε ισχύ του παρόντος άρθρου, η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημόσιων Συμβάσεων εκδίδει τις πρότυπες προσκλήσεις των παραγράφων 8 και 10Α, κάθε έγγραφο αναγκαίο για τη διαδικασία επιλογής αναδόχων, σύμφωνα με την παράγραφο 27 και σχέδια συμβάσεων μετά από διαβούλευση με τους κατά περίπτωση αρμόδιους δημόσιους φορείς, η χρήση των οποίων καθίσταται υποχρεωτική για το σύνολο των δημόσιων φορέων διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 του παρόντος, οι οποίοι, σε κάθε περίπτωση, δύνανται να εξειδικεύουν το περιεχόμενό τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο.»*. Η χρήση των εν λόγω προσκλήσεων ήταν υποχρεωτική για τους ΦΔΛ, ενώ τέτοιες πρότυπες προσκλήσεις δεν εκδόθηκαν.

- **2019: ν. 4597/2019 (Α'35/28.2.2019) Για την κύρωση των Συμβάσεων Παραχώρησης που έχουν συναφθεί μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και των Οργανισμών Λιμένος Α.Ε. - Διατάξεις για τη λειτουργία του συστήματος λιμενικής διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις.**

Σύμφωνα με το άρθρο 48 «Τροποποιήσεις του άρθρου 105 του ν. 4504/2017» η παρ.28 του άρθρου 105 τροποποιήθηκε ως εξής: «28. Εντός τριών (3) μηνών από τη θέση σε ισχύ του παρόντος άρθρου, η Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων εκδίδει τις πρότυπες προσκλήσεις των παραγράφων 8 και 10Α, κάθε έγγραφο αναγκαίο για τη διαδικασία επιλογής αναδόχων, σύμφωνα με την παράγραφο 27 και σχέδια συμβάσεων μετά από διαβούλευση με τους κατά περίπτωση αρμόδιους δημόσιους φορείς, η χρήση των οποίων καθίσταται υποχρεωτική για το σύνολο των δημόσιων φορέων διαχείρισης λιμένων της παραγράφου 1 του παρόντος, οι οποίοι, σε κάθε περίπτωση, δύνανται να εξειδικεύουν το περιεχόμενό τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο.».

• **2019: Αποφάσεις 105-108 και 112 /2019 της Ρυθμιστικής Αρχής Λιμένων**

Η Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων έλαβε κατά την 52^η Συνεδρίασή της, τέσσερις (4) αποφάσεις, με τις οποίες έθετε σε δημόσια διαβούλευση σχέδια για την υιοθέτηση προτύπων προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος και των σχετικών συμβάσεων για την κατάρτιση καταλόγων πολλαπλών παρόχων συλλογής αποβλήτων και καταλοίπων φορτίων πλοίων που προβλέπονται από το νόμο 4504/2017, ως εξής:

1. Απόφαση 105/2019 «Σχέδια προς διαβούλευση πρότυπης πρόσκλησης κατ' άρθρον 105 παρ. 8 του Ν.4504/2017 (Στερεά Απόβλητα) και πρότυπης σύμβασης για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων».
2. Απόφαση 106/2019 «Σχέδια προς διαβούλευση πρότυπης πρόσκλησης κατ' άρθρον 105 παρ. 8 του Ν.4504/2017 (Υγρά Απόβλητα) και πρότυπης σύμβασης για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων».
3. Απόφαση 107/2019 «Σχέδια προς διαβούλευση πρότυπης πρόσκλησης κατ' άρθρον 105 παρ. 10Α του Ν.4504/2017 (Υγρά Επικίνδυνα Απόβλητα) και πρότυπης σύμβασης για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων».
4. Απόφαση 108/2019 «Σχέδια προς διαβούλευση πρότυπης πρόσκλησης κατ' άρθρον 105 παρ. 10Α του Ν.4504/2017 (Στερεά Επικίνδυνα Απόβλητα) και πρότυπης σύμβασης για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων».
5. Απόφαση 112/2019 «Εξέταση αιτημάτων παράτασης της διαδικασίας κοινής διαβούλευσης για τα σχέδια προτύπων προσκλήσεων κατ' άρθρον 105 παρ. 8 και 10Α του Ν.4504/2017 και προτύπων συμβάσεων για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων», με την οποία αποφάσισε την παράταση α) της διάρκειας του πρώτου σταδίου για την υποβολή σχολίων επί των ανηρτηθέντων σχεδίων

πρόσκλησης και σύμβασης για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης των στερεών, στερεών επικινδύνων, υγρών και υγρών επικινδύνων αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων κατά είκοσι ημέρες, και να οριστεί ως καταληκτική ημερομηνία η 4η Ιουλίου 2019 και β) αντιστοίχως, τον ορισμό της καταληκτικής ημερομηνίας του δευτέρου σταδίου για την υποβολή σχολίων την 19η Ιουλίου 2019.

• **2019: Αποφάσεις 117-122/2019 της Ρυθμιστικής Αρχής Λιμένων**

Η Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων έλαβε κατά την 55^η Συνεδρίασή της, έξι (6) αποφάσεις, με τις οποίες αποφάσισε την αναβολή της συζητήσεως των εν λόγω θεμάτων και την εισαγωγή προς επανεξέταση ενώπιων της Αρχής έως την 31η Δεκεμβρίου 2019 εν αναμονή νομοθετικής επανεξέτασης του πλαισίου και ενδεχόμενης αναθεώρησης του άρθρου 105 του Ν.4504/2017 από το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, ως εξής:

1. Απόφαση 117/2019 «Σχέδιο πρότυπης πρόσκλησης κατ' άρθρον 105 παρ. 8 του Ν. 4504/2017 (Στερεά Απόβλητα) για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων.».
2. Απόφαση 118/2019 «Σχέδιο πρότυπης πρόσκλησης κατ' άρθρον 105 παρ. 8 του Ν. 4504/2017 (Υγρά Απόβλητα) για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων.».
3. Απόφαση 119/2019 «Σχέδιο πρότυπης πρόσκλησης κατ' άρθρον 105 παρ. 10Α του Ν. 4504/2017 (Παράρτημα Ι της ΔΣ MARPOL 73/78) για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων».
4. Απόφαση 120/2019 «Σχέδιο πρότυπης πρόσκλησης κατ' άρθρον 105 παρ. 10Α του Ν. 4504/2017 (Παράρτημα ΙΙ της ΔΣ MARPOL 73/78) για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων.».
5. Απόφαση 121/2019 «Σχέδιο πρότυπης πρόσκλησης κατ' άρθρον 105 παρ. 10Α του Ν. 4504/2017 (Παράρτημα V της ΔΣ MARPOL 73/78) για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων».
6. Απόφαση 122/2019 «Σχέδιο πρότυπης πρόσκλησης κατ' άρθρον 105 παρ. 10Α του Ν. 4504/2017 (Παράρτημα VI της ΔΣ MARPOL 73/78) για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων.».

• **2020: Απόφαση Ε7/2020 Οριστική Επταμελούς της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (νυν Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ))**

Η Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (νυν ΕΑΔΗΣΥ) συνήλθε στην έδρα της, στις 18.02.2020, για να εξετάσει την από 17.01.2020 Προδικαστική Προσφυγή με την οποία η προσφεύγουσα, επιδιώκει την ακύρωση της με αριθμό ... Διακήρυξης Ανοικτού Διαγωνισμού με τίτλο «Παραχώρηση Υπηρεσιών Παραλαβής-Διαχείρισης Αποβλήτων & Καταλοίπων Φορτίου Πλοίων που Καταπλέουν στη Θαλάσσια Περιοχή Αρμοδιότητας ...».

Ειδικότερα στη σκέψη 29 αναφέρεται ότι «29. Επειδή, ως προς τη βασιμότητα του συγκεκριμένου λόγου κρίνονται τα κάτωθι. Σύμφωνα με τα ήδη κριθέντα στη σκέψη 13 της παρούσας το άρθρο 105 του ν. 4504/2017, ενώ θεσπίστηκε σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του προαναφερόμενου Κανονισμού, εντούτοις από την ανάγνωση των διατάξεών του, προκύπτει με σαφήνεια ότι σε αντίθεση με το γράμμα και το πνεύμα του Κανονισμού, το άρθρο 105 του Ν. 4504/2017 επιβάλλει οριζοντίως για όλους τους λιμένες της χώρας, οι οποίοι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού, συγκεκριμένο σύστημα διαχείρισης εισάγοντας υποχρεωτικά ελάχιστο αριθμό παρόχων (π.χ. παράγραφος 10Α και 11), επιβάλλει δε ακόμα και διαφορετική από τη σημερινή ισχύουσα διαγωνιστική διαδικασία επιλογής αναδόχων, χωρίς να αφήνει περιθώρια επιλογής στο φορέα διαχείρισης λιμένος να επιλέξει τη διαδικασία ανάδειξης των παρόχων και το σύστημα διαχείρισης αυτών. Συνεπώς, δοθέντος του γεγονότος, ότι ο Κανονισμός 2017/352 σε καμία περίπτωση δεν περιορίζει το ρυθμιστικό πεδίο εφαρμογής, ούτε κατ' ελάχιστο, της υφιστάμενης ενωσιακής νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις, προκύπτει προδήλως ότι το άρθρο 105, σε αντίθεση με τον άμεσης ισχύος ενωσιακό κανονισμό, περιορίζει κατά τρόπο ανεπίτρεπτο και μη ανεκτό την διακριτική ευχέρεια του φορέα διαχείρισης του λιμένος ή της αρμόδιας αρχής να επιλέξουν, με βάση τις ρυθμίσεις του Κανονισμού και με βάση τα όρια της διακριτικής ευχέρειας, τον τρόπο και το είδος διενέργειας διαγωνιστικών διαδικασιών που τους επιφυλάσσεται από τις διατάξεις του ν. 4412/2016.»

• **2020: Αποφάσεις 152, 154-158/2020 της Ρυθμιστικής Αρχής Λιμένων**

Η Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων έλαβε τις ακόλουθες έξι (6) αποφάσεις, ως εξής:

1. Απόφαση 152/2020 «Σχέδιο πρότυπης πρόσκλησης κατ' άρθρον 105 παρ. 10Α του Ν. 4504/2017 (Παράρτημα VI της ΔΣ MARPOL 73/78) για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων».
2. Απόφαση 154/2020 «Σχέδιο πρότυπης πρόσκλησης κατ' άρθρον 105 παρ. 8 του Ν. 4504/2017 (Στερεά Απόβλητα) για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων.».

3. Απόφαση 155/2020 «Σχέδιο πρότυπης πρόσκλησης κατ' άρθρον 105 παρ. 10Α του Ν. 4504/2017 (Παράρτημα ΙΙ της ΔΣ MARPOL 73/78) για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων.».
  4. Απόφαση 156/2020 «Σχέδιο πρότυπης πρόσκλησης κατ' άρθρον 105 παρ. 10Α του Ν. 4504/2017 (Παράρτημα V της ΔΣ MARPOL 73/78) για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων.».
  5. Απόφαση 157/2020 «Σχέδιο πρότυπης πρόσκλησης κατ' άρθρον 105 παρ. 8 του Ν. 4504/2017 (Υγρά Απόβλητα) για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων.».
  6. Απόφαση 158/2020 «Σχέδιο πρότυπης πρόσκλησης κατ' άρθρον 105 παρ. 10Α του Ν. 4504/2017 (Παράρτημα Ι της ΔΣ MARPOL 73/78) για την παροχή λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων πλοίων.».
- **2020: ν. 4676/2020 (Α'67/19.3.2020) Εκσυγχρονισμός θεσμικού πλαισίου για τις θαλάσσιες ενδομεταφορές και λοιπές διατάξεις.**

Δυνάμει της διάταξης του άρθρου 60 του ν. 4676/2020 (Α' 67) καταργήθηκαν στο σύνολό τους οι διατάξεις του άρθρου 105 του ν. 4504/2017, ως αντικείμενες στον υπέρτερης ισχύος Ευρωπαϊκό Κανονισμό 352/2017 ΕΕ, ο οποίος είχε τεθεί σε εφαρμογή από τον 03/2019.

- **2021: ν. 4770/2021 (Α' 15/ 29.01.2021) Ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική στον νησιωτικό χώρο, διατάξεις για συμμόρφωση με υποχρεώσεις διεθνούς ναυσιπλοΐας και την αναβάθμιση Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. και ειδικές ρυθμίσεις για την ψηφιοποίηση και εν γένει ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής ναυτιλίας στη μετά- COVID εποχή.**

Ακολούθως λόγω των δυσχερειών στην προκήρυξη συμβάσεων παραχώρησης διαχείρισης αποβλήτων ψηφίστηκε οι διάταξη του άρθρου 25 του ν. 4770/2021 (Α'15) που ρύθμιζε το θέμα παράτασης των συμβάσεων και δυνάμει της οποίας ο τίτλος του άρθρου 60 του ν. 4676/2020 (Α' 67) συμπληρώθηκε, η παρ.2 προστέθηκε και το άρθρο 60 διαμορφώθηκε ως εξής: *«Κατάργηση του άρθρου 105 του ν. 4504/2017-Ανανέωση συμβάσεων λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου*

1. Το άρθρο 105 του ν. 4504/2017 (Α` 184), όπως τροποποιήθηκε δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 48 του ν. 4597/2019 (Α` 35), καταργείται. 2. Για λόγους δημόσιας υγείας και ασφάλειας, οι φορείς διαχείρισης λιμένων, των οποίων οι συμβάσεις λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου έχουν λήξει κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, δύνανται, με απόφαση του αρμοδίου οργάνου τους, κατά παρέκκλιση κάθε εθνικής

διάταξης, να προβούν σε ανανέωση έως τις 31.12.2021, υπό την προϋπόθεση έως τις 31.03.2021 να έχουν εκκινήσει οι προβλεπόμενες στον Ευρωπαϊκό Κανονισμό (ΕΕ) 2017/352 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Φεβρουαρίου 2017 και στην εθνική νομοθεσία διαδικασίες για την παροχή της εν λόγω υπηρεσίας.».

- **2022: ν. 4926/2022 (Α' 82/20.04.2022) Εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου για τη δραστηριοποίηση των πλοίων αναψυχής και των τουριστικών ημερόπλοιων, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου των επαγγελματικών πλοίων αναψυχής και άλλες διατάξεις.**

Η διάταξη του άρθρου 81 του ν. 4926/2022, προέβλεπε, μεταξύ άλλων, την παράταση πέραν των συμβάσεων που είχαν λήξει ή έληγαν οι παρατάσεις τους και όσων συμβάσεων δεν είχαν ολοκληρωθεί λόγω της άσκησης ενδίκων βοηθημάτων ή μέσων και μέχρι αυτά να καταστούν αμετάκλητα.

Ειδικότερα, σύμφωνα προς την διάταξη του **άρθρου 81** με τίτλο «Διαχείριση αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου από φορείς διαχείρισης λιμένων» προβλέφθηκε ότι: «1. Για λόγους δημόσιας υγείας και ασφαλείας, οι φορείς διαχείρισης λιμένων των οποίων οι συμβάσεις λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου είτε έχουν λήξει κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, είτε λήγουν εντός έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, δύνανται, με απόφαση του αρμοδίου οργάνου τους, κατά παρέκκλιση κάθε εθνικής διάταξης, να προβούν σε ανανέωση των συμβάσεών τους για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει την 31η.12.2022, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν εκκινήσει τις διαδικασίες που προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/352 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Φεβρουαρίου 2017 και στην εθνική νομοθεσία. 2. Φορείς διαχείρισης λιμένων των οποίων οι συμβάσεις λιμενικών υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου έχουν λήξει κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος ή λήγουν εντός έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος και δεν έχουν εκκινήσει τις διαδικασίες που προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/352, δύνανται με απόφαση του αρμοδίου οργάνου τους, να προβούν σε ανανέωση των συμβάσεων κατά τους όρους της παρ. 1, υπό την προϋπόθεση ότι θα εκκινήσουν τις προβλεπόμενες διαδικασίες για την εφαρμογή του (ΕΕ) 2017/352 εντός εξήντα (60) ημερών από την δημοσίευση του παρόντος. Σε αντίθετη περίπτωση, δύναται, με την επιφύλαξη της παρ. 3, να επιβληθούν οι κυρώσεις που προβλέπονται στην υπ' αριθμ. 3000.0/51279/2019 απόφαση του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (Β' 2896). 3. Εφόσον η μη ολοκλήρωση των διαδικασιών των παρ. 1 και 2 οφείλεται σε καθυστερήσεις λόγω άσκησης ένδικων μέσων και

βοηθημάτων ενώπιον αρμόδιων διοικητικών ή δικαστικών αρχών κατά των εν γένει διαδικασιών, οι συμβάσεις δύναται να ανανεώνονται, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης, έως την αμετάκλητη επίλυση της διαφοράς.».

Εν κατακλείδι, καταγράφονται μεταξύ άλλων ζητήματα όπως:

- μερική/αποσπασματική υιοθέτηση Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352 με το αρ. 105 του ν. 4504/2017.
- νομικές ασάφειες, αμφιβολίες και εν γένει δυσκολία εφαρμογής του αρ. 105 του ν. 4504/2017 μέχρι την κατάργησή του
- οι διατάξεις του άρθρου 105 του ν. 4504/2017, κρίθηκαν αντικείμενες στον υπέρτερης ισχύος Ευρωπαϊκό Κανονισμό 352/2017 ΕΕ.
- έλλειψη προτύπων προσκλήσεων.
- παρατάσεις υφιστάμενων συμβάσεων ακόμα και με νομοθετικές ρυθμίσεις τα έτη 2020 και 2021.
- καθυστερήσεις λόγω άσκησης ένδικων μέσων και βοηθημάτων ενώπιον αρμόδιων διοικητικών ή δικαστικών αρχών κατά των εν γένει διαδικασιών.
- υιοθέτηση απαιτούμενων νομοθετικών πρωτοβουλιών προς επίλυση των ζητημάτων που ανέκυπταν.

Δ) Γενικές Επισημάνσεις

- Σύμφωνα με το πρακτικό επεξεργασίας του Ε' τμήματος ΣτΕ (ΠΕ ΣτΕ 154/2022) καταγράφεται ότι τα προγράμματα για την επίτευξη ή τη διατήρηση της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης στα θαλάσσια ύδατα, σύμφωνα με την παράγραφο 9 του άρθρου 12 του ν. 3983/2011 (Α' 144) τελούν σε συμμόρφωση και δυνάμει της κατάρτισης και εφαρμογής Σχεδίων Αντιμετώπισης Ρύπανσης και Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων. Από αυτήν την αναφορά, προκύπτει με σαφήνεια ότι απαραίτητη προϋπόθεση συνιστά η συνεχής εφαρμογή προγραμματών μέτρων για την καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλασσιών υδάτων, η οποία θα διασφαλίζεται μεταξύ άλλων και από εν ισχύ Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων, με ευθύνη του φορέα και των εγκεκριμένων παρόχων αυτού.
- Περαιτέρω, η τήρηση των περιβαλλοντικών όρων των Αναπτυξιακών Προγραμμάτων και Μελετών Διαχείρισης (Master Plans), τελούν υπό τον περιορισμό των εγκριθέντων χρήσεων γης και όρων δόμησης της χερσαίας ζώνης λιμένα και ιδίως για ζητήματα σχετιζόμενα με χώρους επεξεργασίας, αποθήκευσης και διάθεσης αποβλήτων και σταθμών μεταφόρτωσης

απορριμμάτων, χώρους επεξεργασίας και διάθεσης λυμάτων, διαχωρισμού στην πηγή, κατάλληλων μεθόδων χωριστής συλλογής και διάθεσης.

- Ακόμη, ορισμένα ρεύματα αποβλήτων, των οποίων η διαχείριση, λόγω της ποιοτικής και ποσοτικής σύστασής τους καθώς και των εξειδικευμένων εγκαταστάσεων, που απαιτούνται για τη διαχείρισή τους, χρησιμοποιούν ειδικότερης συνολικής αντιμετώπισης, μπορεί δε να καταρτίζονται ειδικά σχέδια διαχείρισης, τα οποία εμπεριέχονται στο ΕΣΔΑ και ρυθμίζουν συνολικά σε επίπεδο χώρας την ολοκληρωμένη διαχείριση των αποβλήτων αυτών. Τέτοιο ειδικό σχέδιο αποτελεί το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Επικινδύνων Αποβλήτων, το οποίο στην παρούσα φάση τελεί υπό αναθεώρηση, σημειώνεται δε ότι ένα σημαντικό μέρος των αποβλήτων από ναυπηγοεπισκευή, απορρύπανση ή ναυαγιαίρεση εμπίπτει στην κατηγορία των επικινδυνων αποβλήτων. Ωστόσο, δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση για τα απόβλητα που προέρχονται από εργασίες ναυπηγοεπισκευής, απορρύπανσης και ναυαγιαίρεσης, σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων, η δε διαχείριση αυτών γίνεται με βάση τις γενικές προβλέψεις διαχείρισης αποβλήτων και εφόσον οι εργασίες διενεργούνται σε χώρους ευθύνης και αρμοδιότητας φορέα διαχείρισης λιμένα, ακολουθούν το Σχέδιο Παραλαβής και Διαχείρισης Αποβλήτων και Καταλοίπων Φορτίου Πλοίων του εν λόγω φορέα, συμπεριλαμβανομένων και των αποβλήτων από εργασίες ναυπηγοεπισκευής, απορρύπανσης και ναυαγιαίρεσης που αποτελούν απόβλητα πλοίων.
- Η διάρκεια των συμβάσεων και τυχόν καθορισμός αυτής σε μικρά όρια χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και το μοντέλο λειτουργίας κάθε φορέα διαχείρισης ή/και λιμενικής εγκατάστασης, είναι δυνατόν, υπό το πρίσμα της οικονομικής βιωσιμότητας σε συνδυασμό με την απρόσκοπτη παροχή των κρίσιμων υπηρεσιών, να μην συμβάλει στην ισόρροπη συνύπαρξη του ανταγωνισμού και της διατήρησης ή και αναβάθμισης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Το εν ισχύ, εθνικό και Κοινοτικό Δίκαιο, προβλέπει και παρέχει τα εχέγγυα των βασικών αρχών, όπως αυτές έχουν περιγραφεί στην παρούσα. Η διάρθρωσή του κανονιστικού πλαισίου και η συμβατότητά του με το Κοινοτικό Δίκαιο δεν εμφανίζει ανάγκες αναθεώρησης. Ωστόσο, πρέπει να διασφαλιστεί στην πράξη η καθολική και επαρκής παροχή της εν λόγω λιμενικής υπηρεσίας, με στόχο τη διασφάλιση την προστασία του περιβάλλοντος, την ισότιμη πρόσβαση των χρηστών στην υπηρεσία, την ορθή διαχείριση των αποβλήτων (ενδεικτικά: ιεράρχηση, διαχωρισμός, αξιοποίηση), την εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου, την εντατικοποίηση των ελεγκτικών μηχανισμών, την ύπαρξη κατάλληλων εγκαταστάσεων και την πλήρη αποτύπωση των αιτημάτων παράδοσης αποβλήτων.

- Η καθολική ύπαρξη επικαιροποιημένων Σχεδίων Παραλαβής και Διαχείρισης Αποβλήτων, με μέριμνα για προσήκουσα και έγκαιρη αφενός αποστολή αιτημάτων από τους ΦΔΛ αφετέρου έγκριση από τις αρμόδιες υπηρεσίες, θα συμβάλει σημαντικά ώστε να διασφαλίζεται τόσο η επάρκεια και καταλληλότητα των εγκαταστάσεων και προβλεπόμενων μηχανισμών όσο και οι σύννομες διαδικασίες ανάθεσης.
- Η συνέχιση της υφιστάμενης επικαιροποίησης των Αναπτυξιακών Προγραμμάτων και Μελετών Διαχείρισης (Master Plans) και Προγραμμάτων Έργων Ανάπτυξης Λιμένα των ΦΔΛ, θα συμβάλει σημαντικά ώστε να διασφαλίζεται η επικαιροποίηση και τήρηση των περιβαλλοντικών όρων, ο τυχόν επανακαθορισμός των μέγιστων επιτρεπόμενων ορίων της ζώνης λιμένα, τα γενικά χαρακτηριστικά των προγραμματιζόμενων έργων που εξυπηρετούν την εμπορική, επιβατική, ναυτιλιακή, τουριστική, βιομηχανική και αλιευτική κίνηση, καθώς και την επισκευή και τον δεξαμενισμό πλοίων, η κυκλοφοριακή οργάνωση και κάθε άλλο αναγκαίο στοιχείο για την εξυπηρέτηση της λειτουργικότητας και της ασφάλειας του λιμένα καθώς και ο εκσυγχρονισμός των χρήσεων γης και όρων δόμησης της χερσαίας ζώνης λιμένα, εν προκειμένω ιδίως για ζητήματα σχετιζόμενα με χώρους επεξεργασίας, αποθήκευσης και διάθεσης αποβλήτων και σταθμών μεταφόρτωσης απορριμμάτων, χώρους επεξεργασίας και διάθεσης λυμάτων, διαχωρισμού στην πηγή, κατάλληλων μεθόδων χωριστής συλλογής και διάθεσης.
- Η έγκριση των τελών, σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, τακτικά και έγκαιρα θα συμβάλει σημαντικά ώστε οι ΦΔΛ να επιβάλλουν και εισπράττουν αυτά.
- Η αναβάθμιση της διοικητικής λειτουργίας και της επιχειρησιακής ικανότητας των ΦΔΛ, αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη βιώσιμη ανάπτυξη των λιμένων και την λειτουργία της αγοράς. Η έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού και μάλιστα εξειδικευμένου, η περιορισμένη διοικητική και επιχειρησιακή ικανότητα, η μικρής κλίμακας χρήση ψηφιακών εργαλείων και πληροφοριακών συστημάτων, οι αυξημένες απαιτήσεις σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος, βιωσιμότητας και εταιρικής διακυβέρνησης, αποτελούν τις σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν σήμερα οι ΦΔΛ στην Ελλάδα, Μέσω στοχευμένων δράσεων εκπαίδευσης, τεχνικής υποστήριξης, ψηφιακού εκσυγχρονισμού και ενίσχυσης της οργανωτικής λειτουργίας, θα επιτευχθεί η δημιουργία σύγχρονων, αποδοτικών και ανθεκτικών λιμενικών φορέων.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων σε φανερό ψηφοφορία ομόφωνα επί των ψηφισάντων

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

1. Χορηγεί τις απόψεις της στο πλαίσιο της Κλαδικής Έρευνας της Επιτροπής Ανταγωνισμού στο μέρος που αφορά τη διαχείριση αποβλήτων πλοίων, όπως αυτές καταγράφονται στην παρούσα.
2. Εξουσιοδοτεί τον Πρόεδρο της Αρχής όπως προβεί σε νομοτεχνικές βελτιώσεις επί της Γνωμοδότησης και προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες, συμπεριλαμβανομένου και του αποχαρακτηρισμού εμπιστευτικών εγγράφων εφόσον αυτό απαιτείται.
3. Εξουσιοδοτεί τον Πρόεδρο της Αρχής να αποστείλει μαζί με την παρούσα Γνωμοδότηση και σχετιζόμενες αποφάσεις/γνωμοδοτήσεις της Αρχής σύμφωνα με το εν ισχύ νομοθετικό πλαίσιο (Αποφάσεις 348/2024, 377/2025, 407/2026, Γνωμοδοτήσεις 54/2024, 62/2025), καθώς και Νομολογία εφόσον αυτό απαιτείται.

Ο Πρόεδρος της

Ρυθμιστικής Αρχής Λιμένων

Απόστολος Γ. Παπαποστόλου